

**ISSN 2413-5593 (Print),
ISSN 2663-6530 (Online)**

2021. № 39

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39>

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

Головний редактор: Корбозерова Н. М., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА), ninakor@ukr.net .

**Заступник
головного редактора:** Скрильник С. В., канд. філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА), s.skrylnyk@ukr.net.

**Відповідальний
секретар:** Набережнєва Т. Є., канд., філол. наук., доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА).

Індексується у міжнародних реферативних та наукометричних базах даних:

ICV 2019: 62.92,

Google Scholar ,

Research Bib ,

Crossref.

Друкується за рішенням Вченої ради Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 10 від 20 квітня 2021 року).

Рецензенти: Бурбело В. Б., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Філоненко Н. Г., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвіст. ун-т (УКРАЇНА).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу мовної інформації Серія КВ №21582-11482ПР від 18.08.2015 р.

Наказом МОН України від 26.11.2020 № 1471 збірнику наукових праць «Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики» підтверджено статус фахового і належність до категорії «Б»

Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка / головний ред. Н. М. Корбозерова. – (2002–2021). – К. : Юстон, 2021. – Вип. 39. – 216 с. – Бібліограф. в кінці ст.

Збірник вміщує статті, в яких досліджуються актуальні питання загального мовознавства, питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства, літературознавства, лінгвістичної семантики, прагмалінгвістики, когнітивної лінгвістики, комунікативної лінгвістики, перекладознавства, лінгвокаультурології. Розраховано на широке коло філологів, викладачів, перекладачів, докторантів, аспірантів та студентів закладів вищої освіти. Збірник видається двічі на рік, передрук не припускається. Статті пройшли рецензування. Всі статті перевірено на плагіат.

Збірник розміщено на сайті: <http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

E-mail : zbirnykninako@ukr.net

Редакційна колегія:

Акінсі М.-А., д-р філол. наук, проф., Ун-т Руан (ФРАНЦІЯ);

Буає Генрі, д-р філол. наук, проф., Ун-т Поль Валері Монпельє III (ФРАНЦІЯ);

Волкова С. В., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. лінгвістич. ун-т (УКРАЇНА);

Годзіч Анна, д-р філол. наук, доц., Ун-т імені Адама Міцкевича, м. Познань (ПОЛЬЩА);

Голубовська І. О., д-р філол. наук, проф., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Гриценко С. П., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Гудманян А. Г., д-р філол. наук, проф., Нац. авіаційний ун-т (УКРАЇНА);

Дерієн С., д-р філол. наук, проф., почесний професор лінгвістики та освіти, Ун-т Рутгерс, (м. Нью-Джерсі), США.

Дорофєєва М. С., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Ільченко О. М., д-р філол. наук, проф., Центр наук. дослідж. та виклад. іноз. мов НАН України (УКРАЇНА);

Керо Хервіл'я Енріке Ф., д-р філол. наук, проф., Гранадськ. університет (ІСПАНІЯ);

Переписьотчикова С. Є., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Поворознюк Р. В., д-р філол. наук, доц., Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка (УКРАЇНА);

Пономаренко В. П., д-р філол. н., ст. наук. співробіт., Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України (УКРАЇНА);

Солощук Л. В., д-р філол. наук, проф., Харківськ. нац. ун-т імені В. Н. Каразіна (УКРАЇНА);

Тріаре Домінік, д-р філол. наук, проф., Ун-т Поль Валері м. Монпельє (ФРАНЦІЯ);

Чернюх Б. В., д-р філол. наук, проф., Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка (Україна).

**ISSN 2413-5593 (Print),
ISSN 2663-6530 (Online)**

2021. № 39

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39>

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA COHNITYVNOI LINHVISTYKY

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

ISSN 2413-5593 (Print); ISSN 2663-6530 (On-line)

Editor-in-Chief: **Nina M. Korbozerova**, DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE), ninakor@ukr.net.

Deputy Editor-in-Chief: **Serhiy V. Skrylnyk**, PhD (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE), s.skrylnyk@ukr.net.

Secretary: **Tetyana Ye. Naberezhnieva**, PhD (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE).

Indexed in bibliographic databases:

ICV 2019: 62.92,

Google Scholar ,

Research Bib ,

Crossref.

The edition is published on the decision of the Academic Council of the Institute of Philology at the Taras Shevchenko National University of Kyiv (proceedings № 10, 20 April 2021).

Reviewers: **Valentyna B. Burbelo** , DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);
Nataliya G. Filonenko , DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University (UKRAINE).

Certificate of state registration of the print media KB № 21582-1148IIP, 18.08.2015.

The collection of scientific works "Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics" has confirmed the status of professional and belonging to the category "B" (The order № 1471 of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 26.11.2020).

Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics: collection of scholarly articles / Ministry of education and science of Ukraine, Taras Shevchenko National University of Kyiv / Editor-in-chief N. M. Korbozerova. – (2002–2021). – Kyiv : Uston, 2021. – Issue 39. – 216 p. Bibliography is at the end of the article.

The collection of scholarly articles includes articles on the current issues in general linguistics, comparative and historical linguistics, linguistic typology, literary studies, linguistic semantics, pragmalinguistics, cognitive linguistics, communicative linguistics, translation studies, linguocultural studies. This edition is intended for linguists, translators, interpreters, teachers, lecturers, post-graduate students, persons pursuing a doctor's degree, and University students. It is published twice a year. Republishing is impossible. All the articles in the edition have been peer-reviewed. All the articles have been checked up for plagiarism.

The collection of scholarly articles is published online at:
<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

E-mail : zbirnykninako@ukr.net

© Taras Shevchenko National University of Kyiv, 2021

Members of the publishing board:

Akinsi, Mehmet-Ali M., DSc (Philology), Prof., University of Rouen (FRANCE);

Boyer, Henri, DSc (Philology), Prof., Paul Valéry University of Montpellier III (FRANCE);

Volkova, Svitlana V., DSc (Philology), Prof., Kyiv National Linguistic University;

Godzich, Anna, DSc (Philology), Associate Prof., Adam Mickiewicz University Poznan (POLAND);

Golubovska, Iryna O., DSc (Philology), Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Grytsenko, Svitlana P., DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Gudmanian, Artur G., DSc (Philology), Prof., National Aviation University (UKRAINE);

Darian, Steven, DSc (Philology), Prof., Rutgers University (New Jersey, USA);

Dorofeeva, Margarita S., DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Ilchenko, Olga M., DSc (Philology), Prof., Center for Research and Teaching of Foreign Languages (UKRAINE);

Quero-Gervilla, Enrique F., DSc (Philology), Prof., University of Granada (SPAIN);

Pereplotchykova, Svitlana Ye., DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Povoroznyuk, Roksolana V., DSc (Philology), Associate Prof., Taras Shevchenko National University of Kyiv (UKRAINE);

Ponomarenko, Volodimir P., DSc (Philology), Leading Researcher, O. O. Potebnya Institute of Linguistics of the National Academy of Sciences of Ukraine (UKRAINE);

Soloshchuk, Ludmyla V., DSc (Philology), Prof., V. N. Karazin Kharkiv National University (UKRAINE);

Triare, Dominik, DSc (Philology), Prof., Paul Valéry University of Montpellier III (FRANCE);

Cherniukh, Bohdan V., DSc (Philology), Prof., Ivan Franko National University of Lviv (UKRAINE).

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 17.08.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.01>

**НАУКОВИЙ ВНЕСОК ПРОФЕСОРА БУРБЕЛО ВАЛЕНТИНИ
БРОНІСЛАВІВНИ ДО РОЗВИТКУ РОМАНІСТИКИ І ФРАНКОФОНІЇ В
УКРАЇНІ (присвячується 70-річчю від дня народження В. Б. Бурбело)**

Георгій Георгійович Крючков (м. Київ, Україна)

georgiy@univ.kiev.ua

доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Дмитро Вікторович Бритвін (м. Київ, Україна)

dimitri.18.fr@gmail.com

кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено 70-річчю від дня народження Валентини Броніславівни Бурбело, професора Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Їй вдалося пройти шлях від викладача до професора у своїй альма матер та виховати декілька поколінь філологів-романістів. Діяльність Валентини Броніславівни Бурбело присвячена служінню ідеалам демократичного суспільства, освіті, науці і культурі, розбудові незалежної України як гідного партнера Франції, Європи і світових міжнародних організацій. Сьогодні це один з провідних спеціалістів з романського мовознавства в Україні. За свою роботу В. Б. Бурбело неодноразово отримувала найвищі нагороди, серед яких Орден Академічних Пальм. У статті розглянуто основні періоди її професійного становлення та її внесок до галузі романістики.

Науковий внесок професора Бурбело Валентини Броніславівни до розвитку романістики і франкофонії в Україні (присвячується 70-річчю від дня народження В. Б. Бурбело) [Naukovyj vnesok profesora Burbelo Valentyny Bronislavivny do rozvytku romanistyky i frankofonii v Ukraini (prysvjachujet'sja 70-richchju vid dnja narodzhennja V. B. Burbelo)] (Українською)

© Крючков Г. Г. [Krjuchkov G. G.], georgiy@univ.kiev.ua, Бритвін Д. О. [Brytvin D. O.], dimitri.18.fr@gmail.com

SCIENTIFIC CONTRIBUTION OF PROFESSOR V. B. BURBELO TO THE DEVELOPMENT OF ROMANCE PHILOLOGY AND FRANCOPHONIE IN UKRAINE

Heorhii H. Kriuchkov (Kyiv, Ukraine)

georgiy@univ.kiev.ua

DSc (Philology), Professor, Head of the Department of Romance Philology Department,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Brytvin Dmytro V. (Kyiv, Ukraine)

dimitri.18.fr@gmail.com

PhD (Philology), Associate Professor of Romance Philology Department,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is dedicated to the 70th birthday of V. B. Burbelo, professor of Taras Shevchenko National University of Kyiv. As a renowned philologist, she has gone a long way from teacher to professor at her alma mater having raised several generations of romance philologists. V. B. Burbelo is remarkable as a professional for serving the ideals of democratic society, culture, education, development of independent Ukraine as a worthy partner of France, Europe and international organisations. Nowadays, she is one of the leading specialists in Romance languages in Ukraine who succeeded in making a valuable contribution to Ukrainian humanitaristics. Her work has received numerous rewards including "Order of Academic Palms" (Knight grade). The article deals with the milestones of her professional journey.

Scientific contribution of professor V. B. Burbelo to the development of Romance philology and Francophonie in Ukraine (To the 70th birthday of V. B. Burbelo) [Naukovyj vnesok profesora Burbelo Valentyny Bronislavivny do rozvytku romanistyky i frankofonii v Ukrai'ni (prysvjachujet'sja 70-richchju vid dnja narodzhennja V. B. Burbelo)] (in Ukrainian)

© Kriuchkov H. H. [Krjuchkov G. G.], georgiy@univ.kiev.ua, Brytvin D. V. [Brytvin D. V.], dimitri.18.fr@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRANMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Валентина Броніславівна Бурбело народилася 6 травня 1951 року в сім'ї відомого українського романіста Бурбело Броніслава Івановича (1905–1995), який з 1946 року працював у Київському університеті і керував кафедрою романської філології з 1963 по 1980 рік.

Любов батька до романського та германського мовознавства, до історії романських і германських мов, до класичних мов успадкувала його донька Валентина Броніславівна, яка з відзнакою закінчила в 1973 році факультет романо-германської філології Київського університету.

У Київському університеті працює з 1973 року: спочатку як викладач кафедри теорії та практики перекладу, згодом як викладач, потім доцент і старший науковий співробітник кафедри романської філології, з 1994 року – доцент, а з 2000 року – професор кафедри французької філології, реформованої у 2016 році у кафедру романської філології.

1981 року, під науковим керівництвом професора Андрієвської О. О., захистила кандидатську дисертацію на тему: «Еволюція мовленнєвих форм характеристики персонажа у французькій літературі». У 1999 році захистила докторську дисертацію на тему: «Художній дискурс в історії французької мови та культури IX–XVIII ст.».

Валентина Броніславівна викладає програмні дисципліни на старших курсах бакалаврату і в магістратурі: історію французької мови, стилістику, франкофонні студії і переклад, комунікативні стратегії і практики, дискурсологію, лінгвопоетику. Підготовлені нею навчальні курси перетинаються з широким колом її наукових інтересів: теорією комунікації, лінгвопрагматикою, семіотикою, сучасними технологіями у викладанні іноземних мов.

Наслідком її плідної навчальної і дослідницької діяльності є створення кількох фундаментальних наукових і науково-методичних праць, у тому числі:

– *«Историческая стилистика французского языка»* (1990):

розглянуто низку проблем, що стосуються особливостей функціонально-стильового розвитку французької мови у різні періоди її історії. Особливу увагу приділено становленню літературних стилів, основним тенденціям жанрово-

Науковий внесок професора Бурбело Валентини Броніславівни до розвитку романістики і франкофонії в Україні (присвячується 70-річчю від дня народження В. Б. Бурбело) [Naukovyj vnesok profesora Burbelo Valentyny Bronislavivny do rozvytku romanistyky i frankofonii' v Ukrai'ni (prysvjachujet'sja 70-richchju vid dnja narodzhennja V. B. Burbelo)] (Українською)

© Крючков Г. Г. [Krjuchkov G. G.], georgiy@univ.kiev.ua, Бритвін Д. О. [Brytvin D. O.], dimitri.18.fr@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

стильового розвитку мови художньої літератури;

– «Лінгвопоетика французької словесності IX–XVIII ст.» (1999);

– «Комунікативні стратегії. Практикум. Ч.1 і 2» (2015):

представлено навчально-методичні матеріали для практичних занять з курсу «Комунікативні стратегії. Французька мова». Метою посібника є формування навичок та вмінь розробки і застосування комунікативних стратегій і тактик у різних галузях мовленнєвої діяльності французькою мовою.

– «Історія французької мови: комунікація і словесність у Середні віки» (2015): пропонується цілісний підхід до висвітлення проблематики історичної еволюції мови, що поєднує в собі зовнішній, внутрішній і функціональний аспекти.

В. Б. Бурбело є також співавтором французько-українського/українсько-французького словника (1994) і двох наукових видань, необхідних для реформування вищої освіти України: «Болонський процес і реформування вищої освіти Франції» (2004), «Франція у Європейському просторі вищої освіти» (2005).

Крім зазначених публікацій, Валентиною Броніславівною написано українською, французькою і російською мовами значну кількість праць (понад 140), що були надруковані у Вісниках Київського університету, в українських журналах «Іноземна філологія», «Филологические науки», журналі «Мовознавство» тощо, а також за кордоном.

Професор Бурбело В. Б. виховала кандидатів і докторів наук, які працюють сьогодні в Київському університеті імені Тараса Шевченка, а також у численних вишах України. Так, слід відмітити різноманіття наукових розвідок колишніх докторантів та аспірантів Валентини Броніславівни, серед яких: Чистяк Д. О., доктор університету Монпельє III Лепетюк І. Г., Гейко Т. В., Бурмістенко Т. М., Бритвін Д. В., Гладка В. А., Давидюк Н. О., Клименко О. С., Третяк Ю. Ю та ін. Вони охоплюють широке коло мовознавчих проблем (лінгвопоетику маргінальності у сучасному французькому романі, динаміку французької літературної норми та нормотворення у лінгвокультурному аспекті, лінгвокогнітивні засади творення неофразеології французької мови, екосистему французького твіттера у дискурсивній площині, дискурсивний портрет та стратегії легітимації респондента в жанрі французького газетно-журнального інтерв'ю тощо).

Scientific contribution of professor V. B. Burbelo to the development of Romance philology and Francophonie in Ukraine (To the 70th birthday of V. B. Burbelo) [Naukovyj vnesok profesora Burbelo Valentyny Bronislavivny do rozvytku romanistyky i frankofonii v Ukrai'ni (prysvjachujet'sja 70-richchju vid dnja narodzhennja

V. B. Burbelo)] (in Ukrainian)

© Kriuchkov H. H. [Krjuchkov G. G.], georgiy@univ.kiev.ua, Brytvin D. V. [Brytvin D. V.], dimitri.18.fr@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRANMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Значний внесок зроблено Валентиною Броніславівною у підготовці романістів, германістів, перекладознавців для України за період очолювання нею спеціалізованої вченої ради Д 26.001.11 в Інституті філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Щорічно у раді захищається до 25 кандидатських і докторських дисертацій зі спеціальностей: романські мови, германські мови, перекладознавство. До того ж, у 2002–2010 роках вона була експертом ВАК України і дбала про якість наукових досліджень усіх захищених дисертацій в нашій країні.

Професійна діяльність Валентини Броніславівни вдало поєднувалася з громадською роботою. Вона є членом Української асоціації викладачів французької мови з 1994 року, членом Міжнародного товариства доби просвітництва з 1996 року, експертом Європейського Центру сучасних мов Ради Європи з 1998 року, співзасновником і віце-президентом Франкофонної асоціації України з 2002 року, президентом асоціації «КОРЕ – Україна» з 2004 року.

У 2005–2006 роках професор Бурбело В. Б. була президентом Ротарі-клубу «Київ-Центр». Брала участь у ротарійських освітніх програмах «100000 французьких книжок для України» тощо, франкофонних заходах і обмінах, займалась благодійницькою діяльністю, оздоровленням дітей і вихованням молоді у дусі європейської і світової солідарності.

У 2012–2014 роках Валентина Броніславівна брала участь у журі з перекладу при Посольстві Франції в Україні. У співавторстві зробила переклад книги «Пророчества Мишеля Нострадамуса» (1991 р.).

Багатогранна освітня, методична, наукова та громадська діяльність професора Бурбело В. Б. неодноразово відзначалася Грамотою Верховної Ради України за заслуги перед Українським народом (2009), подяками Голови ВАК України (2010), ректора Київського університету (2016).

У 2020 році Урядом Французької республіки Валентину Броніславівну Бурбело відзначено лицарським Орденом «Академічні Пальми».

Уся плідна діяльність Валентини Броніславівни Бурбело присвячена служінню суспільству, освіті, науці і культурі, розбудові незалежної України як гідного партнера Франції, Європи і світових міжнародних організацій. Зараз це один із провідних романістів України, якому вдалося виховати декілька поколінь філологів і зробити значний внесок у вітчизняну гуманітаристику.

Науковий внесок професора Бурбело Валентини Броніславівни до розвитку романістики і франкофонії в Україні (присвячується 70-річчю від дня народження В. Б. Бурбело) [Naukovyj vnesok profesora Burbelo Valentyny Bronislavivny do rozvytku romanistyky i frankofonii' v Ukrai'ni (prysvjachujet'sja 70-richchju vid dnja narodzhennja V. B. Burbelo)] (Українською)

© Крючков Г. Г. [Krjuchkov G. G.], georgiy@univ.kiev.ua, Бритвін Д. О. [Brytvin D. O.], dimitri.18.fr@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА [CURRENT ISSUES IN GENERAL LINGUISTIC]

УДК 811.133.1:81'373.611

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 14.01.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 17.01.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 94.89 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.02>

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Ольга Василівна Косович (м. Тернопіль, Україна)

olgak2270@gmail.com

доктор філологічних наук, професор,

завідувач кафедри романо-германської філології

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

(Міністерство освіти і науки України),

46001, м. Тернопіль, вул. Максима Кривоноса, 2

У статті розглядаються проблеми інтернаціоналізмів французького походження в англійській та українській мовах, зокрема наголошується на тому, що у процесі запозичення слів в ту чи іншу мову може з'явитися кілька їх варіантів, а також спостерігається різнобій при їх читанні та в орфографії. Труднощі нормування іноземних слів є об'єктивними – вони пов'язані з різницею графічних і фонетичних систем взаємодіючих мов, з одного боку, а з іншого – з різним прочитанням одного і того ж графічного комплексу.

Особистий внесок полягає у розкритті труднощів нормування інтернаціоналізмів французького походження в англійській та українській мовах, у виокремленні важливих аспектів для інтернаціональної лексики, як походження, ступінь асиміляції і сфера вживання.

Ключові слова: мова-реципієнт, мова-донор, інтернаціоналізм, запозичення, запозичене слово, деривація.

(Current issues in general linguistics [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Internationalisms of French Origin in English and Ukrainian Languages (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.], olgak2270@gmail.com

INTERNATIONALISMS OF FRENCH ORIGIN IN ENGLISH AND
UKRAINIAN LANGUAGES**Olga V. Kosovych** (Ternopil, Ukraine)olgak2270@gmail.com

Doctor of Philology, Professor, Chair of Romance-Germanic Philology department
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ministry of Education and Science of Ukraine),
2 Maksyma Kryvonosa Str., Ternopil, Ukraine, 46001

This article is devoted to the study of internationalisms of French origin in English and Ukrainian languages. Traditionally, researchers who are studying French words without allocating internationalisms, consider the borrowing process in a specific language. In linguistic works, an international layer of French origin is allocated, so, in particular, the mechanism of adaptation of French words in English through the Ukrainian language was studied. Internationalism acquires special importance in the development of modern languages due to the fact that they are generally accepted forms of lexico-semantic expression of the most important concepts of modern culture. Their meaning is undoubtedly in all basic ways to overcome the language barrier, whether language learning, translation, the creation of international and auxiliary languages. The author emphasizes that the study of the features of the functioning of internationalisms is an important part of the study of the language system. The study of the international words of French origin caused by the large linguistic and cultural and historical significance of French in the history of world languages. At the same time, this study is advisable to determine their role and place in the lexical system of modern languages. Internationalisms undoubtedly play an important role in the intercultural communication process in the modern world. International vocabulary exists almost in all languages and every year the amount of this layer of the vocabulary increases, which can lead to the emergence of a new international language.

Personal contribution is to disclose the difficulties of the normation of internationalisms of French origin in English and Ukrainian languages, in emphasizing the importance of such aspects for international vocabulary, such as origin, degree of assimilation and sphere of use.

Key words: recipient language, donor language, internationalism, borrowing, loanword, derivation.

The internationalization of public life, which has received accelerated development under the influence of the scientific and technological revolution, the evolution of society in the economic, social and cultural terms, the integration

(Актуальні питання загального мовознавства [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах (Англійською)

[Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Косович О. В. [Kosovych O. V.], olgak2270@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

processes in the world community determine the increasing role of international words in various areas of linguistic activity associated with the processes of language contact.

This article is devoted to the study of internationalisms of French origin in the English and Ukrainian languages. Traditionally, researchers who study French words without highlighting internationalisms consider the process of borrowing in a particular language. In linguistic works, an internationalism layer of French origin is distinguished, in particular, the mechanism of adaptation of French words in the English language was studied [7].

The material of the research was the words of French origin with a high degree of internationalization. The research was carried out mainly on the material of the English language in comparison with the equivalent vocabulary of English and Ukrainian languages. We studied the language material both at the level of lexical and semantic meanings and at the level of form (phonetic, spelling).

Internationalisms acquire special significance in the development of modern languages due to the fact that they are generally recognized forms of lexicosemantic expression of the most important concepts of modern culture. Undoubtedly, their importance in all the main ways to overcome the language barrier, be it language teaching, translation, creation of international and auxiliary languages [1, p. 198].

Learning language contacts, bilingualism, intersective phenomena and processes at different times were studied by various domestic and foreign linguists, such as L. B. Scherba, A. E. Karlinsky, M. M. Mikhailov, S. G. Ter-Minasova, V. V. Kabakchi, V. V. Akulenko, V. M. Zhirmunsky, W. Weinaich, E. Haagen, etc. However, there are currently unresolved a number of issues related to the functioning and role of international vocabulary as part of modern languages: identifying its place relative to the borrowed vocabulary, determination of species of international words, identifying their sources, descriptions of phraseological internationalization, etc.

The study of the peculiarities of the functioning of internationalisms is an important part of the study of the language system. The study of international words of French origin is due to the great linguistic, cultural and historical significance of the French language in the history of world languages. At the same time, this study is also expedient for determining their role and place in the lexical system of modern languages.

(Current issues in general linguistics [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Internationalisms of French Origin in English and Ukrainian Languages (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

Internationalisms are understood as lexical units that are similar to the degree of identification in a graphical (already spelling) and phonemic relation with fully or partially common semantics, expressing concepts of international meaning and existing in several (at least three) synchronously compared languages (including unrelated or non-related) [2, p. 61].

During its historical development, the French language has served and is one of the active sources of enrichment of the vocabulary of other languages. Compared to other Romance languages, the French is the most productive in terms of expanding the vocabulary of non-Romance languages. According to researchers, over 2,000 purpose-formed lexical units of French origin make up the international fund [6, p. 18].

For centuries, languages have borrowed French words through historical contact with the French people. It so happened that the same French word was borrowed by several languages, but often the time of entry into the recipient languages differs, which is primarily due to extra-linguistic factors. The way of penetration of the word into the language may also differ: directly from the donor language through oral, written speech, or indirectly, through another language. In principle, any linguistic material can be borrowed if the conditions are favorable. Researchers identify the following conditions that facilitate the process of borrowing: the presence of linguistic contact (contact between cultures and peoples), a certain level of bilingualism, the quantitative ratio of contacting peoples, the duration and intensity of contacts; bilingual proficiency in both languages; the functional role of both languages in the life of a bilingual society, the status and prestige of the contacting languages and cultures of the peoples representing them; assessment and attitude to bi- and multilingualism, as well as to the interference accompanying the phenomenon [7, p. 12].

It is common knowledge that the French language has made a huge contribution to the English vocabulary. Three hundred years of French domination in England had such an impact on the English language that the English language did not experience either before or after the Norman conquest [6, p. 153]. However, the influence of the French language on English is not limited to this period. The interaction of the two languages began long ago, back in the 10th century, and continues, although not so actively, to this day. According to researchers, the total number of in French loanwords in modern English has about 7.000 words. Some of these words are

(Актуальні питання загального мовознавства [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах (Англійською)

[Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Косович О. В. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

internationalisms. In our study, we examined 500 international words of French origin that function in English.

After analyzing the time of occurrence of the studied words, we found the following: the most productive in terms of the number of borrowed internationalisms turned out to be the XIVth century (17 % of the entire corpus of examples, these are words such as *army, button, jelly*), the XVIth century (16 % – *cavalier, furniture, medal*), XVIIth century (15 % – *ballet, campaign, detail*), the XIIIth century (12 % – *battle, fashion, stage*), the XV century (10 % – *baggage, climate, salad*).

The content plan of the studied lexical units appears as a complex structure, since most of the studied words are polysemantic both in the source language (French) and in the acceptor language (English). In English, only a small number of units are monosemantic, most of them refer to terminological vocabulary (for example, *aviation, etude, faience, façade, gram(me), oculist, parol*). Other monosemantic lexical units, possessing a wider scope of use, are late borrowings expressing various concepts that have retained their foreign character in pronunciation and writing (*chauffeur, chef-d'œuvre, foyer, garage, manqué, rouleau*). Such monosemantic words make up a small percentage of the entire corpus of examples in English. Most lexical units are polemic, which is manifested by a feature of international vocabulary in English.

It is known that changes in the meaning of words occur in the direction of its expansion, narrowing, metaphorical and metonymic transfer, generalization, specialization, improvement or deterioration. The words that are borrowed and assimilated to one degree or another, take an active part in the above directions of change [7, p. 16].

Discrepancies in meanings can be explained by the fact that a word that is polysemantic in the source language, as a rule, is borrowed not in all of its meanings, but only in one or part of these meanings, sometimes even more or less accidental and insignificant for it in the source language. For example, we see this in the English language – when borrowing French words, one of the secondary French meanings was fixed. These are words such as *to advance, chord, ensemble, form, commandant, courier, prompting*, etc. The source words in the source language have a large number of lexical and semantic variants: cf. English *prompting*, meaning “to prompt the actors for the words of the role during the performance,” trans. “suggest to someone (words, methods of action, etc.)” and fr. *souffler* with more than ten lexical meanings in

(Current issues in general linguistics [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Internationalisms of French Origin in English and Ukrainian Languages (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

French, semantic variants, the main of which are as follows: “breathe”, “fade away, puff”, “to rest”, “blowing”, and the meaning to “suggest” is a derivative, secondary lexico-semantic option. Such a phenomenon is quite understandable: a borrowed phenomenon or object required a nomination, and the naming took place with the help of those lexical units that existed in the source language, while borrowing other meanings did not occur, since such meanings were already named in the acceptor language by the original words.

The emergence of a new meaning is associated with the laws of development of the borrowing language, and this phenomenon is typical for extremely assimilated words that have existed in the language for centuries. These words are not considered by native speakers as foreign and are subject to various syntactic, grammatical and morphological changes. Analysis of the linguistic material shows that such words are, for example, internationalisms that entered the English language in the XII-XV centuries, i. e. in the Middle English period, even before the formation of English as a national language.

Thus, the French loanword *budget* was entrenched in English in the 15th century. meaning “bag, packet, purse” and comes from the old French word *bougette*, the diminutive form of the noun *bouge* “leather bag”. A century later, the word acquires in English the meaning formed by means of a metonymic transfer, “bundle, stock”. In the XVIII century the word *budget* was the annual speech of the Chancellor of the Treasury (Secretary of the Treasury of Great Britain) on the state of the state treasury: in this case they said *he opens his budget* “he opens his bag”. Hereinafter, in the meaning of “budget”, i. e. in a broad sense, “financial estimate of income and expenditure of the state” and in a narrower sense of “planning income and expenditure for a certain period”, the word has penetrated and stuck in a large number of modern languages.

For the Ukrainian language, the expansion of the semantic meaning of the studied words is not typical, however, the following few examples can be found. *Adventure* has no meaning in the source language as “dubious undertaking”; *passion* in Ukrainian means “*excitement caused by ardent enthusiasm for something; ardor, ardor*” – this meaning is also not observed in French. In the last example in the acceptor language, there was a transfer of meaning by contiguity: one of the options for using the lexical unit *hasard* in French is the construction *jeux de hasard* “gambling”. In the source language, the main meaning of the word is “chance; risk”, thus “gambling” means in French “games associated with chance, risk”. In the

(Актуальні питання загального мовознавства [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах (Англійською)

[Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Косович О. В. [Kosovych O. V.], olgak2270@gmail.com

Ukrainian language, the word *gambling* in this expression and in other contexts took a figurative sense associated with the emotional state.

However, for the Ukrainian language, the most typical situation is when one meaning was fixed, in some cases a secondary one: for example, the word *bud* (fr. *bouton*) has in Ukrainian the meaning of “bud of a plant in which a flower develops”, while in French the word *bouton* has several meanings – “bud”, “pimple”, “button”, etc. For comparison, in the English language the main lexical meanings of the source language have been preserved, although there have been some permutations within the links between the lexical-semantic variants – the main meaning is “button”, further followed by “button”, “bud”, and besides this, as is often the case with French words in English, a new meaning arose “young, undeveloped mushroom”.

Comparison of the semantics of loanwords in modern English and the source language makes it obvious that when borrowing, there is not only the use of someone else's name in another linguistic community in its former meaning, but also not some shifts in the semantics of the loanword.

There are words that, due to the similarity of form and content, can lead to significant distortions of the content, inaccuracies in the transfer of stylistic coloring, to errors in lexical compatibility, as well as in word usage [8, p. 152]. It is known that, in particular, this phenomenon concerns international vocabulary, since the external similarity of a word in a foreign and native language makes language users to think about the similarity of the internal one – at the level of lexical meaning, which is often fundamentally wrong. Even more difficult is the situation when, in training or in his professional activity, a person is faced with two foreign languages, especially with such as English and French, while having Ukrainian as their native language. In such cases, French internationalisms can often be viewed as false, or pseudo-equivalents.

Fr. *accompagner* – eng. *to accompany* – Ukrainian *to accompany on*.

In two languages – French and English, the main meanings are the same: “to accompany, go somewhere with (someone) as a companion or escort”, in Ukrainian this word has only the meaning “to play a part on a musical instrument to accompany another musician (singer); play the accompaniment”. In Ukrainian, the word has a narrower, terminological scope of use, since we are talking only about musical accompaniment. Accordingly, difficulties may arise in understanding such statements: fr. *Elle accompagne sa mère* (= *Elle se joint à sa mère pour aller quelque part*) or English: *She accompanies her mother* (= *She goes with her mother*), a native speaker

(Current issues in general linguistics [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Internationalisms of French Origin in English and Ukrainian Languages (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

of Ukrainian can translate as “She accompanies her mother on ...” instead of “She accompanies her mother”.

Fr. *bassin* – Eng. *basin* – Ukr. *swimming pool*.

In French, the word is polysemic, the main meaning is “basin, bath” (= *réipient portatif souvent rond ou oval*), that is, the word means a rather large, huge vessel for water. In English, this word in its basic meaning also denotes *a vessel*, but not too large in size – “basin, cup, bowl” (= an open dish, wide and round, for holding water). There is also a common meaning for both languages – “water body, pool, reservoir”, denoting a certain receptacle for water, usually not intended for bathing. In Ukrainian, the word *pool* is most often used in the meaning of “artificial reservoir with an open surface” and is used to describe a reservoir for people to swim. To reflect this concept in French there is the word *piscine*, and in English – *swimming pool*.

Fr. *couloir* – Eng. *couloir* – Ukr. *lobbies*.

In this series of words, the French word has the greatest semantic volume, having the main direct meaning “corridor, passage”, as well as several others associated with it – “gorge, narrow valley”, sport. “Path, corridor”, and a figurative meaning for the plural noun “lobby”, in phrases such as *conversations de couloirs* “behind the scenes (i. e. behind the scenes) conversations” [5, p. 134]. In English, the word was borrowed and exists in it with one, narrowly terminological meaning “gorge”. And in Ukrainian, the word, although it has a direct meaning “side hall, corridor in parliament, theater”, is often used in the plural in the figurative meaning of “parliamentary environment, public circles”, but not in the nominative case, but in certain combinations: In the sidelines, from the sidelines, or a single-handed noun *lobby* – *lobby interviews (conversations, transactions, etc.)*.

Fr. *intelligence* – Eng. *intelligence* – Ukr. *intelligentsia*.

In French and English, there are overlapping meanings of “mind, reason; mental abilities”, “intelligence, ingenuity”. In Ukrainian, there are several words etymologically related to French *intelligence*, and Ukrainian speakers can mistakenly translate this word (or a word in English) using lexical units *intelligence*, *intelligentsia*, *intelligentsia*. In fact, *intelligence* means “culture, education”; *intelligentsia* in Ukrainian means “the way of thinking, habits characteristic of an intellectual (a mental worker)” and has a stylistic feature – it indicates the speaker’s contemptuous attitude to the subject of the conversation; *the intelligentsia* in Ukrainian has the meaning of “the social stratum of intellectual workers, educated

(Актуальні питання загального мовознавства [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах (Англійською)

[Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Косович О. В. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

people”. In particular, the phenomenon of interference can affect adjective in French, English and Ukrainian with the same root with the mentioned noun *intelligent*. So, the French *Il m'a paru intelligent* (= ayant la faculté de connaître et de comprendre) an Ukrainian person can mistakenly translate as “He seemed to me intelligent (= educated, cultured)”, while the correct translation is “He seemed to me smart (= mentally capable, quick-witted)”.

Phonetic adaptation of loanwords is primarily associated with accentuation. It is known that the languages under consideration at the present stage of development belong to languages with different types of stress. The English language has a verbal stress, built according to the Germanic type of stress. Modern French has a fixed stress on the last syllable. Analyzing the obtained data on the complexity, it can be noted that the overwhelming majority of the considered internationalisms in the English language adopted the Germanic type of accentuation, i.e. the emphasis in them falls on the first syllable (*baggage, garnish, intimate, microscope, passenger*); such words accounted for 71 % of the entire corpus of examples in English. The accent of the French type retained 19 % of lexical units, as a rule, these are words, which are late loanwords from the French language (*bouillon, façade, engineer, pantaloons, reportage*). A certain number of words occupy an intermediate position – this applies to three- and polysyllabic words in which the stress falls on the middle syllables (on the second or third), their share in the total number of vocabulary was 10% (*department, partisan, variety, organization, secretariat*). The Ukrainian language, like other Slavic languages, belongs to the type of languages that have retained the free stress system. In many nouns that have entered the Ukrainian language, the stress on the last syllable (*subscription, biscuit, debut, ideal, maneuver*) is preserved, this phenomenon is characteristic of masculine gender words. In words of the feminine gender, which in French have a final unpronounceable *-e*, and, accordingly, the stressed syllable preceding it (for example, *actrice, attaque, cabine, enquête, vitrine*), the same syllable remains stressed. However, due to the fact that the ending of this kind of words adapts to the Ukrainian declension system and takes the form *-a*, the second syllable from the end turns out to be stressed (*actress, attack, booth, questionnaire, showcase*). In words with the endings of *-nation*, where the romanization of pronunciation took place, there is a shift in the stress on the third syllable from the end (*ambition, illumination, statement, sensation, reputation*), this phenomenon also extends to other feminine gender words with the ending in *-y* (*irony, company, physiognomy*).

(Current issues in general linguistics [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Internationalisms of French Origin in English and Ukrainian Languages (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Kosovych O. V. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

But, undoubtedly, the biggest changes occur with the stress of the verbs of French origin, which for the most part came to the Ukrainian language through the Polish language and received morphological changes, acquiring new suffixes. In these words, the emphasis falls on the last, but different from the French language syllable (compare French *attaquer* – Ukrainian *to attack*, French *critiquer* – Ukrainian *to criticize*, French *organizer* – Ukrainian *to organize*). In these verbs the same syllable is emphasized as in the source language (*mount, maneuver, dive*).

With the penetration of French words into the English language, there were no difficulties with their graphic transmission due to the fact that both interacting languages used (and are using) one graphic system – the Latin alphabet. Since the end of the VIIth century the Anglo-Saxons began to write in their native language using the Latin alphabet, although the Latin script had its own characteristics among different Germanic peoples. Some graphemes had a peculiar spelling, in addition, special characters were introduced into the alphabet of the Old English language to designate, for example, interdental spirants. During the Middle English period, due to the Norman conquest, there were great changes in English spelling, many of which were introduced by Norman scribes. Therefore, writing French borrowings of that time did not cause difficulties, and reflects the spelling of French words of that time (*advance, hostel, mantle, season, veil*). Lexical units that appeared in English in later periods were also borrowed from French graphics. Words that entered the English language before the XIXth century, with rare exceptions (*façade, régime*), did not retain French diacritics (*decadence, depot, detail, egoist, hotel*). Later loanwords, as a rule, have these signs in their graphics when they are present in the source language, especially if the lexical units have a narrow range of use (*résumé, séance*).

When borrowing words to the Ukrainian language, some quantities of their options may appear and there is a difference when they read and spelling. The difficulties of rationing of foreign language words are objective – they are associated with the difference of graphic and phonetic systems of interacting languages, on the one hand, and on the other – with different readings of the same graphic complex.

According to our observations, in the area of derivation, the lexical units that entered the English language from French in the most recent period have negative word-formation activity, i. e. such words do not have derivatives (*bouillon, genre, nuance, timber, visa*), as a rule, such words are unambiguous and/or have a limited scope of use, representing peripheral vocabulary. The words that are fully adapted to the language, included in the

(Актуальні питання загального мовознавства [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах (Англійською)

[Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Косович О. В. [Kosovych O. V.], olgak2270@gmail.com

main fund, and have many lexical meanings, for the most part have several single-root units. In some cases, the derivatives are French words in origin and were borrowed into the English language, in other cases they refer to the proper English formations. Here are some examples. In the derivation series *adventure* – *adventurer*, *adventuress*, *adventurous* words *adventure*, *adventurer*, *adventurous* are French loanwords that entered the acceptor language, respectively, in the XIIIth, XVth, and XIVth centuries, and the lexeme *adventuress* is actually English formation. The same situation is observed in the series of words: *reason* – *reasonable*, *reasonably*, *reasoning*; *mark* – *markdown*, *marked*, *marker*, *marking*, *marksman*, *mark-up*; *stage* – *stagecoach*, *stagecraft*, *stagehand*, *stager*, *stagestruck*, *staging*, *stagy*.

In the Ukrainian language, among internationalisms, we identified words with both positive and negative word-formation activity. The first group is characterized by the formation of words of different parts of speech, with the main derivational method – suffixal. The second group included words with a vocal outcome (-e, -o, -u) that retain their foreign language character: *metro*, *soufflé*, *menu*.

Thus, internationalisms of French origin have adapted in English and Ukrainian in different ways, both at the level of content in the form of semantic variation, and at the level of form – in phonetic, graphic changes. As a rule, the semantic core of the words of the source language is preserved, at the same time, narrowing, expansion, and change of meanings can occur. The English language is characterized by the polysemic nature of the units under consideration; in the Ukrainian language, French internationalisms do not have much semantic variability. In the field of accentuation, in most cases, there is an adaptation of units to the laws of stress of the receiving languages.

Thus, internationalism is a special case of borrowing and has some features of loanword. However, internationalisms are not borrowed by calque. For international vocabulary, such aspects are important as origin, the degree of assimilation and the sphere of use. Internationalism plays an important role in the process of intercultural communication in the modern world. International vocabulary exists in almost all languages and every year the amount of this vocabulary increases, which can lead to the emergence of a new international language.

Література

1. Акуленко, В. В. *Вопросы интернационализации словарного состава языка* (Харьков, Издательство Харьковского университета, 1972), 215, <https://www.booksite.ru/fulltext/akulenko/index.htm>

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

2. Акуленко, В. В. «Существует ли интернациональная лексика?» *Вопросы языкознания* 3 (1961): 60–69.
3. Банкав, А. Я. «Роль французского языка в интернационализации словарного состава нероманских языков.» *Современные проблемы романистики: функциональная семантика: Тезисы V Всесоюз. конф. по романскому языкознанию* (Калинин, Калининский государственный университет, 1986, т. 1): 17–19.
4. Володарская, Э. Ф. Заимствование как универсальное лингвистическое явление. *Вопросы филологии* 1 (7) (Москва, Институт иностранных языков, 2001): 11–27.
5. Косович, О. В. «Термінологія французької лінгвістики та лінгвістична синергетика.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 36 (2019): 129–143.
6. Расторгуева, Т. А. *История английского языка* (Москва, Высшая школа, 1983), 347.
7. Стетюха, Н. В. *Интернационализмы в составе английского языка*, <https://nauchforum.ru/conf/philology/xi/29469>.
8. Судакова, О. В. «Ложные друзья переводчика.» *Альманах современной науки и образования*, № 8 (27): *Языкознание и литературоведение в синхронии и диахронии и методика преподавания языка и литературы* (Москва, Грамота, 2002, ч. 1): 152–154.

References

1. Akulenko, V. V. *Voprosy internacionalizacii slovarnogo sostava jazyka* (Har'kov, Izdatel'stvo Har'kovskogo universiteta, 1972), 215, <https://www.booksite.ru/fulltext/akulenko/index.htm>
2. Akulenko, V. V. «Sushhestvuet li internacional'naja leksika?» *Voprosy jazykoznanija* 3 (1961): 60–69.
3. Bankav, A. Ja. «Rol' francuzskogo jazyka v internacionalizacii slovarnogo sostava neromanskih jazykov.» *Sovremennye problemy romanistiki: funkcional'naja semantika: Tezisy V Vsesojuz. konf. po romanskomu jazykoznaniju* (Kalinin, Kalininiskij gosudarstvennyj universitet, 1986, t. I.): 17–19.
4. Volodarskaja, Je. F. «Zaimstvovanie kak universal'noe lingvisticheskoe javlenie.» *Voprosy filologii* 1 (7) (Moskva, Institut inostrannyh jazykov, 2001): 11–27.
5. Kosovych, O. V. «Terminologija francuz'koi' lingvistyky ta lingvistychna synergetyka.» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 36 (2019): 129–143.
6. Rastorgueva, T. A. *Istorija anglijskogo jazyka* (Moskva, Vysshaja shkola, 1983), 347.
7. Stetjuha, N. V. *Internacionalizmy v sostave anglijskogo jazyka*, <https://nauchforum.ru/conf/philology/xi/29469>.
8. Sudakova, O. V. *Lozhnye druž'ja perevodchika. Al'manah sovremennoj nauki i obrazovanija*, № 8 (27): *Jazykoznanie i literaturovedenie v sinhronii i diahronii i metodika prepodavanija jazyka i literatury* (Moskva, Gramota, 2002, ch. 1): 152–154.

(Актуальні питання загального мовознавства [Aktual'ni pytannja zagal'nogo movoznavstva])

Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах (Англійською)

[Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Косович О. В. [Kosovych O. V.], olqak2270@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО І
ТИПОЛОГІЧНОГО МОВОЗНАВСТВА
[CURRENT ISSUES IN COMPARATIVE AND HISTORICAL
LINGUISTICS AND LINGUISTIC TYPOLOGY]

УДК 801

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 24.11.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 27.11.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 97.28 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.03>

EVOLUCIÓN DE LA CONTRUCCIÓN DE RELATIVO HISPÁNICA: LOS
RASGOS NACIONALES

Nina M. Korbozerova (Kyiv, Ucraina)

ninakor@ukr.net

Doctora en Letras, Profesora Titular del Departamento de la Filología Románica
de la Universidad Nacional de Kyiv Tarás Shevchenko
(Ministerio de Educación y de Ciencia de Ucrania)
Ave. de Tarás Shevchenko 14, Kyiv, Ucraina, 01601

Olena P. Obruchnikova (Kyiv, Ucraina)

obruchnikovaep@gmail.com

Docente del Departamento de la Filología Románica
de la Universidad Nacional de Kyiv Tarás Shevchenko
(Ministerio de Educación y de Ciencia de Ucrania)
Ave. de Tarás Shevchenko 14, Kyiv, Ucraina, 01601

En el artículo se analizan las vías de la aparición de los rasgos nacionales específicos en la estructura de la oración compuesta atributiva en la lengua española durante los siglos XII-XX. Se trazan las tendencias de la evolución de este tipo de las oraciones en el aspecto de la de formación del centro sintáctico de la subordinación atributiva tanto libre como dependiente. Se estudia el papel del componente correlativo como el indicador semántico, estructural y funcional del ensanchamiento de la oración principal y, además, del componente relativo como el indicador de la dependencia sintáctica.

Palabras clave: *evolución, rasgo típico nacional, desarrollo sintáctico, oración atributiva española.*

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology
[Aktual'ni pytannja porivnjaj'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva])

Evolution of the Spanish Relative Construction: Acquisition of National Features (in Spanish) [Evolución de la
contrucción de relativo hispánica: los rasgos nacionales]

© *Korbozerova N. M.* [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,
Obruchnikova O. P. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

ЕВОЛЮЦІЯ ІСПАНСЬКОЇ ВІДНОСНОЇ КОНСТРУКЦІЇ: НАБУТТЯ НАЦІОНАЛЬНИХ РИС

Ніна Миколаївна Корбозерова (Київ, Україна)

ninakor@ukr.net

доктор філологічних наук, професор кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Олена Петрівна Обручникова (Київ, Україна)

obruchnikovaep@gmail.com

доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті розглянуто шляхи набуття національних специфічних рис у структурній організації складного атрибутивного речення в іспанській мові протягом з XII по XX століття. Проаналізовано тенденції розвитку цього типу речень у плані формування вільного та зв'язного жорсткого синтаксичного центру атрибутивного підпорядкування. Вивчено роль корелята як індикатора семантичного, структурного та функціонального розповсюдження головного речення, а також проаналізовано особливості атрибутивного речення.

Ключові слова: еволюція, типова національна риса, синтаксичний розвиток, іспанське складне атрибутивне речення.

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Aktual'ni pytannja porivnjaj'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva]

Еволюція іспанської відносної конструкції: набуття національних рис (Іспанською) [Evoljucija ispans'koi' vidnosnoi' konstrukcii': nabuttja nacional'nyh rys]

© Корбозерова Н. М. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,

Обручникова О. П. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

EVOLUTION OF THE SPANISH RELATIVE CONSTRUCTION: ACQUISITION OF NATIONAL FEATURES

Nina N. Korbozerova (Kyiv, Ukraine)

ninakor@ukr.net

DSc (Philology), Professor of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Olena P. Obruchnikova (Kyiv, Ukraine)

obruchnikovaep@gmail.com

DSc (Philology), Professor of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Complex attributive sentences in the Spanish language of the medieval period are characterized by a vague expression of the degree of syntactic subordination. During the XII-XVI centuries there is a process of constant enrichment of meanings and forms of complex attributive sentences. The final formation of the structural organization of a complex attributive sentence ended in the XVII century, in the period of unification and formation of the national Spanish language.

Starting from the Old Spanish period, the externally formal homogeneity of models of a complex attributive sentence is disturbed by deep internal complications of semantic connections between the main and subordinate parts. Thus, in the Middle Spanish period, a complex attributive sentence gradually reformatted its structural organization by strengthening the contact position of the nominal center of subordination with the conjunctions and strengthening bilateral links between predicative components, which further contributed to the normalization of the position of the subordinate part.

On the other hand, there is an intensive mutual replacement of some conjunctions with others.

In the Old Spanish period, the conjunctions began to lose their uncoordinated lexical correlation between the correlative word and the supporting noun in the main part. This trend contributed to the consolidation of the structural organization of a complex attributive sentence, which was realized in the early Spanish period.

Keywords: *evolution, national features, syntactic evolution, Spanish complex attributive sentence.*

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology
[Aktual'ni pytannja porivnjaj'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva])

Evolution of the Spanish Relative Construction: Acquisition of National Features (in Spanish) [Evolución de la
contrucción de relativo hispánica: los rasgos nacionales]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,
Obruchnikova O. P. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

INTRODUCCIÓN

El problema que se estudia. La evolución es una noción filosófica. Si la aplicamos a la lingüística, podemos ver que la evolución es un proceso paulatino, muy lento, que pueda llevar a las transformaciones cardinales de tales o cuales unidades de la lengua.

El aporte personal en el problema consiste en aprovechar un nuevo método del enfoque histórico de las disonancias de la organización sintáctica de la oración, que podrá ayudar a investigar, por un lado, el carácter íntegro y estable de sus componentes, y, por el otro, el carácter diverso genético y contrario entre los componentes predicativos, lo que lleva a las transformaciones evolutivas.

El enfoque nuevo de la investigación consiste en aprovechar el método diacrónico y tipológico que da la posibilidad de estudiar la estructura sintáctica de la oración compuesta atributiva. Como es sabido, la oración compuesta atributiva existe en la lengua española durante muchos siglos. Se remonta a la lengua latina, se desarrolla en el latín pirenaico, que empezó a formarse desde el siglo III a.C. hasta la caída del Gran Imperio Romano, hasta el siglo V d.C. Luego, el latín pirenaico se desarrolló independientemente, pero el tipo sintáctico atributivo seguía intacto en el aspecto semántico-funcional y comunicativo. Gracias al enfoque aplicado en el artículo, se puede decir, que, precisamente, en los siglos IX-X nace la oración compuesta atributiva hispánica preliteraria. Este período fue el precursor de los cambios cardinales, ya registrados en los primeros monumentos literarios españoles.

El estudio de la sintaxis española actual se diferencia mucho de las investigaciones sintácticas de los siglos anteriores. En primer lugar, es necesario tener en cuenta el papel del aspecto linguocultural. El aprovechamiento del análisis linguocultural ayuda a revelar lo nacional y lo específico en la estructura de la lengua española de hoy, en general, y en la estructura de la oración compuesta atributiva, en particular [1; 2; 3].

La base científica para el análisis de la oración compuesta atributiva es la teoría sintáctica de O. Potebnya y los criterios elaborados por A. Zagnitko. Según O. Potebnya [4], la estructura sintáctica de la oración compuesta cambia paulatinamente de una etapa histórica a la otra, de la organización paratáctica a la hipotáctica, de una forma amorfa a la regular. Según A. Zagnitko [5], cada oración compuesta se caracteriza por la estructura formal-significativa, por el significado gramatical específico, por su forma gramatical y su significado concreto, por sus tipos específicos y por el tipo de la conexión de sus partes integrantes.

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Aktual'ni pytannja porivnjal'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva]

Еволюція іспанської відносної конструкції: набуття національних рис (Іспанською) [Evolucija ispans'koi' vidnosnoi' konstrukcii': nabuttja nacional'nyh rys]

© Корбозерова Н. М. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,

Обручникова О. П. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

El objeto de la presente investigación es el análisis de la evolución de la estructura sintáctica de la oración compuesta atributiva en la lengua española de los siglos XII-XX.

Es actual el aprovechamiento en el artículo del principio sincrónico-diacrónico para trazar las tendencias del desarrollo de la organización sintáctica de la oración compuesta atributiva.

RESULTADOS DE LA INVESTIGACIÓN

El isomorfismo histórico y el alomorfismo genético de la oración compuesta atributiva son la causa del desarrollo constante de su estructura en el aspecto tanto cuantitativo como cualitativo. Este tipo oracional evoluciona desde los modelos simples a los complicados. El proceso de los cambios se presenta como muy lento, pasa de las acumulaciones numéricas a las transformaciones cardinales. A veces, unos tipos atributivos vuelven a los anteriores, otros se modifican. Además, la oración atributiva es capaz de prestar algunos elementos estructurales de otras lenguas durante varias etapas del desarrollo de la lengua española o crear los modelos propios muy específicos. Los procesos dinámicos de la organización estructural de la oración compuesta atributiva se producen a consecuencia de la correlación de la forma y el significado y del carácter económico y redundante.

La oración compuesta atributiva es la unidad sintáctica multisituacional, que se compone de unas partes predicativas. La parte subordinada es una extensión informativa del miembro nominal o del antecedente pronominal de la oración principal. Este miembro nominal oracional o el antecedente pronominal es el punto de apoyo de la parte predicativa atributiva. Ambos constituye el núcleo formal, o el centro funcional y estructural, de todo el complejo de significado relativo.

La oración atributiva hispánica se diferencia de otros tipos de las oraciones compuestas por los medios específicos tanto correlativos como relativos, pues su organización sintáctica integra una serie de los pronombres relativos, que no existen por sí mismos, sino que constituyen un uso anafórico de pronombres demostrativos e interrogativos [6].

La subordinación atributiva existe gracias al núcleo formal, compuesto del antecedente nominal/pronominal en la parte principal, y de la parte subordinada atributiva encabezada por las palabras conjuntivas relativas. Este núcleo formal constituye la construcción de relativo.

La oración subordinada atributiva es dependiente en el aspecto informativo [7] y no

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology
[Aktual'ni pytannja porivnjal'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva])

Evolution of the Spanish Relative Construction: Acquisition of National Features (in Spanish) [**Evolución de la construcción de relativo hispánica: los rasgos nacionales**]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,
Obruchnikova O. P. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

es capaz de funcionar independientemente. La parte principal, a su vez, tampoco es capaz de funcionar libremente, pues en su estructura sintáctica existe la palabra de apoyo, que es una señal formal para aparecer la parte subordinada atributiva.

Medios de la correlación hispánicos. Las palabras correlativas son o los nombres sustantivos, o los pronombres demostrativos, o los adverbios de la procedencia pronominal, de tipo *tal*. El antecedente pronominal no tiene el significado léxico-semántico y exclusivamente señala que posteriormente va a seguir la información [8].

Papel de los medios relativos hispánicos. La construcción hispánica atributiva se remonta al pronombre relativo latino *qui*, *quae* y *quod* o al pronombre interrogativo e indefinido *quis/qui*, *quāe*, *quid/quod*.

Las palabras conjuntivas integran la estructura sintáctica de la oración compuesta atributiva, son palabras de la significación semántica completa y son miembros oracionales. Contestan a las preguntas y tienen la capacidad de sustituirse solo por las palabras conjuntivas [9].

Las conjunciones y las palabras conjuntivas hispánicas primarias de procedencia latina, de tipo *cuando*, *si*, *quod*, eran muy frecuentes en el período antiguo del español, pues son más estables históricamente en la lengua. Pero en los siglos XIV-XV se observan los cambios numéricos y en los siglos XVI-XVII tienen lugar las transformaciones cardinales, en el resultado de las cuales aparecen las palabras conjuntivas de significado atributivo.

A diferencia de las conjunciones, las palabras conjuntivas son los pronombres relativos, de tipo *quien*, y los adverbios, de tipo *donde*, *cuando*. Las palabras conjuntivas no solo unen la parte principal con la subordinada, sino intervienen en calidad de los miembros de la oración, que se acentúan lógicamente y siempre se posponen.

La palabra relativa *que* no cambia. Es de uso universal desde el período más antiguo hasta hoy día. Puede unirse con el artículo, que cambia según el género y número: *el que*, *la que*, *los que*, *las que*.

La palabra conjuntiva *cual*. Pertenece al grupo dominante con el significado relativo que expresa pura cualidad. Proviene del latín *qualis*, *-e*. Actualmente puede emplearse con el artículo definido, que se concuerda con el sustantivo en contacto en número y en género: *el*, *la* (*cual*), *los*, *las* (*cuales*). En el período antiguo, el empleo del artículo no era necesario. A lo largo de la evolución de la lengua española siempre se pospone al nombre sustantivo de la parte principal a que se refiere.

La palabra conjuntiva *cuyo*. Desde el siglo XV al sistema sintáctico español se

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства)

[Aktual'ni pytannja porivnjal'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva]

Еволюція іспанської відносної конструкції: набуття національних рис (Іспанською) [Evoljucija ispans'koi' vidnosnoi' konstrukcii': nabuttja nacional'nyh rys]

© Корбозерова Н. М. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,

Обручникова О. П. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

introduce cuyo de significado de posesión. Se formó definitivamente sólo en los siglos XVIII-XIX: *Quiere el buen orden de esta narración que ahora deje a un lado la gran figura del “Gran Capitán”, con cuyas eminencias dimensiones se llena toda la historia de aquellos tiempos (Galdós).*

La palabra relativa *quien(es)*. Se remonta al pronombre relativo latino de significado relativo. Puede emplearse con la preposición. En la lengua española comienza a usarse ampliamente a finales del siglo XVII: *Favorecíanme los caballeros, y apenas me dejaban servir a don Diego, a quien siempre tuve el respeto (Buscón).*

Las palabras conjuntivas, de tipo *cuando, donde*, que se apoyan en el nombre sustantivo de la parte principal, tienen el significado sincrético atributivo-temporal o atributivo-espacial: *El lugar a dónde llegué yo, A la hora cuando era necesario*, etc. La relación entre el nombre sustantivo de contacto y la palabra conjuntiva de procedencia adverbial es muy floja: *El país, de donde llegamos, La casa, donde vivo yo*. Las palabras conjuntivas *de donde, donde* se sustituyen fácilmente por las correspondencias sinónimas, compuestas de la preposición y de la conjunción universal *que*: *de que, en que*.

En los siglos XII-XIII en la lengua española era muy frecuente el empleo de la construcción sintáctica de relativo, compuesta de *medio correlativo-medio relativo*. Al contrario, en los siglos XIV-XVII poco a poco desaparece el componente correlativo de enlace adjetival, pronominal y numeral, de tipo *atal*, que se convierte o en un elemento auxiliar y no obligatorio, o en el modo de la énfasis sintáctica, o en el modo de la diferenciación del tipo del enlace sintáctico. La oración compuesta atributiva empieza a disminuirse numéricamente en el período antenuevo. El tipo correlativo pasa de la posición distante a la de contacto. En general, la organización sintáctica de la oración atributiva hispánica del siglo XVII se hace más perfecta, más fuerte y más liberal.

En varios períodos de la evolución de la lengua española en la organización sintáctica de la oración compuesta atributiva se observa la influencia extalingüística: aparición del polínomo paratáctico como influencia árabe del siglo XIII, la latinización de la frase española a consecuencia del influjo italiano en los siglos XV-XVI, el carácter sintáctico excesivo como influencia francesa en el siglo XVIII y, por fin, la tendencia hacia la economía sintáctica bajo la influencia de la lengua inglesa y americana en los siglos XIX-XX.

Conclusiones. Durante los siglos XII-XX, en el sistema sintáctico de la lengua española se formó la oración compuesta atributiva como la unidad sintáctica independiente.

(Current issues in comparative and historical linguistics and linguistic typology
[Aktual'ni pytannja porivnjaj'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva])

Evolution of the Spanish Relative Construction: Acquisition of National Features (in Spanish) [Evolución de la construcción de relativo hispánica: los rasgos nacionales]

© Korbozerova N. M. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,
Obruchnikova O. P. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

Bibliografia:

1. Попова, Н. М. «Феноменологічна концепція у синхронно-діахронному підході до аналізу національної концептосфери Іспанії.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 31 (2017): 101-111.
2. Данилич, В. С. «Становлення національних функцій літератури середньовічної Піренейської Романії.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 36 (2019): 50-64.
3. Корбозерова, Н. М. «Роль соціо-культурного аспекта у становленні іспанської мови.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 37 (2020): 27-38.
4. Потєбня, А. А. *Из записок по русской грамматике: в 4 т.* (Москва), [https://elib.gnpbu.ru/text/potebnya-iz-zapisok-po-russkoy-grammatike t.1-2](https://elib.gnpbu.ru/text/potebnya-iz-zapisok-po-russkoy-grammatike-t.1-2).
5. Загнітко, А. П. *Теоретична грамати́ка української мови. Синтаксис* (Донецьк: ДонНУ, 2001), ч. 1, 228; ч. 2, 254; ч. 3, 226.
6. *Evolución de las oraciones de relativo del latín al español*, <https://www.peterlang.com>>h
7. [dspace.nbuv.gov.ua>handle>62>Hristianinova](https://dspace.nbuv.gov.ua/handle/62/Hristianinova) PDF
8. [library.gnpu.edu.ua>Part 2](https://library.gnpu.edu.ua/Part%202)

References:

1. Popova, N. M. «Fenomenologichna koncepcija u synhronno-diahronnomu pidhodi do analizu nacional'noi' konceptosfery Ispanii'» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 31 (2017): 101-111.
2. Danylych, V. S. «Stanovlennja nacional'nyh funkcij literatury seredn'ovichnoi' Pirenejs'koi' Romanii'» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 36 (2019): 50-64.
3. Korbozerova, N. M. «Rol' socio-kul'turnogo aspekta u stanovlenni ispans'koi' movy.» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 37 (2020): 27-38.
4. Potebnya, A. A. *Iz zapisok po russkoy grammatike: v 4 t.* (Moscow), <https://elib.gnpbu.ru/text/potebnya-iz-zapisok-po-russkoy-grammatike-t.1-2>.
5. Zagnitko, A. P. *Teoretychna gramatyka ukrai'ns'koi' movy*. Syntaksys (Donec'k: DonNU, 2001), ch. 1, 228; ch. 2, 254; ch. 3, 226.
6. *Evolución de las oraciones de relativo del latín al español*, <https://www.peterlang.com>h>
7. <dspace.nbuv.gov.ua>handle>62>Hristianinova> PDF
8. <library.gnpu.edu.ua>Part 2>

(Актуальні питання порівняльно-історичного і типологічного мовознавства
[Aktual'ni pytannja porivnjal'no-istorychnogo i typologichnogo movoznavstva])

Еволюція іспанської відносної конструкції: набуття національних рис (Іспанською) [Evolucija ispanskoi' vidnosnoi' konstrukcii': nabuttja nacional'nyh rys]

© Корбозерова Н. М. [Korbozerova N. M.], ninakor@ukr.net,
Обручникова О. П. [Obruchnykova O. P.], obruchnikovaep@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА
[CURRENT ISSUES IN LITERARY STUDIES]

УДК 821.111-2.09(73)

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 04.12.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 10.12.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 96.92 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.04>

ЕПІЧНА МАНІЯ: ВІДПОВІДЬ ПАУНДА Е. ПО ТА Т. Г'ЮМУ

Олександр Мойсейович Гон (м. Київ, Україна)

oleksandr.gon.kimo@gmail.com

Доктор філологічних наук, професор кафедри іноземних мов
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство науки і освіти України)

04119, м. Київ, вул. Юрія Іллєнка, 36/1

Стаття присвячена аналізу питомої складової пост-епічної художньої картини світу в контексті жанрових експериментів з епічними формами, які символізують пошук нових способів висловити субстанціональну єдність індивідуума з соціумом. Важливо, що в «Поетичному принципі» (1850) По апелює до епічної традиції та висловлює суттєву тезу про парадигматику епічного та ліричного у прецедентних текстах і згадує вагомий ліричний первень у Гомеровій «Іліаді». У «Лекції про модерну поезію» (1908) Г'юм називає повним нерозумінням тенденцій модерної поезії саме припущення, що у новітній поезії з'явиться митець, який зможе синтезувати весь досвід сучасної людини у формі великого епосу. Як Паунд, так Юрій Клен розглядають створення сучасного епосу в координатах континууму національного поетичного канону. Концепт «повернення» становить наскрізну естетичну програму Паундового епосу. Поетика повторів у «Кантос» ґрунтується на версифікаційних моделях європейських твердих поетичних форм, котрі об'ємно репрезентовані на тлі переакцентування та переформатування античних епічних форм, оновлення їхніх конвенцій і мотивів. Креативні та рецептивні аспекти новаторського залучення

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme (in Ukrainian)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Gon O. M. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

специфічних рис епічної композиції (рекурентні історичні сюжети, топос «νόστος») виявилися глибинно співвіднесеними з художньою формою модерного епосу.

Особистий внесок автора полягає у тлумаченні та порівняльній контекстуалізації пісень Паунда як відповідь на песимістичне передбачення По та Юма щодо можливостей або естетичного значення сучасного епосу, де Паунд спирається на попередні тексти та топої давньогрецького епосу.

Ключові слова: Паунд, По, Г'юм, жанр, епос, ностос.

THE EPIC MANIA: POUND'S RESPONSE TO E. A. POE AND T. HULME

Oleksandr M. Gon (Kyiv, Ukraine)

oleksandr.gon.kimo@gmail.com

Doctor of Philology, professor at Foreign Languages Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

04119, Kyiv, Yurii Illienka Str, 36/1

The article is devoted to the analysis of a specific component in the post-epic artistic picture of the world contextualized in the genre experiments with epic forms that symbolize the search for new ways to express the substantial unity of the individual with a society. It is important that in «The Poetic Principle» (1850) Poe appeals to the epic tradition and expresses an essential thesis about the paradigm of the epic and the lyrical in precedent texts and mentions a significant lyrical inderpinning in Homer's Iliad. In «A Lecture on Modern Poetry» (1908), Hume posits that the very assumption that in modern poetry there will appear an artist capable of synthesizing all the experience of modern peroson in the form of a great epic is an utter misunderstanding of the tendencies in modern poetry. Both Pound and Yuri Klen consider the creation of a modern epic in the coordinates of the continuum of the national poetic canon. The concept of «return» constitutes an omnipresent aesthetic program of the Pound's epic. The poetics of repetitions in the Cantos is based on the versification models of the European fixed poetic forms that are extensively represented against the background of new emphases and reformatting of the ancient epic forms, making new their conventions and motives. Creative and receptive aspects of the innovative application of specific features in the epic composition (recurrent historical plots, the νόστος topos) deeply correlate with the artistic form of the modern epic.

The author's **personal contribution** has been made in reading and comparative contextualization of Pound's Cantos as a response to Poe and Hume's pessimistic prediction

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznastva])

Епічна манія: відповідь Паунда Е. По та Т. Г'юму (Українською)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Гон О. М. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

about the eventuality or aesthetic significance of the modern epic where Pound draws on the precedent texts and topoi of the ancient Greek epic.

Key words: Pound, Poe, Hulme, genre, epic, nostos.

Постановка проблеми. У програмній низці лекцій Едгара Алана По, прочитаних у грудні 1848 р. і посмертно виданих від назвою «Поетичний принцип» (The Poetic Principle, 1850), безапеляційно виголошено, що «епічна манія – ідея про те, що поетичні перемоги нерозривно пов'язані з велемовністю, поступово вгамовується у думці публіки через свою власну безглуздість [16, с. 1435]. Важливо, що По також апелює до епічної традиції та висловлює суттєву для наших роздумів тезу про парадигматику епічного та ліричного у прецедентних текстах. Так, есей починається з припущення про вагомий ліричний первень у Гомеровій «Іліаді»: «ми маємо у своєму розпорядженні якщо не прямий доказ, то принаймні вагомі підстави припускати, що вона була замислена як цикл ліричних віршів; але, навіть визнаючи задум епосу, можу тільки сказати, що епос ґрунтується на недосконалому розумінні мистецтва. Сучасний епос, написаний у дусі помилково відтворених древніх зразків, стане лише необачним і сліпим наслідуванням. Але час таких художніх аномалій минув. Якщо коли-небудь будь-яка велика поема і справді користувалася популярністю – у чому я сумніваюся, – то в усякому разі ясно, що ніяка велика поема ніколи більше популярною не буде [16, с. 1432]. У схожому негативістському ключі Томас Г'юм («Лекція про модерну поезію», Lecture on Modern Poetry, 1908) зіставляє традиційну поезію попередніх періодів із новітніми тенденціями в літературній творчості. Поезія минулого, підкреслює Г'юм, концентрувалася навколо героїчних діянь і оспівувала їх в усталених версифікаційних формах епічних жанрів, зокрема у баладі. Натомість конститутивними елементами модерної поезії є верлібр, інтроспективність і відтворення миттєвих і «швидкоплинних фаз» у переживаннях поета. Найкращим виразником нової поетичної образної системи Г'юм називає Гілберта Честертона, який зауважив, що стара поезія оспівувала облогу Трої, а нова намагається висловити переживання хлопчика-рибалки. Припущення, що у модерній поезії з'явиться митець, який зможе синтезувати весь досвід сучасної людини у формі великого епосу, він називає «повним нерозумінням тенденцій модерної поезії» [13, с. 72]. Г'юм навряд чи здогадувався, що його думки

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme (in Ukrainian)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Gon O. M. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

читаються як парафраз присуду В. Белінського стосовно того, що власне задум створити епічну поему, котра покликана «відповідати ідеалам епосу», після Гомера «належить до естетичних оман людства» [1, с. 470–471].

Актуальність цієї статті зумовлена необхідністю перегляду концепції модерного епосу в трансатлантичному контексті рецепції феномену традиційного епосу.

Особистий внесок полягає в інтерпретації та компаративній контекстуалізації «Кантос» Паунда як відповідь на песимістичний прогноз По і Г'юма щодо евентуальності чи естетичної вагомості модерного епосу через залучення прецедентних текстів і топосів давньогрецького епосу.

Наукова новизна визначена самим **об'єктом** дослідження, яким слугує парадигматика епічного й ліричного в «Кантос» Езри Паунда. **Предмет** дослідження – поетика модерного епосу – включає осмислення і аналіз функціонування різноманітних античних топосів, що сукупно сприяють реалізації поставленої **мети** – з'ясуванню особливостей діалогу поета з попередниками та поетикальний аналіз концепту «повернення» в хронотопі модерністського епосу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Квантитативний і негативістський підхід до модерного епосу, висловлений ще Едгаром По, актуалізовано в сучасній західній паундіані. Наведемо найбільш показові монографії у проекції рецептивно-жанрологічних векторів. Так, у праці М. Бредбері й Д. Макфарлейна «Назва і сутність модернізму», що задає тон впливовій і сьогодні розвідці «Модернізм», одним із конститутивних складників європейського модернізму визначено використання анти-форм чи компрометація усталених конвенцій [9, с. 30]. Саме з такої перспективи потрактування модернізму як розриву й заперечення традиції чимало вчених розглядають і жанрову специфіку «Пісень» Езри Паунда. Одна із найпомітніших американських паундознавців Крістін Фраула розглядає жанр «Cantos» як «анти-епос», оскільки у ньому «історія не зведена до цілісного сюжету» [11, с. 154]. В її дослідженні про текстологічні особливості «Кантос» сформульовано питання, яке й до сьогодні залишається актуальним: «Чи не найважливішою проблематикою паундознавства є форма поеми в аспекті обсягу сучасного епосу» [11, с. 7]. Нортроп Фрай сповідує «квантитативний» підхід до епосу: цей літературний рід «відрізняється від оповідання енциклопедичним обширом,

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Епічна манія: відповідь Паунда Е. По та Т. Г'юму (Українською)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Гон О. М. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

який простягається від неба до тартару та охоплює величезний масив традиційного знання» [12, с. 318]. Проте канадський дослідник підкреслює важливий для цієї статті динамічну взаємозалежність епічного й ліричного у таких формах, як епос, оскільки в ньому «традиційні теми, навколо яких громадаються ліричні відтинки, знову з'являються як епізоди в розлогій оповіді» [12, с. 324].

Виклад основного матеріалу. Суттєвим елементом Паундової відповіді на звернення Е. По до авторитету Гомерової «Іліади» є спроба продовжити континуум американського епічного канону. У зрізі порівняльного літературознавства такий проект відлунує й українськими обертонами. Показово, що Юрій Клен і американський модерніст аналогічно висловлюють усвідомлення проблематичності завдання творення модерного епосу та масштабності власної поетичної місії. Так, Паунд твердить: «The modern mind contains heteroclit elements. The past epos has succeeded when all or a great many of the answers were assumed, at least between author and audience, or a great mass of audience. The attempt in an experimental age is therefore rash» [15, p. 200]. А Кленові спогади «Про генезу поеми Попіл імперій» сповнені пристрасті й покори: «Поема, що охопить життя цілої якоїсь доби чи народу з усіма його властивостями, виростає в епопею. Не кожному народові дано мати свою епопею. Найбільше пощастило грекам, що мають безсмертну Іліяду та Одисею, що охоплюють увесь побут народній того часу <...> Думка дати українській літературі епопею, якої їй бракує, надто, може, смілива й зухвала» [3, с. 239].

Потрактування модерного епосу з перспективи його обсягу, на якому наполягав По і Белінський, навряд чи вичерпують його художню специфіку. Більш продуктивною вважаємо ідею Самсона Бройтмана про такі «неканонічні поеми», як поема-балада, ліро-епічна та лірична поема, ліричний епос, яким притаманна епізація й укрупнення масштабів ліричного «Я». У подібних творах актуалізуються формотворчі епічної поеми, створюється неосинкретичний жанр, в якому з максимальною силою інтенсифікується ліричний первень. Бройтман наголошує, що «слід говорити «не про відмову від епічного, а про варіювання ступеня ліричного й епічного начал, відступу від родової чистоти та неосинкретичних тенденцій» [3, с. 324].

Принцип взаємопроникнення, трансфузії ліричного й епічного, автобіографічного й історичного, фікційного та документального компонентів

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme (in Ukrainian)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Gon O. M. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

складають у «Кантос» багаторівневий художній хронотоп, побудований на принципі монтажу. Схоже органічне поєднання гетерогенних елементів Юрій Шевельов відчитує в «двоплановості, лірично-суб'єктивній підоснові» поезій Миколи Зерова: «вони не тільки історичні, не тільки книжні, а й сучасні, суб'єктивні, злободенні». Його поезія, попри «всі епічні оболонки, не перестає бути ліричною, глибоко особистою» [8, с. 418–419]. Поетична практика Езри Паунда, одного з фундаторів англо-американського модернізму, свідчить саме про евентуальний взаємозв'язок двох дискурсів – епічного, в якому сполучаються історичний, документальний і соціальний компоненти, та ліричного, який ґрунтується на інтеріоризованій, символічній і сугестивній експресії.

Паралелі до імажистських принципів створення художньої реальності Г'юм вбачає у теорії модерної музики. У «Лекції» він описує віртуальну ситуацію, коли «скажімо, поета зворушив певний пейзаж, і він відбирає з цього відчуття ті виразні образи, що, коли їх зіставити у різних рядках, слугують завданню нав'язати й відтворити його душевний стан. Химерну аналогію до нагромадження й нашарування виразних образів у різних рядках можна знайти в музиці. У великій революції в музиці, коли на зміну мелодії, яка є одновимірною музикою, прийшла гармонія, яка розвивається у двох площинах. Два візуальні образи можна назвати візуальним акордом. Їх поєднання навіює образ, який відрізняється від обох складових» [13, с. 73].

У статті «Пастиш» (Pastiche, 1919) Паунд екстраполює синестезійну метафору Г'юма «зоровий акорд» у площину історичних процесів і етичних цінностей, на власну, якщо так можна сказати, «еподицею» – легітимацію *raison d'être* епосу в сучасному красному письменстві – підкреслює за допомогою вишуканого поклику на Г'юма. Полемічне ставлення до постульованого ним заперечення самого існування модерного епосу оздоблено в Паунда однокорінним паронімом і омофоном: музичне «visual chord» Г'юма обертається у Паунда на «visible cord» – керамічну фігуру викарбуваних написів на відламаних шматках стародавнього артефакту: «З подібних відламків створюється наше розуміння зла, добра, історії. Я komponую ці шматки не просто як сповідь про думки, що не йдуть мені з голови, а тому, що іншим не до снаги цього збагнути, роблю це тому, що одна випалена подробиця не пов'язується з іншою оче-видними зв'язками» [17, с. 284]. У цих міркуваннях,

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Епічна манія: відповідь Паунда Е. По та Т. Г'юму (Українською)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Гон О. М. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

подібно до рисок і графем китайського ієрогліфа, ідеографічно сконденсовано систему епістемології, аксіології, естетики, традиції, національної ідентичності Паунда – теоретичні й історико-літературні лінії, зіставлення, сходження та перехрещення яких відчитуються в його ліриці, літературно-критичних розвідках, культурологічних трактатах і «Піснях». Проблемні вузли цього пасажу – онтологічний квест, етико-філософська дихотомія добра і зла, сутність історії та засоби її немітетичної («неочевидної») репрезентації – імплікують визначальні риси Паундової естетико-філософської системи.

Принципово важливим і естетично значущим модусом структурування й осягнення історичного часу в «Кантос» вважаємо авторську своєрідну «фабуляцію історії». Однією зі складових такого способу художнього мислення у модерній естетиці можна назвати «каталогізацію рекурентності», естетизацію мотиву повернення. Вершинним прикладом теми повернення в модернізмі є заключна, третя частина Джойсового «Улісса», яку автор позначив у рукописах грецьким словом νόστος, тобто ностос, повернення Леопольда Блума додому. У такому нашаруванні лексичного пласта, запозиченого у Гомера, на сучасного літературного героя оприявлено модерністську техніку пристосування античних претекстів до нової соціально-культурної ситуації. За теорією Миколи Римаря, перехід від архаїчного до героїчного епосу маркує зародження «мистецтва», тобто креативного процесу, коли в поетичних словах барда «ще відбиваються стародавні епічні уявлення та міфологічні структури свідомості», а разом із тим оспівується належне та прекрасне. Співець «прикладає стародавні епічні уявлення про життя на нову реальність і переробляє її напівнесвідомо в душі старих епічних міфологічних уявлень, традицій». Важливо, що тему «Nostos», повернення Одиссея, Римарь вважає характерним сюжетно-тематичним утіленням «настанови епосу на неминучість, природність єдності і цілісності життя національного колективу» [7, с. 27], а Н. Фрай – одним із модусів вираження циклічності буття [12, с. 319]. Показово, що прощання Блума зі Стівеном автор «Улісса» описує не тільки в Гомеровій проекції (мотив «ностос»), а й у семантичній площині відцентрового і доцентрового руху. «Той, хто доцентрово залишається», і той, «хто відцентрово йде», потискають руки, й саме прощання прибирає форму «роз'єднання їхніх (відповідно) відцентрових і доцентрових рук» [14, с. 656].

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme (in Ukrainian)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Gon O. M. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

Епічний топос повернення складає помітну версифікаційну прикмету як лірики й епіки Паунда, так і американського модерністського епосу. Тетяна Михед, наприклад, підкреслює, що «сходження у підземний світ» у поемі Гарта Крейна «Міст» «виконує традиційну для епосу контентно-провідницьку функцію» – повернення з нього «обіцяє відродження (особистості, соціуму) у новій якості» [4, с. 268].

У творчості Паунда мотив «ностос» реалізується, зокрема, у структурно-образній специфіці середньовічних форм лірики, для яких характерна архітектоніка повторів і, так би мовити, «текстове дежавю». Хосе Ортега-і-Гассет проблематизує саму ідею естетизації жанрових повторів: «Жанр у мистецтві, як вид у зоології, – це обмежений репертуар можливостей. І оскільки художню цінність мають лише можливості, які настільки різні, що їх не можна вважати повтореннями, художній жанр може розпоряджатися досить обмеженим набором варіантів» [6, с. 262].

У поезії Паунда «текстуальні дежавю» поширено з мікро- на макрорівень художнього твору – рефрени усталених строфічних форм європейської лірики розширено до масштабів естетичної системи цитат, ремінісценцій тощо. Функція цитування пов'язана з переносом фокусу від мови як засобу репрезентації до мови як власне об'єкта репрезентації. Як влучно зауважує Ричард Сібурт, цитувати для Паунда «значить подавати слова як факти, як приклади, як документи, вживати їх поза контекстом, відособлювати їх, виокремлювати їхню самодостатність» [19, с. 120]. Необхідно додати, що така естетична система нашарування і зіставлення поетичних і позалітературних компонентів, їхні ронделеподібні повтори, створюють колаж, який, завдяки естетизації епічної формули «дуплікації епізодів», знову повертається до епічного родового джерела.

Як і застосування мотиву повернення, відродження античного жанру періплів не означає для Паунда відтворення картографічної проекції морських подорожей. Він використовує його для образного відтворення принципу «подорожі пізнання» – спроби дослідити всесвітній космос історії та історію самопізнання людиною власного мікрокосму. Подібно до того, як «Пісні» про давній Китай та Джона Адамса складають поетичний дистих, в якому аналогічні концепції та цінності функціонують у різних історичних та ідеологічних контекстах, у «Пісні 40» бінарну опозицію періплам Ганнона утворює історія

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Епічна манія: відповідь Паунда Е. По та Т. Г'юму (Українською)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Гон О. М. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

Громадянської війни в США. Своєрідною «зв'язкою» цієї історико-політичної паралелі слугує запис у періплах карфагенського мореплавця, який у подорожі «за стовпи Геракла» [18, с. 199] шукає маршрут, що веде до рідного дому, «Out of which things seeking an exit» (шукаючи виходу) [18, с. 149, 151]. Античний топос «νόστος», повернення, в останніх рядках «Пісні» асоціюється з раєм. Але в контексті історії США, коли ліричний герой-літописець змальовує зародження фінансової імперії Морганів у час трагедії Громадянської війни, у цьому рефрені звучить відчайдушна спроба запропонувати альтернативний спосіб існування соціуму, вільного від диктату банкірів та лихварів. «Соборний образ» Ганнона, який зливається з маскою Вергілія-провідника, видається доволі вдалою художньою стратегією, яка створює приховані аналогії між сучасним світом і пекельними муками. Зрештою, Вергілій є провідником Данте лише у Пеклі й декількох колах Чистилища, а потім його змінюють, відповідно, Беатріче та філософ-містик Бернар Клервоський.

Висновок. Питомою складовою пост-епічної художньої картини світу є жанровий експеримент з епічними формами, який символізує пошук нових способів висловити субстанціональну єдність індивідуума з соціумом. Своєрідна відповідь Паунда на песимістичний прогноз По і Г'юма щодо естетичної вагомості модерного епосу полягає у залученні прецедентних текстів і топосів давньогрецького епосу. Як Паунд, так Юрій Клен розглядають створення сучасного епосу в координатах континууму національного поетичного канону. Концепт «повернення» становить наскрізну естетичну програму Паундового епосу. Поетика повторів у «Кантос» ґрунтується на версифікаційних моделях європейських твердих поетичних форм, котрі об'ємно репрезентовані на тлі переакцентування та переформатування античних епічних форм, оновлення їхніх конвенцій і мотивів. Креативні та рецептивні аспекти новаторського залучення специфічних рис епічної композиції (рекурентні історичні сюжети, топос «νόστος») виявилися глибинно співвіднесеними з художньою формою модерного епосу.

Література:

1. Белинский, В. Г. *Сочинения Александра Пушкина. Статья седьмая*, т. III, http://az.lib.ru/b/belinskij_w_g/text_0180.shtml.

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme (in Ukrainian)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Gon O. M. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

2. Бройтман, С. Н. *Теория литературы в 2-х т., т. 2.* (Москва: Издат. центр «Академия», 2004), https://www.academia.edu/36346963/ТЕОРИЯ ЛИТЕРАТУРЫ_В_двух_томах_Том_2_Филология
3. «Клен Ю. Про генезу поеми «Попіл імперій».» *Mission Impossible. МУР і відродження українського літературного життя у таборах для біженців на території Німеччини (1945–1948)*, ч. II: *Антологія першоджерел*, упорядник Лідія Стефановська (Warszawa: UW, 2014): 239–241, http://sites.utoronto.ca/elul/Documents/MUR/Antolohiia_MUR.pdf
4. Михед, Т. В. «Вергілієва «Енеїда» як архітекст поеми Гарта Крейна «Міст».» *Яценко Михайло Трохимович (до 90-ліття від дня народження). In memoriam* (Ніжин, 2014): 255–279.
5. Михед, Т. В. «Зоряна оптика романтизму: резонанси і дисонанси (випадок Волта Вітмена).» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 34 (2018): 72–84.
6. Ортега-и-Гассет, Х. *Эстетика. Философия культуры* (Москва: Искусство, 1991), 588.
7. Рымарь, Н. Т. *Введение в теорию романа* (Воронеж: Издательство Воронежского университета, 1989), 269.
8. Шевельов, Ю. *Вибрані праці*, кн. II: *Літературознавство* (Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009), 1151.
9. Bradbury, M., McFarlane, J. «The Name and Nature of Modernism.» *Modernism. A Guide to European Literature, 1890–1930* (London: Penguin Books, 1991): 19–55.
10. Eliot, T. S. *Collected Poems, 1909–1962* (London: Faber and Faber, 1974), 238.
11. Froula, C. *To Write Paradise: Style and Error in Pound's Cantos* (New Haven: Yale University Press, 1984), 205.
12. Frye, N. *Anatomy of Criticism* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 2000), 383.
13. Hulme, T. E. *Further Speculations* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1955), 226.
14. Joyce, J. *Ulysses* (Mineola, N. Y.: Dover Publications, 2009), 732.
15. Nadel, I. B., ed. *Ezra Pound in Context* (Cambridge, UK; New York: Cambridge University Press, 2010), 497.
16. Poe, E. A. *Poetry, Tales, and Selected Essays* (New York: Library of America, 1996), 1506.
17. Pound, E. «Pastiche. The Regional.» *The New Age* 25 (17) (1919): 284.
18. Pound, E. *The Cantos* (New York: New Directions, 1986), 824.
19. Sieburth, R. *Instigations: Ezra Pound and Remy de Gourmont* (Cambridge: Harvard University Press, 1978), 197.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznaustva])

Епічна манія: відповідь Паунда Е. По та Т. Г'юму (Українською)

[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]

© Гон О. М. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

References:

1. Belinskij, V. G. *Sochinenija Aleksandra Pushkina. Stat'ja sed'maja*, t. III, http://az.lib.ru/b/belinskij_w_g/text_0180.shtml
2. Brojtman, S. N. *Teorija literatury v 2-h t.*, t. 2. (Moskva: Izdat. centr «Akademija», 2004), https://www.academia.edu/36346963/TEORIJA_LITERATURY_V_dvuh_tomah_Tom_2_Filologija
3. «Klen Ju. Pro g'enezu poemy «Popil imperij»» *Mission Impossible. MUR i vidrodzhennja ukrai'ns'kogo literaturnogo zhyttja u taborah dlja bizhenciv na terytorii' Nimechchyny (1945–1948)*, ch. II: *Antologija pershodzherel, uporjadnyk Lidija Stefanov's'ka* (Warszawa: UW, 2014): 239–241, http://sites.utoronto.ca/elul/Documents/MUR/Antolohiia_MUR.pdf
4. Myhed, T. V. «Vergilijeva «Enei'da» jak arhitekst poemy Garta Krejna «Mist»» *Jacenko Myhajlo Trohymovych (do 90-littja vid dnja narodzhennja). In memoriam* (Nizhyn, 2014): 255–279.
5. Myhed, T. V. «Zorjana optyka romantyzmu: rezonansy i dysonansy (vypadok Volta Vitmena)» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 34 (2018): 72–84.
6. Ortega-i-Gasset, H. *Jestetika. Filosofija kul'tury* (Moskva: Iskusstvo, 1991), 588.
7. Rymar', N. T. *Vvedenie v teoriju romana* (Voronezh: Izdatel'stvo Voronezhskogo universiteta, 1989), 269.
8. Shevel'ov, Ju. *Vybrani praci*, kn. II: *Literaturoznavstvo* (Kyj'v: Vyd. dim «Kyjevo-Mogyljans'ka akademija», 2009), 1151.
9. Bradbury, M., McFarlane, J. «The Name and Nature of Modernism.» *Modernism. A Guide to European Literature, 1890–1930* (London: Penguin Books, 1991): 19–55.
10. Eliot, T. S. *Collected Poems, 1909–1962* (London: Faber and Faber, 1974), 238.
11. Froula, C. *To Write Paradise: Style and Error in Pound's Cantos* (New Haven: Yale University Press, 1984), 205.
12. Frye, N. *Anatomy of Criticism* (Princeton, N. J.: Princeton University Press, 2000), 383.
13. Hulme, T. E. *Further Speculations* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 1955), 226.
14. Joyce, J. *Ulysses* (Mineola, N. Y.: Dover Publications, 2009), 732.
15. Nadel, I. B., ed. *Ezra Pound in Context* (Cambridge, UK; New York: Cambridge University Press, 2010), 497.
16. Poe, E. A. *Poetry, Tales, and Selected Essays* (New York: Library of America, 1996), 1506.
17. Pound, E. «Pastiche. The Regional.» *The New Age* 25 (17) (1919): 284.
18. Pound, E. *The Cantos* (New York: New Directions, 1986), 824.
19. Sieburth, R. *Instigations: Ezra Pound and Remy de Gourmont* (Cambridge: Harvard University Press, 1978), 197.

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme (in Ukrainian)**[Epichna manija: vidpovid' Paunda E. Po ta T. G'jumu]**© Gon O. M. [Gon O. M.], oleksandr.gon.kimo@gmail.com

УДК 821.112.2(436)

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 02.12.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 05.12.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 99.25 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.05>

ПОЛІТИКА І МОРАЛЬ В РОМАНІ РОБЕРТА МЕНАССЕ «СТОЛИЦЯ»

Іван Петрович Мегела (м. Київ, Україна)

imegela@ukr.net

доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття присвячена висвітленню проблеми взаємозв'язку політики і моралі в романі відомого австрійського письменника Роберта Менассе «Столиця», який отримав книжкову премію Німеччини за кращий роман 2017 року. У центрі уваги аналіз підготовчих заходів по відзначення 50-річного ювілею заснування Єврокомісії – однієї з головних бюрократичних інституцій Євросоюзу.

Висвітлюється загальна ситуація, що склалася довкола проекту ювілейних заходів у департаменті культури й освіти, досліджуються різні погляди на форму проведення цієї акції, виходячи із засадничих положень Єврокомісії в контексті історичної пам'яті та внутрішніх суперечностей всередині бюрократичного апарату. Розкривається зміст головного гасла проекту «Ніколи більше концтаборів!», що об'єднує минуле, (пам'ять про Освенцим, Голокост) і сучасне (реальний стан справ у Євросоюзі), з візією політичного облаштування спільного європейського дому в майбутньому.

У цьому взаємозв'язку аналізуються окремі положення доповіді професора з Відня Алоїса Ергарта, учасника «мозкового центру» Think Thank і своєрідного alter ego автора роману, як елементи загальної візії субстанціалізації єдиної Європи, що базується на подоланні суперечностей між наднаціональною політикою Євросоюзу і національними інтересами країн-учасниць.

Розкриваються особливості художнього простору «Столиці», з'ясовується, що багатоаспектність, багатошаровість твору породжує гібридну романну форму, в якій поєднанні елементи інтелектуальної прози, есеїстики, політичного памфлету, трилера.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менассе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

Важливим аспектом, який виділений в даній статті, є питання фікційності, вимислу, фактуальності в контексті загальної проблеми авторської і читацької гри, що відбувається у процесі смислопородження і текстосприйняття. Розкривається різнопланова конотація гротескового образу свині, яка бігає центром Брюсселя, як художнього прийому в поєднанні розрізнених сюжетних ліній твору, і як своєрідної метафори загального стану речей в столиці об'єднаної Європи.

Особистий внесок автора статті полягає у вибудові конструкту політики і моралі на матеріалі роману Роберта Менассе «Столиця», актуалізації ролі культури у збереженні історичної пам'яті, означенні моделювання дійсності як процесу текстопородження, створення фікційного світу шляхом поєднання художнього вимислу й документальності.

Ключові слова: політика, мораль, Єврокомісія, Євросоюз, Освенцим, культура, фікційність, вимисел, жанр, гібридність форми, сюжет, ідентичність, історична пам'ять, метафора, конотація, образ свині.

POLITICS AND MORALITY IN THE NOVEL “THE CAPITAL” BY ROBERT MENASSE

Ivan P. Megela (Kyiv, Ukraine)

DSc (Philology), Professor of Foreign Literature Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article illustrates the relationship between politics and morality in the novel «The Capital» written by the famous Austrian writer Robert Menasse, a recipient of the German Book Prize in 2017. The research focuses on the study of the preliminaries for the 50th anniversary of the European Commission, one of the principal bureaucratic institutions of the European Union.

The article highlights the anniversary celebration settings in the Department of Culture and Education. It considers different views on the event format in terms of the fundamental provisions of the European Commission with reference to historical memory and internal conflicts within the bureaucracy. The message of the primary slogan of the project “Concentration camps – never again!” is explained, integrating the past (remembrance of Auschwitz, the Holocaust) and the present (the real state of affairs in the

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel “The Capital” by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

European Union) along with a vision of the prospective political establishment of the shared European community.

In this respect, some bullet points of the report made by the professor Alois Erhart from Vienna, a think tank member and the author's alter ego, represent a common view of substantialization of the united Europe based on overcoming contradictions between the European Union policy and the national interests of the member countries.

The research examines the peculiarities of the literary space in the «The Capital». It is determined that the complexity and diversity of the work produce a hybrid novel form, incorporating the features of the intellectual prose, essay, political pamphlet, and the thriller.

An important aspect, highlighted in the article, involves the issue of fiction, fabrication, factuality in terms of the author-reader game accompanying the process of sense generation and text perception. The connotation of a grotesque image of a pig running through the center of Brussels is examined from different perspectives, both as an artistic device implicated in distinct plot lines, and as a metaphor attributed to the overall state of affairs in the capital of the united Europe.

The researcher's **personal contribution** is to construct a framework of politics and morality based on Robert Menasse's novel «The Capital», emphasise the role of culture in preserving historical memory, define reality modeling as a process of text generation, create an imaginary world by combining fiction and documentary.

Keywords: politics, morality, European Commission, European Union, Auschwitz, culture, fiction, fabrication, genre, hybridity form, plot, identity, historical memory, metaphor, connotation, image of a pig.

Роман «Столиця» Роберта Менассе – літературна сенсація 2017 року – відзначений престижною премією Німеччини за кращу книгу року. Роман привертає увагу актуальністю тематики і широким спектром проблем, які в ньому висвітлюються.

Актуальність даної статті обумовлена злободенністю проблеми взаємозв'язку політики і моралі і її розкриттям в романі на прикладі функціонування управлінського апарату Євросоюзу. Деякі аспекти цієї проблеми побіжно висвітлювалися критиками, однак цілісного бачення її досі ще не було.

Новизна статті визначена самим об'єктом дослідження і полягає у спробі подати предметний комплексний аналіз означеної проблеми, дослідити, як поєднуються у зображенні Менассе реальна політика і мораль, наднаціональні й національні інтереси Євросоюзу з тими моральними

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менассе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

вимогами, що мають «постійний», універсальний характер і не залежать від конкретної ситуації, розкрити роль культури як важливого оціночного критерію, висвітлити жанрову природу «Столиці» як поєднання інтелектуальної прози, есеїстики, політичного памфлету, трилера.

Роберт Менасе – відомий австрійський письменник народився у Відні 1954 року в єврейській родині. Його батько був змушений 1938 року покинути країну, побоюючись переслідувань з боку нацистів і на батьківщину він повернувся вже тільки по війні. Історія родини наклала помітний відбиток на творчість Роберта Менасе, перу якого належать такі відомі романи, як «Реверс тяги». «Блаженні часи», «Крихкий світ», «Вигнання з пекла», збірки есе «Країна без властивостей» (про австрійську самосвідомість) та «Німецький театр мертвий».

В центрі оповіді нового роману Менасе «Столиця» – підготовка до відзначення 50-річчя від дня заснування Єврокомісії. Текст роману багат шаровий: тут є і детективна історія, і роздуми про політичне облаштування Євросоюзу, і міркування автора щодо таких вагомих суспільно-політичних тем, як фінансова криза, імміграція, брексіт. криза демократії тощо.

Крім чиновників вищого рангу з управлінського апарату в романі діє вбивця, який вчинив кримінальний злочин, але розслідування якого не відбувається, оскільки комісару поліції надійшов наказ «згори» негайно припинити провадження справи. Загадкове вбивство вчинив якийсь Матек Освецький. Отож, вбивця відомий, але хто його жертва – залишається загадкою і до кінця не зрозуміло, на кого він працює і від кого переховується. У творі є кілька сюжетних ліній, які спочатку здаються розрізненими, але згодом з'ясовується їх взаємозв'язок.

Все почалося з призначення грецької кіпріотки Фенії Ксенопоулоу на посаду керівника департаменту культури й освіти. Звучить начебто привабливо, хоча в реальній практиці від департаменту культури й освіти мало що залежить. Отож Фенія хоче влаштувати урочисте святкування таким чином, щоб підняти престиж інституції і продемонструвати свої організаторські здібності. Проект планується реалізувати під гаслом «Ніколи більше концтаборів!» і він має засвідчити магістральний курс Євросоюзу на розбудову наднаціональної держави. Але тут виникають проблеми: Менасе, занурює читача у світ європейської бюрократії і розкриває ту обставину, що

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

означена мета святкування ювілею сьогодні практично мало кого хвилює. Для загострення уваги на головній проблемі він включає у сюжет твору реальну подію – теракт ісламістів, що мав місце у травні 2016 року.

Роман написаний дотепно, іронічно і тому бюрократичний детектив, яким є по суті «Столиця», не перетворюється на нудний підручник з політології. Для того, щоб бути « в курсі справ», про які йдеться у романі, достатньо знати дві базові речі: що таке Освенцим і що таке Євросоюз. Останній виявляється не ідилічним об'єднанням рівноправних держав, а радше чимось на кшталт ковдри, яку країни-члени перетягують на себе, намагаючись отримати побільше вигоди. В гонитві за позитивними відгуками про свою діяльність, за престижними посадами та кар'єрними рекомендаціями, герої роману нехтують моральними принципами., втрачають відчуття реальності і часом не помічають цинічності своїх вчинків.

В офіційних бюрократичних розпорядженнях означений проект фігурує як креативний захід з високим рейтингом. Хоча не зовсім зрозуміло: чи це карикатура на каяття всіх перед усіма, чи туга за істинним розкаянням?

У перших рецензіях на роман головна увага зосереджувалася на критиці інституцій Євросоюзу та на баченні письменника перспектив «європейської республіки» «Столицю» охрестили «першим романом про ЕС»[23; 3].

Зокрема, відзначалося, що «У своєму романі Роберт Менасе перетворює рутинну лихоманку в Євросоюзі на захопливий сюжет. Сатирично змальовуючи брюсельського Молоха, письменник подає водночас своє бачення постнаціональної Європи» [2].

Впливовий німецький критик Денис Шек назвав «Столицю» «любовним листом Європі»,* зазначивши при цьому, що Менасе блискуче відтворив функціонування Єврокомісії, мовби він і сам працював у ній* [20].

В німецькій літературі є романи про Боннську республіку («Теплиця» Вольфганга Кеппена), про Берлінську республіку («Повідомлення для всіх» Міхаеля Кумпфмюллера), але такого широкоформатного епічного твору про Євросоюз досі ще не було. І ось тепер ця тема знайшла свого вдячного автора. Роберт Менасе впродовж двох десятиліть займається вивченням політичного устрою Євросоюзу. Він автор пристрасного трактату «Європейський повпред» (2012), активний учасник публічних дискусій на цю тему, 21 березня 2017 року він виголосив у Європейському парламенті святкову

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менасе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

промову з нагоди 60-річчя Римського Договору, в якій виклав свою візію майбутньої Європи. Менасе два роки прожив у Брюсселі і знає світ європейської столиці «з середини».

В одному інтерв'ю, на запитання кореспондента, як він прийшов до ідеї написання такого твору, Менасе пояснив, що першопоштовхом послужило прагнення розібратися у природі «єврократа»: бажання зрозуміти його стиль життя, його світоспримання, побачити як організований його робочий день, які він виконує свої функціональні обов'язки. На цій підстав й зродився бестселер [17]. Герої твору – єврокомісари та співробітники апарату єврокомісії, літній в'язень Освенцима, австрійський бізнесмен з торгівлі свининою, польський релігійний фанатик, комісар брюссельської поліції, віденський професор і – заочно – чийсь непізнаний труп.

Незважаючи на те, що роман розпочинається з кримінального злочину, головна детективна інтрига суто бюрократична: чи вдасться Єврокомісії об'єднати зусилля 28 комісарів, щоб підняти престиж департаменту культури? Завдання виявляється не з нелегких, оскільки навіть у самому департаменті не всі працівники розуміють заради чого все це робиться. Те, що Єврокомісія була створена на руїнах Другої світової як наднаціональний орган, покликаний збалансувати інтереси країн-членів та не допустити повторення Освенциму, в романі пам'ятають хіба що бельгійський в'язень концтабору Давид де Вр'єнд, який пережив Голокост і тепер повинен переїхати зі свого брюссельського помешкання до пансіону для літніх людей, та віденський професор – політолог на пенсії Алоїс Ергарт.

Столицею Євросоюзу, як відомо, є Брюссель. Тут функціонують такі головні його інституції, як Рада Європи, Європарламент, Єврокомісія. Однак значна частина європейців сприймають ЄС як певну абстракцію, як щось аморфне, безособове. Політичні рішення, які виходять з Брюсселя, порівнюються з національною політикою країн-членів. Проте національна політика має своє обличчя, своїх виконавців, вона висвітлюється в ЗМІ, в той час, як Брюссель асоціюється з якоюсь зовнішньою владою, яку втілюють бюрократи у столиці якоїсь наддержави. При цьому виникає абсурдна ситуація, оскільки ідея європейської єдності сприймається як конкретна річ, а ідея національної ідентичності і національних інтересів надто абстрактна. Слід зазначити, що проект об'єднаної Європи втілювався поступово впродовж

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse (in Ukrainian)**[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]**© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

60 років. ЄС стало першим політичним об'єднанням, що виникло не на економічній основі, виходячи з динаміки розвитку продуктивних сил, а постало, так би мовити, з чисто логічних міркувань, на базі спільного історичного досвіду. Отож ЄС – унікальний політичний проект, який являє собою логічну когерентну відповідь на можливі тенденції розвитку в майбутньому, а саме: на глобалізацію, яка вимагає ліквідації національних кордонів та обмеження національного суверенітету заради наднаціональної політики. Згідно Менасе, націоналізм зруйнував класичну європейську цивілізацію і мільйони людей стали жертвами міждержавних конфліктів. «Отці» об'єднаної Європи (Жан Моне, Вальтер Голльштайн) могли спертися на трагічний історичний досвід, стверджуючи, що для об'єднання країн необхідно побороти націоналізм. Однак, починаючи з 2010 року у процесі реалізації зазначеної ідеї стали проявлятися негативні тенденції: вирішення транснаціональних проблем, які постали перед країнами-учасницями Євросоюзу, а також намічені співтовариством перспективи спільного розвитку ще не спрацьовують, в той час як національні рішення вже мало ефективні.

Художній простір роману дедалі розширюється, окремі сюжетні лінії сягають в глибину історії, зокрема, коли йдеться про драматичне життя Давида де Вр'єнда і його батьків, замордованих у концтаборі. Кожний елемент мозаїчної картини сам по собі доречний, функціональний і художньо вдало виписаний. Хоча подібна багатоплановість приводить інколи до індиферентності, до зміщення фокусу уваги з головної проблеми.

Багатоаспектність проблем, піднятих у «Столиці», породила гібридну жанрову форму твору: тут має місце поєднання інтелектуальної прози, есеїстики, політичного памфлету та тріллера «Роберт Менасе балансує в «Столиці» на високому канаті, протягнутому між кримінальним і суспільно-політичним романом» [18].

Привертає увагу оригінальний спосіб, в який Менасе знайомить читачів зі своїми героями: він збирає їх разом одразу на початку твору, змальовуючи їх реакцію на екстраординарну подію – біганину центром європейської столиці вгодованої свині. Фокус зображення зміщується від одного героя до іншого, оскільки всі вони різні люди, як за своїм соціальним статусом, так і за культурним розвитком, у них різні уподобання, вони належать до різних

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менасе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

віросповідань, зрештою, вони різні за віком і статтю. Одні з них – типові офісні клерки, які відключають датчик протипожежної охорони на сходовому майданчику, щоб потайки покурити і заодно обговорити тупого начальника; інші – явні кар’єристи, ще інші – правомірні охоронці порядку і не дуже правомірні бандити, є тут і професори й бізнесмени. З появою свині стає зрозуміло, що Менассе збирався створити масштабний євросоюзний роман, однак не зміг послідовно дотриматися канонів жанру, внаслідок чого твір перетворився на комедію ситуацій: улюблена книга президента Єврокомісії – роман «Людина без властивостей» Роберта Музіля, свиня, що бігає Брюсселем, – мало не метафора Євросоюзу, який є для одних порятунком і надією на майбутнє, а для інших – джерело соціально-політичних проблем.

Святкування ювілею Єврокомісії нагадує «паралельну» акцію із славетного роману Роберта Музіля «Людина без властивостей». Паралель тут цілковито доречна, оскільки тут і там йдеться про розпад звичного світопорядку внаслідок зіткнення наднаціональних і національних інтересів. Зазначена паралель докладно висвітлена у статті Я. Шіна та М. Чаплака [19]. Сьогоднішні європейські країни так само перебувають під тиском необхідності змін, як це мало місце в Австро-Угорській монархії. Символічно, зокрема, й те, що Фенію колеги іронічно називають Ксено (як і героя роману Музіля). Однак департамент культури й освіти, який вона очолює, не престижний підрозділ Єврокомісії, він немає свого бюджету і не впливає на загальні рішення.

Розробник проекту ювілейних заходів референт Мартін Сусманн влучно назвав департамент культури «Носим ковчем», виходячи з того, що ковчег немає чіткої мети і постійно маневрує залежно від кон’юнктури, і прагне тільки одного: як вижити і зберегти своїх пасажирів. Згідно твердження Томаса Куріановича «Роман демонструє дивовижне ігнорування культури всередині бюрократичного апарату Євросоюзу, хоча саме культура є тією засадою, на якій базується проект повоєнної Європи»* [9]. Прикметно, що саме меланхоліку Мартіну Сусману прийшла в голову ідея зробити центром урочистостей Освенцим, аби підняти престиж Єврокомісії і записати акцію до активу як виконання почесної моральної місії. Народжується думка, що подоланню національної погорди може посприяти запрошення на урочистості в’язнів Освенцима та тих, хто пережив Голокост, адже вони не лише живі

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel “The Capital” by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

свідки злочину концтаборів, але й безпосередні очевидці реалізації ідеї подолання трагічного минулого Європи, так би мовити, хранителі вічно діючого договору: «Ніколи більше концтаборів – це Європа! Ми – мораль історії». Як зазначає Пауль Яндль «З глибини історії роман прагне надати легітимності політичному утворенню, що має назву Євросоюз» [4].

«Жертви були тут з усіх країн Європи, всі носили одні й ті ж смугасті роби, всі жили в тіні однієї й тієї ж смерті, всі, хто якимось чином вижив, мали одне й те саме бажання, а саме: забезпечити на всі майбутні часи визнання прав людини. Ніщо в історії так міцно не зв'язувало різні ідентичності, образи думок і культури Європи, релігії, різні так звані раси і колись ворогуючі світогляди, ніщо не створило настільки фундаментальну спільність всіх людей, як досвід Освенциму» [12]. Але не тільки минуле, майбутнє Євросоюзу теж пов'язане з Освенцимом. Уве Шютте в газеті «Вінер Цайтунг» наголошує на необхідності осмислення цієї проблеми, як моделі для постійного морального запиту і політичного завдання Євросоюзу, щоб клятва «ніколи більше» не перетворилася на формулу для недільних промов, а була функціоналізована як провідна лінія політики Євросоюзу позбавленої національного мислення» [22]. А Томас Куріанович наголошує на тому, що заходи із святкування ювілею Єврокомісії і клятва «ніколи більше!» повинні постійно нагадувати про жахливе минуле, щоб назавжди викреслити з нашої європейської історії, з нашого спільного європейського життя геноциди і війни, ненависть і народовбивство, брехню і зраду» [9].

Однак національні інтереси країн-членів у Раді Європи не узгоджуються з наднаціональною візією майбутнього. Намагання поєднати політику з мораллю приречене на невдачу, оскільки політика будується насамперед з врахуванням численних зовнішніх факторів [8]. У Європейській Раді – вищому представницькому органі Євросоюзу – подібний проект вважають образою національних інтересів країн-учасниць і розцінюють його як фактор нестабільності всередині Євросоюзу. Президент Єврокомісії, який хоч і запевняє, що підтримує проект, що він зацікавлений у його реалізації, насправді виявляється не то корупціонером, не то циніком, а чи просто реалістом, коли зіштовхується з апаратними іграми, конкуренцією та інтригами всередині бюрократичного апарату.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менассе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Роман Менассе – не лише про можновладців та про їхні інтриги, письменник змалював загальну картину функціонування бюрократичного апарату Євросоюзу, подав свою візію майбутнього Євросоюзу як цілісної політичної структури. «Мораль не є політичною програмою! Однією мораллю європейську республіку не побудуєш». З його погляду політична візія має щось спільне з ідеалізмом, в той час, як реальна політика базується на іншій, прагматичній стратегії.

З одного боку, ювілейний проект – своєрідне застереження від небезпеки відцентрових сил, а з іншого, його невдача породжена спротивом конкуруючих бюрократичних структур. Президент Єврокомісії прирікає проект на самозгасання, коли підключає до його реалізації Раду Європи, Європарламент. Виникає колізія: поляки не хочуть, щоб їх ототожнювали з Освенцимом, оскільки вважають, що вся вина за скоєні злочини лежить на німцях. А чому саме єврейська тема, запитують інші? Чому не спорт? Австрійці також проти, вони не хочуть, щоб їх асоціювали з німцями, адже це не їх концентраційний табір та й розташований він на польській території. Мають свої застереження до проекту і чехи і словенці. Мусульмани, які проживають на території Німеччини, вважають несправедливим фокусування уваги інституцій Євросоюзу виключно на долі євреїв. «Те, що проект Мартина Сусмана врешті-решт розпорошився в бюрократичних інстанціях Єврокомісії слід сприймати як критику системи влади і марнославства» [15].

За іронією долі, коли проект перебував на стадії практичного втілення, Мартин Сусман раптом опиняється біля лікарняного ліжка свого брата Флоріана, який потрапив в автомобільну аварію, їдучи з Відня до Угорщини. Він хотів допомогти біженцям, які виходили з треку на автобані і тут до його авто ззаду врізалось таксі, оскільки його водій дуже поспішав заробити на цій ситуації. Промовиста сцена, коли мусульманка в традиційній паранджі витягає Флоріана з палаючого автомобіля, повертає його до свідомості і відносить затим на руках немов свята Богородиця, на узбіччя траси. Символічна ікона, в якій на мить сходяться Схід і Захід. Менассе означив цією сценою ще одну важливу проблему: імідж Євросоюзу як землі обітованої в очах іммігрантів.

Критики закидають письменникові, що в своєму творі він більше есеїст, ніж романіст, що його твір – не роман, а політичний маніфест* [1].

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

Розгорнулася ціла дискусія з приводу неточного цитування місця і часу письменником одного з висловлювань «отця» Євросоюзу Вальтера Голльштайна. Відповідаючи на подібні закиди, Менассе заявляє, що він писав художній твір, в якому діють інші закони, ніж у науковому дослідженні. Щодо проблеми фікційності, вимислу, документальності, то тут слід наголосити на тому, що в романі йдеться про «Менассів Брюссель», не про якісь реальні історичні постаті, а про «протагоністів», зображувані події тут не прив'язані до якогось конкретного часу: минуле і сучасне накладаються одне на одного, створюючи ефект реального, теперішнього, сьогочасного [24]. Докоряють письменнику також за те, що його твір зорієнтований на масового читача. Переважають, однак, позитивні відгуки. Відзначається, що в романі закладено глибокий смисл, що в ньому є "чимало чудових ідей, і, що написаний він дотепно захопливо, художньо переконливо» [16].

Слід зазначити, що Менассе моделює дійсність відповідно до свого задуму й естетичного ідеалу, не претендуючи на абсолютну об'єктивність. Водночас, згідно В. Шміда, з наратологічної точки зору, накопичення даних про фікційний світ активізує когнітивну діяльність читача [21].

Маємо майстерно змальовану наглядну картину діяльності бюрократичного апарату єврокомісії, так би мовити, прояв фіктивного у фікційному світі, коли один чиновник розмірковує над тим, як би вигідніше підписати контракт на поставку делікатесних свинячих вушок до Китаю, інший – ламає собі голову над тим, як краще провести ювілейні заходи; а керівниця департаменту нудьгує в своєму кріслі і мріє якби швидше перейти до більш престижного відділу. Менассе з іронією змальовує рутинну працю чиновників, ласих до влади і грошей, які іноді взагалі не розуміють, що відбувається поза їх робочими столами. Для когось з них визначальним є вибір ресторану, в якому можна вигідно провести перемовини в обідній час, а для когось іншого екзистенційною проблемою виявляється поспішний секс у перерві між перемовинами, що зводить на один рівень інстинкти і почуття.

Об'єднати розрізнені сюжетні лінії вдається вкінці твору завдяки темі колективної історичної пам'яті. На військовому цвинтарі біля могили борця Руху Опору Брунфаута зустрічаються його онук Еміль, комісар поліції з прикметним прізвищем Мегре, який втратив віру в дієвість інституцій правопорядку, бачимо тут і колишнього в'язня Освенцима Давида де Вр'єнда,

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менассе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

який здійснює ритуальну прогулянку повз символічне місця пам'яті перед тим, як переїхати до пансіону для літніх людей, тут прогулюється професор – пенсіонер з Відня Алоїс Ергарт, член «аналітичного центру» Think Tank, обмірковуючи економічні і геополітичні прогнози для «Нового Євросоюзу». Доповідь професора – кульмінація роману, своєрідна візія майбутнього Європи: сучасна демократія вже не потребує національних економік, Європа змушена буде розвиватися як соціальний і фіскальний союз, щоб не скотитися до расизму і популізму. Тому, на думку професора, «Євросоюз повинен збудувати для себе нову столицю, чітко сплановану, ідеальну. Це повинно бути нове місто, побудова якого має засвідчити могутність Євросоюзу, а не залишатися старою імперською чи наднаціональною столицею, в якій він тільки орендатор і Виходячи з спільної пам'яті, столицю слід побудувати на місці концтабору Освенцим» [12]. Ці аргументи професора, якому відведена роль своєрідного блазня, залишаються однак без належної уваги тих, кому вони адресовані.

Після провалу проекту Фенія Ксенопоулоу переходить до іншого департаменту, який відає міжнародною торгівлею, але для цього їй доведеться поміняти грецьке громадянство на кіпріотське, що, звісно, спричиняє кризу ідентичності. Вихід з кризи Фенія знаходить у шлюбі з німцем Каї-Уве-Фріге, чиновником з департаменту торгівлі: тобто, маємо такий собі шлюб з кар'єрного розрахунку.

Початкова глава роману Роберта Музіля «Людина без властивостей» відкривається промовистим епіграфом – «З такого нічого вартісного не виходить» [14]. Оскільки, як зазначає Тобіас Лейкул, «майбутнє Євросоюзу подане не надто в рожевих тонах».[11], то напрошується запитання: чи не є в цьому контексті роман Менассе песимістичним вердиктом політичній Європі? Менассе – пристрасний прихильник постнаціональної єдиної Європи. Він не політик, а романіст, він вірить у музілеве передчуття чогось можливого. Тобто, осмислення можливого може саме по собі справляти враження якоїсь реальної дії. Отже, можливе породжене тим, що реально існує, і, те, що може відбутися окреслює перспективу реального. Тут доречно буде скористатися поняттям авторської і читацької гри, що відбувається у процесі текстопородження і текстосприйняття. «Авторська гра полягає у сотворенні світу, який неможливо сприйняти перцептуально, який містить «елементи, що

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel “The Capital” by Robert Menasse (in Ukrainian)**[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]**© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

екзистенційно не реалізуються», але який сприймається як реальний згідно правил, пропонованих автором» [6]. В кінці роману ніхто так і не знає, як ці окреслені процеси втілюватимуться в майбутньому. Заключна фраза роману багатозначна, французькою мовою вона звучить як «А suivra» («Далі буде»).

А як же містична свиня? Вона бігає столицею Європи, немов якийсь привид, чи просто, як тварина, що вирвалася на волю. Як це все звести до купи? Взаємозв'язки, можливо, й не зовсім обов'язкові, але без них панорамна картина розпадається.

Цю фразу можна витлумачити поетологічно стосовно сьогоденного Євросоюзу. У романі «Столиці» постає грандіозна комічна картина. Це водночас критична ревізія сучасного стану Євросоюзу, його своєрідна голограма [23]. Клаус Цейрінгер називає «Столицю» «романом напередодні» [26]. Про «переддень» пише також Стефан Вінклер у газеті «Кляйне Цайтунг», акцентуючи увагу на кризі демократії напередодні проблеми з біженцями [25]. Звісно, увага бульварної преси більше прикута до курйозної сцени з свинею і поза увагою залишаються такі гострі проблеми Євросоюзу, як боротьба за контракти поставок свинини до Китаю між загальноєвропейськими продуцентами та лобістами окремих країн, відхід з життя останніх в'язнів Освенцима як завершення «добі сорому», загроза розпаду Євросоюзу внаслідок ренаціоналізації, забуття молодим поколінням трагічного історичного минулого тощо. В такому діагнозі немає чогось сенсаційно нового. Найбільша заслуга Менасе в тому, що у своєму романі він зумів розкрити механізм кризових явищ всередині Євросоюзу, які вже давно перетворилися на загальну кризу демократії, а також те, як він обґрунтовує ці проблеми, як їх висвітлює, як подає широкому читацькому загалу.

Як свого часу Гайміто фон Додерер – творець «тотального «роману – Менасе змалював широке епічне полотно з окремих постатей, людей з різних сфер діяльності, різної долі, які або безпосередньо пов'язані бюрократичними обов'язками як виконавці ювілейного проекту, або ж опосередковано, як випадкові свідки кримінального злочину.

Письменник губиться місцями в деталях і читач не завжди чітко вловлює хід його думок. Однак у романі чимало цікавих моментів, дотепних сцен, філософських роздумів, хоча зустрічаються й такі місця, що нагадують

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менасе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

зібрання політичних есе, які мовби зависають між політичною сатирою і кліше.

Наприклад, чиновники оперують клішованим словом «культура», коли йдеться про департамент Єврокомісії. в той час як «освіта», не менш важлива складова цієї інституції, залишається на задньому плані, хоча саме у цій сфері помітні найбільші здобутки (програма Еразмус). Менасе прагне переконати читача, що повна правда – протилежність кліше» [13].

Свиня, яка бігає центром Брюсселя, – вдалий художній прийом, так само, як і містичний кримінальний випадок. Політичні ігри, закулісні апаратні інтриги, втягують читача в авторську гру і налаштовують його на прийняття ігрової конвенції, на згоду умовно вірити у вимисел автора на основі його уяви про можливе, а це активізує творчу уяву читача, розкриває йому механізм функціонування бюрократичних інституцій Євросоюзу.

Сакраментальна свиня у романі Менасе сприймається як багатозначна метафора. Її конотація багатопланова – від символу щастя – до чогось брудного, від лайливого «нациська свиня» – до зневажливого й образливого «жидівська свиня». Менасе означає всі ці конотації, але не робить їх визначальними; свиня присутня в романі і як певний речовий доказ, і як свідок кримінального злочину. Адже це свинство, коли комісар поліції змушений припинити розслідування за вказівкою «згори», оскільки, як з'ясовується, сліди цього замовного вбивства ведуть у мережу, де переплітаються інтереси ватиканських таємних ескадронів смерті з відповідними структурами НАТО по боротьбі з міжнародним тероризмом.

Загальний висновок. Найбільше досягнення письменника у романі «Столиця» полягає в тому, що він зумів показати механізм прийняття політичних рішень, функціонування бюрократичного апарату ЄС, не як якогось бездушного монстра, що прихований за суворими нормами й приписами, а як систему інституцій, які управляються великою кількістю службовців, серед яких чимало кар'єристів, ідеалістів, марнославців, циніків, для яких особиста кар'єра. власний добробут часом важливіші, ніж засадничі принципи ЄС. Менасе оживив цей наднаціональний апарат, вдихнув в нього душу, акцентувавши при цьому увагу на важливості моралі, яка належачи до світу культури, як «друга природа людини», постає особливим, вищим рівнем внутрішніх детермінацій, сукупністю загальнозначущих норм, надзавданням

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

якої є забезпечення нерозривного зв'язку між осмисленим історичним минулим і прогнозованим майбутнім, виходячи з контексту подальшої субстанціоналізації Євросоюзу.

Література:

1. Freudenstein, Roland. «Wie Robert Menasse Europa kaputt schreibt.» *Der Tagesspiegel*, <https://www.tagesspiegel.de/politik/die-zukunft-von-europa-wie-robert-menasse-europa-kaputtschreibt/20843276.html>
2. Heidbohmer, Carsten. «Wahnsinn Europa: Darum sollten Sie sich den Buchpreis gewinner anhören.» *Stern*, <https://www.stern.de/kultur/hoerbuchtipps/hoerbuch-kritik--die-hauptstadt--von-robert-menasse-7760042.html>
3. Isenschmidt, Andreas. «Herrliche Drittmittelgedanken» [Rezension zu Die Hauptstadt], *Zeit Online* (06.09.2017), <https://www.zeit.de/2017/37/robert-menasse-die-hauptstadt-roman>.
4. Jandl, Paul. *Neue Zürcher Zeitung*, <https://qoshe.com/gazete/neue-zurcher-zeitung>
5. Jaenner, Herald. «Robert Menasses grosser Eu-Roman ist ein leidenschaftliches Plädoyer.» *Frankfurter Rundschau* (13.09.2017), <https://www.fr.de/kultur/literatur/diese-glueckliche-langeweile-friedens-11029464.html>
6. Isenschmidt, Andreas. «Herrliche Drittmittelgedanken» [Rezension zu Die Hauptstadt], *Zeit Online* (06.09.2017), <https://www.zeit.de/2017/37/robert-menasse-die-hauptstadt-roman>.
7. Клейменова, В. Ю. «Фикциональность и вымысел в тексте.» *Известия РГПУ им. А. И. Герцена* 143 (2011): 94–102.
8. Кулинченко, В. А. *Политика и мораль: особенности и проблемы взаимодействия*, <https://cyberleninka.ru/article/n/politika-i-moral-osobennosti-i-problemy-vzaimodeystviya/viewer>
9. Kurianowicz, Tomasz. «Ein hoch auf die europäische Fortwurschtelei.» *Die Zeit* (Oktober, 2017), <https://www.zeit.de/kultur/literatur/2017-10/deutscher-buchpreis-robert-menasse-die-hauptstadt-preistraeger>.
10. Heidbohmer, Carsten. «Wahnsinn Europa: Darum sollten Sie sich den Buchpreis gewinner anhören.» *Stern*, <https://www.stern.de/kultur/hoerbuchtipps/hoerbuch-kritik--die-hauptstadt--von-robert-menasse-7760042.html/>
11. Lehmkuhl, Tobias. «Im Schweinsgalopp durch Brüssel.» *Tages-Anzeiger* (Oktober, 2017), <https://www.tagesanzeiger.ch/kultur/buecher/im-schweinsgalopp-durch-bruessel/story/30973364>.
12. Menasse, Robert. *Die Hauptstadt: Roman* (Suhrkamp, Berlin, 2017), 458.
13. Menasse Robert. «Die ganze Wahrheit ist oft das Gegenteil von Klischee.» *Deutsche Welle* (09.10. 2017), www.dw.com.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznawstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менасе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

14. Musil, Robert. «Der Mann ohne Eigenschaften, Erstes Buch.» *Project Gutenberg-de*, www.projekt-gutenberg.org
15. Otte, Carsten, «Mehr als Gurkenkrümmungsgrade.» *Die Tageszeitung* (September, 2017), <http://www.taz.de/Die-Hauptstadt-von-Robert-Menasse/!5445063/>
16. Pfoser, Krisina. ««Die Hauptstadt» von Robert Menasse.», <https://oe1.orf.at/artikel/636889/Die-Hauptstadt-von-Robert-Menasse>
17. Roelcke, Eckhard. «Deutscher Buchpreis für Robert Menasse.» *Deutschlandfunk Kultur*, https://www.deutschlandfunkkultur.de/deutscher-buchpreis-fuer-robert-menasse-bruessel-ist.1013.de.html?dram:article_id=397825
18. «Die Hauptstadt: Roman von Robert Menasse.» *Suhrkamp / Insel*, https://www.suhrkamp.de/buecher/die_hauptstadt-robert_menasse_46920.html
19. Shin, Jiyoung, Chraplak, Marc. Robert Menasses EU-Roman «Die Hauptstadt» (2017), https://weimarer-beitraege.de/wp-content/uploads/2020/03/WB_2020_1_Shin_Chraplak_prev.pdf
20. Scheck, Denis. «Robert Menasse Die Hauptstadt.» *Tagesspiegel* (17.12.2017), <https://www.tagesspiegel.de>.
21. Шмид, В. *Нарратология* (Москва, Языки славянской культуры, 2003), 312.
22. Schütte, Uwe. «Kosmopolitismus und Kleinstaaterei.» *Wiener Zeitung* (September, 2017), https://www.wienerzeitung.at/themen_channel/literatur/buecher_aktuell
23. Teutsch, Katharina. «Robert Menasse /Die Hauptstadt. Ein Europa- Bild als Hologram.» *Deutschlandfunk* (08.10.2017), www.deutschlandfunk.de
24. Tilmann, Koppe. «Fiktive Tatsachen.» *Fiktionalität. Ein interdisziplinäres Handbuch*. Hrsg. Tobias Klauk und Tilmann Koppe (Berlin: De Gruyter, 2014): 197-198.
25. Winkler, Stefan. «Deutscher Buchpreis für Robert Menasse.» *Kleine Zeitung* (Oktober, 2017), https://www.kleinezeitung.at/kultur/buecher/5299725/Auszeichnung_Deutscher-Buchpreis-fuer-RobertMenasse
26. Zeyringer, Klaus. «Die Hauptstadt‘ von Robert Menasse: Brüsseler Mosaik.» *Der Standard* (September, 2018), <https://derstandard.at/2000063486433/Die-Hauptstadt-von-Robert-Menasse-Bruesseler-Mosaik>.
27. Мегела, І. П. «Метаморфози жанру: психограма серійного вбивці (на матеріалі роману «Тиша» Роберта Рааба.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 33 (2018): 60-71.
28. Мегела, І. П. «Принципи смислотворення у філософській казці Германа Гессе «Перетворення Піктора».» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 35 (2019): 45-59.

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

References:

1. Freudenstein, Roland. «Wie Robert Menasse Eoropa kaputt schreibt.» *Der Tagesspiegel*, <https://www.tagesspiegel.de/politik/die-zukunft-von-europa-wie-robert-menasse-europa-kaputtschreibt/20843276.html>
2. Heidbohmer, Carsten. «Wahnsinn Europa:Darum sollten Sie sich den Buchpreis gewinner anhoren.» *Stern*, <https://www.stern.de/kultur/hoerbuchtipps/hoerbuch-kritik--die-hauptstadt--von-robert-menasse-7760042.html>
3. Isenschmidt, Andreas. «Herrliche Drittmittelgedanken» [Rezension zu Die Hauptstadt], *Zeit Online* (06.09.2017), <https://www.zeit.de/2017/37/robert-menasse-die-hauptstadt-roman>.
4. Jandl, Paul. Neue Zurchner Zeitung, <https://qoshe.com/gazete/neue-zurcher-zeitung>
5. Jaenner, Herald. «Robert Menasses grosser Eu-Roman ist ein leidenschaftliches Plaedoyer.» *Frankfurter Rundschau* (13.09.2017), <https://www.fr.de/kultur/literatur/diese-glueckliche-langeweile-friedens-11029464.html>
6. Isenschmidt, Andreas. «Herrliche Drittmittelgedanken» [Rezension zu Die Hauptstadt], *Zeit Online* (06.09.2017), <https://www.zeit.de/2017/37/robert-menasse-die-hauptstadt-roman>.
7. Klejmenova, V. Ju. «Fikcional'nost' i vymysel v tekste.» *Izvestija RGPU im. A. I. Gercena* 143 (2011): 94–102.
8. Kulinchenko, V. A. *Politika i moral': osobennosti i problemy vzaimodejstvija*, <https://cyberleninka.ru/article/n/politika-i-moral-osobennosti-i-problemy-vzaimodeystviya/viewer>
9. Kurianowicz, Tomasz. «Ein hoch auf die europäische Fortwurschtelei.» *Die Zeit* (Oktober, 2017), <https://www.zeit.de/kultur/literatur/2017-10/deutscher-buchpreis-robert-menasse-die-hauptstadtpreistraeger>.
10. Heidbohmer, Carsten. «Wahnsinn Europa:Darum sollten Sie sich den Buchpreis gewinner anhoren.» *Stern*, <https://www.stern.de/kultur/hoerbuchtipps/hoerbuch-kritik--die-hauptstadt--von-robert-menasse-7760042.html/>
11. Lehmkuhl, Tobias. «Im Schweinsgalopp durch Brüssel.» *Tages-Anzeiger* (Oktober, 2017), <https://www.tagesanzeiger.ch/kultur/buecher/im-schweinsgalopp-durch-bruessel/story/30973364>.
12. Menasse, Robert. *Die Hauptstadt: Roman* (Suhrkamp, Berlin, 2017), 458.
13. Menasse Robert. «Die ganze Wahrheit ist oft das Gegenteil von Klische.» *Deutsche Welle* (09.10. 2017), www.dw.com.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznawstva])

Політика і мораль в романі Роберта Менассе «Столиця» (Українською)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Мегела І. П. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

14. Musil, Robert. «Der Mann ohne Eigenschaften, Erstes Buch.» *Project Gutenberg-de*, www.projekt-gutenberg.org
15. Otte, Carsten, «Mehr als Gurkenkrümmungsgrade.» *Die Tageszeitung* (September, 2017), <http://www.taz.de/Die-Hauptstadt-von-Robert-Menasse/!5445063/>
16. Pfoser, Krisina. ««Die Hauptstadt» von Robert Menasse.», <https://oe1.orf.at/artikel/636889/Die-Hauptstadt-von-Robert-Menasse>
17. Roelcke, Eckhard. «Deutscher Buchpreis für Robert Menasse.» Deutschlandfunk Kultur, https://www.deutschlandfunkkultur.de/deutscher-buchpreis-fuer-robert-menasse-bruessel-ist.1013.de.html?dram:article_id=397825
18. «Die Hauptstadt: Roman von Robert Menasse.» *Suhrkamp / Insel*, https://www.suhrkamp.de/buecher/die_hauptstadt-robert_menasse_46920.html
19. Shin, Jiyoung, Chraplak, Marc. Robert Menasses EU-Roman «Die Hauptstadt» (2017), https://weimarer-beitraege.de/wp-content/uploads/2020/03/WB_2020_1_Shin_Chraplak_prev.pdf
20. Scheck, Denis. «Robert Menasse Die Hauptstadt.» *Tagesspiegel* (17.12.2017), <https://www.tagesspiegel.de>.
21. Schmid, V. *Narratologija* (Moskva, Jazyki slavjanskoj kul'tury, 2003), 312.
22. Schütte, Uwe. «Kosmopolitismus und Kleinstaaterei.» *Wiener Zeitung* (September, 2017), https://www.wienerzeitung.at/themen_channel/literatur/buecher_aktuell
23. Teutsch, Katharina. «Robert Menasse /Die Hauptstadt. Ein Europa- Bild als Hologram.» *Deutschlandfunk* (08.10.2017), www.deutschlandfunk.de
24. Tilmann, Koppe. «Fiktive Tatsachen.» *Fiktionalität. Ein interdisziplinäres Handbuch*. Hrsg. Tobias Klauk und Tilmann Koppe (Berlin: De Gruyter, 2014): 197-198.
25. Winkler, Stefan. «Deutscher Buchpreis für Robert Menasse.» *Kleine Zeitung* (Oktober, 2017), https://www.kleinezeitung.at/kultur/buecher/5299725/Auszeichnung_Deutscher-Buchpreis-fuer-RobertMenasse
26. Zeyringer, Klaus. «Die Hauptstadt‘ von Robert Menasse: Brüsseler Mosaik.» *Der Standard* (September, 2018), <https://derstandard.at/2000063486433/Die-Hauptstadt-von-Robert-Menasse-Bruesseler-Mosaik>
27. Megela, I. P. «Metamorfozy zhanru:psyhograma serijnogo vbyvci (na materialy romanu «Tysha» Roberta Raaba.» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 33 (2018): 60-71.
28. Megela, I. P. «Pryncypy smyslotvorennja u filosofskij kazci Germana Gesse «Peretvorennja Piktora».» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 35 (2019): 45-59.

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse (in Ukrainian)

[Polityka i moral' v romani Roberta Menasse «Stolycja»]

© Megela I. P. [Megela I. P.], imegela@ukr.net

УДК 82.091

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 22.01.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 25.01.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 96 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.06>

ТОПОС В'ЯЗНИЦІ ЯК ГОЛОВНИЙ ТРОП РОМАНУ МАРГАРЕТ ЕЛЕОНОР ЕТВУД «ВІДЬОМСЬКЕ СІМ'Я»

Даріна В'ячеславівна Чмут (м. Київ, Україна)

mega.dock322@gmail.com

студентка Інституту філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Науковий керівник

Тетяна Василівна Михед (м. Київ, Україна)

t.mykhed@gmail.com

доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття присвячена аналізу роману М. Етвуд «Відьомське сім'я», що переносить ситуацію та проблематику шекспірівської «Бурі» в сучасне середовище. Авторка буквализує метафоричні смисли, закладені великим бардом, одночасно закладаючи власні метафори для створення дворівневості тексту. Зроблена спроба дослідити специфіку використання авторкою топосу в'язниці як літературного тропу для звернення суспільної уваги до наявних проблем пенітенціарної системи, та оприлюднення ролі театру в процесі підготовки засуджених злочинців до повернення в соціум та їх вдалої інтеграції. Етвуд використовує в своїй роботі різні типи ув'язнення та обмеження волі, що вдало корелює з дослідженнями Фуко в галузі контролю і нагляду, а також його гетеротопологією. Акцентування на психологічному стані героя дає змогу розглядати проблему крізь призму теорії Д. Морана про карцеральний простір.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» (Українською)

[Tопos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Чмут Д. В. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Михед Т. В. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

Особистий внесок полягає в розкритті ролі психологічного аспекту в літературознавчому аналізі роману Маргарет Етвуд «Відьомське сім'я» в контексті фуковіанської теорії походження інституту ув'язнення.

Ключові слова: Етвуд, топос, в'язниця, Фуко, Паноптикон.

MARGARET ELEANOR ATWOOD: THE PRISON TOPOS AS THE MAIN PATH OF HER NOVEL "HAG-SEED"

Darina V. Chmut (Kyiv, Ukraine)

mega.dock322@gmail.com

Institute of philology student

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The supervisor

Tetyana V. Mykhed (Kyiv, Ukraine)

t.mykhed@gmail.com

Doctor of Philology, professor at Foreign Literature Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the analysis of M. Atwood's novel "Hag-Seed", which transfers the situation and issues of Shakespeare's "The Tempest" to the modern environment. The author literalizes the metaphorical meanings invested by the great bard, at the same time attaching her own metaphors to create a two-level text. An attempt is made to investigate the specifics of the author's use of the prison topos as a literary path to draw public attention to the existing problems of the penitentiary system, and to promulgate the role of theater in preparing convicted criminals to return to society and their successful integration. Atwood uses different types of imprisonment and restraint in her work, which correlates with Foucault's research in the field of control and supervision, as well as his heterotopology. Also, the emphasis on the psychological state of the hero makes it possible to consider the problem through the prism of D. Moran's theory of carceral space.

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Margaret Eleanor Atwood: the Prison Topos as the Main Path of her Novel "Hag-Seed" (in Ukrainian)

[Topos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Chmut D. V. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Mykhed T. V. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

Personal contribution is to disclose the role of psychological aspect of literary analysis of Margaret Atwood's "Hag-Seed" through Foucault's theory of the origin of imprisonment as an institution.

Key words: Atwood, topos, prison, Foucault, Panopticon.

Вільям Шекспір, творчість якого Г. Блум вважає осердям західної культури, вже пів тисячоліття привертає увагу як знавців літератури, так і читацького загалу по всьому світові. Великий драматург, адресуючись до своїх сучасників, звертався до вічних, універсальних, зрозумілих усім тем і мотивів – життя та смерть, кривда і правда, кохання і ненависть, зрада і помста, – і саме через це його твори продовжують жити в оригінальному вигляді та в численних інтерпретаціях. Одна з таких нещодавніх інтерпретацій належить Маргарет Етвуд (Margaret Eleanor Atwood, 1939 р. н.), – видатній канадській письменниці, поетесі та літературознавиці, відомій і своєю активною громадянською позицією. Її роман «Відьомське сім'я» (Hag-Seed, 2016), який британська The Sunday Times називає «тріумфальним», презентує виключно новий погляд на шекспірівську «Бурю». Маргарет Етвуд переосмислює центральну у п'єсі Шекспіра проблему помсти, розглядаючи її в дискурсі «сплати боргу», що стає виразно очевидним завдяки зміні сеттінгу і, головне, локусу дії, що постає реальною в'язницею – на противагу метафоричній у «Бурі».

У своїй роботі ми спираємося на праці наступних авторів: М. Фуко, з його дослідженням категорії покарання і нагляду, а також в'язниці як гетеротопічного простору та біополітики; Дж. Х. Сарнескі, Е. Р. Курціуса, К. Харкера, який досліджує поняття морального боргу крізь призму постколоніальних студій, а також Д. Морана, котрий категоризує карцеральні час і простір.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що роман Маргарет Етвуд «Відьомське сім'я», піднімаючи важливі питання про можливість саморозвитку в'язнів, достовірно й переконливо інформує про специфічні реалії життя світу за ґратами, нехай і у просторі вигаданої в'язниці. Численні волонтерські програми, такі як Shakespeare Behind the Bars, Shakespeare in Prison Network та Shakespeare Prison Project, уже десятки років інвестують у майбутню соціальну інтеграцію ув'язнених, відчутно знижуючи відсоток рецидивів серед колишніх злочинців.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytan'ja literaturoznavstva])

Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» (Українською)

[Topos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Чмут Д. В. [Chmut D. V.], mega.doc322@gmail.com, Мухед Т. В. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

Наукова новизна полягає в поєднанні літературознавчого та психологічного підходів до аналізу **об'єкту** дослідження, яким слугує роман М. Етвуд «Відьомське сім'я», що дає змогу детальніше розглянути оригінальність авторського задуму.

Особистий внесок полягає в розкритті ролі психологічного аспекту в літературознавчому аналізі роману Маргарет Етвуд «Відьомське сім'я» в контексті фуковіанської теорії походження інституту ув'язнення.

Метою розвідки є потрактування глибинних сенсів **предмету** дослідження – топосу в'язниці як літературного тропу – та розкриття всіх рівнів його інтерпретації.

За визначенням у «Літературознавчій енциклопедії», термін топос вживають для позначення «певного образу чи стилістичного кліше», що в літературі сприймається як «стале поєднання мотивів» [1, с. 489]. Е. Р. Курціус вважав топос чимось анонімним, поза особистісним, що виражається у мимовільній ремінісценції, і тому оригінальність авторського узусу виявляється ілюзорною. Враховуючи, що нашим завданням є дослідження топіки топосу в'язниці у романі, варто звернути увагу на сам інститут ув'язнення та його історію. Мішель Фуко в «Народженні біополітики» [3, с. 40] зауважує, що причиною створення цього інституту виступає жага людини керувати, що породжує численні процедури контролю та стримування, які становлять заміну і протизавагу свободам. Як правило, жага владарювання породжує дисциплінарні техніки, що дозволяють контролювати життя людини і обмежувати її волю. Однією з таких технік, що забезпечують повний контроль, як фізичний так і психологічний, є відомий Паноптикон Джеремі Бентама. Показово, що задум Паноптикону передбачав не лише покарання винятково злочинців, тобто мислився не як в'язниця, але універсальний заклад, в якому можна було б утримувати під тотальним контролем в'язнів, лікувати (радіше досліджувати) хворих чи навчати дітей. Паноптикон можна розглядати як проект ідеального тоталітарного суспільства, де кожна людина поводить себе так, наче перебуває під постійним наглядом, бо переконана, що так воно і є, будь-якої миті. Цей ефект будується на тому, що людина бачить місце, де має бути наглядач, але не бачить, є він там чи ні, тож апіорі вважає, що нагляд ведеться. Ідеальною цю систему можна назвати тому, що вона продовжить працювати і за умови повної відсутності спостереження і наглядача, вона

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Margaret Eleanor Atwood: the Prison Topos as the Main Path of her Novel "Hag-Seed" (in Ukrainian)

[Topos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Chmut D. V. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Mykhed T. V. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

виходить на рівень релігії, люди починають сприймати можливість як факт, вірити в те, чого вони не бачать. Тож тут ми виходимо на зовсім інший рівень розуміння в'язниці, не фізичний, а ментальний. Якщо фізична в'язниця утримує людину у «зачиненій кімнаті», то які обмеження має в'язниця психологічна? Домінік Моран стверджує, що сприйняття ув'язненої людини зводить час і простір в одну нероздільну категорію – «Time Space». Спираючись на емпіричні дослідження в рамках кримінології та тюремної соціології, науковець стверджує, що в карцеральному часі минуле, теперішнє та майбутнє виступають як окремі «зараз», що настають по чергово, і тому ув'язнений опиняється в ситуації, де час змінюється, а простір залишається фіксованим [7]. Попри те, що час і простір, теоретично, зливаються в свідомості в'язня, саме в них і криється найбільша різниця між в'язницею фізичною і ментальною. Якщо фізично ув'язнений продовжує свій рух у часі, перебуваючи у фіксованому просторі, то ув'язнений ментально, попри зміну простору, ніби застигає у часі. Причиною для такого «застигання» може бути образа, незавершений гештальт чи жага помсти, одним словом – заборгованість.

Крістофер Харкер називає заборгованість особливим типом топологічних зв'язків, що обплутаний топологічними просторами для створення нових заборгованостей. Тобто, він наголошує на тому, що борг – це теперішнє споживання за рахунок майбутньої праці, бо теперішнє перебування в цьому просторі приводить до майбутнього боргу, що робить заборгованість циклічним явищем [6]. Маргарет Етвуд так визначила поняття борг у своєму інтерв'ю журналу Maclean's: «It's about owing and being owned ... You can exchange good deeds, you can exchange revenge, you can exchange murders». Авторка говорить, що людям необхідно вірити в те, що, рано чи пізно, всім доведеться платити за свої вчинки, чи то є карма, чи воля богів, але серце «боржника» обов'язково буде важчим за пір'їну, і тому розплата неunikна. Фелікс, протагоніст роману «Відьомське сім'я», не сподівається на долю, а бере помсту в свої руки, так само як це робить Просперо із Шекспірової «Бурі». Та чи можна вважати це лише помстою? До яких наслідків вона приводить? Плани Просперо і Фелікса, в першу чергу, звільняють їх із в'язниці. Обидва персонажі ув'язнені, але Просперо – фізично, на острові, завдяки Антонію і Алонсо, а Фелікс – ментально, він так жадає помсти, що не може жити далі. Помста Просперо направлена на майбутнє, він прораховує всі ходи і не бажає нікому

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytan'ja literaturoznavstva])

Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» (Українською)

[Tupos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Чмут Д. В. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Мухед Т. В. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

зла, його мета – щоби «борг» був сплачений. Він знає, що не зможе просто так повернутися до Мілану – йому потрібне народне визнання і гарантія того, що історія з узурпацією влади і вигнанням не повториться. Просперо розуміє, що ідеальною формою гарантії його безпеки є династичний шлюб, який він має облаштувати, використавши Міранду. Але якщо Неаполітанський король тиранічно віддав доньку заміж, керуючись винятково державними інтересами, то Просперо, ховаючи свою патріархальну владу і далекоглядні державницькі наміри, постає турботливим батьком, створюючи сприятливі для зустрічі Міранди і принца Фердинанда обставини. А далі вони буцімто природно і водночас під його наглядом і контролем, у його острівному паноптиконі, закохуються одне в одного. Тобто, підсумовуючи, можемо сказати, що дії Просперо з «виплати боргу» направлені на нормалізацію його довкілля. У романі Етвуд літературний двійник Просперо, Фелікс, дивиться на ситуацію з іншої точки зору, він прагне не лише повернути свою посаду, але і змусити страждати ворогів. Тому його помста не направлена на майбутнє, адже майбутнього в нього немає. Його померла донька – це його ментальна в'язниця, вона – сенс його життя, і він залишатиметься ув'язненим доки не відпустить її. Спогади про Міранду стали стінами його тюрми, а провина – колючим дротом. Фелікс потрапляє до «в'язниці» задовго до свого звільнення. Після смерті доньки він ставить «Бурю», бо у Шекспіра утрачені доньки повертаються, то чому б не повернутися і Міранді? Фелікс тікає у світ театру, де зберігається ілюзія на повернення блудної дитини, і цей ескапізм стає його подвійною в'язницею і його покаранням. Він залишається ув'язненим доки не усвідомлює результат, а головне, причини своїх вчинків, лише це уможлиблює зміну поведінкової моделі та успішне подолання кризової ситуації.

За Мішелем Фуко, сучасна система покарань направлена на душу і судить душу, він навіть виводить постулат, що душа – в'язниця тіла. А от покарання в минулі століття стосувалося здебільшого тіла (катування, відрубання кінцівок, публічні страти) [2]. Просперо намагався спілкуватися з Калібаном мовою душі, а коли зрозумів, що це неможливо, оволодів мовою тіла, а точніше, тілесних покарань. Калібан – дикун, виродок, що не має прекрасної душі, син відьми Сікоракси, тож, відповідно, «відьомське сім'я». Виходячи з цього, природно постає запитання: чому в романі Маргарет Етвуд

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Margaret Eleanor Atwood: the Prison Topos as the Main Path of her Novel "Hag-Seed" (in Ukrainian)

[Topos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Chmut D. V. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Mykhed T. V. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

не лише один Каліббан, але всі персонажі в'язні – «відьомське сім'я»? Чи можна виростити хорошу рослину із зіпсованого зерна? І чому ми вважаємо це зерно зіпсутим? У Шекспіра все зрозуміло, якщо брати до уваги час написання твору: Сікоракса – зла відьма, про що свідчить її ставлення до Аріеля, але чому ми вважаємо в'язнів роману Етвуд від початку зіпсутими? Якщо Шекспір репрезентує старі часи (часи тілесних покарань), то логічно припустити, що в'язниця М. Етвуд апелює до внутрішнього світу в'язня, до його душі. З цією метою письменниця вводить у простір в'язниці «свого Просперо», Фелікса, котрий використовує в'язнів для досягнення своєї мети так само, як Просперо використовує Калібана, Аріеля та інших духів. Але при цьому, на відміну від Просперо, Фелікс і допомагає в'язням, бо кожен із них, окрім спільної в'язниці (фізичний простір), перебуває ще й в індивідуальній – ментальній (простір метафоричний). Залучаючи в'язнів до участі в п'єсах Шекспіра, Фелікс поступово позбавляє їх від застарілих стереотипів та комплексів меншовартості і провини, які формує в свідомості перебування у тюрмі. Коли закінчиться термін ув'язнення, в'язні матимуть змогу почати нове життя – в цьому їх переконує не так Фелікс, як їхній особистий досвід рецепції, апропріації та інтерпретації уроків Шекспіра.

На відміну від Просперо, Фелікс сам створює свою в'язницю. Можливо, він просто намагається врівноважити психічне і фізичне, прагне, щоб його дім відповідав внутрішньому стражданню і робить це вкрай драматично: «By choosing this shack and the privations that would come with it, he would of course besulking. He'd be hairdressing himself, playing the flagellant, the hermit. *Watch me suffer*. He recognized his own act, an act with no audience but himself. It was childish. This self-willed moping. He was not being grown-up» [4, с. 31-32]. І в цьому, створеному ним паноптиконі, завжди присутній невсипущий наглядач – це фотографія Міранди, що ніколи не подорослішає і так і залишиться у срібній рамці: «And now she would have to stay locked behind the glass, because, with the distraction of his *Tempest*, the new Miranda – the Miranda he'd been intending to create, or possibly to resurrect – was dead in the water» [4, с. 32-33].

Фелікс з усіх сил намагається звільнитися, відволіктися і забути про ту травму, що не дає йому жити. Він старанно працює над тим, щоб зробити зі своєї нори затишний дім, з чисто терапевтичною метою. Коли цього виявляється замало, він поринає у казки, такі собі утопії, в яких все яскраво і

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» (Українською)

[Tопos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Чмут Д. В. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Мухед Т. В. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

сонячно, і, що найголовніше, завжди щасливий фінал: «Girls left for dead in glass coffins or four-poster beds, then brought miraculously back to life by the touch of love: that was what he longed for» [4, с. 39]. На деякий час він забуває про свою доньку, але з настанням вечора, коли єдина слабка лампа не стільки освітлює, скільки створює тіні в його холодній печері, він згадує, і травма знову починає боліти. Йому вдається звільнитися лише на короткий час, потім стіни його в'язниці знову оточують його. Коли Феліксові стає так погано, що в нього з'являються думки про суїцид, він вирішує, що йому необхідно знайти мету, що змусить жити далі і звільнить його. Тому він означає собі дві цілі: поставити «Бурю», щоб оживити Міранду, і помститися тим, хто його скривдив. Це і є його шлях на волю, єдиний шанс, знову почати жити. Він так любить свою доньку, що пам'ять про неї змушує його йти за сценарієм «Бурі»: «No harm: // I have done nothing, but in care of thee // (Of thee my dear one, thee my daughter), who // Art ignorant of what thou art, nought knowing // Of whence I am, nor that I am more better // Than Prospero, master of a full poor cell, // And thy no greater father» [8]. Обидва батька хочуть найкращого для своїх дочок, от тільки Феліксова Міранда мертва, і якби він не намагався її воскресити і якби не вірив у те, що вона поруч, це неможливо, і десь глибоко у підсвідомості він розуміє це, тому й фокусується на помсті, в той час як Просперо, все ж ставить на перше місце майбутній добробут своєї Міранди.

У маленькій темній клітці, в яку запроторив себе Фелікс, з часом з'являється ще й символічний «кат»— його впевненість в тому, що Міранда жива. Все починається з простого оплакування, він думає про неї, рахує, скільки б їй було років, якби вона не померла, уявляє, як би вона виглядала. Це проста акторська гра, але, з часом, вона переростає в абсолютну впевненість. Міранда тут, і він це знає, просто вона невидима, точніше, бачить її тільки він, але інші докази йому і не потрібні. Коли він, нарешті, досягає своєї мети, ставить «Бурю» та мстить ворогам, він не думає, що звільнився сам, ні, він звільняє Міранду, що весь час була біля нього, допомагала йому і підтримувала. Він звільниться, звільнюючи її, він навіть почує, як вона попросить його її відпустити. Легше перетнути кордони в'язниці реальної, ніж тої, що збудована в голові із думок та переживань, тому що стіни тієї ж Флетчерівської колонії можна побачити, доторкнутися до них, відчутти їх на запах, а ментальна в'язниця невидима, і діагностувати її самому собі – річ

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Margaret Eleanor Atwood: the Prison Topos as the Main Path of her Novel "Hag-Seed" (in Ukrainian)

[Topos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Chmut D. V. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Mykhed T. V. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

вкрай складна, майже неможлива. Саме тому Фелікс і не усвідомлює, що його стримує, і саме тому не може звільнити себе; він просто не знає, що він – в'язень.

Коли Фелікс потрапляє до реальної в'язниці, то стикається з проблемою подвійного ув'язнення. Кожен із його нових учнів обмежений не лише бетоном та колючим дротом, а ще й комплексами та духовними травмами. Літературний курс не просто допомагає їм стати більш освіченими чи вивчити правила етикету, він лікує їх. Курс, що веде Фелікс, можна назвати лікувальним, така собі терапевтична драматургія. Його «актори» не лише грають ролі на сцені, вони повністю занурюються в життєві історії та характери своїх персонажів. Вони детально обговорюють мотивацію кожного вчинку і значення кожної фрази: вони проживають ті життя на сцені. Театр для лікування – це не новина, ще в Античності театр слугував своєрідною психотерапією. Якщо пересічні глядачі глибоко переживали катарсис, то важко навіть уявити, який рівень морального очищення проходили самі актори. В романі М. Етвуд це саме так, для Фелікса в'язні – актори, і він називає їх так не для себе, а для них, бо хоче допомогти їм якомога краще перевтілитися спочатку в акторів, а потім і в персонажів, щоби п'єса стала для них не умовною грою, але ілюзією справжнього життя: «It conjures up demons in order to exorcise them» [4, с. 79]. Переживання емоцій на сцені – помста, зрада, дружба, кохання – дозволяє в'язням позбутися власного тягара, що не дає їм жити в соціумі, і змушує раз у раз повертатися до в'язниці. «Watching the many faces watching their own faces as they pretended to be someone else – Felix found that strangely moving. For once in their lives, they loved themselves» [4, с. 58]. Їх справжньою в'язницею є їхнє минуле, що не дало їм можливості любити себе. Все починається з цієї любові, людина, яка не любить себе, не здатна любити інших. Їхня в'язниця – це їхня обмеженість, їхній світ замкнутий і не мав виходу задовго до того, як вони потрапили за ґрати. Деякі з них не вміють читати і писати, то яка ще доля на них чекала? Але в романі Етвуд в'язниця – це не лише місце позбавлення волі, це школа життя, що дає можливість насправді змінитися, звільнитися передусім морально, а вже потім, коли настане час, покинути і фізичні кордони колонії. Навіть той єдиний факт, що курс Фелікса з театрального мистецтва вони обирають самостійно, він не є обов'язковим для відвідування, це одна з небагатьох можливостей вияву своєї волі і свого вільного вибору за ґратами, це

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» (Українською)

[Tupos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Чмут Д. В. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Мухед Т. В. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

вже дає їм певну свободу і надію на нормальне життя. Ця в'язниця наче дарує другий шанс на нове життя, можливості до розвитку, виховання, вдосконалення, самоідентифікації та навіть можливість повірити в себе та віднайти впевненість у собі. Для Фелікса в'язниця взагалі стає чи не єдиним місцем, де він міг реалізувати свій план помсти, лише тут він, як це не парадоксально, мав більше влади, ніж його вороги. Тут фізична в'язниця виступає єдиним шансом на звільнення, тому що найгірші в'язниці ті, що будуємо ми самі, а зруйнувати їх можна лише словами: «It's the words that should concern you, he thinks at them. That's the real danger. Words don't show up on scanners» [4, с. 75].

Зі слів Фелікса ми дізнаємося, що в'язниця – це місце примусового позбавлення волі, але ментальна в'язниця завжди самоспровокована, майже добровільна, то чи можна, в такому випадку, вважати в'язницю в'язницею? Можливо, багато залежить від тюремника, того, хто не дає вийти на волю. У випадку з Феліксом він сам собі тюремник і кат. Він постійно вигадує нові способи завдати собі болю: оселяється у непридатному для життя будиночку, що більше нагадує нору, постійно думає про Міранду, невтомно і пильно слідкує за кар'єрними успіхами ворогів. Він – людина театру, діє в умовах певних декорацій, тому його покарання абсолютне, бо він навіть рушник замінити не може, адже новий гарний рушник порушить аскетичну гармонію його камери. Фелікс, так само як і Просперо, виступає головним наглядцем, різниця лише в тому, що прототип ув'язнює інших, а сучасний театральний діяч – самого себе.

Підсумовуючи, варто сказати, що Шекспірова «Буря» та роман Маргарет Етвуд «Відьомське сім'я» насправді розповідають не про в'язниці, але про звільнення з них. В обох випадках ключем від клітки виявляється прекрасне – мистецтво, кохання, прощення, надія. Тож, можна сказати, що нашу волю обмежує негатив – жага помсти, гнів, образа, біль – і єдиний спосіб звільнитися – це відпустити. Прощення – найпотужніший інструмент для звільнення, про це говорить шекспірівський Просперо, у фіналі звертаючись до глядачів із проханням пробачити його і відпустити, щоби він не залишався в'язнем власної п'єси. Найстрашніша в'язниця – це відсутність потенціалу, неможливість чогось досягти, і саме тому реальна літературна програма з

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Margaret Eleanor Atwood: the Prison Topos as the Main Path of her Novel "Hag-Seed" (in Ukrainian)

[Topos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Chmut D. V. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Mykhed T. V. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

промоції творчості Шекспіра за ґратами така важлива, вона звільняє людей, дає їм надію на майбутнє. Саме про це роман Маргарет Етвуд.

Література:

1. Ковалів, Ю. І. *Літературознавча енциклопедія: у 2-х т., т. 2: М-Я* (Київ: Академія, 2007), 214.
2. Фуко, М. *Надзирать и наказывать: рождение тюрьмы*, пер. В. Наумов, ред. И. Борисова (Москва: Ad Marginem, 1999), 480.
3. Фуко, М. *Рождение биополитики* (Санкт-Петербург: Наука, 2010), 448.
4. Atwood, Margaret. *Hag-Seed: William Shakespeare's The Tempest Retold: A Novel* (London: Vintage, 2016), 293.
5. Harker, Christopher. "Debt space: topologies, ecologies and Ramallah, Palestine." *Environment and Planning D: Society and Space* 35.4 (2017): 600-619.
6. «In conversation with Margaret Atwood: on 'Hag-Seed' and Shakespeare» [Interview with Brian Bethune]. *Maclean's* (October 7, 2016), <https://www.macleans.ca/culture/books/margaret-atwood-recasts-the-tempest-inside-a-prison/>
7. Moran, Dominique. "'Doing time' in carceral space: Timespace and carceral geography." *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 94.4 (2012): 305-316.
8. Shakespeare, William. *The Tempest*, <http://shakespeare.mit.edu/tempest/full.html>

References:

1. Kovaliv, Ju. I. *Literaturoznachna encyklopedija: u 2-h t., t. 2: M-Ja* (Kyiv: Akademija, 2007), 214.
2. Fuko, M. *Nadzirat' i nakazyvat': rozhdenie tjur'my*, per. V. Naumov, red. I. Borisova (Moskva: Ad Marginem, 1999), 480.
3. Fuko, M. *Rozhdenie biopolitiki* (Sankt-Peterburg: Nauka, 2010), 448.
4. Atwood, Margaret. *Hag-Seed: William Shakespeare's The Tempest Retold: A Novel* (London: Vintage, 2016), 293.
5. Harker, Christopher. "Debt space: topologies, ecologies and Ramallah, Palestine." *Environment and Planning D: Society and Space* 35.4 (2017): 600-619.
6. «In conversation with Margaret Atwood: on 'Hag-Seed' and Shakespeare» [Interview with Brian Bethune]. *Maclean's* (October 7, 2016), <https://www.macleans.ca/culture/books/margaret-atwood-recasts-the-tempest-inside-a-prison/>
7. Moran, Dominique. "'Doing time' in carceral space: Timespace and carceral geography." *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography* 94.4 (2012): 305-316.
8. Shakespeare, William. *The Tempest*, <http://shakespeare.mit.edu/tempest/full.html>

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» (Українською)

[Tupos v'jaznyci jak holovnyj trop romanu Margaret Eleonor Etvud «Vid'oms'ke sim'ja»]

© Чмут Д. В. [Chmut D. V.], mega.dock322@gmail.com, Мухед Т. В. [Myhed T. V.], t.mykhed@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ
[CURRENT ISSUES IN SOCIOLINGUISTICS]

УДК 801.73.0

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 14.11.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 17.11.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 99.42 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.07>

МОВНІ АПОСТЕРІОРИЗАЦІЇ СЕНСОРНОГО ГЕШТАЛЬТУ ЯК
ОПРИЛЮДНЕННЯ ТОТАЛЬНОСТІ СЕНСУ ТА НАОЧНОСТІ (на
матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-
тематизатор + афікс «ada»)

Елеонора Володимирівна Шевкун (м. Київ, Україна)

neo747@rambler.ru

кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття присвячена дослідженню конституювання та функціонування мовної свідомості феноменологічної інтенційності як корелята топологічного простору феноменологічної свідомості та колективної свідомості інтерсуб'єктивних сенсів зокрема ТОТАЛЬНІСТЬ сприйняття – Інтенційності та мовної апостеріоризації у складних пучках опосередкувань оприлюднює ЖИТТЕОПИС людини у світі як тяглість-континуум рекурентних екзистенціалів, вбудованих у простір тотожних сенсів інтерсуб'єктивної значимості «Колективна Безпека».

Емпіричні спостереження над матеріалом іспанскою мовою привели до неочікуваних засвідчень про наявність деривативних одиниць зазначеного

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) **[Movni aposterioryzatsii' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialii mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirного typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]**

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

словотвірного типу у близькоспоріднених та типологічно неспоріднених мовах як помітну тенденцію до їх універсалізації.

Особистий внесок полягає у залученні основних положень феноменально – екзистенційного методу філософської рефлексії до фактів мовної емпірії. До цього часу зазначений метод лише побіжно згадувався, або навіть, повністю ігнорувався у лінгвістичних дослідженнях саме з причин неможливості його системного застосування до певного визначеного типу мовних / мовленнєвих явищ. Багаторічні спостереження над мовним матеріалом дозволили нам виокремити ланки застосованості цього метода до великого масиву рекурентно-відтворюваних деривативних одиниць мови та встановити ймовірнісні межі їх варіювання як наслідку неопосередкованого ментальністю сенсотворення у топологічному полі феноменологічної свідомості. В свою чергу, адекватність поєднання методології філософського та лінгвістичного дослідження, так би мовити, вивільнила енергію «ланцюгової реакції» застосування положень наукових дисциплін нижчого рівня формалізації / абстрагування (психології, еволюційної теорії когнітивності, загальної теорії сприйняття, когнітивної психології, антропології, тощо). Отже, інтерпарадигмальна синергія нашого дослідження може свідчити про його лінгвістичну валідність та якість (досліджена ендо- та екзоконсистенція деривативних одиниць словотвірного типу «ada») та про спростованість / неспростованість наведеної аргументації. З огляду на зазначене, у статті особливу увагу було присвячено дослідженню мовних апостеріоризацій Сенсорного ґештальту як допсихічної форми виображення похідної від специфіки феноменологічного сприйняття. Отже, інтерпарадигмальна синергія нашого дослідження може свідчити про його лінгвістичну валідність та якість (аналіз ендо- та екзоконсистенції деривативних одиниць словотвірного типу «ada») та про спростованість / неспростованість наведеної аргументації.

Ключові слова: мовна свідомість феноменологічної інтенційності (МСФІ), сенсорний ґештальт, емпіричні закони ґештальтизму, ефект смислової наочності, тотальність сприйняття сенсу мовної апостеріоризації (МА); екзистенціали-події людського буття, екзистенційна онтологія, ендо- та екзоконсистенція словотвірної моделі, принцип конституювання словотвірної моделі; інтерсуб'єктивний вимір феноменологічної свідомості **колективність** – **громадськість**, життєпис людського буття у світі, вбудований у простір Іntenції «Колективна Безпека».

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного ґештальту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada») (Українською) [Movni aposterioryzaciї sensorynogo g'eshtal'tu yak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materiali mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

**LINGUISTIC APOSTERIORIZATION OF SENSORY GESTALT AS A
MANIFESTATION OF BOTH COMPREHENSIVENESS AND CLARITY OF
SENSE – MEANING (on the basis of derivative units of a word-formation type
thematic base + affix «ada» in the Spanish language)**

Eleonora V. Shevkun (Kyiv, Ukraine)

neo747@rambler.ru

PhD (Philology), Associate Professor of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

*The article is devoted to the study of linguistic aposteriorization of the Sensory Gestalt as a manifestation of both comprehensiveness and clarity of meaning. The research is conducted on the basis of linguistic material of the numerous derivative units which belong to a word-formation type **thematic base + affix ada** in the Spanish language.*

*The **relevance** of this work is explained by its focus on a comprehensive and in-depth study of the constitution / functioning of language consciousness of phenomenological intentionality and corresponding forms of linguistic aposteriorization as correlates of original phenomenological consciousness. The phenomenological discovery of the world of human existence is demonstrated by specific, recurrently reproduced notions **consciousness – clarity – meaning – language**. The implemented methodological approach to the study of linguistic phenomena can be described as a challenge to the postulation of exclusively logical-semantic, symbolic, mental-cognitive structure of language. Thus, it represents the mentally mediated meaning of empirical-pragmatic consciousness. At the same time, the controversial issue of **discreteness – continuity** of language is raised.*

*To some extent, the study of language as the demonstration of **events of human life** (existentials) in words-phenomena is a response to the authoritative philosophical opinion on the matter of "complete oblivion of language", and it is an attempt to return it from oblivion.*

***Personal contribution** of the researcher involves the implementation of the main provisions of the phenomenal – existential method of philosophical reflection to the facts of linguistic empiricism. Until now, this method has only been briefly mentioned, or even completely ignored in linguistic research precisely because of impossibility of its systematic application to a certain type of speech phenomena. Long-term observations of linguistic*

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposteriorizacii' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materiali mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

material have allowed us to single out the links of application of this method to a large array of recurrently reproducible derivative units of language and to establish the possible limits of their variation as a consequence of mentally mediated meaning-making in the topological field of phenomenological consciousness. In turn, the adequacy of the combination of methodology of both philosophical and linguistic research caused a chain reaction. Therefore, the application of the provisions of scientific disciplines which represent a lower level of formalization has taken place. These disciplines include the following: psychology, the evolutionary theory of human cognition, general theory of perception, cognitive psychology, anthropology, etc.

For all the above mentioned reasons, the article paid special attention to the study of linguistic aposteriorization of the Sensory Gestalt as a pre-mental form of image derived from the specifics of phenomenological perception. Thus, the interparadigmatic synergy of our study may prove its linguistic validity and quality (the analysis of endo- and exo-consistency of derivative units of the word-formation type **ada**) and the refutation / irrefutability of the given argumentation.

The article is dedicated to the study of structuring and functioning of the linguistic consciousness of phenomenological intentions as a correlate of the topological field of phenomenological consciousness and the collective consciousness of intersubjective meanings in particular. Totality of perception, intentionality and linguistic aposteriorization in complex groups of mediations demonstrate the biography of a man in the world as a longevity-continuum of recurrent existentials embedded in the field of identical meanings of intersubjective significance **Collective Safety**.

Empirical observations on the material in the Spanish language have led to unexpected evidence of the presence of derivative units of the above mentioned word-formation type in closely related and typologically unrelated languages as a noticeable trend towards their universalization.

Key words: constitution / functioning of language consciousness of phenomenological intentionality; Sensory Gestalt; Empirical Laws of Gestaltism; manifestation of comprehensiveness of clarity of meaning; totality of perception, intentionality and linguistic aposteriorization; demonstration of **events of human life** (existentials); existential ontology; analysis of endo- and exo-consistency of derivative units; essential dimensions for constitution of derivative model; intersubjective (collective) level of consciousness of phenomenological intentionality and language consciousness.

«Трудность состоит в том, чтобы оторваться от укоренившихся представлений о языке в форме учения про значение как высказывание-знак ...

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного гешталту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada»») (Українською) [Movni aposterioryzaciï' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materiali mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirного типу «baza-tematyzator + afiks «ada»»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

это пик, вершина забвения языка, начиная еще с Аристотеля» (М. Хайдеггер)

Методи дослідження: стрижневий пізнавальний філософський метод сучасної постнекласичної філософії; теоретичні розвідки феноменології та їх рецепція філософією екзистенціалізму. *Інтерпарадигмальний* підхід до аналізу матеріалу: лінгвокогнітологія, загальна психологія / психолінгвістика, онтогенетичний аспект досліджень когнітивності.

Об'єкт дослідження: мовна свідомість феноменологічної інтенційності (МСФІ) / мовні апостеріоризації (МА) феноменів-подій екзистенціалів;

Предмет дослідження: гетерогенна множина дериватив них одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + суфікс *ada*».

Мета:

- визначити та аргументувати підстави виокремлення МА як слів опису / оприлюднення феноменів на відміну від предметних слів семантичного устрою;
- спростувати положення досліджень еволюції когнітивних здатностей людини стосовного того, що «вербальні коди являють собою еволюційно пізніше надбання когнітивної практики та виникають на стадії предметно сфокусованих перцептивних образів» [13, с. 45].
- дати визначення поняттю сенсорного гештальту (СГ) як специфічної, вихідної форми феноменологічного сприйняття та як тотальності сприйняття та Інтенції;
- визначити статус МА як таких, що описують / уноочнюють допсихічні форми чуттєвості, не опосередковані ментальність(пам'яттю) / внутрішнім сенсотворенням.
- аргументувати та привести у відповідність виміри МА феноменів до загальної структури Інтенційності, що засвідчує їх феноменологічний статус;
- екстраполювати емпіричні закони гештальтизму на корпус досліджуваних дериватив – МА, які оприлюднюють екзистенціали-події, співпричетні сенсу-тематизатору «Колективна Безпека»;
- дослідити ендоконсистенцію корпусу дериватив, визначити ймовірнісні параметри варіювання та сполучуваності словотвірного базита та афіксу

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «*ada*» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzacii' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialy mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «*ada*»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

«ada»; визначити категоріальний статус афіксального елемента;

- дослідити екзоконсистенцію множини дериватів та змодельовати системотворчі чинники її конституювання;
- дослідити функціонування мисленнєвої категорії «Тожність» у адкатегоріальному членуванні світу феноменально-екзистенційної моделі;
- дослідити вимір феноменологічної свідомості як топосу тотожності інтерсуб'єктивних сенсів екзистенційної співучасті громади;
- виокремити системотворчі параметри моделі функціонування мовної свідомості феноменологічної інтенційності (МСФІ)

Наукова новизна статті полягає у зміні фокусу наукового аналізу мовних явищ від логіко-семантичного / лінгвокогнітивного аспектів у бік їх дослідження як слів опису – унаочнення екзистенціалів-подій людського буття у світі. Вперше було виокремлено допсихічну форму чуттєвості – сенсорний ґештальт, який виявляє **ТОТАЛЬНІСТЬ** сприйняття –інтенційності та мовної апостеріоризації.

Стаття присвячена дослідженню конституювання та функціонування мовної свідомості феноменологічної інтенційності як корелята топологічного простору феноменологічної свідомості. **ТОТАЛЬНІСТЬ** сприйняття – інтенційності та мовної апостеріоризації у складних пучках опосередкувань засвідчує життєпис людини у світі як тяглість-континуум рекурентних екзистенціалів, вбудованих у простір тотожних сенсів інтерсуб'єктивної значимості «Колективна Безпека»

Ключові слова: мовна свідомість феноменологічної інтенційності (МСФІ), сенсорний ґештальт, емпіричні закони ґештальтизму, ефект смислової наочності, тотальність сприйняття сенсу мовної апостеріоризації (МА); екзистенціали-події людського буття, екзистенційна онтологія, ендо- та екзоконсистенція словотвірної моделі, принцип конституювання словотвірної моделі; інтерсуб'єктивний вимір феноменологічної свідомості **колективність – громадськість**, життєпис людського буття у світі, вбудований у простір Інтенції «Колективна Безпека».

ВСТУП

Аналіз слів-опису феноменів проблематизує питання про характер сприйняття та спосіб його «виображення» у феноменологічному відкритті світу.

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного ґештальту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada»») (Українською) [Movni aposterioryzaciï' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialii mnozhyny deryvatyvnyh odyunc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Класична ланка предметно-об'єктивного пізнання «образ сприйняття / внутрішній образ – представлення – поняття – семантичне слово» дає доступ лише до структур дискретизованого знання про реальні об'єкти, що схоплюються лінгвокогнітивним концептом у актах внутрішнього сенсотворення. На відміну від цього, феноменологічне мислення не є опосередкованим когнітивною обробкою ознак образу за участю ментального (системна комплементарність сприйняття та інтелекту), але являє собою постійне засвідчення-співставлення наочності зі смислом- сенсом у актах хвилювання. Отже, нами була висунута гіпотеза про докогнітивний / непсихічний, неопосередкований пам'яттю статус форм чуттєвості феноменологічного сприйняття, що є вихідною ланкою конституювання зовнішнього смислотворення (*інтенція*). Відповідно, функціонування мовної свідомості у модусі феноменологічної інтенційності (МСФІ) не оприлюднює дискретизоване структуроване знання, але дає доступ до інтуїтивного відкриття світу як *повної присутності* суб'єкта чистоті(вихідної) свідомості.

Думка М. Гайдеггера, що саме мова є «способ пребывания в окружении, в среде открытости сущего (здесь – бытия)» [7, с. 416] резонує з аналізом мовного матеріалу – множиною дериватив них одиниць структурного типу «*ada*», які ми вважаємо максимально принагідною формою опису-оприлюднення специфіки феноменального сприйняття-смислотворення. Отже, гіпотетично, корпус мовних апостеріоризацій (МА) має займати граничне положення між вербалізацією суто психічних явищ сприйняття-виображення, які омовлюються предметними словами (семантичний процес накопичення інформації про об'єкт, логіко-когнітивний аспект слова), та словами опису феномену. Останні показують, унаочнюють допсихічні, до-образні форми чуттєвості феноменального сприйняття як вихідної точки Іntenції. Адже ще М. Гайдеггер висловив думку про те, що «коли мова каже, вона показує ... саме з показування виходять усі знаки, а показування пов'язане з «узрінням «убаченням» та суб'єктивним переживанням Сенсу (несемантичне внутрішнє смислотворення)» [7, с. 415].

ЗМІСТ СТАТТІ

На відміну від *внутрішнього* (опосередкованого ментальністю) сприйняття дискретних метричних об'єктів та процесу когнітивної обробки їх ознак (сприйняття – виображення – представлення – поняття – мовна репрезентація –

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «*ada*» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzatsii' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materiali mnozhyny deryvatyvnyh odync' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «*ada*»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

внутрішнє сенсотворення) феноменологічне сприйняття вважається *зовнішнім* («чистим», «вихідним»), що не опосередковується ментальністю (пам'яттю). Іntenційність скеровує – продукує *допсихічні* виображення, *наочні* подоби об'єктів, або вірніше кажучи, події-екзистенціали людського буття у світі. Убачення феномену у полі безпосереднього сприйняття відкриває вірогідну реальність, яка не може мати ніяких властивостей, притаманних реальним об'єктам. «Мир для феноменології складається из «феноменов предметов», он раскрывается как особый *жизненный* мир, складывающийся из мнений о мире и получает свое значение только от сознания» [12, с. 207]. Слідуючи за думкою Е. Гусерля ми пристаємо до висловленого, що «явище речі (хвилювання) не є річчю, ми переживаємо явища у усвідомленому зв'язку» [5, с. 112].

У свою чергу, М. Гайдеггер розуміє слово «подія» (EREKNIS) у його філософському сенсі «те, що постає перед очима, унаочнення, прояв, проява» [5, с. 24]. Визначення слова «подія» у тлумачних словниках європейських мов: «подія, прихід, пришествя та ураження, у якому щось на що спрямовано погляд, що зачіпає, глибоко вражає» [5, с. 25]. Отже, підсумовуючи тлумачення терміну «подія», або, навіть, «пригода» ми вражаємо, що це «засвоєння, ставання собою, унаочнення, показування, проява / прояв» [5, с. 25]. Подія синтезує в собі вимір СПРИЙНЯТТЯ, переживання, глибокого враження (психічне, внутрішнє життя) та пов'язана з показуванням / оприлюдненням, де мова фіксує непросторовий образ об'єкта, але інтерпретує події людського життя [1, с. 17].

Аналіз корпусу дериватів попередньо дозволив нам реконструювати межі припустимої варіативності МА феномена у наступних формах допсихічних виображень: 1) сенсорний гештальт (СГ); 2) геометричні накреслення інтенційної предметності, про які йтиметься у наступних дослідженнях.

Отже, звернемось до поняття «гештальт», сформованого у лоні теорії гештальтизму («теорії форми», гештальт – психології). Етимологічно воно виходить до німецького субстантивованого дієприкметника «GESTALT» – «встановлювати, komponувати, створювати» та використовується на позначення *загальної форми сприйняття* як такої [6, с. 250]. Ключовим словом до розуміння поняття гештальт ми обираємо «ЦІЛІСНІСТЬ, ТОТАЛЬНІСТЬ». Водночас гештальт – «це зчеплення елементів, що становлять автономні одиниці, які виявляють внутрішню єдність і мають власні закони. Звідси випливає, що спосіб

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного гештальту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada») (Українською) [Movni aposterioryzaciï' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materiali mnozhyny deryvatyvnyh odyunc' slovotvirного типу «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

існування кожного елемента залежить від структури цілого та законів, які цим цілим керують» [6, с. 251]. У цьому зв'язку доречно висунути питання про сутність законів, які виявляють внутрішню єдність «автономних одиниць» в структурі цілого та керують цим цілим. Попередньо ми наважимося ідентифікувати «автономні одиниці сприйняття» з рекурентно показуваними наочними подіями світу людської екзистенції вбудованих у поле Іntenційності, тоді як самі «закони» встановлюються мисленням суб'єкта чистої свідомості.

Аналіз структур образності у онтогенезі засвідчив кардинальну відмінність між актами відображення (отображения) онтологічних сутностей та зображенням, схематизацією феномена. Еволюція актів перцепції рухалась від сприйняття не самих предметів / метричних об'єктів, але їх сукупностей-агломерацій у вигляді певних «адистрибутивних накреслень» [13, с. 277].

Дослідження психологічної науки / гештальт-психології додали до цих положень низку емпіричних законів угруповання елементів перцептивного поля у цілісну структуру – сенсорний гештальт (СГ). У техніці сенсорного гештальтування знаходить відображення «тенденція до покладання граничності та зменшення ступеню свободи окремих елементів» [2, с. 150]. У цьому випадку збирання окремих точок на просторовому тлі займає граничне положення між суто *психічними* процесами та чистотою не упередженістю феноменологічного сприйняття як вихідної точки Іntenції.

Розвідки теорії гештальтизму у когнітивних дисциплінах сприяли формулюванню положення про домінуванні цілісної структури перецепта над сприйняттям його окремих частин. Техніки перцептивної структуризації (формування СГ) підтверджують думку про вплив виміру *свідомості* на допсихічні форми виображення.

Теорія гештальтизму постулює, що розпізнання стимулу (паттерну) засновано на сприйнятті його цілісності, проте його *суб'єктивна* організація пов'язана з властивістю зорової системи до викривлення того, що існує дійсно» [11, с. 137]. Ураховуючи певну конкуренцію когнітивізму та феноменології, ми вважаємо, що «викривлення реальності» пояснюється не стільки функціонуванням «зорової системи», але, скоріш, відображає специфіку феноменологічного пізнання світу у конституюванні «проміжного світу» суто людських сенсів (інтенції) через сприйняття екзистенціалів-подій, а не

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzaciі' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialii mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

дискретних онтологічних об'єктів. У цьому зв'язку, інтенційні акти «збирання» окремих точок у агломеації на просторовому тлі можливо ототожнити з феноменальним інтуїтивним (зоровим), перед – аналітичним, переддосвідним *моментально – присутнісним* відкриттям світу людської екзистенції у його інтерсуб'єктивній значимості.

Отже, СГ як допсихічну форму зовнішнього сприйняття з моментально-присутнісним сенсотворенням можливо аплікувати на елементи загальної структури Іntenційності, яка розглядалась нами у попередніх статтях. У феноменологічному сенсі Іntenція розуміється «як вольовий акт, довільний намір *сприйняття*, увага, спонтанно скерована на інтенційний (відсутній) об'єкт» [6, с. 372]. У суто екзистенційній спрямованості воля виступає як необхідність та як «связь человека с тем, что ей необходимо во внешнем мире, ... высвечивание человекообразных параметров бытия» [8, с. 174].

1) сприйняття (інтенція-увага, зосередженість): збирання, тоталізація, зчеплення окремих точок у просторі як прояв суб'єктивності (емоція-хвилювання-воля) творить подоби об'єктів, їх «ілюзорну окресленість» (інтенційна предметність); 2) зорова модальність сприйняття відкриття світу призводить до його розуміння. Проте в цьому сенсі, «знання» не є автоматичним накопиченням формальних елементів (образів) людською психікою, але глибинне (інтуїтивне) знання [10, с. 179]; 3) сенсотворення (Іntenція): «ілюзорна окресленість» феноменологічного сприйняття тоталізується з Іntenцією, актами свідомості та мислення, які супроводжуються постійною верифікацією (через присутність) *наочності із сенсом* свідомості. Як наслідок виникає «ЕФЕКТ СМИСЛОВОЇ НАОЧНОСТІ» [10 С 199]; 4) воля – інтенція: збирання точок у агломерацію як прояв вольового початку – поштовху, скерованого необхідністю / або можливістю перебування в світі; 5) мовна свідомість феноменологічної інтенційності (МСФІ) скерована зовнішнім сприйняттям та неопосередкованим (чистим) сенсотворенням – слова опису / зображення / оприлюднення феномену як події-екзистенціалу у світі інтерсуб'єктивності.

Виходячи із зазначеного, СГ як допсихічне виображення відкриває можливість поєднання форми феномена та його сенсу як нероздільної сутності, або як ТОТАЛЬНОСТІ. Його оприлюднення варіативним складом слів-опису феноменів, вочевидь, робить ГЕШТАЛЬТ тим, чим він і має бути за своєю

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного гешталту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada») (Українською) [Movni aposterioryzaciï' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialii mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirного типу «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

сутністю, тобто ЦІЛІСНІСТЮ / ТОТАЛЬНІСТЮ – завершеністю сприйняття – сенсотворення та МА, спродукованими МСФІ.

СГ як «автономна одиниця сприйняття» «автономізується» у вимірах Іntenції та специфічного несемантичного / непередметно сфокусованого, а дискретного режиму функціонування МСФІ.

Аналіз корпусу дериватів підтвердив вагомі данні психології, утілені у низці емпіричних законів угруповання елементів у цілісну структуру, які екстраполюються практично без застережень на корпус МА [2, с. 129].

На думку думку Е. Гусерля, «психологическое и феноменологическое описание может совпадать с результатом психологических наблюдений» [3, с. 15]. Наприклад, 1) чинник близькості та найменшої відстані між складовими гештальту: *arboleda, alameda, roqueda, robleda, ramada; palancada*; 2) чинник однорідності форми та кольору: *gallonada, verdugada, vagada, ramada, barricada, vallado, palancada, palizada, cortijada*; 3) чинник “взірцевої форми («прегнатних» геометричних фігур), що мають властивість симетрії та комплементарності або періодичності ритму: *calzada, barricada; cortijada*; 4) колективне переміщення / рух у просторі також поєднується у групу-гештальт (див. подальше викладення). (пор. *Bando de pa'jaros* – «зграя птахів» і *bandada de pa'jaros* «зграя птахів, що здійснює колективне переміщення у просторі та була сприйнята як С. Г.).

З метою встановлення якісних відмінностей між словами-дериватами семантичного устрою та словами опису феноменів, проаналізуємо ендоконсистенцію МА, напр., “*ram – ada*”. У лінгвістичних техніках словотвору (об’єктивне пізнання у логіко-категоріальний спосіб) афікс «ада», ймовірно, виконує функцію фіксації логічних відносин каузації (аналітичний, мисленнєвий спосіб задання функції відносин [2, с. 269], або «частина-ціле», напр. «гілка» – каузальність / партитивність – «шалаш, халабудка», семантичний предикат «робити артефакт». Проте, на нашу думку, функція афікса «ада» МА – дериватів фіксує дологічну НАОЧНУ категорію «МНОЖИННІСТЬ / СУКУПНІСТЬ», або ТОПІЧНІСТЬ. Напр., “*roqueda*” - «місце / скупчення скал».

Наочні дологічні «категорії» виконують функцію ад-категоріального членування світу у його феноменально-екзистенційній моделі. Щоправда, категорія «Топічність» не викликає сумніву, адже подія людської екзистенції відбувається у просторі «дизайн завжди має просторові параметри» [4, с. 19].

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «*ada*» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzaciі' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialni mnozhyny deryvatyvnih odynyc' slovotvornogo typu «baza-tematyzator + afiks «*ada*»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

Проте у лінгвістичних розвідках категорія Множинності / Сукупності до цього часу не розглядалась як «тотальність наочності та сенсу», як специфічне втілення феноменологічного сприйняття – опису – показування подій – екзистенціалів». За висловом-передбаченням О Кубрякової «с событиями нельзя обращаться как с естественными объектами – ими нельзя манипулировать ... простой категоризации здесь нет и быть не может» [9, с. 282].

Водночас ці наочні категорії є джерелом виникнення та подальших зв'язків з логіко-аналітичними категоріями, так от «СУКУПНІСТЬ – МІРА – КІЛЬКІСТЬ», щоправда, без «стрибку» переходу «наочна категорія – логічна категорія», як то у подальшому дослідженні нам засвідчує «мовний слід». Ад-категоріальне членування світу феноменально-екзистенційної моделі виступає імпліцитно присутнім у подальших актах розподілу значень за граматичними і дериваційними категоріями «як системи координат у словотвірній множині, як регулярні та всеохоплюючі класифікації задані на основі ведучих (задающих) структур когнітивної інформації (класифікації [9, с. 146]. І далі «... соединение всех категорий и выводимость всех друг из друга формирование пучков их пересечений» [9, с. 157], можливо дослідити на нашому мовному матеріалі. З огляду на це, деривативний афікс «ada» виступає стрижневим інтегратором міжкатегоріальних зв'язків СУКУПНІСТЬ – МІРА – КІЛЬКІСТЬ (на думку Е. Канта походження категорії «Кількість» має свої витoki у категорії Сукупність / Множинність), проте це положення потребує подальшого вивчення.

Стосовно словотвірної теми деривату, зазначимо вживання слова у непередметній функції (символічна предметність – інтуїтивний знак, знак-символ). У «гру» опису відношень формантної бази – непередметного слова- та афіксу вважаємо за потрібне включити поняття «підручності / наявності світу «як майстерні» [5, с. 39]. М. Гайдеггер у своїх міркуваннях про те, що є світ для людини і як буття мислиться у існуванні, висловлювався, що це «зустріч зі світом» та відкриття його «підручності» / «наявності» / «доступності», або того, на що людина звертає свою увагу [5, с. 39]. Інтерпретуючи його приклади, слово «гора» не відсилає до природної реалії, але у розумінні світу як «майстерні» екзистенційно відповідає підручності «каменів», так само «ліс» робить підручною «гілку». Інтуїтивні знаки наявності світу не співвіднесені з

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного гешталту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada») (Українською) [Movni aposterioryzaciї' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialі mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirного typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

окремими поняттями, проте виявляються вбудованими в інтенційний простір свідомості, що охоплює буття людини у світі. Отже, повертаючись до теми тематичної основи дериватів, зазначимо, що це слова несемантичного устрою, інтуїтивні знаки наочності / підручності світу, вбудовані у простір Іntenції. Адже у регулярний спосіб МА «тотальності сприйняття та сенсу у гештальті», за умови співпричетності Сенсу, дійсно, відображають гру символічних зчеплень та «наявнісних взаєморозташувань» основ дериватів. Напр., *ramada* – *palancada* – *gallonada* (зчеплення (рос. пригнанность) дошок) – *ROBLEDA ARBO LEDA* (ліс – скупчення дерев – дубів) – *vereda*. *ROQUEDA* (місце скупчення скал) – *CALZADA* (камені один до одного як прегнантні фігури). На нашу думку, «семантика» слів – інтуїтивних знаків підручності світу виявляє відсутність міжпонятійних зв'язків (як то у внутрішніх репрезентаціях), але проявляє наявність а-дискретних смислових (символічних) відносин між словотвірними базами досліджуваних дериватів. Про це свідчить аналіз корпусу МА, що дає підстави констатувати факт поєднання афіксу «ада» з обмеженою варіативністю словотвірних тем та їх ймовірнісну взаємоімплікованість. Відповідно, варіативність інтуїтивних знаків – наявності світу, що сприймаються як СГ, відображає ймовірність рекурентності (повторюваності та відтворюваності) екзистенціалів як «автономних одиниць» феноменологічного сприйняття. У цьому зв'язку певною мірою виступає влучними міркування О. Кубрякової «словообразовательная деятельность не связывает производящую базу с деривативной единицей при помощи аффикса. Аффикс не имеет значения, а маркирует характер и тип межпонятийных отношений не между производящей основой и дериватом, а всеми компонентами, информационными составляющими, заключенными во внутренних репрезентациях» [9, с. 214]. Якщо перевести це твердження на «метамову» функціонування МСФІ, то «міжпонятійні зв'язки» існують як тотожність тотальностей (подій-екзистенціалів), тоді як «інформаційна складова компонентів внутрішніх репрезентацій» може бути ототожнена з символічними зчепленнями (таксисом), взаємними імплікаціями інтуїтивних знаків підручності світу, вбудованих у поле Іntenції.

Водночас метафоричне представлення відносин вторинної імплікації основ деривату як гри – рокування інтуїтивних знаків відбувається у певному

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzatsii' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialy mnozhyny deryvatyvnyh odync' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

нелогічному, але ритмічному зв'язку, або може бути опосередковано дологічною не наочною, мисленнєвою категорією «Тотожність». Це дає нам можливість зрозуміти пучок складних відносин між особливостями феноменального відкриття світу у суб'єктивній свідомості, екстраполюючи його на прогнозований репертуар МА, які потенційно виступають як ЖИТТЕОПИС людини у світі.

Уявлена, інтенційна предметність оприлюднює – показує Подію-екзистенціал як множинність/ однорідність співпричетних сенсу елементів –СГ. Отже, опис / зображення феномену у техніці сенсорного ґештальтування відкриває МА можливість поєднання форми феномену (база – наявність світу – афікс – Множинність), його сенсу, що ми розуміємо як ТОТАЛЬНІСТЬ, та дозволяє встановити ізоморфізм мовної форми – вимірів інтенційного сприйняття та обмеження на варіювання тематичних сенсів свідомості.

З іншої точки зору, особливістю феноменального сприйняття є його тенденція до співпокладання інтенційних предметів як «не поодиноких феноменів [3, с. 65]. Це положення ми залучаємо до опису екзоконсистенції усієї множини дериватів «ада» як рекурентно-відтворюваної у складній морфології, адже мова як спосіб опису феноменів і є «дом бытия» [10, с. 332]. Змоделюємо конституювання певної ланки словотвірної множини дериватів «ада», залучаючи наступні складові:

1) тотожність дериватів як слів опису феномену, що був сприйнятий як СГ, де «феномен одночасно виступає формою зовнішнього та внутрішнього, яка є засвідченою в топології чистої свідомості людини [10, с. 14];

2) ендоконсистенція дериватів: взаємоімлікованість словотвірної теми та афіксу у їх обмеженій варіативності на підставах нелогічних (символічних) зчеплень – ритмізованих розташувань;

3) одноманітна категоризація дериватів – «сукупність» – «топічність»;

4) реконструйований через тотожність екзистенціалів прогнозований репертуар сенсів-тематизаторів суто людської екзистенції (у нашому дослідженні «БЕЗПЕКА»);

5) домінування мисленнєвої категорії ТОТОЖНОСТІ подій – екзистенціалів по відношенню до сенсу та, відповідно, категоріального порядку «сукупність-топічність» по відношенню до наочного інтуїтивного пізнання

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного ґештальту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ада») (Українською) [Movni aposterioryzaciї' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialі mnozhyny deryvatyvnyh odyunc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

світу.

Задля вищезазначеної мети, нам необхідно продемонструвати домінування мисленнєвої категорії «Тотожність» у феноменологічному пізнанні світу (на відміну від логіко – аналітичних мисленнєвих категорій МІРА – КІЛЬКІСТЬ у об'єктивному пізнанні / свідомості нефеноменологічної інтенційності).

На думку М. Фуко відносини “conveniencia” (рос. «пригнанность, сопричастность, сходство, аналогия») типологічно споріднені з категорією тотожності. Він охарактеризував пізнання світу крізь епістему «Тотожність» як «прозу мира» [14, с. 55]. Натомість М. Гайдеггер, розвиваючи тему «закону тотожності», розглядав цю категорію у складних відносинах суб'єкт – буття – подія – мова, як взаємозалежність людини та буття, «в котором человек и бытие друг к другу приспособлены, к тому, что называется событием (т.е. Событием)» [15, с. 71].

Отже, ми виявляємо цінність мовної свідомості та її поєднання через взаємозалежність суб'єкта та події, що вибудовується у мові, або у мовленні «як сказані як показувані феноменом чогось іншого, чим він не є сам (інтенція).

1. Категорія Тожності у мисленнєвих операціях дозволяє встановити відношення між екзистенціалами, співпричетними СЕНСУ топологічного поля свідомості. Тобто ми просліджуємо зв'язок між Інтенційністю – мисленнєвою категорією ТОТОЖНОСТІ та ТОТАЛЬНОСТЮ (екзистенціалів-подій).

2. Тотожність як така, вірогідно, може встановлюватись між тотальністю-наочністю (поза порівнянням двох виображень – когнітивний процес). Тотальності-наочності ми розуміємо як «автономні одиниці феноменологічного сприйняття», тобто як наочність Сенсу у до досвідному, до аналітичному відкритті світу, через мисленнєвий зв'язок наочних категорій СУКУПНІСТЬ / ТОПІЧНІСТЬ. За висловом М. Гайдеггера «наша сущность обособилась в языке, мы обитаем в событии... Материал для самосоздания этого парящего творения мы берем в языке» [15, с. 70-77]. Стосовно мисленнєвої категорії Тотожності у Гайдеггеровському тлумаченні, зазначимо, що вона конститує вимір МСФІ і акти мисленнєвого інтегрування – розуміння світу екзистенції як «ТОТОЖНОСТІ ІНТЕНЦІЙНИХ ТОТАЛЬНОСТЕЙ». Виходячи з цього, світ постає у відношенні тотальності до

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzaciї' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialy mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

іншої тотальності. Наочні категорії СУКУПНІСТЬ / МНОЖИННІСТЬ та мисленнєва дологічна категорія «Тотожність» апостеріоризуються та схоплюються складноутвореною мовною формою – деривативною одиницею типу «ада». Відповідно, функціонування афіксу «ада» як наскрізного інтегратора адкатегоріального членування світу тотальностей (поєднання наочності та сенсу) опосередковано у нелогічний спосіб. З цього випливає, що світ людської екзистенції збирається у свідомості у нелогічному відношенні тотальності (екзистенціал-подія) до іншої тотальності (екзистенціал-подія). Таким чином, особливості функціонування МСФІ на підставах задіяності категорії «Тотожності» як домінуючої у феноменологічному мисленні потребують свого подальшого якісного вивчення.

Просуваючись у напрямку завершення нашого дослідження, звернемося до відомих у феноменології абстракцій свідомості (чистої суб'єктивності). 1) свідомість, що розуміється як зорове феноменальне сприйняття (інтуїтивне знання від лат. «intuire»), що переживається.

За даними нашого аналізу вихідною базовою формою феноменального відкриття світу виступає СГ; 2) свідомість як людське тіло, де суб'єктивність розуміється як вольовий імпульс - «викид тіла у екзистенцію» [3, с. 122].

Грунтуючись на аналізі корпусу дериватів, ми зазначаємо регулярне відтворення у вигляді рефлексів техніки сенсорного ґештальтування (зорового сприйняття) у МА похідних від абстракції свідомості «людське тіло». Зокрема, ґештальтування окремих точок як зовнішнє сприйняття інтенційної предметності виступає нередукованим елементом у дериватах з відієслівними темами словотвору (cruzada, як cabalgada, corrida, avenida, emboscada, batida, morada, avanzada). Отже, слово-опис екзистенціала-події сповідає про КОЛЕКТИВНЕ переміщення певної групи людей, що дається взнаки внаслідок тотальності сприйняття та сенсу. Цей вимір досліджуваних МА описує-оприлюднює тотожні ПОДІЇ – екзистенціали як прояв «над суб'єктності» у їх співпричетності сенсу «Безпека».

Водночас, ми погоджуємось з думкою про те що, «світ як самостверджувана реальність зароджується у інтерсуб'єктивній функції свідомості ... це те, що визначає взаємодію людини зі світом [6, с. 88]. Виходячи з імплікованості виміру інтерсуб'єктивності у чистій свідомості, та приймаючи

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного ґештальту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ада») (Українською) [Movni aposterioryzaciï' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialii mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

до уваги параметри сприйняття СГ як «групи, що переміщується у просторі» у модусі необхідності, ми відмічаємо зсув загального сенсу «Безпека» до сенсу «КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА». У зв'язку з цим, встає контраверсійне питання про неопосередкований вплив сенсів інтерсуб'єктивної свідомості на характер феноменологічного сприйняття як такого. Дійсно, об'єднання точок у агломерацію, їх ритмізоване розташування у групу людей опосередковано або неопосередковано корелює з сенсом інтерсуб'єктивної свідомості. За висловом Г. Пуанкаре, «Концепція групи, за допомогою якої ми інтерпретуємо світ є передуючою і настільки закарбувалась у нашій голові, що ми можемо думати лише у відповідності з нею» [13, с. 108].

У цьому зв'язку, звернемось до аналізу терміну «Інший», який у своєму вихідному сенсі означає «людина разом зі мною». Ця людина не є ані «другим» (іншим), ані «іншим « у значенні » один з багатьох», а ні «alter ego» [6, с. 292].

На цих підставах, «висвітлення людинорозмірних параметрів існування набуває рис соціальності у інтерсуб'єктивній функції свідомості як колективності» [8, с. 174], чи ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ СПІВУЧАСТІ.

Останню ми розуміємо як «ГРОМАДСЬКІСТЬ» (пор. укр.» громада»: «гром» (велич, нагромадження, СКУПЧЕННЯ + афікс «ада» (тобто СГ) [4, с. 233]. Зазначимо, що антропологічний вимір соціальності набуває інтерпретації як інтерсуб'єктивності – колективності, як такої, що не створюється на засадах ПРИМУСУ, але вільного воле вияву, що вже є темою феноменології [4, с. 236].

Таким чином, екзистенціал – КОЛЕКТИВНА ПОДІЯ виступає інтегралом: 1) інтуїтивного(зорового) / тілесно-рухового феноменологічного відкриття світу суб'єктивної Іntenційності; 2) інтенція необхідності у антропологічному вимірі – вільної волі поза примусом. Тотальність сенсу і наочності у досліджуваних МА, які описують ПОДІЮ як прояв «над –суб'єктності» та співпричетності сенсу КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА. Внаслідок виявленої нами імплікованості виміру інтерсуб'єктивної свідомості, можливо зафіксувати у топологічному просторі «ІNTEPCYБ'ЄKTIВHУ TOTOЖHICTЬ CEHCY», як уявлення про сенси, про зовнішній світ, що притаманні всім людям» [6, с. 90]. Тоді світ виступає як «розподілене буття разом», адже самостверджувана реальність зароджується у інтерсуб'єктивній функції свідомості, а не у сенсах завойовників-одинаків у пошуках Ельдорадо, згуртованих на засадах

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzatsii' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialii mnozhyny deryvatyvnyh odync' slovotvornogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

нефеноменологічної Іntenції. Тотальність сенсу і наочності поряд з інтерсуб'єктивною тотожністю сенсів, які оприлюднюються досліджуваними МА, є проявом непримусової «надсуб'єктності» та промовляють про Життєпис буття людини, що пов'язана з «Іншим» на засадах розділеності сенсу у екстазичному порусі відкриття буття Громадою.

ВИСНОВКИ

1) Функціонування мовної свідомості феноменологічної інтенційності (МСФІ), що керується зовнішнім (неопосередкованим) смислотворенням, потенційно охоплює та продукує МА тотожних екзистенціалів, адже йдеться про творення «проміжного світу інтенційності» (екзистенційна онтологія) та про Життєпис людського буття у світі.

Згідно даним нашого аналізу, творення у свідомості «проміжного світу» інтенційності відбувається через відкриття суб'єктом чистої свідомості наступних функціоналів: 1) ТОТАЛЬНІСТЬ у сприйнятті – СГ як інтенційна предметність (недискретні онтологічні сутності); 2) сенсорний гештальт як СМІСЛОВА НАОЧНІСТЬ ТОТАЛІЗУЄ ІНТЕНЦІЮ ТА СПРИЙНЯТТЯ; 3) з боку думки – мисленнєва категорія ТОТОЖНОСТІ сприйнятого та сенсу і ТОТОЖНОСТІ екзистенціалів співпричетних Сенсу; 4) МСФІ: описує – оприлюднює – промовляє про ТОТАЛЬНІСТЬ СЕНСУ ТА СПРИЙНЯТТЯ, керуючись дологічною категорією ТОТОЖНОСТІ.

Якщо екстраполювати поняття «топологічне поле сенсів чистої свідомості» на мовну свідомість, стає можливим виокремити специфічні риси топологічного поля останньої.

1) досліджувані МА не мають референта та позбавлені омовленої внутрішньої форми «класичного» виображення Вони описують – унаочнюють рекурентні екзистенціали-події, прояснюючи їх не-дискретність, не онтологічність, але КОНТИНУАЛЬНІСТЬ, вбудовану у ІНТЕНЦІЙНІСТЬ (як то є існує у топологічному полі сенсів феноменологічної свідомості). Мисленнєва операція встановлення тотожності опосередковує «сповідь» про події-екзистенціали у її певній тягlostі (а не дискретності)

2) Континуальність поля МА у мовній свідомості уможлиблюється встановленням тотожності між тотальністю сенсу та сприйняття – смислової наочності СГ. Тоді, ТОТОЖНІСТЬ ТОТАЛЬНОСТЕЙ у МСФІ оприлюднює

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного гештальту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada»») (Українською) [Movni aposterioryzaciі' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naohnosti (na materialі mnozhyny deryvatyvnyh odyunc' slovotvirного типу «baza-tematyzator + afiks «ada»»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Життєпис людини у світі як континуум рекурентних відтворюваних подій-екзистенціалів, сприйнятих як мовби за повної присутності суб'єкта, що про них промовляє. З цього випливає, що на відміну від СТРУКТУРИ гештальт сприймається одразу як такий (зв'язок з візуальним сприйняттям), у той час як структура акцентує реляційний характер та цікавиться не окремими елементами, але зв'язками між ними на підставах категорій логічного мислення [6, с. 250]. Тому, ми вважаємо, що МА феноменів-екзистенціалів виходять з орбіти структури мовної системи і уgrupовуються на підставах співпричетності сенсу як ТОТОЖНІ у нелогічному зв'язку.

У якості ключових слів опису МСФІ представимо наступні синергетичні зв'язки системотворчих чинників: 1) Тотальність сприйняття СГ; 2) Тотальність сприйняття та Сенсу; 3) Тотальність сприйняття -сенсу та оприлюднення через промовляння Життєпису; 4) Континуальність тотальностей через їх тотожність. Відповідно функціонування афіксу «ada» як наскрізного інтегратора ад-категоріального членування світу тотальностей водночас імпліцитно фіксує виконання мисленнєвого акту встановлення тотожності між тотальностями-подіями екзистенціалами.

Подальші розвідки та перспективні дослідження.

1. За нашими спостереженнями «мовний слід» деривативних одиниць структурного типу «ада» – МА смислової наочності можливо прослідкувати у типологічно неспоріднених мовах: іспанській, французькій, англійській, українській та російській. Цей факт може свідчити про універсальний характер феноменоманального пізнання світу, який за своєю сутністю є колективним, та як прецеденту для встановлення міжкультурних співпадінь/ розбіжностей у розумінні поняття «Інтерсуб'єктивність».

2. Подальше у дослідження та вибудова категоріального каркасу екзистенційної онтології у його кореляції з характером феноменологічного сприйняття та Іntenційністю.

Література:

1. Ананьев, Б. *Индивидуальное развитие человека и константность восприятия* (Москва, 1968).
2. Веккер, Л. *Психика и реальность. Единая теория психических процессов* (Москва, Смысл, 1998).

(Current issues in sociolinguistics)

Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language)

(in Ukrainian) [Movni aposterioryzatsii' sensornogo g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialy mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirnogo typu «baza-tematyzator + afiks «ada»)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

3. *Интенциональность и текстуальность: философская мысль Франции* (Томск, Водолей, 1998).
4. *Європейський словник філософії*, т. 2 (Київ, Дух і Літера, 2011).
5. *Європейський словник філософії*, т. 3 (Київ, Дух і Літера, 2013).
6. *Європейський словник філософії*, т. 4 (Київ, Дух і Літера, 2016).
7. *Класики філософії про мову* (Київ, Курс, 2008).
8. Крымский, С. *Научное знание и принципы его трансформации* (Київ, Парапан, 1983).
9. Кубрякова, Е. *Словообразование и картина мира* (Москва, 2002).
10. Савельева, М. *Лекции по мифологии культуры* (Київ, Парапан, 2003).
11. Солосо, Р. *Когнитивная психология* (Москва, ПИТЕР, 2006).
12. Степанов, Ю. *В трехмерном пространстве языка* (Москва, RSS, 2010).
13. Режабек, Е. *Мифомышление. Когнитивный анализ* (Москва URSS 2003).
14. Фуко, М. *Слова и вещи* (Москва, 2001).
15. Хайдеггер, М. *Разговорна проселочной дороге* (Москва, Высшая школа», 1991).

References:

1. Anan'ev, B. *Individual'noe razvitie cheloveka i konstantnost' vospriyatija* (Moskva, 1968).
2. Vekker, L. *Psihika i real'nost'. Edinaja teorija psichicheskikh processov* (Moskva, Smysl, 1998).
3. *Intencional'nost' i tekstual'nost': filosofskaja mysl' Francii* (Tomsk, Vodolej, 1998).
4. *Yevropejskij slovník filosofiji*, t. 2 (Kyiv, Duh i Litera, 2011).
5. *Yevropejskij slovník filosofiji*, t. 3 (Kyiv, Duh i Litera, 2013).
6. *Yevropejskij slovník filosofiji*, t. 4 (Kyiv, Duh i Litera, 2016).
7. *Klasiki filosofiji pro movu* (Kiyiv, Kurs, 2008).
8. Krymskij, S. *Nauchnoe znanie i principy ego transformacii* (Kyiv, Parapan, 1983).
9. Kubrjakova, E. *Slovoobrazovanie i kartina mira* (Moskva, 2002).
10. Savel'eva, M. *Lekcii po mifologii kul'turi* (Kyiv, Parapan, 2003).
11. Soloso, R. *Kognitivnaja psihologija* (Moskva, PITER, 2006).
12. Stepanov, Ju. *V trehmernom prostranstve jazyka* (Moskva, RSS, 2010).
13. Rezhabeck, E. *Mifomyshlenie. Kognitivnyj analiz* (Moskva URSS 2003).
14. Fuko, M. *Slova i veshhi* (Moskva, 2001).
15. Hajdegger, M. *Razgovorna proselochnoj doroge* (Moskva, Vysshaja shkola», 1991).

(Актуальні питання соціолінгвістики [Aktual'ni pytannja sociolingvistyky])

Мовні апостеріоризації сенсорного ґешталту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada»») (Українською) [Movni aposterioryzatsii' sensorного g'eshtal'tu jak opryljudnennja total'nosti sensu ta naochnosti (na materialy mnozhyny deryvatyvnyh odynyc' slovotvirного типу «baza-tematyzator + afiks «ada»»)]

© Шевкун Е. В. [Shevkun E. V.] neo747@rambler.ru

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ [CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC SEMANTICS]

УДК 811.111'37

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 10.12.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 17.12.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 97.98 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.08>

СТЕРЕОТИП ПРОФЕСІЇ В СЕМАНТИЦІ АНГЛІЙСЬКОГО ДІЄСЛОВА-КОНВЕРСИВА

Юлія Вікторівна Бекреєва (м. Мінськ, Білорусь)

bekreyeva@mail.ru

кандидат філологічних наук, доцент кафедри лексикології
англійської мови факультету англійської мови
Мінський державний лінгвістичний університет
220034, м. Мінськ, вулиця Захарова, 21

У статті досліджується семантика дієслів, утворених за конверсією від іменників зі значенням «представник професії». Мета статті – розкрити взаємозв'язок значення похідного дієслова і стереотипних уявлень про професії. Аналіз лексикографічних моделей значення іменника й дієслова у словотвірній парі конверсії, а також агентивно-предикатних конструкцій з дієсловом-конверсивом дозволив виявити ряд закономірностей.

По-перше, у значенні дієслова-конверсива відображено дії, типові для певної професії, проте вживання дієслова не обмежено даною професійною сферою. По-друге, модель конверсії «виконавець – дія» містить метафоричний перенос, при якому представник професії, позначений іменником, порівнюється за характером або манерою поведінки з виконавцем дії, позначеним дієсловом. Як наслідок, деякі стереотипні характеристики виконавця закріплені в значенні дієслова-конверсива як частина імплікаціоналу.

Особистий внесок автора передбачає розробку концепції вбудовування стереотипу в лексичне значення дієслів та подання стереотипних особливостей

певних професій, виявлених у випадку вивчення англійських дієслів, отриманих шляхом конверсії. Результати, представлені в цій роботі, виконуються виключно автором.

Ключові слова: конверсія, дієслово-конверсив, морфо-семантична інкорпорація, стереотип професії, імплікаційне значення, агентивно-предикатна конструкція.

A STEREOTYPE OF A PROFESSION IN THE SEMANTICS OF AN ENGLISH CONVERSED VERB

Yuliya V. Bekreyeva (Minsk, Belarus)

bekreyeva@mail.ru

Ph.D. (Philology), Associate Professor of the Department of English Lexicology, English Language Faculty, Minsk State Linguistic University
21 Zakharova Street, Minsk, Belarus 220034

The present article takes a closer look at the semantics of verbs derived by conversion from nouns that denote a professional worker. The aim of the study is to reveal correlation of a converted verb meaning with a stereotype of a profession. The analysis of lexicographic models of noun and verb meanings and agent-action constructions with a converted verb in text fragments showed some relevant evidence of such correlation. Firstly, the actions assumed as typical for a profession are profiled by a converted verb, while the verb is not restricted to a certain professional sphere in its usage. Secondly, the conversion pattern “agent → action” involves a metaphoric transference, as a professional worker named by a base noun is compared to a doer of the action denoted by a converted verb. As a result, certain stereotypical characteristics related to the behavior of a doer are embedded in the implicational meaning of a converted verb.

Personal contribution of the author involves the development of the conception of stereotype embedding in the lexical meaning of verbs and representation of stereotypical features of certain professions revealed in the case study of English verbs derived by conversion. The results presented in this paper are carried out solely by the author. The study was conducted on a self-financing basis.

Key words: conversion, a converted verb, morpho-semantic incorporation, a stereotype of a profession, implicational meaning, agent-predicate construction.

1. Introduction

Cognitive linguistics approaches a word as “a symbolic label of mental categories referring to (in)animate objects, to states, actions, conditions and qualities as they are perceived by and conventionally construed in the human mind in interaction with social and natural environment” [11, p. 2]. The main task is to study

what knowledge, perceived, processed, and accumulated by a certain language community, is embedded in the meaning of words. In this respect, words derived by conversion are subjects of great interest as they convey a great deal of conceptually-relevant information in a single lexical design. **Conversion** is defined as a lexeme-formation process in which the base lexeme and the derived lexeme are identical in their morphemic form. The derivational process is followed by a change of part-of-speech meaning [5, p. 13].

The goal of the article is to reveal stereotypical images that are embedded in the semantics of English verbs derived from the names of professional workers. A **stereotype** is seen as a cognitive structure that includes knowledge, beliefs and expectations about the behavior of members of a certain social group [6, p. 3-4]. As P. R. Hinton states, stereotypes are the products of our “predictive brain [...]”, developing associations through experience of their prevalence in the social world of the perceiver” [9]. The conditions of social life determine the way language signs develop their meaning to serve communication needs [1, p. 4]. Thus, language signs, mainly words, reflect and perpetuate stereotypes that exist in a language community.

The object of the study is English de-agentive verbs derived by means of conversion such as *to doctor*, *to engineer*, *to advocate*. The idea that the meanings of these verbs demonstrate a certain correlation with stereotypical knowledge about professions hasn't been expressed in research literature so we are making the first steps to investigate the issue. In this paper we will focus on two related questions:

1) What actions are seen as typical for a certain profession? The answer to this question is given through the analysis of a derivational pattern of N – V conversion and the meaning of a converted verb in context.

2) What qualities are ascribed to a doer of professionally-marked actions? We suggest that the information about the potential doer of an action is part of the implicational meaning of a verb. In other words, the verb implies who could perform the denoted action by a set of deduced attributive features. These features are actualized in context to serve as a semantic link between an agent and a predicate.

2. Methods and materials

The theoretical framework of the current study is an integral approach to meaning. Meaning is modeled as a complex structure that includes an indistinct rather than a fixed range of semantic components [10, p. 15-16]. This approach is fully realized in M. V. Nikitin's stochastic model of meaning [3]. The structure of meaning is divided into an intensional, an implicational, and an extensional. **The intensional** contains core semantic features that perform a differentiating function in the language system. The **implicational** part includes periphery semantic components that have

communicative relevance and “are induced by an intensional of a meaning due to implicational ties of features” [3, p. 164]. The **extensional** embraces the objects, actions, phenomena named by a given word.

The intensional meaning is described in a lexicographic definition. However, to reveal an implicational and an extensional of a conversed verb the definitional analysis should be combined with contextual analysis. Contextual meaning of a word could activate implicational semantic features kept in presupposition. The description of scenes, actions, and the participants of these actions help to build up the extensional of a verb. Although the agent in a sentence is named by other lexemes, it is still part of the action scene, hence, part of the verb extensional (similar views are expressed in Ch. Fillmore’s theory of deep cases [8], the concept of event structures for verb categorization by M. Rappaport-Hovav [12] and the methodology of situational modeling of verb meaning [4]).

Definitions for a componential analysis of meaning were selected from online Collins English Dictionary [13] and Oxford Dictionary [14]. Text material was taken from the British National Corpus [15]. A sample concordance was selected for each conversed verb taken as a key lemma (an average number is 100 examples per verb). The selection of examples was restricted to clauses with agent-predicate constructions that show clear reference of an agent.

Firstly, the predicate in a text fragment was substituted by its semantic analogue (other verbs that express the same or nearly the same action) to find out whether a conversed verb in the predicate function corresponds to the action or actions identified in its vocabulary definitions. Secondly, we looked for contextual markers that proved information about the profession of an agent named in a construction with a conversed verb-predicate. Such markers could be words that denoted professions, places of work or career periods. Thirdly, we checked whether the attributive features that were deduced on the stage of definitional analyses are actualized in texts. The noun phrases (NP) in agentive positions could have similar semantic features referring to certain qualities of a doer. The context may also contain other words that point to some characteristics of a doer. In this case we analyzed whether these explicitly given characteristics correspond to the implicational semantic features found in the verb meaning.

3. Results and discussion

Noun-to-verb conversion results in morpho-semantic incorporation. On the one hand, the morphemic form of a word suggests an association with the primary doer. We use the notion “a primary doer” to identify the doer (or agent, in the terms of role semantics) that is denoted by a base noun. On the other hand, semantics displays a special type of agent incorporation that is revealed through componential analysis and contextual-based modeling.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Стереотип професії в семантиці англійського дієслова-конверсива (Англійською) [Stereotyp profesii' v semantyci anglijs'kogo dijeslova-konversyva]

© Бекреєва Ю. В. [Bekrejeva Ju. V.], bekrejeva@mail.ru

A number of studies of denominal verbs state that an English verb derived by conversion incorporates a source actant in the structure of meaning. For instance, this property of converted words was described in a survey of noun-to-verb transposition by E. V. Clark and H. H. Clark [7] and profoundly analyzed in a recent thesis of valence properties of English conversion by A. V. Lomovaya [2].

Take an instrumentative actant, for example. In a converted verb *to hand* the instrument ‘hand’ is part of its meaning, thus it is not verbalized by a separate lexeme in a sentence, as a rule:

(1) *I handed him the book* (= I used my hand to perform this action).

However, there is no full incorporation of an agent in the meaning of English verbs as the doer is named by a different lexeme in a sentence:

(2) *Rob piloted on Tuesday*. The doer (agent) is Rob and he may or may not be a pilot by profession (further context is necessary).

In elliptical sentences the doer is extracted from the context, not from the meaning of verb predicate:

(3) *What did he do at the weekends?* – *Piloted, as usual*.

As illustrated in examples 2 – 3, a doer incorporated by the form of a converted verb is:

a) attributive – being part of verb meaning, it represents a quality or characteristics rather than a substance;

b) implicational – the qualities ascribed to a doer by this part of verb meaning require additional support of facts from the context to satisfy the truth condition of the proposition (for example, that Rob is a pilot by profession).

The latter semantic property shows that the component of verb meaning associated with the name of a primary doer (a professional worker, in our case) contains stereotypical knowledge – what is believed to be like or what is highly probable.

3.1. The profiling of typical actions in a converted verb

Derivational relations between a base noun that denotes a person and a derived verb are based on a propositional pattern: *A person performs a [regular] action\activity*.

In the nominal meaning the propositional component of a doer is profiled: a person is categorized according to the actions\activity that are part of a certain profession. For example, *a nurse* is ‘a person who tends the sick, injured, or infirm’.

In the verb meaning the “action” component is profiled, like in the verb *to nurse* ‘to tend (the sick)’. The selection of actions that are to be profiled by conversion depends on the established assumptions of language users about a certain profession. In particular, a nurse has several responsibilities and performs different professional actions, but only the activity “tend” is viewed as the typical one and is encoded in the meaning of the lexeme

nurse. “Tend” is a rather general notion but it contains the senses that are part of a stereotypical image of a nurse – care, tenderness. These senses are found in all meanings of a conversed verb in system polysemy and in context. Compare:

(4) *She **nursed** a patient to health* (nurse 1 = tend, take care of).

(5) *Father **was nursing** his baby daughter* (nurse 2 = hold carefully, fondly).

(6) *Winterbottom **is nursing** a shoulder injury* (nurse 3 = cure (an injury) by treating it carefully and protectively).

(7) *Abdallah **nursed** his ambitions for Palestine* (nurse 4 = take special care of the issue, plan carefully).

As could be seen from examples 4 – 7 given above, the polysemy of a conversed verb could develop independently from its base noun. But we have also found cases of parallelism in the polysemantic structures of a noun and a verb in a conversed pair. For instance, a polysemantic verb *to butcher* correlates with all variants of meaning of the base noun:

<u>Noun</u>	<u>Verb</u>
1. ‘a person who slaughters or dresses meat for market’;	1. ‘to slaughter or dress (animals) for meat’;
2. ‘a person who kills people indiscriminately or brutally’;	2. ‘to kill indiscriminately or brutally’;
3. ‘a person who destroys, ruins, or bungles something’.	3. ‘to destroy or ruin something, bungle’.

The second variant of meaning is the most frequent one: the verb *butcher* denotes the action ‘kill’ in 74 % of concordance examples.

The study revealed that a conversed verb tends to profile the actions that are not restricted to a particular professional field. For example, of all actions found in the definition of a noun *advocate* (‘speak or write in favour’, ‘defend in court’, ‘work for the interests’, ‘intercede’ ‘plead (a case)’, ‘support publicly’, ‘recommend’) the verb *to advocate* doesn’t express the meaning ‘to defend in court’ and ‘to plead a case’. In different contexts the verb indicates the actions that show favour, approval or support:

(8) *KMT liberals **advocated** directed presidential elections* (advocate = intercede, plead, speak in favour).

(9) *Islamic extremist groups **advocated** violence* (advocate = approve, urge, express favour).

(10) *Hahnemann strongly **advocated** preventive medicine* (advocate = recommend, write in favour).

A conversed verb could profile actions that are not represented in the intensional of a base noun. The selection of such actions is determined by associative processes that, inter alia, constitute a stereotype. For example, a conversed verb *to doctor*

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Стереотип професії в семантиці англійського дієслова-конверсива (Англійською) [Stereotyp profesii' v semantyci anglijs'kogo dijeslova-konversyva]

© Бекреєва Ю. В. [Bekrejeva Ju. V.], bekrejeva@mail.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

primarily means ‘to practice medicine’, but this meaning is outdated. Thus, only in 2 % of the BNC concordance the verb denotes ‘practice medicine’, ‘work as a doctor’. In 75 % the predicate *doctor* means ‘to falsify, change something in order to deceive’ and in 23 % the verb expresses the meaning ‘to alter the food or drink by adding harmful ingredients’:

(11) *The murderer **doctored** the fruit* (doctor 3 = poison, add something harmful).

(12) *The award-winning ITN newsman **doctored** his passport* (doctor 2 = falsify).

(13) *Pakistan **doctored** the ball* (doctor 2 = cheat, here: score by trick).

As seen, the verb meaning reveals a negative attitude associated with the root *doctor* that is probably the result of misconceptions about intellectuals, like ‘they use their competence, skill, and knowledge to fool less educated and trusting people’. Historically, people grew prejudiced against alchemists and pharmacists who could alter substances and create poison, who studied biological processes and ways to affect the human body. A doctor-charlatan is also a strong stereotype: inability to cure a patient was (and still is) believed to be either incompetence or a doctor’s mistake or a fraud.

3.2. Stereotypical qualities of a doer in the meaning of a conversed verb

The conversion pattern “agent → action” involves a metaphoric transference, as the primary doer (expressed by a base noun) is compared to a new doer (potentially capable of an action/activity denoted by a verb derivative) in the manner or behavior. Definitional analysis revealed two ways of representing a primary doer in the verb meaning:

1) a direct reference, for example, *to tinker* ‘to mend (pots or pans) as a **tinker**’;

2) an indirect reference through the features attributed to a doer, for example, *to herald* ‘to proclaim, especially with **enthusiasm**’.

The first representation enables a language user to draw analogy between a primary doer and a real doer of the described action in the speech act. Thus, the speaker or listener decides whether the similarity is based on identical categorical feature (attribution to the same profession) or on other attributive features (usually, similar manner of action, revealing certain personal characteristics). The latter is the case of metaphor.

The second representation keeps the results of metaphoric transference in the lexicographic model of meaning. The attribution of certain features to a doer requires a cognitive reconstruction. The intensional components of verb meaning specify the action – its manner, goal, place etc. But these components could also refer to characteristics of a doer in terms of his ability to act in a particular manner, with a particular goal and in a particular place, for example, “to act with enthusiasm (manner of action) = a doer is enthusiastic”.

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Stereotype of a Profession in the Semantics of an English Conversed Verb (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Bekrejeva Y. V. [Bekrejeva Ju. V.], bekrejeva@mail.ru

The revealed features of a doer constitute an implicational component of verb meaning. The definitional analysis showed that primary meanings of conversed verbs contain a direct reference to a doer while secondary meanings contain an indirect representation. The corpus analysis proved that in the absolute majority of uses a conversed verb is combined with an agent that is not categorized as a representative of a given profession. The frequency of agent-predicate constructions that refer to one professional sphere varies from 0 to 5 % in the concordances of conversed verbs. Usually such examples describe a career path of a person, for example:

(14) *The unfortunate McNally **was refereeing** a club cup final between Kerikeri and Kaeo.* (McNally worked as a referee in this event).

(15) *In 1833 Brunel was engaged [...] **to engineer** a railway between Bristol and London.* (Brunell is a British engineer).

Non-categorical attributive features of a primary doer implied in the meaning of a conversed verb are activated to establish syntagmatic relation between an agent and a verb predicate. For example, the agent of an action *to engineer* should have organization skills, be smart and clever, creative. The survey of concordances provided sufficient examples when the features, deduced in the verb meaning, are described explicitly in context. For example,

(16) *I admit it was rather **clever** of you to engineer that intimate little scene.*

(17) *The high prices [were] **brilliantly engineered** by Kirkman.*

In some cases a conversed verb helps build an extended imagery, activating a professional stereotype. For example,

(18) *She **marshaled** the troops: flour, sugar, eggs, milk, vanilla essence* (marshal = organize, arrange in order).

(19) *She **was marshaling** all her reserves of anger and distaste, but they were being insidiously undermined by a sensation she couldn't begin to describe* (marshal = take under control).

The verb-predicate in examples 18 – 19 activates a stereotype of a marshal – a strong-willed, well-organized, disciplined person.

The following table summarizes our findings on stereotypical features that are embedded in the semantic structure of conversed verbs.

Verb	Stereotypical features of a doer
advocate	biased, socially active
broker	authoritative, peacemaker
butcher	cruel, merciless, brutal
doctor	skillful, crafty, dishonest
engineer	clever, skillful, crafty
herald	spirited, socially active

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Стереотип професії в семантиці англійського дієслова-конверсива (Англійською) [Stereotyp profesii' v semantyci anglijs'kogo dijeslova-konversyva]

© Бекреєва Ю. В. [Bekrejeva Ju. V.], bekrejeva@mail.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemanitics>

marshal	strong-willed, well-organized, disciplined
nurse	attentive, careful, tender
pilot	patronizing, leader
shepherd	attentive, careful, patronizing
soldier	persistent, stubborn
tinker	crafty, careless, lacking skill
usher	courteous, obsequious

4. Conclusion

The study has provided new evidence about the ability of conversed words to condense semantic and pragmatic information. Verbs derived by conversion from nouns of profession represent a propositional-type cognitive structure with a profiled concept of an action/activity and an implicated concept of an agent (a doer of the action). Conversion links to a shared knowledge that an average language user is assumed to have. In our study this shared knowledge includes the awareness about typical actions of professional workers and conventionalized beliefs about their qualities and traits of character. The actions that make the meaning of a verb are conceptualized as characteristics of a certain profession, but the derived verb is not limited to a particular professional sphere in its usage.

A conversed verb is used to render common characteristics between its agent in a sentence and its noun-base. The structure of a verb meaning implies such comparison either through a direct reference to a primary doer named by the base-noun or through a set of attributive semantic features that refer to the characteristics of a doer, capable to act in a particular manner. The features that show stereotypical qualities are also found in metaphorical secondary variants of verb meaning. A conversed verb can employ any of the secondary meanings of the base noun or develop its own secondary meanings directly from a professional concept labeled but the given morphemic form.

It ought to be emphasized that the meaning of verbs derived by conversion from names of profession does not express a stereotype in its full content. We have only traced separate features that refer to stereotypical assumptions. Moreover, implicative semantic features deduced in the meaning of conversed verbs are activated in some rather than all contexts from the studied corpus. The research carried here needs to be extended to other language units that could encode stereotypical information about different professions. It would also be interesting to continue the study of verbal embedding of stereotypes on verbs derived from proper nouns, such as *to megan* or *to oprah*, that have recently entered the English vocabulary.

Література:

1. Агеева, В. О. “Інтеграція архетипної і стереотипної символіки у семантичній структурі лексем fire і вогонь.” *Проблеми семантики слова, речення та тексту* 31 (2013): 3–9.
2. Ломовая, А. В. «Факторы, определяющие валентность отыменных конверсионных глаголов в английском языке.» (Дис. канд. филол. наук, Минск, 2015), 204.
3. Никитин, М. В. *Основы лингвистической теории значения* (Москва: Высшая школа, 1988), 168.
4. Ханикіна, Н. В. “Методика поліситуаційно-ономасіологічного аналізу мотивації дієслівної семантики фізичного і психічного станів суб’єкта.” *Вісник КНЛУ, Серія Філологія* 18 (2) (2015): 195–202.
5. Balteiro, I. *A contribution to the study of conversion in English* (Münster: Waxmann, 2007), 152.
6. Clark, E. V., Clark, H. H. «When nouns surface as verbs.» *Language* 55 (1979): 767–811.
7. Cundiff, J. L. «The cognitive and motivational aspects of stereotypes and their impact in the United States.» *Stereotypes: The Incidence and Impacts of Bias*; ed. by J. T. Nadler, E. C. Voyles (Santa Barbara: ABC-CLIO, LLC, 2020): 1–22.
8. Fillmore, Ch. «Types of Lexical Information.» *Studies in Syntax and Semantics*; ed. by F. Kiefer (Dordrecht: Reidel, 1969): 109–137.
9. Hinton, P. R. «Implicit stereotypes and the predictive brain: cognition and culture in “biased” person perception.» *Palgrave Commun* 3:17086 (2017), <https://doi.org/10.1057/palcomms.2017.86>
10. Leech, G. N. *Semantics* (Harmondsworth: Penguin, 1974), 386.
11. Onysko, A., Michel, S. (eds.) *Cognitive perspectives on word formation* (Berlin, New York: De Gruyter Mouton, 2010), 431.
12. Rappaport, Hovav M. «Lexicalized meaning and the internal structure of events.» *Theoretical and crosslinguistic approaches to the semantics of aspect*; ed. by S. Rothstein (Amsterdam: J. Benjamins Publishing Company, 2008): 13–24, <https://doi.org/10.1075/la.110>

Джерела практичного матеріалу:

13. *Collins English Dictionary* (Harper Collins Publishers, 2021), <https://www.collinsdictionary.com>
14. *Oxford English Dictionary* (Oxford University Press, 2020), <https://www.lexico.com/>
15. *The British National Corpus*, version 3 (BNC XML Edition) (2017), <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>.

References:

1. Ageeva, V. A. «Integracija arhetypnoi i stereotypnoi symboliky u semantychnij strukturi leksem fire i vagon [The integration of archetypic and stereotypic symbolics in the semantic structure of a lexeme fire and огонь].» *Problemy semantiki slova*,

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantiky])

Стереотип професії в семантиці англійського дієслова-конверсива (Англійською) [Stereotyp profesii' v semantyci anglijs' kogo dijeslova-konversyva]

© Бекреєва Ю. В. [Bekrejeva Ju. V.], bekreyeva@mail.ru

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

- rechennja ta tekstu* 31 [Problems of semantics of a word, a sentence and a text] (2013): 3–9. (In Ukrainian).
2. Lomovaya, Angelica Vitalyevna. «Fakторы, opredeljaushhie valentnost otymennykh konversionnykh glagolov v anglijskom jazyke.» [Factors that determine valence of denominal conversed verbs in the English language]. (Dys. candidate philol. nauk. [Ph. D. thesis], Minsk, 2015), 204 (In Russian).
 3. Nikitin, M. V. *Osnovy lingvisticheskoj teorii znachenija*. [Basics of linguistic theory of meaning] (Moscow, 1988), 168 (In Russian).
 4. Khanykina, N. V. «Metodyka polisytuatsijno-onomasiologichnoho analizu motyvatsii diieslivnoi semantyky fizychnoho i psykhychnoho staniv sub'iekta [Methodology of poli-situational and onomasiological analysis of motivation of verbs denoting physical and psychological state of a subject].» *Visnyk KNLU. Seriya Filologhii* 18 (2) [Bulletin of Kiev National Linguistic University. Series Philology] (2015): 195–202 (In Ukrainian).
 5. Balteiro, I. *A contribution to the study of conversion in English* (Münster: Waxmann, 2007), 152.
 6. Clark, E. V., Clark, H. H. «When nouns surface as verbs.» *Language* 55 (1979): 767–811.
 7. Cundiff, J. L. «The cognitive and motivational aspects of stereotypes and their impact in the United States.» *Stereotypes: The Incidence and Impacts of Bias*; ed. by J. T. Nadler, E. C. Voyles (Santa Barbara: ABC-CLIO, LLC, 2020): 1–22.
 8. Fillmore, Ch. «Types of Lexical Information.» *Studies in Syntax and Semantics*; ed. by F. Kiefer (Dordrecht: Reidel, 1969): 109–137.
 9. Hinton, P. R. «Implicit stereotypes and the predictive brain: cognition and culture in “biased” person perception.» *Palgrave Commun* 3:17086 (2017), <https://doi.org/10.1057/palcomms.2017.86>
 10. Leech, G. N. *Semantics* (Harmondsworth: Penguin, 1974), 386.
 11. Onysko, A., Michel, S. (eds.) *Cognitive perspectives on word formation* (Berlin, New York: De Gruyter Mouton, 2010), 431.
 12. Rappaport, Hovav M. «Lexicalized meaning and the internal structure of events.» *Theoretical and crosslinguistic approaches to the semantics of aspect*; ed. by S. Rothstein (Amsterdam: J. Benjamins Publishing Company, 2008): 13–24, <https://doi.org/10.1075/la.110>
 13. *Collins English Dictionary* (Harper Collins Publishers, 2021), <https://www.collinsdictionary.com>
 14. *Oxford English Dictionary* (Oxford University Press, 2020), <https://www.lexico.com/>
 1. *The British National Corpus*, version 3 (BNC XML Edition) (2017), <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>.

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])
Stereotype of a Profession in the Semantics of an English Conversed Verb (in English) [Internacionalizmy francuz'kogo
 pohodzhennja v anglijs'kij ta ukrai'ns'kij movah]

© Bekreyeva Y. V. [Bekrejeva Ju. V.], bekreyeva@mail.ru

УДК 811.134.2'81'42

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 05.02.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 10.02.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 95.15 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.09>

СМИСЛОВА СТРУКТУРА МОДАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ ЕПІСТЕМІЧНОЇ ІМОВІРНОСТІ “PROBABILMENTE” (“PROBABILE”, “PROBABILITÀ”) (на матеріалі італійської мови)

Валерія Ігорівна Охріменко (м. Київ, Україна)

valeriaisabella@ukr.net

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри романської філології

Інституту філології

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

У статті розглянуто закономірності квантування інформації у мікротексті функціонування модальних одиниць *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*) на матеріалі італійської мови. Модальні одиниці *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*) задають квантування інформації у мікротексті, виступаючи у ролі ядра і утворюючи модальні структури разом з приєднувальними компонентами.

Модальні одиниці *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*) набувають статусу модальних структур у мікротексті їх функціонування, виявляючи типову сполучуваність у приєднній зоні та імплікуючи закономірність вживання мовних засобів на ближній периферії та на периферії мікротексту. Мовні засоби, що вживаються у мікротексті функціонування *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*), окреслюють їхню смислову структуру. Ці мовні засоби корелюють з власне визначенням модального значення епістемічної імовірності, в основі якого міститься неповнота уявлення про дійсність, зумовлена привативним епістемічним станом суб'єкта модальної оцінки, та прагнення суб'єкта позбутися привативності.

Чинником нейтралізації опозиції “уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю” є епістемічний стан мовця – суб'єкта модальної оцінки, а мовні засоби його

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”)

(на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntsi' epistemichnoi' imovirnosti

“*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (na material'i italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

вираження є здебільшого модальними структурами, що містять квантори як відображення вимірного підходу до інтерпретації дійсності. Прототипними маркерами епістемічної імовірності є *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*), що виступають у ролі маркера модальної оцінки імовірності за епістемічним вектором з опорою на прецедент або фонові знання. Смислова структура, що розгортається у мікротексті, відображає вимірний підхід до дійсності крізь призму свідомості суб'єкта модальної оцінки. У їх приналежній зоні вживаються квантори, апроксиматори, екзистенційний предикат, дієслова семантики події, на ближній периферії – каузальні конектори, ментальні предикати на позначення точки зору або дієслова семантики події з дієсловами процесуальної ментальної діяльності; у мікротексті вербалізуються смислові відношення асоціативності або каузальності.

Особистий внесок автора полягає в розвитку концепції когнітивно-семантичного поля модальності, зокрема, розкриття смислової структури модальних одиниць епістемічної імовірності. Згідно цієї концепції, принцип поля виноситься на рівень мікротексту, модальна одиниця є ядром, а різнорівневі мовні засоби, що вживаються у мікротексті її функціонування, розглядаються з ядерно-периферійної точки зору, тобто розглядається взаємозалежність між семантикою модальної одиниці як згорнутою структурою та параметрами мікротексту.

Ключові слова: модальне поле, модальна структура, смислова структура, епістемічна імовірність.

SENSE STRUCTURE OF MODAL UNITS “PROBABILMENTE” (“PROBABILE”, “PROBABILITÀ”) (IN THE ITALIAN LANGUAGE)

Valeria I. Okhrimenko (Kyiv, Ukraine)

valeriaisabella@ukr.net

Advanced PhD (Philology), Professor, Professor at Romance Philology Department,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article focuses on appropriateness's of quantifying of information in microtext of functioning of modal units “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) in the Italian language. Modal units probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) determine quantifying of information in microtext being nucleus and forming modal structures together with joined components. The modal structure is formed by joined components in according to the

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

regularity rules in the pre-nuclear zone (components combined with modal units *probabilmente*) (“*probabile*”, “*probabilità*”) and the near-peripheral zone (components used in the modal sentence with these modal units or in adjacent sentences).

The modal units “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) being prototypes of the modal meaning of epistemic probability serves as marker of modal evaluation of probability by epistemic vector based on precedent or background knowledge. The sense structure of “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) spread in microtext reflects measuring approach to reality made by subject of modal evaluation. In their pre-nuclear zone are used quantors, approximators, existential predicate, verbs of action semantics “*avvenire*”, “*accadere*”, “*succedere*”, causative connectors. The near periphery zone is characterized by sense relations of associativeness and causality between parts of modal annunciation. In their near periphery zone are used causative connectors of consequence “*perché*”, “*poiché*” and mental predicates of point of view “*credere*”, “*supporre*”. Verbs of action semantics “*avvenire*”, “*accadere*”, “*succedere*”, “*provare*”, “*argumentare*” are combined with verbs of processual mental activity “*spiegare*”, “*capire*”. Such parameters of microtext as spread of perceptive, emotive, volitive, evaluative vectors are not determined because there is no explicit contradiction between situational information and precedent or background knowledge of the subject of modal evaluation.

The modal units “*poco probabile*” (“*poco probabilmente*”, “*poca probabilità*”) are markers of diminishing of grade of probability by epistemic, volitive and evaluative vector; microtext usually verbalizes partial contradiction between subjective idea and real situation. The using of quantor “*poco*” in their pre-nuclear zone that determines low grade of epistemic probability make these modal units to be modal structures and causes parameters of microtext to be more determined in comparison with prototypical modal units. In such case volitive and evaluative vectors of microtext are often verbalized and contain binary causal antonymic structures. In the near periphery zone are used lexical units meaning incapacity, fallacy of proofs, unsuccess, uncontrollability, negative evaluation.

The modal units “*molto probabile*” (“*molto probabilmente*”, “*molta probabilità*”) are markers of increasing of grade of probability by epistemic, volitive and evaluative vector; microtext usually verbalizes concordance between subjective idea and real situation. The using of quantor “*molto*” in their pre-nuclear zone that determines high grade of epistemic probability make these modal units to be modal structures. In such case volitive and evaluative vectors of microtext are often verbalized and contain binary causal complementary structures including information about proofs of modal evaluation of the point of view of probability. In their near periphery zone are used verbs of choose (“*scegliere*”, “*optare*”, “*preferire*”) often in Conditional Mood, lexical units meaning effectiveness and

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (na materiali italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

positive evaluation. The volitive vector of microtext being verbalized contains information about capability, effectiveness, advisability. The evaluative vector of microtext being verbalized contains lexical units of positive evaluation and Conditional Mood. The annunciations with modal units containing high degree of probability express epistemic state of the subject of modal evaluation that approaches to knowledge. The hypothesis introduced in such annunciation has tendency to be proved and is based not on a precedent or background knowledge but on a system of values.

The author's own contribution consists in development of conception of cognitive-semantics field of modality, in particular, exposure of sense structure of modal units of epistemic probability. According to this conception, field's principle is functioning on the microtext's level, being modal unit a nucleus and forming modal structures together with joined components. The modal structure is investigated in according to the regularity rules in the pre-nuclear zone (components combining with it) and the near-peripheral zone (components used in the modal sentence or in adjacent sentences). There is mutual dependence between a modal unit as reduced structure and parameters of microtext of its functioning.

Keywords: modal field, modal structure, sense structure, epistemic probability.

Вступ

Синергетична парадигма лінгвістичних знань уможливорює комплексний підхід до дослідження категорії модальності, і дозволяє уніфікувати підходи, що традиційно розділялися у мовознавстві, зокрема, онтологію і гносеологію, об'єктивність і суб'єктивність.

Актуальність дослідження зумовлюється необхідністю комплексного дослідження категорії модальності у сучасній лінгвістиці, що носить поліпарадигмальний характер. Це дає можливість простежити співвідношення онтології та гносеології, співвідношення об'єктивного і суб'єктивного у мікротексті функціонування модальних одиниць, що співвідноситься з типовою кореферентною дійсністю ситуацією.

Мета дослідження полягає у визначенні смислової структури модальних одиниць *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*) із визначенням закономірностей квантування інформації у мікротексті їх функціонування.

Об'єктом дослідження є мікротекст функціонування модальних одиниць *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*).

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units "Probabilmente" ("Probabile", "Probabilità") (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti "probabilmente" ("probabile", "probabilità") (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

Предметом дослідження є дискретизація смислового простору мікротексту функціонування модальних одиниць *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*).

Матеріалом дослідження обрані художні твори італомовних авторів та періодичні публіцистичні видання.

Наукова новизна роботи полягає у першій спробі розкриття смислової структури модального засобу в аспекті встановлення взаємозалежності між його семантикою як згорнутою структурою та параметрами мікротексту його функціонування.

Основний зміст

Згідно концепції функціонально-семантичного поля (ФСП) О. В. Бондарка у результаті проекції логіко-поняттєвих категорій на мовні здійснюється аналіз семантичних категорій грамматики та семантичних функцій різнорівневих мовних засобів з вивченням їх функціональної взаємодії. Функціональний аспект мовних одиниць досліджується з опорою на мовне та позамовне середовище, тобто розглядається оточення одиниці мови у системі та зв'язок із мовленнєвою реалізацією [1, с. 5–14]. У зазначеній концепції вводяться поняття функціонально-семантичного поля та категоріальної ситуації. ФСП визначається як “угрупкування (...) комбінованих (лексико-синтаксичних і т. п.) засобів даної мови, що взаємодіють на основі спільності їх семантичних функцій” [1, с. 11]. ФСП як сукупність мовних одиниць, організованих за польовим принципом, з наявністю ядра та периферії, сполучається з категоріальною ситуацією, яка визначається як “типова (...) змістова структура, що ґрунтується на певній семантичній категорії і ФСП, що утворюється ним у даній мові” і “є одним з аспектів загальної ситуації, який передається висловленням, однією з його категоріальних характеристик” [1, с. 12].

На відміну від концепції О. В. Бондарка, у якій категоріальні характеристики досліджуються окремо (аспектуальна, темпоральна, модальна, локативна), ми розглядаємо модальність як глобальну категорію, при дослідженні якої мають враховуватися, зокрема, і аспектуальність, і темпоральність і локативність. Тому ми не обмежуємося рівнем модального висловлення, а розглядаємо також його найближче оточення, тобто рівень мікротексту (зазвичай 3-5 висловлень), і визначаємо модальне поле як когнітивно-семантичне.

Кардинальною відмінністю нашої концепції від усіх існуючих є те, що ми

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”)

(на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyntyc' epistemichnoi' imovirnosti

“*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

виносимо *принцип поля на рівень мікротексту функціонування мовної одиниці*. За нашою концепцією, *сміслова структура модальної одиниці* складається з ядра (власне семантика модальної одиниці), приядерної зони (безпосередня сполучуваність модальної одиниці), ближньої периферії (мовні засоби, що вживаються у висловленні, до складу якого входить модальна одиниця) та периферії (мікротекст функціонування модальної одиниці). Модальні одиниці *probabilmente, probabile, probabilità* за їхньою семантикою відносяться до модального поля *імовірності*. Точкою відліку при розкритті смислової структури модальної одиниці є її *семантика* та зв'язок з *опозицією модального поля*.

Перш ніж перейти до розгляду смислової структури модальних одиниць *probabilmente (probabile, probabilità)*, що належать до КСП імовірності, зупинимось коротко на розмежуванні епістемічної та онтологічної можливості. У концепції ФСП здійснюється розмежування між епістемічною можливістю (складовою мікрополя імовірності ФСП істинності) та онтологічною можливістю (складовою ФСП можливості) [1, с. 162–164], що ґрунтується на розмежуванні онтології та гносеології. Завданням лінгвістичної онтології на сучасному етапі є “відповідь на питання про форму і спосіб буття світу”, проте “крізь призму мови і в модусі суб’єкта” [2, с. 255, 256]: дійсність не має бути абстрагованою від суб’єкта пізнання, а онтологія не повинна втрачати зв’язку з гносеологією. До того ж, модальні предикати *potere* і *dovere* можуть виражати у конкретній мові різні види значень: як алетичні / деонтичні, так і епістемічні, що свідчить про “структурну схожість природних і формальних мов у плані породження модальних понять” [3, с. 190].

У нашій роботі ми спробуємо максимально зблизити епістемічну та онтологічну можливість. У принципі така ідея не є новою: за словами Т. В. Булигіної, “між онтологічною та епістемічною можливістю існує зв’язок: епістемічна можливість передбачає онтологічну (...) говорити, що, можливо, *p* мало місце можна лише, якщо *p* могло мати місце” [4, с. 212]. Диференційним критерієм між епістемічною та онтологічною можливістю ми вважаємо *акцент* на гносеологічному vs онтологічному статусі явищ, дій, подій, що розглядаються крізь призму модальності. Підкреслимо, що йдеться саме про акцент, фокусування уваги: опозицію “онтологія vs гносеологія” ми розглядаємо з позицій діалектичної, а не формальної логіки. Повне протиставлення

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

онтологічного та гносеологічного не відображає багатовимірність дійсності.

В основі когнітивно-семантичного поля (КСП) імовірності знаходиться опозиція “уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю”, а шкалою виміру виступає епістемічний стан суб’єкта модальної оцінки. Крайніми точками відліку є епістемічний стан незнання та епістемічний стан знання, а домінантним модусом модального поля – епістемічний. Основною характеристикою поля є уявлення про дійсність *різного ступеня повноти*, що вербалізується в мовних засобах з семантикою епістемічної імовірності (від епістемічної можливості до епістемічної необхідності), при цьому прототипом виступає саме епістемічна імовірність.

Модальне значення епістемічної імовірності імплікує різну за ступенем спрямованість до монокаузальності. Епістемічна імовірність допускає ступеневу градацію за кількісним показником: 1) заперечення епістемічної імовірності; 2) низький ступінь епістемічної імовірності; 3) середній ступінь епістемічної імовірності (прототип); 4) високий ступінь епістемічної імовірності; 5) епістемічна імовірність кванторної всезагальності [5, с. 236].

У результаті аналізу фактологічного матеріалу нами було встановлено, що прототипним мовним засобом вираження імовірності в італійській мові є модальні одиниці *probabilmente* – ‘імовірно’, *probabile* – ‘імовірний’ та *probabilità* – ‘імовірність’, що виражають немарковану епістемічну імовірність. Сполучення цих прототипних модальних одиниць з кванторами *poco*, *molto*, *ogni* та заперечним квантором *im-* перетворює їх на модальні структури, кожна з яких має власні закономірності формування системоформотворчих смислів у мікротексті їх функціонування. Їхнє сполучення з кванторами, що складають приядерну зону, перетворює їх на модальні структури [5, с. 236–237].

Латинським етимологом *probabile* є форма *probabilis*, що походить від *probare* ‘схвалювати’. За даними італійського тлумачного словника, ‘імовірно’ вживається відносно прогнозування того, що відбудеться або відбулось, з високим ступенем обґрунтованості але без упевненості [6, р. 1613]. З позицій імовірності може оцінюватися практично будь-який фрагмент дійсності. Вживання певного квантора у приядерній зоні модальної одиниці з одного боку, впливає на квантування інформації в мікротексті, з іншого – відображає певні характеристики позамовної ситуації дійсності. Епістемічний стан мовця – суб’єкта модальної оцінки залежить від параметрів позамовної дійсності, і

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odync' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materiali italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

відбувається контамінація епістемічного модусу перцептивним, емотивним, волітивним, аксіологічним, тобто на епістемічний стан мовця впливає сприйняття, емоційне реагування, волевияв, оцінка. Кожен з цих модусів співвідноситься з різнорівневими мовними засобами, що вживаються у мікротексті функціонування модальних одиниць епістемічної імовірності: вживання певного квантора може імплікувати вживання певних лексичних одиниць, вираження категорії оцінки на лексичному і морфологічному рівні (*Modo Condizionale*) тощо. Адже квантори, що відображають “вимірний підхід до реальної дійсності” [7, с. 202] і є стандартизованими засобами вираження градуальності [8], [9].

У результаті аналізу було виявлено, що параметри позамовних ситуацій, які вербалізуються текстовим фрагментом з уживанням: 1) модальних одиниць епістемічної імовірності із заперечним квантором (*improbabile*), 2) прототипних немаркованих модальних одиниць епістемічної імовірності *probabilmente*, *probabile*, *probabilità*, 3) модальних одиниць епістемічної імовірності з квантором *poco* (*poco probabile*, *poca probabilità*), 4) модальних одиниць епістемічної імовірності з квантором *molto* (*molto probabile*, *molta probabilità*), та 5) модальних одиниць епістемічної імовірності з квантором всезагальності *ogni* (*con ogni probabilità*), відрізняються. Ці параметри корелюють з особливостями квантування інформації у мікротексті функціонування відповідних модальних одиниць [5, с. 236].

В основі модального значення епістемічної імовірності міститься неповнота уявлення про дійсність, зумовлена привативним епістемічним станом суб'єкта модальної оцінки, та прагнення суб'єкта позбутися привативності. Засоби вираження модального значення епістемічної імовірності варіюють від позначення заперечної імовірності (*improbabile*), до ствердження імовірності (*con ogni probabilità*). Прототипними засобами вираження епістемічної імовірності є немарковані модальні одиниці *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*). Вони є найуживанішими й ускладнюють визначення типових різнорівневих мовних засобів, що вживаються у мікротексті їх функціонування. Вживання у приєдній зоні *probabilmente* (*probabile*, *probabilità*) кванторів *im-*, *poco*, *molto*, *ogni* перетворює їх на модальні структури.

У межах даної статті розглянемо модальні одиниці *probabilmente*, *probabile*, *probabilità*.

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

1. Низький ступінь епістемічної імовірності позначається модальною одиницею *poco probabile* (*poco probabilmente*, *poca probabilità*), до складу якої входить квантор *poco*. Низький ступінь епістемічної імовірності зумовлюється об'єктивованими чинниками – обставинами, що склалися, і допускають низький ступінь контролю бажаної ситуації з боку мовця – суб'єкта модальної оцінки, що зазвичай оцінюється негативно. Епістемічний стан мовця визначається в аспекті незнання того, як саме змінити небажану ситуацію. Розглянемо приклад.

La serva era stata licenziata ... (1) Malgrado questa ed altre economie... Luisa non riusciva a tener la spesa dentro l'entrata ... (2) Si era procacciata qualche lavoro di copiatura ... (3) Franco aveva cominciato a copiar anche lui (4), ma ci reggeva meno di sua moglie e poi non c'era lavoro per due (5) (...) Dopo aver meditato alquanto sulla triste situazione e sulla poca probabilità che Franco sapesse uscirne, trovò che dal canto suo la prima cosa a fare era di bere il suo latte e la seconda di andarsene a letto (Fogazzaro, p. 204). Наведений приклад містить розмірковування Луїзи про скрутне економічне становище сім'ї, метою якого є знайти вихід. Загальний епістемічний модус мікротексту є смислоформотворчим інформація структурується через бінарне протиставлення текстових сегментів з волітивним та аксіологічним модусом: перелічення низки спроб заощадити (1), (3), (4) та констатація їх недостатності (2), (5). Відмітимо диз'юнктивні конектори як маркери трансфрастичного (*malgrado*) та внутрішньофразового зв'язку (*ma ... ma*). Мовцем встановлюється домінування об'єктивних чинників негативної ситуації (зроблено все, що можливо) і робиться висновок про малоімовірність знайти вихід і змінити небажану ситуацію.

Розглянемо смислову структуру *poco probabile*. Ця модальна одиниця є модальною структурою, оскільки у ній відбувається злиття ядра *probabile* та приядерної зони *poco*. Вживання у приядерній зоні квантора, що вказує на низький ступінь епістемічної імовірності, каузує більшу визначеність параметрів мікротексту її функціонування у порівнянні з немаркованими засобами стосовно розгортання волітивних та аксіологічних сегментів мікротексту. На ближній периферії модальних одиниць *poco probabile* (*poco probabilmente*, *poca probabilità*), що виражають низький ступінь епістемічної імовірності, вживаються лексичні одиниці на позначення невміння, невдалих спроб, нерезультативності (*non riuscire*, *non sapere*, *non cavarsela*), непідконтрольності (*poco controllabile* / *ingestibile* / *fuori controllo*), лексичні одиниці негативної оцінки (*situazione*

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”)

(на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odync' epistemichnoi' imovirnosti

“*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

difficile).

Загальні параметри мікротексту функціонування засобів низького ступеня епістемічної імовірності визначаються у такий спосіб: контамінація епістемічного, волітивного та аксіологічного модусу з домінуванням епістемічного як смислоформуючого; *волітивні сегменти мікротексту* на позначення неспроможності, нерезультативності (*non riuscire, non cavarsela*); *аксіологічні сегменти мікротексту* на позначення негативної оцінки (*situazione difficile / poco controllabile / ingestibile / fuori controllo*); диз'юнктивні конектори (*malgrado, ma, eppure, però*) як засоби трансфрастичного / міжфразового зв'язку; частотність контамінації модальним значенням заперечної можливості; *poco probabile* (*poco probabilmente, poca probabilità*) у ролі маркера зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним, волітивним та аксіологічним вектором (часткової суперечності між суб'єктивним уявленням та дійсним станом справ). Відмітимо, що волітивні сегменти мікротексту не завжди вербалізуються.

2. Немаркована епістемічна імовірність виражається за допомогою модальних одиниць *probabilmente, probabile, probabilità*. Основним чинником кореферентної дійсності ситуації, що оцінюється з позицій власне імовірності, є епістемічний стан суб'єкта модальної оцінки. Прототипна епістемічна імовірність передбачає передусім зв'язок декодування конкретної ситуативної інформації з епістемічним станом мовця в аспекті опори на прецедент або фонові (енциклопедичні) знання. Розглянемо приклади.

Ma, ad una svolta, ecco, ci sbarra la strada un autofurgone delle pompe funebri, nero e dorato, alto come una casa, senza fiori né seguito: probabilmente andava a prendere il morto a Bracciano (Moravia, p. 149). У наведеному прикладі маркер епістемічної імовірності *probabilmente* вводить гіпотезу, що стосується опису фрагменту дійсності: жалобний фургон, що загороджує дорогу, імовірно, їхав, щоб забрати померлого у Браччіано. Структурування смислових зв'язків у висловлюванні здійснюється за асоціативним принципом: *un autofurgone delle pompe funebri – andava a prendere il morto a Bracciano*, а при продукуванні висловлювання мовець здійснює опору на вивідні знання.

La carrozza s'avvicinava. Era la vettura di zio Sogos? Era presto ancora, ma il vecchio carrozziere aveva probabilmente anticipato l'ora della partenza; la vettura infatti, arrivata vicino al ponte rallentò la corsa e si fermò (Deledda, p. 211). У цьому

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

прикладі маркер епістемічної імовірності *probabilmente* вживається на здійснення імплікації типової події. Побачивши підводу раніше, ніж у домовлений час, дівчина робить висновок, що той, на кого вона очікувала, імовірно, вирішив приїхати раніше. Смислові зв'язки структуруються так само за асоціативним принципом: *La carrozza s'avvicinava – Era presto ancora – ma il vecchio carrozziere aveva anticipato l'ora della partenza.*

Вищенаведені приклади свідчать про те, що при встановленні (відновленні) смислових зв'язків за асоціативним принципом суб'єкт модальної оцінки оперує квантами інформації і здійснює опору на розділені та вивідні знання. Ця інформація є частиною сформованих уявлень про світ. Тому до приядерної зони *probabilmente* потрапляють квантори, що демонструють вимірний підхід до знань стосовно фрагмента дійсності, що оцінюється з позицій модальності (*più, meno*), числівники (*il 50 per cento*), апроксиматори та квантори всезагальності *quasi tutti, mai, sempre*). Відмітимо також вживання дієслів семантики подієвості *avvenire, accadere, succedere* (як у стверджувальній, так і в заперечній формі) та каузального конектора наслідку *perché*. Наприклад: *Venanzio è morto nell'edificio, e più probabilmente nella biblioteca* (Eco, p. 114) “Una porzione di immobile nel grossetano”, *probabilmente il 50 per cento della villa al mare che nessuno pignora* (L'Espresso, p. 74). *Probabilmente ciò non avverrà mai* (Capuana, p. 20). *Peralaltro anche Venanzio lavorava con un leggio, perché probabilmente consultava manoscritti in prestito all'abazia, di cui si faceva copia* (Eco, p. 135).

Сполучуваність для однокоренових модальних одиниць *probabile, probabilità* є аналогічною (квантори *più, meno, molto, poco*, дієслова каузації *rendere, fare*, екзистенційний предикат *essere* + відносний займенник *che* (*rendere più / meno probabile, è probabile che*) та лексична одиниця *probabilità* (прийменник *con* з кванторами, дієслова на позначення зміни кількості *aumentare, diminuire* (*aumentare / diminuire la probabilità*)). Наведемо приклади: *Furono probabilmente le stesse che i maestri della sapienza antica (...)* (Eco, p. 318). “Se nei prossimi giorni pioverà *aumenta la probabilità che invece del granturco (...)* venga piantata soia” (L'Espresso, p. 43). *Però, con ogni probabilità, corrispondeva al suo ideale maschile* (Schiavini, p. 8).

Для ближньої периферії прототипної імовірності *probabilmente* (*probabile, probabilità*) характерними є смислові відношення асоціативності або каузальності між частинами модального висловлення, оскільки мовець – суб'єкт модальної

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odync' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

оцінки здійснює висновок з опорою на загальні, розділені та / або вивідні знання. Наприклад: *Probabilmente la faccia da cameriere è proprio la faccia che piace ai clienti (...)* (Moravia, p. 31). У висловленні встановлюються смислові відношення: ‘обличчя офіціанта’ – таке, що подобається клієнтам. Якщо між частинами модального висловлення існують відношення каузальності, до ближньої периферії потрапляють каузальні конектори наслідку (*perché, poiché*) та ментальні предикати на позначення точки зору (*credere, supporre*). Наприклад: *Poiché era stato visto dagli altri monaci (...), era probabilmente precipitato durante le ore più buie della notte* (Eco, p. 40). *Io credo che Bencio fosse sincero nell’attendarsi dall’inchiesta quello che diceva. Probabilmente però voleva al tempo stesso, come Guglielmo aveva previsto (...)* (Eco, p. 143). Дієслова семантики подієвості *avvenire, accadere, succedere provare, argumentare* вживаються у комбінації з дієсловами процесуальної ментальної діяльності *spiegare, capire*. Наприклад: *No, Elena. Probabilmente ciò non avverrà mai. Non so spiegarmi però per quale scopo abbiano potuto inventare la frottola che hanno spacciato* (Capuana, p. 20).

Загальні параметри мікротексту функціонування немаркованої (прототипної) епістемічної імовірності визначаються у такий спосіб: домінування епістемічного модусу в мікротексті як смислоформуєчого; основний спосіб квантування інформації: встановлення / відновлення каузальних зв’язків, структурованих за асоціативним принципом; імплікація *типових* емоційної реакції / стану, наміру, дії: конкретна ситуативність → модальна оцінка з позицій типовості; каузальні конектори наслідку (*perché, poiché*) у якості засобів трансфрастичного зв’язку; *probabile (probabilmente, probabilità)* у ролі маркера модальної оцінки імовірності за епістемічним вектором з опорою на прецедент або фонові знання.

Тепер розглянемо взаємозалежність між семантикою як згорнутою структурою та параметрами мікротексту модального маркера *probabilmente (probabile, probabilità)*.

У *приядерній зоні* ці модальні одиниці сполучається з кванторами *più, meno*, числівниками, апроксиматорами та кванторами всезагальності *quasi tutti, mai, sempre*), дієсловами на позначення зміни кількості *aumentare, diminuire (aumentare / diminuire la probabilità)*, дієсловами семантики подієвості *avvenire, accadere, succedere* (як у стверджувальній, так і в заперечній формі), каузальними

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

конектором наслідку *perché*, дієсловами каузації *rendere*, *fare*, екзистенційним предикатом *essere* з відносним займенником *che* (*rendere più / meno probabile, è probabile che*).

Для ближньої периферії прототипної імовірності *probabilmente* (*probabile, probabilità*) характерними є смислові відношення асоціативності або каузальності між частинами модального висловлення, вживання каузальних конекторів наслідку (*perché, poiché*), ментальних предикатів на позначення точки зору (*credere, supporre*), дієслів семантики подієвості *avvenire, accadere, succedere* *provare, argumentare* у комбінації з дієсловами процесуальної ментальної діяльності *spiegare, capire*.

Мовні засоби вираження прототипної епістемічної імовірності *probabilmente, probabile, probabilità* є найуживанішими, а модальне значення епістемічної імовірності є прототипом модального поля імовірності. Відноста незаданість багатьох параметрів мікротексту функціонування маркерів прототипної епістемічної імовірності (розгортання інформації за перцептивним, емотивним, аксіологічним векторами) пояснюється відсутністю експліцитно вираженої суперечності між ситуативною інформацією та прецедентними / фоновими знаннями мовця – суб'єкта модальної оцінки.

3. Високий ступінь епістемічної імовірності позначається модальною одиницею *molto probabile* (*molto probabilmente, molta probabilità*), до складу якої входить квантор *molto*. Високий ступінь епістемічної імовірності є зазвичай пов'язаним з контекстом подієвості і оцінності. Формальна структура більшої імовірності імплікує порівняння, що здійснюється не лише за епістемічним вектором; епістемічний модус контамінується зазвичай волітивним та аксіологічним, як засвідчив аналіз прикладів. Розглянемо один із них.

Alla tua stessa età molto probabilmente io avrei scelto un cane soffice ed elegante, avrei scelto il più nobile e profumato, un cane con cui andare a passeggio per essere invidiata (1). *La mia insicurezza, l'ambiente in cui ero cresciuta mi avevano già consegnato alla tirannia dell'esteriorità* (2) (Tamaro, p. 157). У даному мікротексті чітко простежується поділ на зону генералізації та специфікації. Висловлення (1) містить інформацію про гіпотетичний вибір об'єкта згідно з ціннісними критеріями: найгарнішого собаку, з яким ходити на прогулянку, щоб викликати у всіх заздощі. У висловленні (2) здійснюється обґрунтування вибору системою цінностей мовця, що не суперечить системі цінностей власного соціального

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odync' epistemichnoi' imovirnosti “*probabilmente*” (“*probabile*”, “*probabilità*”) (na materiali italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

прошарку: бути як усі, приховуючи невпевненість у собі за зовнішнім оточенням. Квантування інформації відбувається через поєднання волітивних та аксіологічних сегментів мікротексту (сміслові відношення комплементарності).

Розглянемо смислову структуру *molto probabile*. Ця модальна одиниця є модальною структурою, оскільки у ній відбувається злиття ядра *probabile* та приядерної зони *molto*. Вживання у приядерній зоні квантора, що вказує на високий ступінь епістемічної імовірності, задає більшу визначеність параметрів мікротексту її функціонування у порівнянні з прототипними немаркованими засобами (*probabilmente, probabile, probabilità*). На ближній периферії *molto probabile* (*molto probabilmente, molta probabilità*), що виражають високий ступінь епістемічної імовірності, функціонують дієслова преференційного вибору (*scegliere, optare, preferire*), що часто вживаються у *Modo Condizionale*, лексичні одиниці семантики результативності, позитивної оцінки (*buono, ottimo, prestigioso, nobile, elegante*).

Загальні параметри мікротексту функціонування засобів високого ступеня епістемічної імовірності визначаються у такий спосіб: контамінація епістемічного модусу волітивним та аксіологічним з домінуванням епістемічного як смислоформотворчого; основний спосіб квантування інформації в мікротексті: комплементарні бінарні каузальні структури – волітивні та аксіологічні сегменти, що містять інформацію про обґрунтування модальної оцінки з позицій імовірності; *волітивні сегменти мікротексту* на позначення спроможності, ефективності, дієвості; *аксіологічні сегменти мікротексту* на позначення позитивної оцінки, системи цінностей суб'єкта модальної оцінки (*nobile, elegante, Modo Condizionale*); частотність уживання кондиціоналу і оцінної лексики); *molto probabile* (*molto probabilmente, molta probabilità*) у ролі маркера підвищення ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним, волітивним та аксіологічним вектором (узгодження між суб'єктивним уявленням та дійсним станом справ).

Отже, у структурі модального значення епістемічної імовірності, що позначають її високий ступінь *molto probabile* (*molto probabilmente, molta probabilità*), епістемічний стан мовця вже визначається як наближення до знання: гіпотеза, що вводиться, зазвичай має тенденцію до обґрунтування. При цьому

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

найчастіше опора здійснюється не на прецедент та фонові знання, як у разі немаркованої епістемічної імовірності, а на систему цінностей.

Висновки

Модальне значення епістемічної імовірності структурується за градуальним принципом й імплікує різну за ступенем спрямованість до монокаузальності. Чинником нейтралізації опозиції “уявлення про дійсність vs співвіднесення з дійсністю” є епістемічний стан мовця – суб’єкта модальної оцінки, а мовні засоби його вираження є здебільшого модальними структурами, що містять квантори як відображення вимірного підходу до інтерпретації дійсності.

Roso probabile (roso probabilmente, rosa probabilità) виступають у ролі маркера зниження ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним, волітивним та аксіологічним вектором (часткової суперечності між суб’єктивним уявленням та дійсним станом справ). Вживання у *приядерній зоні* квантора *roso*, що вказує на низький ступінь епістемічної імовірності, перетворює ці модальні одиниці на модальні структури і каузує більшу визначеність параметрів мікротексту їх функціонування у порівнянні з немаркованими засобами стосовно розгортання волітивних та аксіологічних сегментів мікротексту. За умови їх вербалізації ці сегменти мікротексту виражаються здебільшого бінарними каузальними антонімічними структурами. На *ближній периферії* вживаються лексичні одиниці на позначення невміння, невдалих спроб, нерезультативності, невідконтрольності, лексичні одиниці негативної оцінки

Probabilmente (probabile, probabilità), що є прототипними засобами вираження епістемічної імовірності, виступають у ролі маркера модальної оцінки імовірності за епістемічним вектором з опорою на прецедент або фонові знання. Смислова структура *probabilmente (probabile, probabilità)*, що розгортається у мікротексті, відображає вимірний підхід до дійсності крізь призму свідомості суб’єкта модальної оцінки. До *приядерної зони* потрапляють квантори, апроксиматори, екзистенційний предикат, дієслова семантики подієвості *avvenire, accadere, succedere*, каузальні конектори. Для *ближньої периферії* характерними є смислові відношення асоціативності або каузальності між частинами модального висловлення. До *ближньої периферії* потрапляють каузальні конектори наслідку (*perché, poiché*) та ментальні предикати на позначення точки зору (*credere, supporre*). Дієслова семантики подієвості *avvenire, accadere, succedere provare, argumentare* вживаються у комбінації з дієсловами процесуальної ментальної діяльності *spiegare, capire*.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistichnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materiali italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

Незаданість таких параметрів мікротексту, як розгортання інформації за перцептивним, емотивним, волітивним, аксіологічним векторами пояснюється відсутністю експліцитно вираженої суперечності між ситуативною інформацією та прецедентними (фоновими) знаннями мовця – суб'єкта модальної оцінки.

Molto probabile (molto probabilmente, molta probabilità) виступають у ролі маркера підвищення ступеня імовірності модальної оцінки за епістемічним, волітивним та аксіологічним вектором (узгодження між суб'єктивним уявленням та дійсним станом справ). Вживання у *приядерній зоні* квантора *molto*, що вказує на високий ступінь епістемічної імовірності, перетворює ці модальні одиниці на модальні структури, а у мікротексті їх функціонування часто вживаються комплементарні бінарні каузальні структури – волітивні та аксіологічні сегменти, що містять інформацію про обґрунтування модальної оцінки з позицій імовірності. На *ближній периферії* функціонують дієслова преференційного вибору (*scegliere, optare, preferire*), що часто вживаються у *Modo Condizionale*, лексичні одиниці семантики результативності, позитивної оцінки. За умови розгортання інформації за волітивним вектором вводиться інформація про спроможність, ефективність, дієвість, доцільність, за умови розгортання аксіологічного вектора – лексичні одиниці позитивної оцінки та *Modo Condizionale*. У висловлюваннях з модальними одиницями, що виражають високий ступінь імовірності, епістемічний стан мовця вже визначається як наближення до знання: гіпотеза, що вводиться, зазвичай має тенденцію до обґрунтування, а опора здебільшого здійснюється не на прецедент чи фонові знання, як у разі немаркованої епістемічної імовірності, а на систему цінностей.

Література:

1. Бондарко, А. В. «Темпоральность.» *Теория функциональной грамматики: Темпоральность. Модальность*: [коллективная монография в 6 т.] (Ленинград: Наука, 1990), 263.
2. Булыгина, Т. В., Шмелев, А. Д. *Языковая концептуализация мира (на материале русской грамматики)*: [монография] (Москва: Языки русской культуры, 1997), 576.
3. Колесникова, С. М. *Функционально-семантическая категория градуальности в современном русском языке*: [учеб. пособие] (Москва: Высш. шк., 2010), 279.
4. Охріменко В. І. «Онтологія та гносеологія категорії модальності в італійській мові.» (Дис. д-ра філол. наук, Київ, 2012), 612.
5. Переверзев К. А. «Пространства, ситуации, события, миры: К проблеме

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odynyc' epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

- лінгвістической онтології.» *Логический анализ языка. Языки пространств* (2000): 255-267.
6. Циммерлинг, А. В. «Этические концепты и семантические поля.» *Логический анализ языка: Языки этики* (2000): 190-199.
 7. (IDDLI) *Il Dizionario della lingua italiana*, Giacomo Devoto, Gian Carlo Oli, 2-a ediz.(Firenze: Le Monnier, 2000-2001), 2390.
 8. McGlone, M. S., Reed, A. B. «Anchoring in the interpretation of probability expressions.» *Journal of Pragmatics* 30 (Amsterdam: Elsevier, 1998): 723-733.
 9. Vaidya, A. J., Wallner, M. «The epistemology of modality and the problem of modal friction.» *New directions in the Epistemology of Modality* (USA, 2018), <https://link.springer.com/article/10.1007/s11229-018-1860-2#auth-Michael-Wallner>
 10. Охріменко, В. І. «Смислова структура модальних одиниць “sapere” та “essere sapere di” (на матеріалі італійської мови).» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 35 (2019): 164-177.

Джерельна база:

11. Capuana, L. *Serena: Tratto da: “Serena: commedia in tre atti” di Luigi Capuana* (Catania: Società di storia patria per la Sicilia orientale, 1973), http://www.lieberlieber.it/biblioteca/c/capuana/sere na/pdf/serena_p.pdf
12. Deledda, G. *L'Edera* (Milano, Mondadori, 1950), 219.
13. Eco, U. *Il nome della Rosa* (Milano, Tascabili Bompiani, 2006), 539.
14. Fogazzaro, A. *Piccolo mondo antico* (Milano, Mondadori, 1986), 410.
15. Moravia, A. *Racconti romani* (Milano, Bompiani, 1986), 183.
16. Schiavini, L. *Senso unico: Tratto da: “Senso unico” di Laura Schiavini* (Varese: ECO, 1997), http://www.lieberlieber.it/biblioteca/s/schiavini/senso_unico/pdf/senso_p.pdf
17. Tamaro, S. *Va' dove ti porta il cuore* (Milano, Baldini & Castoldi, 1994), 165.
18. *L'Espresso: settimanale di politica, cultura, economia* 17 (1.05.2008), 202.

References:

1. Bondarko, A. V. «Temporal'nost' [Temporality].» *Teorija funkcionalnoj grammatiki: Temporal'nost'. Modal'nost' [Theory of functional grammar: Temporality. Modality]* (Leningrag, Nauka, 1990), 263.
2. Bulygina, T. V., Shmelev, A. D. *Jazykovaya kontseptualizatsija mira (na materiale russkoj grammatiki) [Language conceptualization of the world (in Russian grammar material)]* (Moscow, 1997, 576) (In Russian).
3. Kolesnikova, S. M. *Funktsional'no-semanticheskaja kategorija gradual'nosti v sovremennom russkom jazyke [Functional-semantic category of graduality in*

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Смислова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (на матеріалі італійської мови) (Українською) [Smyslova struktura modal'nyh odyhnyh epistemichnoi' imovirnosti “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (na materialy italijs'koi' movy)]

© Охріменко В. І. [Ohrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

- contemporary Russian*] (Moscow, 2010), 279.
4. Okhrimenko, V. I. *Ontologija ta gnoseologija kategoriji modal'nosti v italijs'kij movi*. Dokt, Diss [Ontology and gnoseology of the category of modality in Italian. Dokt, Diss] (Kyiv, 2012), 612.
 5. Perevervez, K. A. «Prostranstva, situatsiji, sobytija, miry: k probleme lingvisticheskoy ontologii [Spaces, situations, events, worlds: towards a problem of linguistics ontology].» *Logicheskij analiz jazyka. Jazyki prostranstv* [Logical analyses of language. Spaces languages] (Moscow, 2000): 255-267.
 6. Tsimmerling, A. «Eticheskije kontcepty i semanticheskije polia [Ethics concepts and semantic fields].» *Logicheskij analiz jazyka. Jazyki etiki* [Logical analyses of language. Ethics languages] (Moscow, 2000): 190-199 (In Russian).
 7. *Il Dizionario della lingua italiana*, 2-a ediz., Giacomo Devoto, Gian Carlo Oli (Firenze, Le Monnier, 2000-2001), 2390.
 8. McGlone, M. S., Reed, A. B. «Anchoring in the interpretation of probability expressions.» *Journal of Pragmatics* 30 (Amsterdam, Elsevier, 1998): 723-733.
 9. Vaidya, A. J., Wallner, M. «The epistemology of modality and the problem of modal friction.» *New directions in the Epistemology of Modality* (USA, 2018), <https://link.springer.com/article/10.1007/s11229-018-1860-2#auth-Michael-Wallner> (accessed 5.01.2021).
 10. Ohrimenko, V. I. «Smyslova struktura modal'nyh odync' "sapere" ta "essere capace di" (na materiali italijs'koi' movy).» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 35 (2019): 164-177.
 11. Capuana, L. *Serena: Tratto da: "Serena: commedia in tre atti" di Luigi Capuana* (Catania: Società di storia patria per la Sicilia orientale, 1973), http://www.lieberlieber.it/biblioteca/c/capuana/sere_na/pdf/serena_p.pdf (accessed 27.01.2021).
 12. Deledda, G. *L'Edera* (Milano, Mondadori, 1950), 219.
 13. Eco, U. *Il nome della Rosa* (Milano, Tascabili Bompiani, 2006), 539.
 14. Fogazzaro, A. *Piccolo mondo antico* (Milano, Mondadori, 1986), 410.
 15. Moravia, A. *Racconti romani* (Milano, Bompiani, 1986), 183.
 16. Schiavini, L. *Senso unico: Tratto da: "Senso unico" di Laura Schiavini* (Varese: ECO, 1997), http://www.lieberlieber.it/biblioteca/s/schiavini/senso_unico/pdf/senso_p.pdf (accessed 28.01.2021).
 17. Tamaro, S. *Va' dove ti porta il cuore* (Milano, Baldini & Castoldi, 1994), 165.
 18. *L'Espresso: settimanale di politica, cultura, economia* 17 (1.05.2008), 202.

(Current issues in linguistic semantics [Aktual'ni pytannja lingvistychnoi' semantyky])

Sense Structure of Modal Units "Probabilmente" ("Probabile", "Probabilità") (in the Italian Language) (in Ukrainian)
[Smyslova struktura modal'nyh odync' epistemichnoi' imovirnosti "probabilmente" ("probabile", "probabilità") (na materiali italijs'koi' movy)]

© Okhrimenko V. I. [Okhrimenko V. I., valeriaisabella@ukr.net]

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[CURRENT ISSUES IN COGNITIVE LINGUISTICS]

УДК 811.112'42:327.5

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 10.12.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 17.12.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 96.95 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.10>

**ШЛЯХИ КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЇ НІМЕЦЬКОМОВНОГО
КОНФЛІКТНОГО ДИСКУРСУ**

Катерина Олександрівна Міхіденко (м. Київ, Україна)

katya.mihidenko@gmail.com

асистент кафедри германської філології та перекладу,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Олена Іванівна Опанасенко (м. Київ, Україна)

opanasenko.univ.kiev@gmail.com

доктор історичних наук, доцент кафедри германської філології та перекладу

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено дослідженню концептуальної картини німецькомовної міжкультурної дійсності у віртуальному просторі та процесів категоризації, які відбуваються під час конфронтації корінного населення та іноземців, а також виокремленню концептів, що об'єктивуються в німецькомовному конфліктному дискурсі в рамках віртуальної комунікації, і особливості їх вербалізації. Здійснено теоретичний огляд сучасних підходів до дослідження актуалізації концептуальної системи індивідів у мовній дійсності в міжкультурному контексті. Розглянуто процеси категоризації та концептуалізації дискурсивного простору за ознаками категоріальної, структурної чи метафоричної актуалізації концептів міжкультурної дійсності. Запропоновано розділяти концепти які вербалізуються у проаналізованих фрагментах міжкультурного

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу (Українською) [Shljahy konceptualizacij' nimec'komovnogo konfliktnogo dyskursu]

© Міхіденко К. О. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,

Опанасенко О. І. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

конфліктного дискурсу на три типи: категоріальні концепти організують знання суб'єктів про себе та своє оточення шляхом поділу і об'єднання концептів міжкультурного дискурсивного простору в опозиційні пари; структурні концепти організують знання про предмет за структурними ознаками об'єкту, через який вони позначаються; метафоричні концепти конкретизують абстрактні та загальні уявлення за допомогою яскравих конкретних образів на основі проведення аналогії між двома явищами. **Особистий внесок** авторів полягає у дослідженні процесів концептуалізації та категоризації міжкультурної дійсності на сучасному мовному матеріалі, визначенні основних концептів німецькомовного міжкультурного конфліктного простору та засобів їх актуалізації. Пропонується власна типологія концептів міжкультурного конфліктного простору. Перспективи дослідження полягають у подальшому вивченні міжкультурного конфліктного дискурсу, зокрема, у спостереженні за діахронічним розвитком окремих концептів німецькомовної міжкультурної дійсності, а також у порівнянні концептуальної картини німецькомовної та україномовної сучасної міжкультурної дійсності з метою діагностики та усунення (медіації) порушень у міжкультурному комунікативному процесі.

Ключові слова: віртуальна комунікація, конфліктний дискурс, концептуальна система, категоризація, концепти міжкультурної дійсності.

WAYS OF CONCEPTUALIZATION GERMAN-LANGUAGE DISCOURSE

Kateryna O. Mikhidenko (Kyiv, Ukraine)

katya.mihidenko@gmail.com

lecturer, German Philology and Translation,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Olena I. Opanasenko (Kyiv, Ukraine)

opanasenko.univ.kiew@gmail.com

DSc (History), Associate Professor, German Philology and Translation,
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the study of the conceptual picture of German-speaking virtual intercultural reality and the processes of categorization that occur during the

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Ways of Conceptualization German-Language Discourse (in Ukrainian) [Shljahy konceptualizacii' nimec'komovnoho konfliktного dyskursu]

© Mikhidenko K. O. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
Opanasenko O. I. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiew@gmail.com

*confrontation of local inhabitants and foreigners, as well as the definition of concepts objectified in German-language conflict discourse in virtual communication and their verbalization. A theoretical review of modern studies on the actualization of the conceptual system of individuals in linguistic reality in an intercultural context. The processes of categorization and conceptualization of discourse space on the basis of categorical, structural or metaphorical actualization of concepts of intercultural reality are analyzed. It is proposed to divide the concepts verbalized in the analyzed fragments of intercultural conflict discourse into three types: categorical concepts organize the knowledge of subjects about themselves and their environment by dividing and combining the concepts of intercultural discursive space in opposition pairs; structural concepts organize knowledge about the subject according to the structural features of the object through which they are denoted; metaphorical concepts concretize abstract and general ideas with the help of vivid concrete images based on an analogy between two phenomena. **The personal contribution** of the authors is the study of conceptualization and categorization of intercultural reality on modern linguistic material, the definition of basic concepts of German-speaking intercultural conflict space and means of their actualization. The research paper offers an authentic typology of concepts of intercultural conflict space. Prospects for the study are to further study intercultural conflict discourse, in particular, to observe the diachronic development of certain concepts of German-speaking intercultural reality, as well as to compare the conceptual picture of German-speaking and Ukrainian-speaking modern intercultural reality in order to diagnose and eliminate (mediate) violations in the intercultural communicative process.*

Key words: virtual communication, conflict discourse, conceptual system, categorization, concepts of intercultural reality.

Вступ

Стрімка еволюція комунікативного простору визначає спрямованість сучасних комунікативних та когнітивних лінгвістичних студій на дослідження процесів мислення та особливостей взаємодії в сучасних комунікативних умовах, зокрема, у віртуальному просторі. У контексті глобалізаційних процесів зростає і потреба у дослідженні особливостей комунікативної взаємодії учасників міжкультурного та міжнаціонального дискурсу.

Серед широкого ряду дослідників, які присвятили свої наукові праці висвітленню питань когнітивної структури людської діяльності та когнітивного аспекту міжкультурної комунікації можна назвати, зокрема, таких науковців, як А. П. Бабушкин, А. Д. Белова, С. А. Жаботинська, Г. Г. Малинецький, А. П. Мартинюк, Р. В. Лангакер, Дж. Лакофф, А. М. Приходько, Р. Н. Шепард, М. Шварц.

Актуальність обраної теми визначається сучасною тенденцією до

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу (Українською) [Shljahy konceptualizacii'

nimec'komovnogo konfliktnogo dyskursu]

© Михіденко К. О. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,

Опанасенко О. І. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

всебічного дослідження дискурсу як соціальної реалізації мови з урахуванням ситуативного контексту та мотивів комунікації. Сучасні канали і засоби комунікації відкривають нові можливості дослідження процесів мислення, пізнання та комунікативної взаємодії представників різних соціальних класів та культур. Дослідження мовних засобів, якими послуговуються учасники віртуального комунікативного простору, дає можливість інтерпретувати структурні, комунікативні та когнітивні аспекти міжособистісної та міжкультурної взаємодії.

Мета статті полягає в окресленні концептуальної картини німецькомовного дискурсивного простору, а також у визначенні основних концептів, що об'єктивуються в німецькомовному конфліктному дискурсі в рамках віртуальної комунікації. На основі дослідженого мовного матеріалу представлено три типи концептуалізації міжкультурної дійсності у німецькомовному віртуальному просторі.

Об'єктом дослідження є письмовий сучасний німецькомовний конфліктний дискурс, який є результатом міжособистісної та міжкультурної комунікативної взаємодії у віртуальному просторі.

Предметом дослідження є мовні засоби реалізації комунікативних стратегій і тактик у міжкультурному конфліктному дискурсі, а також концепти лінгвокультурної дійсності.

Наукова новизна полягає у дослідженні конфліктного аспекту віртуальної комунікації крізь призму комунікативної та когнітивної лінгвістики. Визначено основні концепти, що характеризують лінгвокогнітивний рівень комунікації у віртуальному просторі.

Матеріалом дослідження слугують фрагменти письмових текстів у вигляді коментарів, створених користувачами німецькомовних форумів, платформ та чатів, зокрема *pi-news.net*, *goFeminin.com* та чати на веб-сторінках таких німецькомовних видань, як «Der Tagesspiegel», «STERN», «Die Zeit», «Die Welt», а також «Der Standard». Загальна кількість виокремлених фрагментів текстів становить 1756 коментарів, загальна кількість проаналізованих джерел становить понад 5000 статей з інтернет-бази зазначених видань.

Основний зміст

Концептуалізація та категоризація є невід'ємною частиною процесу

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Ways of Conceptualization German-Language Discourse (in Ukrainian) [Shljahy konceptualizacii' nimec'komovnoho konfliktного dyskursu]

© Mikhidenko K. O. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
Opanasenko O. I. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

пізнання оточення, зокрема, й іншої культури та її представників. Шляхом категоризації у міжкультурному віртуальному дискурсі вербалізуються знання суб'єкта про себе та інших як представників певних груп в умовах соціальної та міжкультурної взаємодії, а також наділення цих групи позитивними або негативними ознаками. При цьому метою утворення ментальних схем та категорій є не обов'язково створення грубого схематичного образу «Іншого» і як результат, його дискримінація. Однак, так чи інакше, відбувається певне відмежування, у результаті якого мешканці іноземного походження розглядаються представниками корінного населення насамперед як представники іншої культури, незалежно від того, чи є ставлення до них позитивним (як до невід'ємного сегменту мультикультурної спільноти, який заслуговує на повагу), чи негативним (як до порушників рівноваги у суспільстві, які негативно впливають на його розвиток) [7, с. 10-13; 10, с. 38; 12, с. 127-128]. Образ, що в результаті виникає, є вже не стільки відображенням об'єктивної реальності, що існує незалежно від сприйняття її суб'єктом, скільки конструктом, що виникає на основі перекодування реальності. Ментальні образи, що при цьому виникають, мають динамічний характер і здатні видозмінюватися в ході набуття нового досвіду [див.: 4, с. 47; 2]. При цьому концепт є не стільки структурою свідомості, скільки підсвідомості, адже, щодня послуговуючись концептами, ми скоріше діємо автоматично, рідко усвідомлюючи ті процеси концептуалізації та категоризації, що визначають наше сприйняття реальності) [8, с. 56; 3].

Дж. Лакофф та М. Джонсон стверджують, що наша концептуальна система, тобто ті образи, якими ми мислимо світ, впливає як на нашу інтелектуальну діяльність, так і на нашу повсякденну реальність, на те, що ми думаємо, як ми сприймаємо світ і що ми при цьому відчуваємо. Концептуальна система індивідів актуалізується у їхній мові через концептуальні метафори, які не лише позначають предмети та факти реальності, але й програмують певний тип ставлення до цих фактів (наприклад визначення характеру та сутності явищ у концептуальних метафорах час – це гроші та суперечка – це війна) [8, с. 4-9].

Дж. Лакофф виділяє чотири типи ідеалізованих когнітивних моделей, що формують категорії: пропозиціональні (що характеризують категорії та їх елементи за властивостями та відношеннями між ними), образ-схематичні (що відображають основні образні уявлення у рамках окремих категорій),

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу (Українською) [Shljahy konceptualizacii'

nimec'komovnogo konfliktnogo dyskursu]

© Михіденко К. О. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,

Опанасенко О. І. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

метафоричні (що представляють абстрактне знання за допомогою більш конкретних понять), метонімічні (що переносять характеристики одного елементу категорії на решту елементів) [2].

Отримані результати

Шляхом категоризації у міжкультурному віртуальному дискурсі вербалізуються знання суб'єкта про себе та інших як представників певних груп в умовах соціальної та міжкультурної взаємодії, а також наділення цих групи позитивними або негативними ознаками. У рамках проаналізованого фрагменту міжкультурного віртуального дискурсу спостерігається категоріальна репрезентація простору через поділ суспільства на групи Гості – Господарі, Корінне населення – Іноземці, Друзі – Вороги, Свої – Чужі, Ми – Ви (Вони); а також поділ дискурсивного простору з утворенням таких категорій, як Правда – Брехня, Добре – Погано, Правильно – Неправильно. Залежно від позитивного чи негативного сприйняття міжкультурної взаємодії, по-різному актуалізуються такі концепти, як TOLERANZ (ТОЛЕРАНТНІСТЬ), EINWANDERUNG (ІМІГРАЦІЯ), INTEGRATION (ІНТЕГРАЦІЯ).

Наприклад, лексико-семантичне поле концепту TOLERANZ у його вихідному, загально прийнятому, розумінні суттєво відрізняється від поняттєвого наповнення його форми існування у віртуальному конфліктному просторі. Так, в основі визначень TOLERANZ лежать лексичні одиниці *Akzeptanz, Anerkennung, Aufgeklärtheit, Aufgeschlossenheit, Duldsamkeit, Entgegenkommen, Respekt* [5; 6]. Колокаційне поле складають такі одиниці, як *Freiheit, Menschlichkeit, Liberalität, Verständnis, Weltoffenheit, fordern, gegenseitig, grenzenlos, erziehen, werben, walten* [5; 6; 11]. Однак, у контексті міжкультурного конфлікту лексико-семантичне поле концепту TOLERANZ наповнюється такими одиницями, як *Deutschlandvernichtung, Herablassung, Schwäche, Unterwerfung, Werteverlust, aushalten, erdulden, nachgeben, über sich ergehen lassen*. Таким чином еталон гуманістичного суспільства конкретизується відповідно до ситуації, набуває кардинально протилежного змісту і перетворюється на еквівалент слабкості та нездатності захистити себе і свої цінності та традиції.

Оскільки йдеться про віртуальний простір як місце, де панує свобода слова і є можливість не ризикуючи висловити власні думки, негативний аспект концептів міжкультурного дискурсу репрезентований набагато більше, ніж у

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Ways of Conceptualization German-Language Discourse (in Ukrainian) [Shljahy konceptualizacii' nimec'komovnoho konfliktного dyskursu]

© Mikhidenko K. O. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
Opanasenko O. I. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

реальному житті. Аналізуючи конфліктний дискурс у рамках міжкультурної комунікації, ми пропонуємо класифікувати концептуалізацію конфліктного комунікативного простору за ознаками категоріальної, структурної чи метафоричної організації знання, і, відповідно, виділяти категоріальні концепти, структурні концепти та метафоричні концепти.

Говорячи про категоріальні концепти, ми маємо на увазі створення нових форм організації знання суб'єктів про себе та своє оточення шляхом поділу і об'єднання концептів міжкультурного дискурсивного простору в опозиційні пари. Спираючись на визначення Болдирєва, ми визначаємо для себе у рамках цього дослідження поняття категорія як концептуальне об'єднання об'єктів у групи на основі спільних одиниць знання про ці об'єкти [1, с. 42]. Категоріальні концепти організовують знання про елементи міжкультурного комунікативного простору шляхом поміщення їх в окремі категорії, що можуть знаходитись в опозиції одна до одної чи взаємодоповнюватись. При цьому, високим є рівень як суб'єктивності, так і соціокультурних умов створення певних категорій (різний суспільно-політичний розвиток, різна система цінностей та ідеалів тощо).

Категоріальний поділ учасників конфліктного дискурсу на «своїх» та «чужих» передбачає створення таких категорій, як, наприклад: WIR (МИ) – IHR/SIE (ВИ / ВОНИ), FREUND (ДРУГ) – FEIND (ВОРОГ), GUT (ДОБРЕ) – SCHLECHT (ПОГАНО).

Так, в умовах конфліктного дискурсу відбувається найбільш загальний поділ учасників конфліктної ситуації на категорії WIR (МИ) – IHR/SIE (ВИ/ВОНИ), за такими спільними ознаками, як національність (*wir, die Deutschen / wir Einheimische*), спільні інтереси (*wir sollten nicht immer so furchtbar tolerant sein*), (*wir, die tolerante Mehrheitsgesellschaft*) або спільна тема розмови (*unser Gespräch*). Категорія WIR (МИ), об'єднуючи індивідів на етнокультурному чи соціальному рівні, передбачає наділення групи, до якої суб'єкт себе відносить, позитивними ознаками, і правом відстоювати свої інтереси, думки та погляди, в той час, як опонент наділяється негативними рисами і розглядається як такий, що своєю поведінкою загрожує гармонійному існуванню групи:

– *Viel zu lange haben wir schon gegeben, es ist an der Zeit nicht alles zu akzeptieren was Muslime oder deren Befürworter sagen dass wir akzeptieren müssen.* [tagesspiegel.de]

Визначними для наповнення категорії ВОРОГ можуть виступати, зокрема,

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу (Українською) [Shljahy konceptualizacii'

nimec'komovnogo konfliktnogo dyskursu]

© Михіденко К. О. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,

Опанасенко О. І. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

релігійні, етнічні або ж ідеологічні ознаки. Так, образ Ворога може репрезентувати конкретна релігія:

– *Im Übrigen wissen Sie vermutlich selbst, dass Hitler vom Islam fasziniert war [...]und der Antisemitismus heute nirgendwo so weit verbreitet ist wie im arabisch-islamischen Raum.* [tagesspiegel.de]

Об'єкт, що поміщається у категорію FEIND (ВОРОГ), у цьому випадку, Іслам, зображується в негативному світлі через активацію загальноприйнятого образу ворога (Гітлер). Негативний образ характеризується через поняття, що суперечать прийнятій системі цінностей суб'єкта та його групи – екстремізм, антисемітизм; ворог гуманізму. На протилежному боці знаходиться «гуманістична більшість у суспільстві»:

– *Islamismus ist einer der Feinde des Humanismus, der toleranten Mehrheitsgesellschaft.* [welt.de]

Дії опонента та групи, до якої він належить, відносяться до категорії SCHLECHT (ПОГАНО); вона може включати різні за характером явища. Так, закритий костюм для купання, що повинен уможливити мусульманкам відвідування басейну і покращити процес інтеграції, у конкретному випадку асоціюється з нав'язуванням чужих традицій і позначається як символ утискання. При цьому, спроба нав'язати корінному населенню чужі культурні норми та традиції поміщається в одну категорію з терактами і представляється таким чином як «всезагальне зло»:

– *Auch ich frage mich, weshalb islamische Unterdrückungs-Symbole die Integration fördern sollen. Das machen doch schon die zunehmenden islamischen Attentate. Würzburg, München, ... die Einschläge kommen näher ...* [welt.de]

Одночасно, постійне підкреслення приналежності до ісламської етнокультурної групи (*islamsiche Unterdrückungs-Symbole, islamischen Attentate*) характеризує й Іслам в цілому як «Зло» і наділяє його такими характеристиками, що суперечать системі цінностей західного світу (*Extremismus, Ausgrenzung der Frauen, Undankbarkeit*).

Другим типом концептуалізації міжкультурного комунікативного простору є структурні концепти, під якими ми розуміємо концепти, які організовують знання про предмет відповідно до знання та реалій певної групи, ідеалів та цінностей, що визначають соціальне та культурне життя цієї групи.

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Ways of Conceptualization German-Language Discourse (in Ukrainian) [Shljahy konceptualizacii' nimec'komovnogo konfliktного dyskursu]

© Mikhidenko K. O. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
Opanasenko O. I. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

Структурна репрезентація не виключає образного характеру ментальних структур, однак, передбачає, насамперед, наділення концепту певними функціональними ознаками та типами відношень до соціального та культурного аспекту реальності. При цьому, знання, репрезентоване концептом не заміщається у дискурсивному континуумі об'єктом через який позначається, а структурується за його ознаками.

Такі абстрактні концепти, як EINWANDERUNG (ІМІГРАЦІЯ), INTEGRATION (ІНТЕГРАЦІЯ), ANPASSUNG (ПРИСТОСУВАННЯ), набувають структурних ознак більш конкретних явищ і стають «вимірюваними». Їм надається конкретне місце у просторі, вони структуруються за ознаками інших, більш конкретних концептів.

Так, концепт EINWANDERUNG (ІМІГРАЦІЯ) може набувати негативного забарвлення, а його лексико-семантичне поле доповнюється одиницями на позначення спонтанної, неконтрольованої події, що докорінно змінює життя суспільства:

– *Weil sie davon ausgeht, dass Zuwanderer einzig nach Deutschland strömen.* [welt.de]

– *Deutschland hat große Probleme, auch schon vor der Zuwanderungswelle gehabt, diese potenzieren sich in den kommenden Jahren.* [tagesspiegel.talkshow fluechtlinge]

Для третього типу, а саме метафоричних концептів, характерна образна репрезентація концептів, що відображають феномени з високим ступенем абстрактності. При цьому, така метафорична репрезентація з одного боку звужує концепт через конкретизацію окремих його ознак, з другого ж боку, наділяє його додатковими ціннісними характеристиками, які до цього могли й не входити до поняттєвого поля абстрактного концепту. Як наслідок, фрагмент дійсності, відображений у концепті, не лише набуває ознак об'єкта, яким позначається, але й практично замінюється ним.

У випадку концепту TOLERANZ (ТОЛЕРАНТНІСТЬ) як атрибут цивілізованого суспільства, зокрема, й німецького (*wir Deutschen sind überwiegend tolerant*) предметом критики є толерантне ставлення з боку німців і відсутність належного ставлення (вдячності, поваги, готовності до інтеграції) з боку іноземців. При цьому концепт ТОЛЕРАНТНІСТЬ метафорично репрезентується в образі «одностороннього руху»:

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу (Українською) [Shljahy konceptualizacii'

nimec'komovnogo konfliktnogo dyskursu]

© Михіденко К. О. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,

Опанасенко О. І. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

– *Da diese Form der Toleranz aber nur eine Einbahnstraße ist bin ich dagegen, dem islamistischen Kleidungsideal Raum einzuräumen, durch den sich insbesondere säkulare oder wenig/nicht gläubige Moslems bedrängt fühlen [welt.de]).*

Таким чином виражається порушення взаємного зв'язку між суб'єктом та об'єктом (реципієнтом), на якого спрямована толерантність як «дія». Образ порушеного зв'язку і як наслідок відсутність зворотного руху від реципієнта до відправника підсилюється метафоричною репрезентацією толерантності як просторово обмеженого візуального явища або як благо чи послуга, надана наперед:

– *In den meisten arabischen Ländern ist die Toleranz sehr überschaubar. [welt.de])*

– *Warum sollen wir plötzlich mit unserer Toleranz so weit in Vorleistung gehen? [tagesspiegel.de]*

Образна репрезентація завжди має високий рівень експресивності, що свідчить про емоційний стан автора та його переживання, пов'язані з тим чи іншим проблемним питанням.

Висновки

На основі проаналізованого матеріалу можна зробити висновки про способи концептуалізації дійсності у цьому фрагменті міжкультурної взаємодії і запропонувати концептуальну модель міжкультурної конфліктної комунікації у віртуальному просторі.

Міжкультурні конфлікти у німецькомовному віртуальному просторі відбуваються на основі суперечностей у системі самосприйняття (Selbswahrnehmung) та сприйняття «Іншого» (Fremdenwahrnehmung).

Можна виділити три типи концептів міжкультурного конфліктного дискурсу: категоріальні, структурні та метафоричні концепти.

Поділ суспільства на «своїх – хороших» і «чужих – поганих», що відбувається у процесі категоризації, свідчить про потребу суб'єктів конфліктного дискурсу у самоствердженні та про пошук підтримки з боку групи «своїх», яку суб'єкт конструює навколо себе.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають, зокрема, у спостереженні за діяхронічним розвитком окремих концептів німецькомовної міжкультурної дійсності, таких як TOLERANZ або WILLKOMMENSKULTUR, а

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Ways of Conceptualization German-Language Discourse (in Ukrainian) [Shljahy konceptualizacii' nimec'komovnoho konfliktного dyskursu]

© Mikhidenko K. O. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
Opanasenko O. I. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

також у порівнянні концептуальної картини німецькомовної та україномовної сучасної міжкультурної дійсності.

Дослідження в цьому напрямку допоможе виявити сутність та причину цих суперечностей і усувати чинники конфліктних ситуацій в міжкультурному вимірі.

Література:

1. Болдырев, Н. Н. *Когнитивная семантика: курс лекций* (Тамбов: Изд-во Тамб. гос. ун-та, 2001), 123.
2. Лакофф, Дж. *Женщины, огонь и опасные вещи: Что категории языка говорят нам о мышлении*, пер. с англ. И. Б. Шатуновского (Москва, Яз. слав. культ. 2014), 792.
3. Макаров, М. Л. *Основы теории дискурса* (Москва, Гнозис, 2003), 276.
4. Мартинюк, А. П. *Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики* (Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011), 196.
5. DUDEN, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Toleranz> (accessed 07.04.2021).
6. *Erklärung von Prinzipien der Toleranz der UNESCO 1995* (Paris, 1995), <https://www.unesco.de/media/1702> (accessed: 06.04.2021).
7. Jäger, S. *Entstehung von Fremdenfeindlichkeit: die Verantwortung von Politik und Medien*, T. 1. Friedrich-Ebert-Stiftung (2002), <http://library.fes.de/fulltext/asfo/01014001.htm#E10E3> (accessed: 06.04.2021).
8. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors We Live By* (Chicago: The University of Chicago Press. London, 1984), 242.
9. Moscovici, S. *The Myth of the lonely paradigm: a Rejoinder*, ed.: Arien Mack. *Social Research: An International Quarterly Representation* 51 (4) (Winter 1984): 939-968.
10. Scharathow, W. *Risiken des Widerstandes. Jugendliche und ihre Rassismuserfahrungen* (Bielefeld: transcript. 2014), 478.
11. Schubert, K., Klein, M. *Das Politiklexikon. 7., aktual. u. erw. Aufl.* (Bonn: Dietz 2018, Lizenzausgabe Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung), <https://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/politiklexikon/225604/toleranz> (accessed: 06.04.2021).
12. Terkessidis, M. *Wessen Erinnerung zählt? Koloniale Vergangenheit und Rassismus heute*, 1. Ed. (HOFFMANN UND CAMPE VERLAG GmbH, 2019), 224.

Джерельна база:

13. <http://www.tagesspiegel.de/politik/ende-der-willkommenskultur-zustimmung-der-deutschen-zur-zuwanderung-geht-deutlich-zurueck/13847466.html>
14. <http://www.welt.de/politik/deutschland/article157214425/Burkini-ist-ein-ambivalent-positives-Kleidungsstueck.html>

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])
 Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу (Українською) [Shljahy konceptualizacii' nimec'komovnogo konfliktnogo dyskursu]

© Міхіденко К. О. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
 Опанасенко О. І. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

15. <http://www.tagesspiegel.de/meinung/einwanderung-und-integration-leitkultur-nein-danke/10196604.html>

References:

1. Boldyrev, N. N. *Kognitivnaya semantika: kurs lektsiy* (Tambov: Izd-vo Tamb. gos. un-ta, 2001), 123.
2. Lakoff, Dzh. *Zhenshchiny, ogon' i opasnye veshchi: Chto kategorii yazika govoryat' nam o myshlenii*, per. s angl. I. B. Shatunovskogo (Moskva, Yaz. slav. kul't. 2014), 792.
3. Makarov, M. L. *Osnovy teorii diskursa* (Moskva, Gnozis, 2003), 276.
4. Martynjuk, A. P. *Slovyk osnovnyh terminiv kognityvno-dyskursyvoi lingvistyky* (Harkiv, HNU imeni V. N. Karazina, 2011), 196.
5. DUDEN, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Toleranz> (accessed 07.04.2021).
6. *Erklärung von Prinzipien der Toleranz der UNESCO 1995* (Paris, 1995), <https://www.unesco.de/media/1702> (accessed: 06.04.2021).
7. Jäger, S. *Entstehung von Fremdenfeindlichkeit: die Verantwortung von Politik und Medien*, T. 1. Friedrich-Ebert-Stiftung (2002), <http://library.fes.de/fulltext/asfo/01014001.htm#E10E3> (accessed: 06.04.2021).
8. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors We Live By* (Chicago: The University of Chicago Press. London, 1984), 242.
9. Moscovici, S. *The Myth of the lonely paradigm: a Rejoinder*, ed.: Arien Mack. *Social Research: An International Quarterly Representation* 51 (4) (Winter 1984): 939-968.
10. Scharathow, W. *Risiken des Widerstandes. Jugendliche und ihre Rassismuserfahrungen* (Bielefeld: transcript. 2014), 478.
11. Schubert, K., Klein, M. *Das Politiklexikon*. 7., aktual. u. erw. Aufl. (Bonn: Dietz 2018, Lizenzausgabe Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung), <https://www.bpb.de/nachschlagen/lexika/politiklexikon/225604/toleranz> (accessed: 06.04.2021).
12. Terkessidis, M. *Wessen Erinnerung zählt? Koloniale Vergangenheit und Rassismus heute*, 1. Ed. (HOFFMANN UND CAMPE VERLAG GmbH, 2019), 224.
13. <http://www.tagesspiegel.de/politik/ende-der-willkommenskultur-zustimmung-der-deutschen-zur-zuwanderung-geht-deutlich-zurueck/13847466.html>
14. <http://www.welt.de/politik/deutschland/article157214425/Burkini-ist-ein-ambivalent-positives-Kleidungsstueck.html>
15. <http://www.tagesspiegel.de/meinung/einwanderung-und-integration-leitkultur-nein-danke/10196604.html>

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi lingvistyky])

Ways of Conceptualization German-Language Discourse (in Ukrainian) [Shljahy konceptualizacii nimec'komovnoho konfliktного dyskursu]

© Mikhidenko K. O. [Mihidenko K. O.], katya.mihidenko@gmail.com,
Opanasenko O. I. [Opanasenko O. I.], opanasenko.univ.kiev@gmail.com

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
ЛІНГВІСТИКИ**
[CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC COMMUNICATIONS]

УДК 811.134.2

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 23.12.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 28.12.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 91.06 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.11>

**МІЖМОВНА ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ НЕСПОРІДНЕНИХ МОВ: ІСПАНСЬКА
Й АНГЛІЙСЬКА МОВИ**

Анастасія Анатоліївна Злотнік (Київ, Україна)

zlotniknastya@gmail.com

магістрантка кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Зоя Олексіївна Гетьман (Київ, Україна)

getmanza50@gmail.com

доктор філологічних наук, професор кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено опису міжмовної інтерференції в іспаномовних країнах на прикладі феномену «Spanglish». У статті окреслено зміст мовної інтерференції та білінгвізму. Розглянуто визначення поняття «мовна інтерференція». Уточнено поняття спенглішу й представлено основні характеристики досліджуваного явища. Виокремлено причини, зміст, наслідки формування феномену «спенгліш». Виявлено основні моделі функціонування явища на матеріалі діалогічного мовлення іспано- й англійськомовних студентів, інтернет-ресурсів, літературних та кінотворів. Окреслено географічні зони, найбільш схильні до формування, розповсюдження та популяризації феномену «спенгліш».

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Міжмовна інтерференція неспоріднених мов: іспанська й англійська мови (Українською) [Mizhmovna

interferenciya nespordnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Злотнік А. А. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Гетьман З. О. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

Особистий внесок. *Автори підтверджують внесок у роботу наступним чином: концепція дослідження: З. О. Гетьман; збір даних: А. А. Злотнік; аналіз та інтерпретація результатів: З. О. Гетьман, А. А. Злотнік; підготовка проекту рукопису: А. А. Злотнік.*

Ключові слова: *мовна інтерференція, білінгвізм, комунікативна ситуація, розмовний дискурс, спенгліш.*

INTERLINGUAL INTERFERENCE OF UNRELATED LANGUAGES: SPANISH AND ENGLISH

Anastasiia A. Zlotnik (Kyiv, Ukraine)

zlotniknastya@gmail.com

Master's student of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Zoya O. Getman (Kyiv, Ukraine)

getmanza50@gmail.com

DSc (Philology), Professor of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the description of interlingual interference in Spanish-speaking countries on the example of the phenomenon of "Spanglish". The article outlines the content of language interference and bilingualism. The definition of the term "language interference" is given. The concept of Spanglish is specified and the main characteristics of the studied phenomenon are presented. The causes, content, and consequences of the formation of the "Spanglish" phenomenon are singled out. The main models of functioning of the phenomenon on the material of dialogic speech of Spanish and English-speaking students, Internet resources, literary and film works are revealed. The geographical areas most prone to the formation, spread and popularization of the phenomenon of "Spanglish" are outlined.

In the end of the research we came to the conclusion that because translation is an integral part of intercultural communication, interference in this case is the result of

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Interlingual Interference of Unrelated Languages: Spanish and English (in Ukrainian) [Mizhmovna interferencija

nesporidnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Zlotnik A. A. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Getman Z. O. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

bilingualism (or multilingualism) of the translator with a subsequent impact on the translation process – often negative. The problem of interference is considered in the framework of language contacts, when a person who speaks two languages violates the rules of correlation of these languages. Languages interact with each other, resulting not only in the borrowing of language units, but also the convergence of languages as a whole.

We figured out that the main reason and condition for the manifestation of interference is bilingualism/multilingualism and linguistic contact. The place of manifestation of interference is the bilingual himself or the person who performs the translation, when he tries to compensate some linguistic units with units from another language, which can involuntarily lead to literalism, accent and distortion of the meaning of the original text.

We found out what are the methods of overcoming unwanted interference, as well as what a teacher can do at school or university to prevent the introduction of signs of speech interference in students' speech.

The authors confirm contribution to the paper as follows: study conception: Z. Getman; data collection: A. Zlotnik; analysis and interpretation of results: Z. Getman, A. Zlotnik; draft manuscript preparation: A. Zlotnik.

Key words: language interference, bilingualism, communicative situation, conversational discourse, spanglish.

Метою нашої роботи є дослідження явищ міжмовної інтерференції в іспаномовних країнах, а також феноменів «Spanglish», «Llanito», «Franglés» та інших як їх прояву.

Актуальність дослідження зумовлено тим, що у світі підвищився інтерес до вивчення іноземних мов, перекладу і світової культури через вивчення, в першу чергу, англійської мови, а так як іспанська мова – друга за поширеністю рідна мова у світі, їх взаємовплив стає все більш помітним, що і зумовило виникнення такого явища як «Spanglish». Питання мовної інтерференції привертає до себе науковий інтерес чималої кількості дослідників, і цій темі присвячено велику кількість робіт як українських лінгвістів, так і зарубіжних науковців. Над цим питанням працювали, зокрема, У. Вайнрайх, Х. Л. Блас Арройо, М. Кортес Морено, Х. Медіна Лопез, М. Михайлов, Є. Верещагін, К. Закір'янов, Ю. Жлуктенко, С. Семчинський, А. Капуш, В. Комісаров, Т. Кияк та багато інших. Недооцінка явища інтерференції, особливо в міжкультурній комунікації та при перекладі, призводить до спотворення початкового смислу висловлення або тексту, а також до непорозуміння між людьми і державами в цілому.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Міжмовна інтерференція неспоріднених мов: іспанська й англійська мови (Українською) [Mizhmovna

interferencija nespovidnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Злотнік А. А. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Гетьман З. О. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Об'єктом дослідження є іспанська мова на сучасному етапі її розвитку, значення якої визначається її місцем у глобалізованому світі, а також «Spanglish», «Llanito», «Franglés».

Матеріалом дослідження слугували публікації, коментарі у соціальних мережах, пісні, реклами і фільм «Spanglish». Теоретичну основу становлять роботи У. Вайнрайха, М. Михайлова, Є. Верещагіна, К. Закір'янова, Ю. Жлуктенка та інших.

Практична цінність роботи полягає в тому, що дане дослідження може бути використане в теоретичних і практичних курсах з іспанської мови у процесі підготовки майбутніх лінгвістів та перекладачів.

Новизна результатів дослідження полягає в тому, що ми інтерпретували «Spanglish», «Llanito» та інші явища як затребуваний мовний феномен і визначили перспективи їх подальшого дослідження.

Основні **методи** дослідження – це метод спостереження та метод порівняння.

Питання контакту двох мов та їх впливу одна на одну є одним із центральних та найскладніших у соціолінгвістиці та перекладознавстві. Особливо ця тема набула важливості в наш час у зв'язку з пришвидшеним розвитком глобалізації та науково-технічного прогресу, міграційних процесів, що призвело до розширення та укріплення відносин між людьми та країнами, представниками різних культур, прискорило процеси акультурації та інкультурації в міжкультурному спілкуванні. Міжкультурний простір тісно пов'язаний з мовою, тому величезну роль грають переклад і міжкультурна комунікація. В основі перекладу завжди лежить білінгвізм, який зазвичай слугує сприятливою умовою для виникнення мовної інтерференції.

У сучасному інформаційному світі питання мовної взаємодії набувають особливого значення, оскільки саме через мову здійснюється контакт між країнами в економічній, соціальній, культурній, науковій та інших сферах. Світова спільнота обстоює збереження всіх мов, які існують у світі на сьогодні. Ця позиція закріплена у Європейській хартії регіональних мов. Підтримка мов етнічних меншин в сучасних реаліях є справою важкою, але в той самий час надзвичайно важливою. Істотною ознакою більшості сучасних суспільств є поліетнічність, яка стає причиною двомовності чи багатомовності, яка, у свою чергу, може стати причиною асиміляції й повного зникнення однієї мови під

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Interlingual Interference of Unrelated Languages: Spanish and English (in Ukrainian) [Mizhmovna interferencija

nesporidnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Zlotnik A. A. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Getman Z. O. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

тиском іншої. Адже свідомість двомовця/багатомовця є особливою. Щодо цього влучною видається метафора французького мовознавця А. Мартіне, який назвав свідомість білінгва «полем бою різних мовних типів і мовленнєвих навичок, що конфліктують між собою, та постійним джерелом мовної інтерференції» [2, с. 18].

Під час взаємодії двох мов часто спостерігається інтерференція – лінгвістичне явище, яке отримало свою назву з області фізики. Спочатку термін «інтерференція» використовувався тільки у фізиці та позначав взаємне посилення та ослаблення хвиль при їх накладанні одна на іншу. В теперішній час він широко розповсюдився в інших науках: психології, лінгвістиці та методиці викладання іноземної мови. У сучасній лінгвістиці термін «інтерференція» (від лат. *inter* – «між, взаємно» + *ferens* – «той, що несе, переносить») [7, с. 88] використовується на позначення явищ, пов'язаних із взаємодією мов та їх взаємним впливом. Термін «лінгвістична інтерференція» ввів американський лінгвіст У. Вайнрайх. Згідно з Вайнрайхом, лінгвістична інтерференція виникає у процесі мовного контакту між людьми, які знають більше однієї мови, внаслідок чого відбуваються випадки відхилення від норм будь-якої із мов. У цілому інтерференція інтерпретується як «перенесення особливостей рідної мови на іноземну мову, що вивчається» [6, с. 66].

Протягом останніх десятиліть ми живемо у такому світі, коли обмін інформацією відбувається швидше, ніж будь-коли. Міграційні потоки, мобільний зв'язок, засоби масової інформації та ключова роль Інтернету – все це зменшило розміри нашої планети. Через це наразі все менше йдеться про зіткнення різних традицій (оскільки все невідоме може стати відомим завдяки одну клацання миші), а більше про зіткнення і злиття культур.

Під час нашого дослідження ми виявили, що мовна інтерференція є дуже актуальною проблемою в сучасній лінгвістиці та перекладознавстві. Недостатній рівень професійної підготовки викликає низку проблем у процесі перекладу, і інтерференція є однією з них. Інтерференція виникає в процесі мовного контакту між людьми, які знають більше однієї мови, внаслідок чого виникають випадки відхилення від норм будь-якої з мов. Як правило, мовна інтерференція означає наслідки впливу однієї мови на іншу, тобто це застосування правил однієї мови до іншої в усному та / або письмовому дискурсі.

Багато вчених роблять спроби у визначенні видів мовної інтерференції.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikativnoi' lingvistyky])

Міжмовна інтерференція неспоріднених мов: іспанська й англійська мови (Українською) [Mizhmovna interferencija nespordnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Злотнік А. А. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Гетьман З. О. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

В. В. Алімов, наприклад, запропонував класифікацію, згідно з якою існують такі види мовної інтерференції, як лексична, семантична, звукова, граматична, орфографічна, стилістична і лінгвокраїнознавча [1, с. 31].

Ми з'ясували, які існують методи подолання небажаної інтерференції, а також що може робити викладач у школі чи вищому навчальному закладі для того, щоб запобігти укоріненню ознак мовної інтерференції у мовленні учнів.

Одна з найважливіших частин нашого дослідження – це явище “Spanglish”, оскільки воно є проявом мовної інтерференції. “Spanglish” – це лінгвістичне явище, продукт змішання двох мов, англійської та іспанської, який найчастіше використовують в районах Сполучених Штатів Америки, де проживає велика кількість іспаномовного населення. Причин такого контакту є дуже багато, і вони дуже різноманітні, але в першу чергу – це продукт імміграції. Коли виникає необхідність спілкування між людьми, які не розмовляють на одній мові, народжується Spanglish. У ньому поєднуються англійські запозичення та зміна і змішання мовного коду, для того, щоб об'єднати частини одного двомовного речення.

Мовці, що використовують Spanglish, який базується на взаємодії двох лінгвістичних кодів, англійського та іспанського, можуть швидко, без вагань, переключатися між двома мовами. Це чергування кодів проявляється зміною речень, включенням окремих слів іншої мови в мовлення, зв'язуванням фраз однієї мови з іншою тощо і вони трапляються як усередині речення, так і ззовні. Ми можемо це спостерігати у таких прикладах *Mucha gente no sabe where Manchester is, Tengo clase, so me voy, You know me gusta mucho bailar* або *You got a mancha on your camisa* [13]. Інші лінгвальні прояви Spanglish варіюються від лексичних запозичень, таких як *vacunar la carpeta* (від *to vacuum*), *rufo* (від *a roof*); словотвірних запозичень, коли, наприклад, корінь слова запозичено з англійської мови, а за допомогою іспанського суфікса *-ear* утворюється відповідне дієслово, при цьому зберігається семантика кореня англійського дієслова: *printear* (від *to print*), *parkear* (від *to park*) або *me estoy frizando* (від *I'm freezing*); до таких кальок як *tuve un buen tiempo* (від *I had a good time*), *perro caliente* (від *hot dog*) або *te llamo para atrás* (від *I'll call you back*).

Однією з найбільш активних сфер взаємопроникнення англійської та іспанської мов, яка демонструє «зміну мовного коду» є комп'ютерна термінологія, а також сфера кібернетики та інформатики. Для цього явища

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Interlingual Interference of Unrelated Languages: Spanish and English (in Ukrainian) [Mizhmovna interferenciya

nesporidnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Zlotnik A. A. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Getman Z. O. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

С. О. Яковлєва пропонує термін «кіберспангліш» [9, с. 26]. Найбільш характерними для цієї сфери лексичними одиницями є: утворені від англійського кореня дієслова: *chatear* (від *to chat*), *webear* (від *to web*), *zipear* (від *to zip*), *digitalizar* (від *digital*), *salvar* (від *to save*); калькування: *terminal tonta* (від *dumb terminal*), *aplicaciones en la red* (від *webapps*).

Spanglish вже поширився всіма Сполученим Штатам. Найбільше він сконцентрований на півдні країни та у великих містах (Флорида, Нью-Йорк), але загалом почути його можна майже у кожному куточку країни. Деякі дослідники цього явища вважають, що на Spanglish розмовляє лише бідне населення або недостатньо освічене, але насправді це не так. На даний момент, Spanglish – це культурний феномен, який ми можемо спостерігати у всьому іспаномовному світі. Його вплив можна побачити у всіх сферах: від повсякденного життя до засобів масової інформації. Почути та побачити Spanglish можна на радіо, телебаченні, в газетах та журналах і в музиці.

Популярність Spanglish спостерігається в рекламах: «*23 sabores blended into one extraordinary taste. Dr Pepper. Inconfundible*», «*Muy Refreshing*», «*Beerveza*», «*Las Palmas Medical Center: Kid Friendly, Abuelita Approved*», «*Fiesta ready pa'tu mundo. What's your mundo?*», «*Dear dance floor, it's about to get caliente in Centro De Oro. Con cariño, Philadelphia*».

Лінгвісти продовжують сперечатися щодо плюсів та мінусів Spanglish та його майбутнього. І досі не можуть прийти до спільного рішення з приводу того, чим він насправді є: діалектом іспанців, які живуть в США, чи започаткуванням нової мови та культури, яка в майбутньому може заповнити увесь американський материк.

Тож проаналізувавши явище Spanglish, його походження, мовців та його характеристики, ми прийшли до висновку, що Spanglish і надалі буде частиною культури Сполучених Штатів, а масштаби його розповсюдження будуть тільки зростати.

Висновки. Проблему інтерференції розглядають в рамках мовних контактів, коли людина, що володіє двома мовами, порушує правила співвідношення цих мов. Мови взаємно впливають одну на одну, в результаті чого відбувається не тільки запозичення мовних одиниць, а й зближення мов в цілому.

Головною причиною і умовою для прояву інтерференції є

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Міжмовна інтерференція неспоріднених мов: іспанська й англійська мови (Українською) [Mizhmovna interferencija nespordnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Злотник А. А. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Гетьман З. О. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

двомовність/багатомовність і мовний контакт. Місцем прояву інтерференції є сам білінгв чи людина, яка виконує переклад, коли вона намагається компенсувати якісь мовні одиниці одиницями з іншої мови, що мимоволі може привести до буквалізму, акценту і спотворення сенсу оригінального тексту.

Інтерференція – це результат двомовності (або багатомовності) з подальшим впливом на процес мовлення – найчастіше негативним. Саме тому у процесі навчання іноземній мові викладач має звертати увагу на прояви інтерференції та запобігати їх вкоріненню у мовлення учнів.

Література:

1. Алімов, В. В. *Интерференция в переводе (на материале профессионально ориентированной межкультурной коммуникации и перевода в сфере профессиональной коммуникации)* (Москва: КомКнига, 2011), 232.
2. Вайнрайх, У. *Мовні контакти. Стан та проблеми дослідження* (Київ: Вища школа, 1979), 263.
3. Єфименко, Т. М. *Дослідження мовної інтерференції у соціальному, психологічному й лінгвістичному планах* (Миколаїв: Science and Education a New Dimension. Philology, 2018).
4. Кардаш, Л. В. *Різноаспектні дослідження мовної інтерференції* (Переяслав-Хмельницький: Молодий вчений, 2016).
5. Кісіль, Л. М. *Передумови запобігання інтерференції в процесі навчання української мови студентів-іноземців* (Харків: Інноваційна педагогіка, 2019).
6. Нелюбін, Л. Л. *Толковый переводческий словарь* (Москва: Флинта, 2011), 320.
7. Розенцвейг, В. Ю. *Языковые контакты* (Ленинград: Наука, 1972), 78.
8. Семенюк, Л. Й. «Міжмовна інтерференція та шляхи її подолання при вивченні другої іноземної мови.» *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»* 55 (2015): 233-235.
9. Яковлева, С. А. «Киберспанглиш: обзор терминологической дискуссии.» *Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Вопросы образования: языки и специальность* 2 (2010): 26-30.
10. Carmen Delia Benítez Correa. *Estudios de la interferencia del español en el aprendizaje de una lengua extranjera* (Madrid, España, 2014-2015).
11. Cummins, J. y Swain, M. *Bilingualism in Education: Aspects of theory, research and practice* (New York: Rutledge, 2014).

12. Jiménez, J. *Lingüística General I. Guía docente*, Vol. 1 (España: Editorial Club Universitario, 2013).
13. Silva-Corvalán, C. *Aspectos lingüísticos del español en Los Angeles. II Congreso Internacional de la Lengua Española* (Valladolid, España, 2001), <http://www.cervantes.es/congresosdelalengua.es> (дата звернення: 01.04.21).

References:

1. Alimov, V. V. *Interferencia en la traducción (al base del material de la comunicación intercultural de orientación profesional y la traducción en el campo de la comunicación profesional)* (Moscow: KomKniga, 2011), 232.
2. Weinreich, W. *Contactos de idiomas. Estado y problemas del estudio* (Kiev: Escuela superior, 1979), 263.
3. Yefimenko, T. M. *Research of language interference in social, psychological and linguistic terms* (Mykolaiv: Science and Education a New Dimension. Philology, 2018).
4. Kardash, L. V. *Multidimensional studies of language interference* (Pereyaslav-Khmelnytsky: Young scientist, 2016).
5. Kisil, L. M. *Prerequisites for preventing interference in the process of teaching Ukrainian to foreign students* (Kharkiv: Innovative pedagogy, 2019).
6. Nelyubin, L. L. *Diccionario de traducción explicativa* (Moscow: Flinta, 2011), 320.
7. Rosenzweig, V. Y. *Contactos lingüísticos* (Leningrad: Nauka, 1972), 78.
8. Semenyuk, L. Y. «Cross Language Interference and ways of their Overcoming while Studing the Second language.» *Naukovi zapysky Nacional'nogo universytetu «Ostroz'ka akademija»*. Serija «Filologichna» 55 (2015): 233-235.
9. Yakovleva, S. A. «Kiberspanglish: revisión de la discusión terminológica.» *Boletín de la Universidad Rusa de Amistad de los Pueblos. Serie: Temas educativos: idiomas y especialidad 2* (2010): 26-30.
10. Carmen Delia Benítez Correa. *Estudios de la interferencia del español en el aprendizaje de una lengua extranjera* (Madrid, España, 2014-2015).
11. Cummins, J. y Swain, M. *Bilingualism in Education: Aspects of theory, research and practice* (New York: Rutledge, 2014).
12. Jiménez, J. *Lingüística General I. Guía docente*, Vol. 1 (España: Editorial Club Universitario, 2013).
13. Silva-Corvalán, C. *Aspectos lingüísticos del español en Los Angeles. II Congreso Internacional de la Lengua Española* (Valladolid, España, 2001), <http://www.cervantes.es/congresosdelalengua.es> (дата звернення: 01.04.21).

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Міжмовна інтерференція неспоріднених мов: іспанська й англійська мови (Українською) [Mizhmovna interferencija nespordnennyh mov: ispans'ka j anglijs'ka movy]

© Злотнік А. А. [Zlotnik A. A.], zlotniknastya@gmail.com, Гетьман З. О. [Get'man Z. O.], getmanza50@gmail.com

УДК 811.134.2

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 03.12.2020 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 11.12.2020 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 85.39 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.12>

ЕМОТИВНО-ЕКСПРЕСИВНА ЛЕКСИКА КРИЗЬ ПРИЗМУ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (на матеріалі іспанських художніх текстів)

Анастасія В'ячеславівна Томко (Київ, Україна)

tomko.anastasiia@gmail.com

магістрантка кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Юлія Валеріївна Андрійченко (Київ, Україна)

juliandri.julia@ukr.net

доктор філологічних наук, професор кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено опису гендерної специфіки вживання емотивно-експресивної лексики в художньому тексті на основі комунікативної поведінки персонажа-жінки і персонажа-чоловіка. Стаття містить огляд історії становлення гендерних досліджень у лінгвістиці та гендерні відмінності в мовній поведінці. Також розглянуто визначення поняття "емотивно-експресивної лексики". Розглянуто теорії виникнення гендерних відмінностей лінгвістики. Дано визначення таким поняттям, як "гендер", "емотивна лексика" та "експресивна лексика". Визначені основні розбіжності реалізації емотивно-експресивної лексики у "чоловічому" та "жіночому" мовленні.

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotyvnno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,

Andriichenko J. V. [Andriichenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

Особистий внесок. Висновки щодо гендерної диференціації використання емотивно-експресивної лексики є особистим внеском в загальну теорію гендерних досліджень, та гендерну лінгвістику зокрема. Також результати даного дослідження можуть сприяти подальшому розвитку емотіології та розробці підходу до аналізу мовної особистості через емоційну складову.

Автори підтверджують внесок у роботу наступним чином: концепція дослідження: Ю. В. Андрійченко; збір даних: А. В. Томко; аналіз та інтерпретація результатів: Ю. В. Андрійченко, А. В. Томко; підготовка проекту рукопису: А. В. Томко.

Ключові слова: емоції, художній текст, стаття, гендерні стереотипи, комунікативна поведінка, емотивно-експресивна лексика.

EMOTIONAL-EXPRESSIVE VOCABULARY THROUGH THE PRISM OF GENDER RESEARCH (on the Material of Spanish Fiction Texts)

Anastasiia V. Tomko (Kyiv, Ukraine)

tomko.anastasiia@gmail.com

Master's student of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Julia V. Andriichenko (Kyiv, Ukraine)

juliandri.julia@ukr.net

DSc (Philology), Professor of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the description of gender specifics of the use of emotionally-expressive vocabulary in a literary text on the basis of communicative behavior of a female character and a male character. The article provides an overview of the history of gender research in linguistics and gender differences in language behavior. The definition of the concept of "emotionally expressive vocabulary" is also considered. The purpose of the study is to try to describe the use of emotionally expressive vocabulary depending on the gender of

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів (Українською) [Emotyvno-ekspresyyna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispans'kyh hudozhnih tekstiv)])

© Томко А. В. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Андрійченко Ю. В. [Andriichenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

the speaker. Definitions such as "gender", "emotional vocabulary" and "expressive vocabulary" are given.

Gender stereotypes of femininity and masculinity, the social roles of women and men, their pattern of behavior, as well as the asymmetry of social relations between men and women are reflected in their communicative behavior. Thus, stereotypes of female and male behavior affect the features of emotional communicative behavior.

The main content of the theory of linguist R. Lakoff, the theory of dominance of B. Thorne and D. Cameron, D. Tannen are outlined. The study allowed us to state that communicative behavior in men and women has characteristic differences, in particular the means of its expression. The main differences in gender communication are identified, namely: conversation, status positions, sphere of communication, etc.

Thus, emotionally expressive vocabulary is characteristic of both male and female speech. However, the means of its actualization differ. Emotionality in women is diverse (epithets, metaphors, exclamations, suffixes), and this can be explained by the fact that women's speech is more emotionally represented, while men's speech is less emotionally rich.

Personal contribution. Conclusions on gender differentiation of the usage of emotional-expressive vocabulary are a personal contribution to the general theory of gender research, and gender linguistics in particular. Also, the results of this study can contribute to the further development of emotiology and the development of an approach to the analysis of language personality through the emotional component.

The authors confirm contribution to the paper as follows: study conception: Yu. Andriichenko; data collection: A. Tomko; analysis and interpretation of results: Yu. Andriichenko, A. Tomko; draft manuscript preparation: A. Tomko.

Key words: emotions, fiction text, gender, gender stereotypes, communicative behavior, emotionally-expressive vocabulary.

Актуальність дослідження визначається існуючими тенденціями розвитку антропоцентричного мовознавства і підвищеним інтересом до аналізу мовних засобів, а також важливістю комплексного вивчення засобів і способів репрезентації емоцій у вербальному і невербальному аспектах комунікативної поведінки особистості.

Метою статті є дослідити наскільки і якими засобами відрізняється реалізація емотивно-експресивної лексики людини, залежно від її гендеру.

У процесі аналізу використовувались наступні **методи** дослідження: описовий метод, який включає аналіз, порівняння та класифікацію мовних фактів; метод контекстуального аналізу.

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotywno-ekspresywna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Andriichenko J. V. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

Новизна даного дослідження полягає у спробі вперше описати гендерну диференціацію щодо використання емотивно-експресивної лексики.

Практичне значення статті полягає у можливості застосування основних висновків та результатів дослідження на теоретичних курсах з лексикології та гендерних досліджень.

Поняття "гендер" з'явилося відносно нещодавно, і його семантичне поле ще недостатньо чітко визначене. У гуманітарних науках поняття "гендер" відображає соціокультурний аспект статевої приналежності людини.

Кожна культура чітко диференціює поведінку людини залежно від її статі, приписуючи їй певні ролі, манеру поведінки, почуття та ін. У цьому значенні бути чоловіком чи жінкою означає слідувати певним соціальним експектаціям, пред'явленим соціумом на основі "правила статі". Сьогодні гендер присутній в усіх сферах життя, і мова не є винятком у цьому напрямку [7, с. 225].

На початку 1970-х лінгвісти, психологи почали надавати великого відмінностям між "чоловічим" і "жіночим" мовленням. Основні погляди включають теорію дефіциту Р. Лакоффа, яка вважає, що "жіноча мова" поступається "чоловічій мові"[5], теорію домінування Б. Торна, який вважає, що "жіноча мова" домінує над "чоловічою" [14], і Д. Камерон висунула теорію, що жінки краще слухають та діляться емоціями з іншими [11]. Вони висунули такі терміни, такі як "жіноча мова", "жіночий реєстр", "гендерлект" та "гендерна мова".

Дослідження гендерних відмінностей у галузі лінгвістики розпочала Р. Лакофф. Вона представила "жіночу мову", і її книга "Мова і місце жінок", опублікована в 1973 р., викликала інтерес лінгвістів до цієї теми дослідження [14, с. 248]. Основною концепцією теорії дефіциту стало твердження, що жіноче мовлення пасивне, неефективне, безпомічне, що жінки відчувають "дефіцит" у певних засобах мовленнєвого вираження. Лакофф вказує на кілька особливостей жіночої мови у своїй книзі, зокрема деталізований опис кольорів та відтінків; афективні прикметники, для вираження емоційного ставлення, а не денотативної інформації; розділові питання, що імплікують невпевненість жінки при вираженні власної думки; слова та вирази, які пом'якшують категоричність тверджень; надто високий ступінь ввічливості та схильність до евфемізації тощо. І хоча надалі деякі аспекти зазнали значної критики, необхідно підкреслити

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів (Українською) [Emotyvno-ekspresyyna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)])

© Томко А. В. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Андрійченко Ю. В. [Andriychenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

значущість цієї роботи, яка стала першою спробою привернути увагу до негативних стереотипних установок по відношенню до жіночої мови, а також торкнулась питань, що стали основою гендерних досліджень для наступних поколінь вчених [9, с. 261-262].

Теорія домінування розглядає жінок як пригноблену групу та інтерпретує мовні відмінності в мові жінок та чоловіків з точки зору домінування чоловіків та підпорядкування жінок. Дослідники, які використовують цю модель, зацікавлені показати, як здійснюється домінування чоловіків.

Теорія розбіжностей підкреслює думку про належність жінок та чоловіків до різних субкультур. Перевагою цього підходу є те, що вона дозволяє розглядати жіночі розмови поза рамками утисків чи безсилля. Натомість дослідники змогли показати сильні сторони мовних стратегій, характерних для жінок, та відзначити способи розмови жінок [13, с. 6-7].

Однією з представників цієї теорії є Д. Таннен, авторка праць "Це не те, що я хотіла сказати!" та "Ти просто не розумієш: жінки та чоловіки у спілкуванні", яка зазначає, що чоловіки й жінки належать до різних мовленнєвих спільнот. На її думку, в них не лише різні стилі спілкування, а й різні комунікативні цілі: жінки спілкуються, щоб зблизитися, поліпшити особистісні стосунки, а чоловіки – заради самоствердження та закріплення свого авторитету. Саме тому спілкування статей часто нагадує спілкування людей з інших країн і часто призводить до непорозуміння. Д. Таннен вважає, що так само, як люди з різних країн розмовляють різними мовами, жінки й чоловіки розмовляють різними гендерлектами [8, с. 458-459].

Наразі стрімкого розвитку зазнає динамічний підхід, оскільки акцент робиться на динамічних аспектах взаємодії. Дослідники, які застосовують такий підхід, дотримуються соціальної конструктивістської точки зору. Гендерна ідентичність розглядається як соціальна конструкція, а не як "дана" соціальна категорія [13, с. 7].

Отже, враховуючи внески представників різних підходів, встановлено, що серед основних розбіжностей "чоловічої" і "жіночої" комунікації, можна виділити такі:

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotyvnno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernykh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Andriichenko J. V. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

• Ведення розмови. Для чоловіків розмова – це обмін інформацією, а для жінок – це взаємодія, жінки схильні ставити на перше місце при спілкуванні близькість, а чоловіки – незалежність. Увага до деталей у жінок є засобом прояву інтересу, створення причетності. Чоловіків дратує ця увага жінок до деталей.

• Статусні позиції. Чоловіки частіше схильні до того, щоб у розмові маніпулювати статусом, жінки частіше ж схильні до встановлення близьких відносин. Жінки відчують себе комфортно, коли розмовляють в присутності своїх друзів і людей, рівних їм за положенням, а чоловіки – коли їм необхідно встановити та зберегти свій статус у групі.

• Сфера спілкування. Більшість чоловіків відчують себе комфортно, коли виступають публічно, жінки віддають перевагу приватним бесідам.

• Теми обговорення. Чоловіки частіше обговорюють футбол, політику, становище на біржі, тобто вважають за краще говорити про політичні відносини, а не про особисті. Чоловіки вважають гарною розмову про факти, неособисті проблеми, жінки – особисту бесіду. На чоловіків наводять тугу суто жіночі теми розмови, теж саме можна сказати про жінок.

• Стиль слухання чоловіків і жінок. Стиль слухання чоловіків сфокусований на інформаційний рівень розмови, жіночий – на взаємини, тобто на мета-інформаційний рівень [5].

Без емоцій неможливе мовне існування *homo sapiens*, вони пронизують усі сторони життя людини. Емоційний простір людини передбачає існування спільного (інваріантного) емоційного смислового поля, який кодується і відтворюється в лексичних та фразеологічних мовних знаках. Ці емотивні знаки забезпечують як внутрішнє, так і міжкультурне спілкування на емоційному рівні.

Протягом останніх років науковці досягли значних результатів у дослідженні механізмів мовного вираження емоцій людини, що говорить, і мовної номінації, інтерпретації емоцій як об'єктивної сутності того, хто говорить і слухає. На мовному рівні емоції трансформуються в емотивність, тобто емоції є психологічною категорією, а емотивність – мовною. Існує вузьке і широке розуміння емотивності. У широкому розумінні ця категорія охоплює всі мовні засоби відображення емоцій. Категорія емотивності об'єднує семантично близькі

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів (Українською) [Emotyvno-ekspresyyna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)])

© Томко А. В. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Андрійченко Ю. В. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

мовні одиниці різних рівнів. Коли розглядається категорія емотивності на матеріалі лексики, завжди виникає проблема емотивного значення. Трактуючи емотивного значення тісно пов'язане з розумінням категорії емотивності, ось чому розуміння емотивного значення розглядається як засіб вираження емоцій того, хто говорить. Емотивне значення – це значення (семема), єдина структура, яка містить сему емотивності цієї чи іншої категорії, тобто це значення, в якому виражено або визначено емотивний зміст [1, с. 16-17].

Існуючі стереотипні уявлення про емоційну сферу жінки і чоловіка відображаються повною мірою в художньому тексті. Жінці приписується більша емоційність і чутливість в порівнянні з чоловіком, а чоловік згідно з гендерними стереотипами відрізняється логічністю, раціональністю, об'єктивністю, що відбивається в комунікативній поведінці. Для нашого дослідження інтерес представляє вивчення емотивно-експресивної лексики у художньому тексті з урахуванням фактора впливу гендеру на комунікативну поведінку особистості [11, с. 55-56].

Експресивна лексика – слова, що містять у своїй семантиці конотативні семи, що виражають ласку, жарт, іронію, печаль, смуток, радість, фамільярність тощо [3, с. 61]. Але ж суб'єктивне ставлення чи сприймання співвідноситься з емоційно-чуттєвою сферою, а відтак експресивність мовних одиниць неминує виникати, коли вони позначені емоційністю [2, с. 68].

Емотивна лексика – категорія слів на позначення емоцій, почуттів, переживань (або які надають такого емотивно-експресивного забарвлення іншим) та слів, що здатні впливати на емоційну сферу мовців; слова, що мають у своєму значенні компонент об'єктивного і компонент суб'єктивного значення, такі слова виражають певне почуття, оцінку, позитивне чи негативне сприймання дійсності. Це може бути виражене семантикою слова, привнесене афіксами (похідність слова), певним контекстом. За своїм стилістичним забарвленням така лексика може виявляти різні відтінки – урочистості, піднесеності, шанобливості, пестливості, лагідності, схвальності, фамільярності, жартівливості, тощо [3, с. 61]

Співвіднесеність між емотивністю та експресивністю найбільш прозоро виявляється на лексичному рівні мови: коли людина, користуючись певним

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotyvnno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernykh doslidzhen' (na materialy ispanyi'kyh hudozhnykh tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V., tomko.anastasiia@gmail.com,
Andriichenko J. V. [Andriichenko Ju. V., juliandri.julia@ukr.net]

типом лексики, висловлює свої позитивні чи негативні емоції, у цьому їй завжди допомагає експресія, яка обов'язково супроводить вияви почуттів. Розчленування такої лексики на емотивну та експресивну умовне, тому вважаємо доцільним послуговуватися терміном "емотивно-експресивна лексика" [2, с. 68-69].

Експресія може виявлятися лексично, коли корінь слова містить позитивний чи негативний семантичний заряд, або за допомогою словотворчих афіксів, які механічно "прищеплюють" слову нові відтінки. Виокремлюють дві групи лексичних експресивів:

1. внутрішньосистемні експресиви – слова, семантичне ядро яких саме собою привносить позитивну або негативну інформацію; більшість таких одиниць належать до абстрактної лексики. Експресія таким мовним знакам притаманна внутрішньо, вона є постійною і невід'ємною їхньою ознакою у будь-яких ситуативно-контекстних умовах. Інгерентна експресивність характерна також для вигуків та звуконаслідувальних слів. Априорі емотивно-забарвленими словами є вульгаризми, жаргонізми та лайливі слова.

2. контекстуальні експресиви – нейтральні одиниці, які набувають експресії лише у відповідному контексті. Такий процес найчастіше відбувається при творенні метафор та епітетів. При перенесенні частини лексичного значення на інший об'єкт виникає додаткове семантичне навантаження та емоційне забарвлення. Слова, в яких емоційність виражається словотворчими засобами, творяться за допомогою: суфіксів – демінутивних, меліоративних, пейоративних; префіксів [10].

Як ми вже згадували вище, однією з характеристик жіночого мовлення є те, що воно виразніше, ніж чоловіче. Жінки схильні висловлювати свої почуття більш вільно і відкрито. Однак таке вираження жінки повинно бути м'яким і поміркованим, і для цього вона використовує багато ресурсів. Наприклад, з точки зору інтонації спостерігається більша різниця в тембрі голосу, більший діапазон інтонацій та надмірне подовження голосних чи приголосних, що супроводжують вживання вигуків. Що стосується лексичних відмінностей, то в більшій мірі застосовуються підсилювачі та слова з емотивним навантаженням, щоб надати більший виразний відтінок, ніж у мовленні чоловіків. Це не означає, що вони є суто характеристикою жіночого мовлення, а просто те, що саме жінки

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів (Українською) [Emotyvno-ekspresyyna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispan'skyh hudozhnih tekstiv)])

© Томко А. В. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Андрійченко Ю. В. [Andriychenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

використовують їх частіше, і це також залежить від віку та соціальної групи мовців [14].

Отже, оскільки жінок прийнято вважати більш емоційними, то вважається, що їхньому мовленню притаманна присутність вигуків, які виражають емоції, почуття, переживання: – *Vaya por Dios, qué suerte tengo – dijo Chamorro* [18, с. 108] – *Buf, la verdad – dijo, después de ver las imágenes—, ya me gustaría decirte que los tengo fichados, pero ni de lejos* [19, с. 26]. – *Vaya, veo que vuelves a ser tú – opinó Chamorro* [19, с. 44].

Типовим чоловічим способом вираження негативних емоцій є вживання грубої лексики, наприклад: *Éste podría ser un sitio de puta madre* [19, с. 32]. – *Me cago en la hos... – saltó el padre*– [19, с. 42]. Також: *Y a veces hay cabrones que no te pagan aunque tu mercancía valga* [18, с. 189]. В той час як жінкам притаманне вживання евфемізмів – значення, яким наділяють той чи інший вираз замість застосування вислову або слова, які можуть сприйматися грубими, різкими та образливими. Евфемізми характеризуються експресивністю висловлювань та носять відтінок оцінності [4, с. 110]. Наприклад, –*Ostras, –exclamó Bermúdez, al verlo* [19, с. 17]. *Tienen que prometerme ustedes que no van a molestar a esa pobre anciana para desenterrar recuerdos dolorosos* [17, с. 112].

Також "жіноче" мовлення наповнене словами, що містять суб'єктивну оцінку: якісні оціночні прикметники чи слова утворені зменшувально-пестливими суфіксами. Таке використання має позитивне значення, наприклад: –*Lo más rápido –siguió diciendo Anglada–, es tomar el avioncito a Tenerife desde aquí y luego otro avioncito desde Tenerife a La Palma. El mejor equilibrio velocidad-precio, barco a Tenerife y avioncito después* [18, с. 103]. –*Eso sí, el lugar es rarito – siguió razonando Chamorro* [19, с. 16].

Але використання чоловіками слів з демінутивними суфіксами має зневажливе або негативне значення: *Si te mareas con estas olitas es que eres de mareo fácil* [18, с. 60].

У комунікативній поведінці персонажа жінки переважає дескриптивний стиль спілкування. На відміну від чоловіків, жінка описує свої почуття і переживання, а не називає причину, тому в її мовленні багато слів семантичного поля емоцій, що можуть мати, як позитивну так і негативну конотацію,

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotyvnno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernykh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,

Andriichenko J. V. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

наприклад: *—La verdad, señor Manrique —le dijo—, no veo cómo puede soportar la vergüenza de ver a su pobre madre aquí, por culpa de su chulería [19, с. 35]. —Sí, claro que te cuento más. Tampoco era una tragedia. Cosa de darle un susto y hacerle entender de qué iba el negocio [18, с. 211]. Tengo una sorpresa para ti [17, с. 56].*

Також жіноче мовлення відрізняється гіперболізованою експресією. У репрезентації емоційного стану жіночі персонажі частіше використовують описові конструкції, метафоричні вирази, перебільшення, інтенсифікатори. Наприклад: *—El policía con más mala sangre de todo el Marruecos español [20, с. 114]. —Vas a vestirme de morita con un jaique, —dijo mientras cerraba la puerta a su espalda—. Dentro de ellos cabe el universo entero [20, с. 115]. Me temo que tenéis un problema a la hora de aceptar el mundo tal y como es. Y a veces se os cruzan los cables, se os nubla la vista y os da por tratar de torcer el mundo de mala forma para que se parezca a lo que a vosotros os gustaría que fuera [20, с. 51].*

Висновки. Гендерні стереотипи фемінності і маскулінності, соціальні ролі жінок і чоловіків, їх модель поведінки, а також асиметричність соціальних відносин між чоловіком і жінкою відображаються на їхній комунікативній поведінці. Таким чином, стереотипи жіночого і чоловічого поведінки впливають на особливості емоційної комунікативної поведінки.

Окреслено основний зміст теорії мовознавиці Р. Лакофф, теорію домінування Б. Торна та Д. Камерон, Д. Таннен. Проведене дослідження дало змогу стверджувати, що комунікативна поведінка у чоловіків та жінок має характерні відмінності, зокрема засоби її вираження. Визначено основні розбіжності у гендерній комунікації, а саме: ведення розмови, статусні позиції, сфера спілкування тощо.

Отже, емотивно-експресивна лексика характерна як для чоловічого, так і жіночого мовлення. Проте, засоби її актуалізації відрізняються. Емотивність у жінок – різнопланова (епітети, метафори, вигукі, суфікси), і це можна пояснити тим, що жіноче мовлення – більш емотивно представлене, натомість, чоловіче мовлення – менш емотивно насичене.

Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з аналізом емотивно-експресивної лексики в когнітивному, лінгвопрагматичному, психолінгвістичному, лінгвокультурологічному аспектах.

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів (Українською) [Emotyvno-ekspresyyna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)])

© Томко А. В. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
 Андрійченко Ю. В. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

Література:

1. Бабак, А. О., Андрійченко, Ю. В. «Лінгвопрагматичні засоби вираження емоцій в художніх іспаномовних текстах.» Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики 17 (2010): 14-20, http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2010_17_4.
2. Вавринюк, Т. І. «Емоційно-експресивна лексика в поетичному мовленні (на матеріалі творів Ліни Костенко).» Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету 4 (2010): 67-73, http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2010_4_11.
3. Загнітко, Анатолій. *Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни* (Донецьк: ДонНУ, 2012), 350.
4. Киречук, В. В. «Втілення лінгвістичних механізмів евфемії в текстах художніх творів Лоренсо Сільви.» Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики 35 (2019): 107-116, <https://doi.org/10.17721/2663-6530.2019.35.09>
5. Костенко, В. О. «Роль гендерного аспекту в комунікативній поведінці людини.» *Актуальні проблеми сучасної іноземної філології: Студентський науковий вісник* (Рівне: РДГУ, 2018): 98-103.
6. Лакофф, Р. «Язык и место женщины.» *Введение в гендерные исследования. Часть II. Хрестоматия*, под ред. С. В. Жеребкина (Харьков: ХЦГИ, 2001; СПб.: Алетея, 2001), 798.
7. Маслова, Ю. П. «Мовна реперзентація гендеру.» *Наукові записки. Серія Філологічна* 12 (2009): 24–233.
8. *Основи теорії гендеру: юридичні, політологічні, філософські, педагогічні, лінгвістичні та культурологічні засади: монографія, кол. авт.; ред. Л. Р. Наливайко, І. О. Грицай* (Київ: «Хай-Тек Прес», 2018), 348.
9. *Основи теорії гендеру: навчальний посібник* (Київ: "К.І.С.", 2004), 536.
10. *Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія*, М. Голянич, Р. Стефурак, І. Бабій (Івано-Франківськ: Сімик, 2011), 272.
11. Щербакова, И. В. «Гендерная специфика репрезентации эмоций в художественном тексте.» *Известия Южного федерального университета. Филологические науки* 4, 54-63.
12. Cameron, Deborah and Kulick, Don. *Language and Sexuality* (Cambridge University Press, Cambridge, 2003)

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotyvno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernykh doslidzhen' (na materialy ispan's'kyh hudozhnih tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Andriichenko J. V. [Andriichenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

13. Jennifer, Coates. *Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language*, 3rd ed. (New York: Routledge, 2004), 245.
14. Lihong, Gu. «Language and Gender: Differences and Similarities.» *2013 International Conference on Advances in Social Science, Humanities, and Management (ASSHM 2013)*: 248-251, doi.org/10.2991/asshm-13.2013.46
15. Paloma, Trenado. *Reflexiones sobre las diferencias entre el lenguaje femenino y masculino en español*, <https://ci.nii.ac.jp/naid/110008802887/en/>
16. Thorne, Barrie and Henley, Nancy (eds.) *Language and Sex: Difference and Dominance* (Newbury House, Rowley, MA, 1975).

Джерела ілюстративного матеріалу:

17. Carlos Ruíz Zafón. *La sombra del viento*, <http://lelibros.us/libro/descargar-libro-la-sombra-del-viento-en-pdf-epub-mobi-o-leer-online>
18. Lorenzo Silva. *La niebla y la doncella*, <http://lelibros.us/libro/descargar-libro-la-niebla-y-la-doncella-bevilacqua-en-pdf-epub-mobi-o-leer-online>
19. Lorenzo Silva. *Nadie vale más que otro*, <http://lelibros.us/libro/descargar-libro-nadie-vale-mas-que-otro-bevilacqua-en-pdf-epub-mobi-o-leer-online>
20. María Dueñas. *El tiempo entre costuras*, https://www.lacomarcadepuertollano.com/diario/noticias/2020_03_20/2020_03_20_No_44-a.pdf

References:

1. Babak, A. O., Andrijchenko, Ju. V. «Lingvopragmatychni zasoby vyrazhennja emocij v hudozhnih ispanomovnyh tekstah.» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 17 (2010): 14-20, http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2010_17_4.
2. Vavrynjuk, T. I. «Emocijno-ekspresyivna leksyka v poetychnomu movlenni (na materialy tvoriv Liny Kostenko).» *Filologichni studii. Naukovyj visnyk Kryvoriz'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu* 4 (2010): 67-73, http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2010_4_11.
3. Zagnitko, Anatolij. *Slovnyk suchasnoi' lingvistyky: ponjattja i terminy* (Donec'k: DonNU, 2012), 350.
4. Kyrechuk, V. V. «Vtilennja lingvistychnyh mehanizmiv evfemii' v tekstah hudozhnizh tvoriv Lorenzo Sil'vy.» *Problemy semantyky, pragmatyky ta kognityvnoi' lingvistyky* 35 (2019): 107-116, <https://doi.org/10.17721/2663-6530.2019.35.09>

(Актуальні питання комунікативної лінгвістики [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])
 Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів (Українською) [Emotyvno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispans'kyh hudozhnih tekstiv)])

© Томко А. В. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
 Андрійченко Ю. В. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

5. Kostenko, V. O. «Rol' gendernogo aspektu v komunikatyvnyj povedinci ljudyny.» *Aktual'ni problemy suchasnoi' inozemnoi' filologii': Students'kyj naukovyj visnyk* (Rivne: RDGU, 2018): 98-103.
6. Lakoff, R. «Yazyk i mesto zhenshchiny.» *Vvedenie v gendernye issledovaniya. Chast' II. Khrestomatiya*, pod red. S. V. Zherebkina (Khar'kov: KhTsGI, 2001; SPb.: Aleteya, 2001), 798.
7. Maslova, Ju. P. «Movna reperzentacija genderu.» *Naukovi zapysky. Serija Filologichna* 12 (2009): 24–233.
8. *Osnovy teorii' genderu: jurydychni, politologichni, filosof's'ki, pedagogichni, lingvistychni ta kul'turologichni zasady: monografija*, kol. avt.; red. L. R. Nalyvajko, I. O. Grycaj (Kyiv: «Haj-Tek Pres», 2018), 348.
9. *Osnovy teorii' g'enderu: navchal'nyj posibnyk* (Kyiv: “K.I.S.”, 2004), 536.
10. *Slovyk lingvistychnyh terminiv: leksykologija, frazeologija, leksykografija*, M. Goljanych, R. Stefurak, I. Babij (Ivano-Frankivs'k: Simyk, 2011), 272.
11. Shherbakova, I. V. «Gendernaja specifika reprezentacii jemocij v hudozhestvennom tekste.» *Izvestija Juzhnogo federal'nogo universiteta. Filologicheskie nauki* 4: 54-63.
12. Cameron, Deborah and Kulick, Don. *Language and Sexuality* (Cambridge University Press, Cambridge, 2003)
13. Jennifer, Coates. *Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language*, 3rd ed. (New York: Routledge, 2004), 245.
14. Lihong, Gu. «Language and Gender: Differences and Similarities.» *2013 International Conference on Advances in Social Science, Humanities, and Management (ASSHM 2013)*: 248-251, doi.org/10.2991/asshm-13.2013.46
15. Paloma, Trenado. *Reflexiones sobre las diferencias entre el lenguaje femenino y masculino en espanol*, <https://ci.nii.ac.jp/naid/110008802887/en/>
16. Thorne, Barrie and Henley, Nancy (eds.) *Language and Sex: Difference and Dominance* (Newbury House, Rowley, MA, 1975).
17. Carlos Ruíz Zafón. *La sombra del viento*, <http://lelibros.us/libro/descargar-libro-la-sombra-del-viento-en-pdf-epub-mobi-o-leer-online>
18. Lorenzo Silva. *La niebla y la doncella*, <http://lelibros.us/libro/descargar-libro-la-niebla-y-la-doncella-bevilacqua-en-pdf-epub-mobi-o-leer-online>
19. Lorenzo Silva. *Nadie vale más que otro*, <http://lelibros.us/libro/descargar-libro-nadie-vale-mas-que-otro-bevilacqua-en-pdf-epub-mobi-o-leer-online>
20. María Dueñas. *El tiempo entre costuras*, https://www.lacomarcadepuertollano.com/diario/noticias/2020_03_20/2020_03_20_No_44-a.pdf

(Current issues in linguistic communications [Aktual'ni pytannja komunikatyvnoi' lingvistyky])

Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts)

(in Ukrainian) [Emotyvnno-ekspresyivna leksyka kriz' pryzmu gendernyh doslidzhen' (na materialy ispans'kyh hudozhnih tekstiv)]

© Tomko A. V. [Tomko A. V.], tomko.anastasiia@gmail.com,
Andriichenko J. V. [Andrijchenko Ju. V.], juliandri.julia@ukr.net

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ [CURRENT ISSUES IN LINGUOCULTURAL STUDIES]

УДК 811.133.1

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 08.02.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 11.02.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 98.03 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.13>

МОВНА ОСОБИСТІСТЬ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА: ЗАГАЛЬНИЙ ПІДХІД

Наталя Володимирівна Миронова (м. Київ, Україна)

natalia.myronova@knlu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри романської і новогрецької філології і перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

У статті розглянуто питання феномену мовної особистості політичного лідера. Увага приділяється перспективам комплексного підходу у вивченні мовної особистості політика у політичному дискурсі, який, як різновид персуазивного дискурсу, є широко розповсюдженим, значно впливає на суспільну свідомість, що через маніпулятивну силу надає мовного впливу на адресата з метою внести когнітивні зміни в його картину світу.

Особистим внеском автора у розробку досліджуваного питання є, по-перше, спроба класифікувати роботи з зазначеної проблеми; по-друге, сформулювати таке теоретичне підґрунтя, що дозволить дослідити мовну особистість окремого політика як комплекс, що складається з когнітивної, вербальної, прагматичної систем конкретного політика; по-третє, довести, що політик виступає як когнітивно-мовний суб'єкт власного і інституційного дискурсів. Це обумовлює особливості мовної поведінки політика, його вибір мовних стратегій і тактик.

Ключові слова: політичний дискурс, суб'єкт політичного дискурсу, когнітивна модель політичного дискурсу, імідж політичного лідера, когнітивно-мовленнєві стратегії дискурсу.

(Актуальні питання лінгвокультурології [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Мовна особистість політичного лідера: загальний підхід (Французькою) [Movna osobystist' politychnogo lidera: zagal'nyj pidhid]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knlu.edu.ua

LANGUAGE PERSONALITY OF A POLITICAL LEADER: A GENERAL APPROACH

Natalia V. Myronova (Kyiv, Ukraine)

natalia.myronova@knlu.edu.ua

PhD (Philology), Associate Professor at Department of Romance
and Modern Greek Philology and Translation,
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
03150, Kyiv, 73, Velyka Vasylkivska Str.

The article considers the phenomenon of the linguistic personality of a political leader. Attention is paid to the prospects of a comprehensive approach to the study of linguistic personality of a politician in political discourse, which, as a kind of persuasive discourse, is widespread, and which significantly affects the social consciousness, which exerts linguistic influence on the addressee through manipulative power to make cognitive alterations to the world view.

The special author's contribution to development of the investigated question consists in an attempt to, first of all, classify works on the mentioned problem, basing on the object of the research; secondly, to form such a theoretical basis that will allow me to study the linguistic personality of a particular politician as a variant and as a specific elements combination of different levels of this type of linguistic personality, i.e. as a complex consisting of cognitive, verbal, pragmatic systems of a particular politician; thirdly, to prove that a politician acts as a cognitive-linguistic subject of his own and institutional discourse, where "I – individual" and "I – social" are correlated with "politician – a unique linguistic personality" and "politician – a representative of a particular social institution". This determines the particularities of the linguistic behavior of the politician, enshrined in the texts created by him/her; the choice of language strategies and tactics, which depends on both: specific communicative situation and personality type of the political leader, his beliefs and stands on a particular matter.

The application of the cognitive model of political discourse, which includes the characteristics of a political figure as a linguistic personality and the characteristics of speaker's cognitive-linguistic strategies, allowed to approach some aspects of the linguistic personality manifestation in political discourse.

The research of a set of abilities and characteristics which influence political leader's creation and perception of linguistic works, that differ by the degree of complexity, depth and accuracy of reality reflection, a certain target orientation and the research of perception and

(Current issues in linguocultural studies [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Language Personality of a Political Leader: a General Approach (in French) [Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knlu.edu.ua

generation of speech processes, considered in their interrelation, allowed me to characterize the political leader as a linguistic personality.

Keywords: *political discourse, subject of political discourse, cognitive model of political discourse, image of a political leader, cognitive-linguistic strategies of discourse.*

PERSONNALITÉ LINGUISTIQUE D'UN LEADER POLITIQUE: APPROCHE GLOBALE

Natalia V. Myronova (Kyiv, Ukraine)

natalia.myronova@knlu.edu.ua

candidat ès sciences philologiques, maître de conférences de la chaire de philologie et de traduction romaine et grecque

Université nationale linguistique de Kyiv

(Ministère de l'éducation et de la science de l'Ukraine),

73 rue Velyka Vasylkivska, Kyiv, Ukraine, 03680

L'article traite des questions du phénomène de la personnalité linguistique d'un dirigeant politique. L'attention est accentuée sur les perspectives d'une approche intégrée de l'étude de la personnalité linguistique d'un homme politique dans le discours politique, qui, en tant que discours persuasif, est répandu, affecte considérablement la conscience publique, par le pouvoir de la manipulation exerce un effet de parole sur destinataire afin de faire des changements cognitifs dans son image du monde.

La contribution particulière de l'auteur à l'élaboration de cette question d'étude est, premièrement, une tentative de classer les travaux sur ce problème; deuxièmement, former de telles bases théoriques qui permettront d'étudier la personnalité linguistique d'un politicien individuel en tant que complexe constitué de systèmes cognitifs, verbaux et pragmatiques d'un politicien spécifique; troisièmement, prouver que le politique agit comme un objet cognitivo-linguistique de son propre discours et de son discours institutionnel, qui détermine les particularités de son comportement de discours du politicien, son choix de stratégies et tactiques de discours.

Mots-clés: *discours politique, sujet du discours politique, modèle cognitif du discours politique, image d'un leader politique, stratégies cognitives du discours.*

Introduction. Le changement de paradigme scientifique en linguistique dans la deuxième moitié du XXe siècle conduit à actualiser la question de la relation entre l'homme et la langue. Le problème de la personnalité linguistique vient au premier plan.

(Актуальні питання лінгвокультурології [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Мовна особистість політичного лідера: загальний підхід (Французькою) [Movna osobystist' politychnogo lidera: zagal'nyj pidhid]

© МIRONOVA Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knlu.edu.ua

Formulation d'un but et des objectifs de l'article. Le but de cette recherche scientifique est une analyse approfondie des bases théoriques de la recherche dans le domaine du discours politique, surtout de la personnalité politique comme de la personnalité linguistique.

Analyse des recherches et des publications récentes. En linguistique nationale, l'étude du phénomène d'une personnalité linguistique se correspond tout d'abord avec les noms de V. V. Vinogradov et Yu. N. Karaulov. V. V. Vinogradov a été le premier qui a introduit le terme «personnalité linguistique» dans l'usage scientifique, en l'utilisant dans l'analyse des images de l'auteur et du destinataire dans divers types de textes [1, p. 53-175]. Dans les travaux de Yu. N. Karaulov, le problème de la personnalité linguistique reçoit une base théorique profonde [4]. C'est sa conception de la personnalité linguistique qui devient fondamentale pour les générations suivantes des chercheurs (S. G. Vorkachev, V. I. Karasik, V. P. Neroznak etc.).

Sous la personnalité linguistique Yu. N. Karaulov comprend «la totalité des capacités et des caractéristiques d'une personne, qui déterminent la création et la perception des œuvres de la parole (des textes), qui diffèrent par a) le degré de complexité structurelle et linguistique, b) le profondeur et la précision du reflet de la réalité, c) une certaine orientation de la cible » [5, p. 3-10].

Yu. N. Karaulov note que l'étude et la description d'une personnalité linguistique supposent la reconstruction de la structure d'une personnalité linguistique à partir de son discours. Une étude approfondie d'une personnalité linguistique, selon Yu. N. Karaulov, comprend :

- a) la caractérisation du niveau verbal et sémantique de son organisation;
- b) la reconstruction de l'image linguistique du monde, ou thésaurus d'une personnalité donnée (la caractéristique du niveau cognitif);
- c) l'identification de sa vie ou de ses dominantes situationnelles, attitudes, motivations reflétées dans le discours (les caractéristiques du niveau de la motivation) [4, p. 43].

Une telle description permet de révéler les conditions préalables philosophiques et de vision du monde, les caractéristiques ethno-nationales, les caractéristiques sociales et les origines historiques et culturelles de la personnalité linguistique.

Aperçu du matériel principal de la recherche. La seconde moitié du XXe siècle est également marquée par un intérêt croissant pour comportement langagier des

(Current issues in linguocultural studies [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Language Personality of a Political Leader: a General Approach (in French) [Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

représentants de divers groupes professionnels. À cet égard, la sphère de la communication politique n'est pas laissée sans attention. Un politicien agit, d'une part, en tant que porteur de caractéristiques individuelles communicatives-pragmatiques et linguistiques-stylistiques, d'autre part, en tant que représentant de toute une classe, un type de personnalité linguistique institutionnelle qui porte des signes d'appartenance à un groupe.

En règle générale, l'objet de la recherche concerne les dirigeants politiques – des chefs d'État (E. Macron, J. Biden, V. Zelenski etc.), des chefs de gouvernement (A. Merkel, D. Cameron, B. Jones etc.), des chefs de partis politiques et des représentants éminents de l'opposition politique (C. Royal, H. Clinton etc.).

Le caractère public et l'énorme potentiel manipulateur de la communication politique ont suscité l'intérêt de nombreuses écoles et tendances linguistiques.

La représentation du discours des politiciens se fait dans le cadre et à l'intersection d'un certain nombre de sciences : sociolinguistique, linguistique culturelle, pragmatique, rhétorique, etc. et est une caractéristique des différents niveaux de réalisation d'une personnalité linguistique.

À cet égard, il semble possible de diviser toute la variété des travaux sur cette question en plusieurs groupes:

- les études de la composante cognitive du discours des politiciens;
- la recherche du comportement éloquent du politicien dans l'aspect contenu-communicationnel;
- la représentation rhétorique de personnalités politiques;
- les études des caractéristiques acoustiques du discours des politiciens.

La manifestation de la personnalité linguistique dans le discours politique mérite une attention particulière, car le discours politique est aujourd'hui largement répandu et exerce une influence forte sur la conscience publique.

Le discours politique reflète un système des relations humaines, réalisées, dans une large mesure, à travers le langage. Tout texte politique ne doit être étudié que dans le discours, c'est-à-dire en tenant compte de la situation politique dans laquelle il est créé, et de sa relation avec d'autres textes, des objectifs, des opinions politiques et des qualités personnelles de l'auteur.

Le discours politique comme une sorte de discours persuasif a un pouvoir manipulateur, qui s'exprime dans l'impact verbal sur le destinataire afin de faire des changements cognitifs dans son image du monde. L'impact de la parole est réalisé à

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

travers des stratégies et des tactiques de la communication, dont le fond est d'opérer sur la connaissance du destinataire, sur ses émotions, sa volonté, ses catégories de valeur.

La personnalité linguistique d'un homme politique, comme tout autre type de la personnalité linguistique, s'exprime dans la langue (textes) et à travers la langue et est reconstruite dans ses caractéristiques essentielles sur la base des moyens linguistiques. Dans la structure de la personnalité linguistique on peut distinguer de différents niveaux: cognitif (le système de connaissances sur le monde), verbal (les connaissances lexicales et grammaticales) et motivationnel (les objectifs, les motifs, les paramètres de la personnalité). Ainsi, la personnalité linguistique d'un politicien particulier doit être considérée comme une option, une combinaison spécifique des éléments de différents niveaux de ce type de personnalité linguistique, c'est-à-dire comme un complexe constitué de systèmes cognitifs, verbaux et pragmatiques d'un politicien particulier.

Dans la recherche moderne sur l'analyse de la personnalité linguistique, le sujet de l'analyse est le plus souvent le système de personnalité linguistique d'un politicien particulier ou un élément distinct du système, par exemple: le système cognitif de la politique, les concepts spécifiques dans les discours ou les campagnes électorales d'un politicien, des systèmes de métaphores conceptuelles et des objectifs spécifiques dans un certain genre de discours, des moyens d'auto-présentation des politiciens, une évocation dans les entretiens politiques, etc.

L'activité d'un politicien en tant que sujet de communication politique vise, tout d'abord, la réalisation d'une fonction persuasive, c'est-à-dire une fonction d'influence qui domine le cognitif et visant à atteindre l'objectif principal de la communication politique – la lutte pour le pouvoir. De plus, le politicien agit comme sujet cognitif et discursif de son propre discours (moi comme individu, un politicien en qualité de personnalité linguistique unique) et comme sujet du discours institutionnel (moi – social, le politicien est le représentant d'une certaine institution sociale). Cela détermine les caractéristiques de l'activité de discours du politicien, inscrites dans les textes créés par lui.

Se réalisant dans des actions discursives, le politique se transforme en une personne discursive qui révèle ses caractéristiques individuelles: ethniques, professionnelles, d'âge, de sexe. C'est dans le discours qu'une personne découvre un état émotionnel important pour le processus de communication. La personnalité

(Current issues in linguocultural studies [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Language Personality of a Political Leader: a General Approach (in French) [Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale]© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

discursive d'un politicien a un système de stratégies et tactiques discursives individuelles, de préférences cognitives, sémiotiques, motivationnelles, formées dans les processus de communication et laissant leurs traces dans les textes créés.

Un leader politique a la possibilité de se réaliser dans de diverses variétés de genre de discours politiques. Un discours public est un texte sur un sujet spécifique, incarné dans un discours en direct, qui pour un politicien devient un moyen puissant et efficace d'atteindre les objectifs pragmatiques visés.

L'image d'un leader politique se compose de tout un ensemble de compétences et d'outils de parole qu'il utilise pour influencer délibérément la formation de la conscience de masse dans une société particulière.

L'activité de parole d'une personne linguistique, d'une part, est individuelle et, d'autre part, socialement conditionnée. Pour cette raison, le choix des stratégies et tactiques de discours dépend de la situation spécifique de communication, ainsi que du type de personnalité du leader politique, ainsi que de ses croyances et positions sur une question particulière.

Les moyens linguistiques et les stratégies de parole de la personnalité linguistique en tant que sujet du discours politique, étudiés au cours de l'analyse du discours, peuvent être considérés comme un moyen de mettre en œuvre un système de significations culturellement déterminées reflétant des connaissances, des présuppositions et des valeurs partagées. La personnalité linguistique d'un politicien est un phénomène discursif-textuel dans lequel des traits supra-individuels et individuels se manifestent à travers différents textes avec des degrés d'intensité variables.

Pour analyser les caractéristiques communicatives et pragmatiques du discours politique en tant que sphère d'activité du sujet du discours, il est important de prendre en compte des paramètres tels que la polysubjectivité, l'agonalité, la persistance, la factualité, la pertinence. Sous l'influence de ces facteurs, des stratégies de communication appropriées se forment dans le discours politique. Le choix d'une telle stratégie exprime l'attitude de la personnalité linguistique du politique vis-à-vis de l'espace discursif, qui détermine la mise en œuvre des interactions. Probablement, la nature des stratégies de communication diffère de manière insignifiante des différents politiciens, et les principales différences se manifestent au niveau des tactiques de parole, qui sous différentes formes, y compris syncrétiques, sont réalisées au moyen de moyens linguistiques dans les textes.

(Актуальні питання лінгвокультурології [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Мовна особистість політичного лідера: загальний підхід (Французькою) [Movna osobystist' politychnogo lidera: zagal'nyj pidhid]

© Мironova H. B. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

Parmi les stratégies de communication utilisées par la personnalité linguistique du politicien, on peut citer, par exemple, la stratégie d'information et d'interprétation, la stratégie de présentation de soi, de décrédibilisation. Leur utilisation est due à l'aspiration de l'individu, caractéristique du discours politique, à se proclamer, à se démarquer des autres politiciens, à déterminer sa position dans une communication appropriée, à offrir sa propre interprétation de la situation politique actuelle et à informer la société des possibles et des nécessaires, dans l'opinion de ce politicien.

Considérons quelques aspects de la manifestation de la personnalité linguistique dans le discours politique. Pour le faire, adressons-nous vers le modèle cognitif du discours politique. Le modèle cognitif du discours politique comprend, entre autres, les éléments suivants:

- 1) caractérisation du politicien en tant que personne / aspect linguistique de la tolérance;
- 2) caractérisation des stratégies cognitives et discursives du locuteur.

Afin de caractériser un leader politique en tant que personne linguistique, un ensemble de ses capacités et caractéristiques influençant la création et la perception de son discours fonctionne, qui diffèrent par le degré de complexité, la profondeur et la précision de la réflexion de la réalité, déterminée par la direction cible. Dans ce cas, les processus de perception et de génération de la parole sont étudiés dans leur relation. Non seulement les particularités de l'activité de parole du sujet qui parle la langue sont analysées, mais aussi les spécificités des différents aspects du texte créé ou perçu par lui, ce qui permet de se concentrer sur la définition des tâches, le contenu du discours politique.

Une caractéristique importante du comportement d'une personne linguistique est également les stratégies de communication qu'elle utilise, c'est-à-dire les décisions qu'elle prend, le choix de certaines actions de communication et les moyens linguistiques. On envisage certains programmes comportementaux individuels comme une sorte de "gènes culturels", dont les systèmes, comme le code génétique, forment des codes culturels [6, p. 180-193].

L'application de certaines stratégies de communication dépend des intentions (buts, intentions) de l'individu. Si les intentions sont de nature globale, alors les stratégies proprement dites du discours sont signifiées. Si nous parlons d'atteindre des objectifs privés dans un genre particulier de discours politique, alors nous parlons soit de stratégies locales, soit de tactiques de communication.

(Current issues in linguocultural studies [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Language Personality of a Political Leader: a General Approach (in French) [Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

Parmi les stratégies cognitives du discours utilisées par les politiciens, on peut citer les suivantes:

- **Généralisation.** Utilisé pour souligner que les informations qui viennent d'être fournies, comme un cas réel, ne sont ni uniques ni exclusives. Cela indique que l'opinion générale n'est pas simplement inventée, et basé sur des faits spécifiques et sur l'expérience.
- **Correction.** Cela implique que certains libellés peuvent être mal jugés et mal interprétés et favorise l'adéquation sémantique et l'auto-présentation positive.
- **Activation.** Vise à un contrôle meilleur ou plus efficace de l'attention de l'auditeur (l'attraction de l'attention), pour mettre en valeur les informations pertinentes.
- **Concessions.** Faites partie d'une auto-présentation positive, vous permettent de faire preuve de tolérance et de compassion réelles ou imaginées.
- **Répétition.** Est un moyen d'attirer l'attention, de structurer l'information, de mettre l'accent sur les évaluations subjectives, sur des sujets plus significatifs.
- **Atténuation.** Se réfère également à la stratégie de présentation de soi, sert de la démonstration de la compréhension et de la tolérance, bloque les conclusions négatives.
- **Persuasion.** Comprend une stratégie de réduction (attaque), visant l'adversaire, qui cherche à démystifier sa position; une stratégie de promotion (protection) visant à maximiser son propre statut et une stratégie de théâtralité (auto-louange), qui ont été étudiées en détail par M. Hulei sur la base du discours français d'extrême droite [2, p. 144-156].

Les intentions à la fois explicites et implicites d'un politicien, conçues pour influencer l'auditeur afin de manipuler sa conscience, trouvent leur expression dans le discours politique. La composante cible fait partie du plan stratégique et est formée avant la mise en œuvre du discours. Il s'agit de la planification d'actions de parole qui viseront à informer, à motiver l'interlocuteur, à l'influencer. À cet égard, le sujet du discours politique choisit délibérément de tels moyens linguistiques qui exprimeraient son intention avec la plus grande exactitude. Le destinataire déchiffre le sens contenu dans les moyens linguistiques, guidé par sa propre expérience et sa compétence communicative.

Conclusions et perspectives de futures recherches. Ainsi, un dirigeant politique a la possibilité de se réaliser dans diverses variétés de genre de discours

politique. Un discours public est un texte sur un sujet spécifique, incarné dans un discours en direct, qui pour un politicien devient un moyen puissant et efficace d'atteindre les objectifs pragmatiques visés. L'image d'un leader politique se compose de tout un ensemble de compétences et d'outils de parole qu'il utilise pour influencer délibérément la formation de la conscience de masse dans une société particulière ce qui implique l'intérêt de futures recherches scientifiques dans ce domaine, surtout l'analyse comparative des personnalités linguistiques des leaders politiques européens tel que Emmanuel Marcon et Volodymyr Zenensky par exemple.

Література:

1. Виноградов, В. В. *Избранные труды: О языке художественной прозы*. (Москва, Наука, 1980), Т. 5.
2. Гулей, М. Д. «Стратегії переконання у французькому ультраправому дискурсі.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 36 (2019): 144-156.
3. Карасик, В. И. *Языковой круг: личность, концепты, дискурс*. (Волгоград, Перемена, 2002), 477.
4. Караулов, Ю. Н. *Русский язык и языковая личность*. (Москва, Издательство ЛКИ, 2010), 264.
5. Красильникова, Е. В. «Русская языковая личность и задачи ее изучения.» *Язык и личность*. (Москва, Наука, 1987), 267.
6. Миронова, Н. В. «Мовний і культурний код: їх взаємодія в лінгвокультурному просторі.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 36 (2019): 180-193.
7. Никифорова, М. В. «Языковая личность политического деятеля: подходы к речевому портретированию.» *Языковое образование сегодня - векторы развития: материалы V международной научно-практической конференции-форума*. (2014): 186-200.
8. Плотникова, С. Н. «Политик как конструктор дискурса реагирования.» *Политический дискурс в России: Материалы постоянно действующего семинара*. (2005): 22-26.
9. Сарна, А. Я. *Дискурс-анализ: гуманитарная энциклопедия* (Центр гуманитарных технологий, 2002–2018), <http://gtmarket.ru/concepts/7232>

(Current issues in linguocultural studies [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Language Personality of a Political Leader: a General Approach (in French) [Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale]

© Myronova N. V. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knlu.edu.ua

10. Толмачева, Т. А. «Теория языковой личности и процесс обучения межкультурной коммуникации.» *Вестник молодых ученых* 1 (2004): 35-48.

References:

1. Vinogradov, V. V. *Izbrannye trudy: O jazyke hudozhestvennoj prozy* [Selected Works: On the Language of Fiction] (Moskva, Nauka, 1980), T. 5.
2. Gulej, M. D. «Strategii perekonannya u francuz'komu ul'trapravomu diskursi [Persuasion strategies in the French ultra-right discourse].» *Problemi semantiki, pragmatiki ta kognitivnoi lingvistiki* [Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics] 36 (2019): 144-156.
3. Karasik, V. I. *Jazykovej krug: lichnost', koncepty, diskurs* [Language circle: personality, concepts, discourse]. (Volgograd, Peremena, 2002), 477.
4. Karaulov, Ju. N. *Russkij jazyk i jazykovaja lichnost'* [Russian language and linguistic personality]. (Moskva, Izdatel'stvo LKI, 2010), 264.
5. Krasil'nikova, E. V. «Russkaja jazykovaja lichnost' i zadachi ee izuchenija [Russian linguistic personality and the tasks of its study].» *Jazyk i lichnost'* (Moskva, Nauka, 1987), 267.
6. Mironova, N. V. «Movnij i kul'turnij kod: ih vzaemodija v lingvokul'turnomu prostori [Language and cultural codes: their interaction in linguo-cultural space].» *Problemi semantiki, pragmatiki ta kognitivnoi lingvistiki* [Problems of semantics, pragmatics and cognitive linguistics] 36 (2019): 180-193.
7. Nikiforova, M. V. «Jazykovaja lichnost' politicheskogo dejatelja: podhody k rechevomu portretirovaniju [Language personality of a political figure: approaches to speech portraits making].» *Jazykove obrazovanie segodnja – vektory razvitija : materialy V mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konferencii-foruma* (2014): 186-200.
8. Plotnikova, S. N. «Politik kak konstruktor diskursa reagirovanija [The politician as a constructor of the reaction discourse].» *Politicheskij diskurs v Rossii: Materialy postojanno dejstvujushhego seminara* (2005): 22-26.
9. Sarna, A. Ja. *Diskurs-analiz: gumanitarnaja jenciklopedija* [Discourse Analysis: Humanitarian Encyclopedia] (Centr gumanitarnyh tehnologij, 2002–2018), <http://gtmarket.ru/concepts/7232>
10. Tolmacheva, T. A. «Teorija jazykovej lichnosti i process obuchenija mezhkul'turnoj kommunikacii [The theory of linguistic personality and the process of teaching intercultural communication].» *Vestnik molodyh uchenyh* 1 (2004): 35-48.

(Актуальні питання лінгвокультурології [Aktual'ni pytannja lingvokul'turologii'])

Мовна особистість політичного лідера: загальний підхід (Французькою) [Movna osobystist' politychnogo lidera: zagal'nyj pidhid]

© Миронова Н. В. [Myronova N. V.], natalia.myronova@knu.edu.ua

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕТНОЛІНГВІСТИКИ [CURRENT ISSUES IN ETHNOLINGUISTICS]

УДК 811.134.2:81:39(72)

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 13.02.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 20.02.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 93.97 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.14>

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ КОНЦЕПТУ ІДЕНТИЧНІСТЬ У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ЧИЛІ

Сабіна Ігорівна Сєчіна (м. Київ, Україна)

sabinasiechina@gmail.com

кандидат філологічних наук

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Статтю присвячено дослідженню формування мовної картини світу Чилі, особливостей лексичного складу і культурно значущої лексики сучасного чилійського національного варіанту іспанської мови. Проаналізовано фрагмент чилійської національної концептосфери, представленого концептом ІДЕНТИЧНІСТЬ, та його етноспецифіки, здійснено аналіз основних екстралінгвальних чинників становлення світоглядних уявлень чилійців та історичних передумов формування зазначеного концепту в сучасній чилійській лінгвокультурі.

***Особистий внесок у розробку теми.** Авторка визначила культурний потенціал полісемічних лексичних одиниць, які наповнюють концепт ІДЕНТИЧНІСТЬ у мовній картині світу Чилі. Доповнила традиційні уявлення про вербальну репрезентацію концепту ІДЕНТИЧНІСТЬ аналізом особливостей вербалізації цього концепту, що формуються під впливом екстралінгвальних чинників у чилійському національному варіанті іспанської мови.*

***Ключові слова:** концепт, мовна картина світу, лінгвокультура, іспанська мова, Чилі.*

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World (in Ukrainian) [Osoblyvosti sprijnjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Siechina S. I. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

PECULIARITIES OF PERCEPTION OF THE CONCEPT IDENTITY IN THE CHILEAN LANGUAGE PICTURE OF WORLD

Sabina I. Siechina (Kyiv, Ukraine)

sabinasiechina@gmail.com

PhD (Philology)

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article is devoted to the study of the formation of the linguistic picture of the world of Chile, the features of lexical composition and culturally significant vocabulary of the modern Chilean national version of the Spanish language. The fragment of the Chilean national conceptosphere, represented by the concept IDENTITY, and its ethnospecifics is analyzed, the analysis of the main extralingual factors of formation of worldviews of Chileans and historical preconditions of formation of the specified concept in modern Chilean linguistic culture is carried out.

Personal contribution to the development of the topic. The author identified the cultural potential of polysemous lexical units that fill the concept IDENTITY in the linguistic picture of the world of Chile. Complemented the traditional notions of verbal representation of the concept IDENTITY by analyzing the features of verbalization of this concept, which are formed under the influence of extralingual factors in the Chilean national version of the Spanish language.

The new paradigm of linguistic-cognitive research, oriented in the anthropological direction of the relationship between language and thinking, opens up opportunities to study the specifics of the worldview of different peoples of the world, which in the context of globalization is a requirement of the time. The linguistic picture of the world serves as a means of knowing the national mentality, features of linguistic consciousness and logical-thinking processes of its bearers, as well as national-specific linguistic signs, due to the need to adequately reflect the phenomena of the objective world.

Based on the synthesis of the results of fundamental scientific works that the linguistic picture of the world objectifies the conceptual picture of the world by means of language, reveals with the help of language units a set of mental ideas about the world as a certain historically formed way of conceptualizing reality, analysis of a fragment of the linguistic picture of the world of Chile, presented by the concept IDENTITY, is aimed at identifying in its content national-specific features, emotional connotations, value characteristics that reveal the national mentality and character of this linguistic community. This analysis of the concept IDENTITY and the factors influencing its formation in the Chilean nation makes it possible to reveal its mentality, to realize the importance of each Spanish-speaking nation as a state-

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Особливості сприйняття концепту ідентичності у мовній картині світу Чилі (Українською) [Osoblyvosti sprijnjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Сєчина С. І. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

bearing ethnic component of their country. The study of extralingual factors and, in particular, the national-cultural specifics of metaphorical understanding of the world on the material of the Chilean national version of Spanish allows us to understand the essence and originality of the culture of this Spanish-speaking country.

In our study, we analyzed the concept *IDENTITY* as a complex mental formation that contains knowledge about the cultural-historical aspect, the system of spiritual and moral values, the surrounding reality, which are verbalized by lexical units in speech. Accordingly, the analysis of a fragment of the linguistic picture of the world of Chile, represented by the concept *IDENTITY*, showed a set of fixed in units of language ideas of the people about history, culture, lifestyle, psychological way of life and mentality.

The peculiarities of the use of language units are due to the fact that the worldview of speakers of one multinational language living in different countries is different, and the role of the national factor due to the globalization of economic and political processes that began in the second half of XX century does not decrease, but, on the contrary, sharply intensifies and by all means finds the reflection in language. The study showed that in the Chilean language picture of the world in the content of the concept *IDENTITY* appear national-specific features, emotional connotations, value characteristics, which were combined in 4 versions of its understanding: military-racial, postmodern business version, religious-catholic, psychosocial.

Key words: concept, linguistic picture of the world, linguistic culture, Spanish language, Chile.

Вступ

Мовна картина світу об'єктивізує концептуальну картину світу засобами мови, розкриває за допомогою мовних одиниць сукупність ментальних уявлень про світ як певний історично сформований спосіб концептуалізації дійсності. Відповідно, мовна картина світу чилійців віддзеркалює особливості національного варіанту іспанської мови й сприйняття світу цим етносом.

Мова не володіє самодостатньою силою при утворенні мовної картини світу, і не можна говорити, що різні мови вибудовують різні мовні картини світу у свідомості своїх носіїв, вони надають лише деяку специфіку, національний колорит, що пояснюється відмінностями в культурі, у традиціях народів, значимістю певних предметів та явищ.

Зміст концепту як одиниці мовної картини світу завжди має національно-специфічний відтінок, оскільки відображає особливості культури і світобачення конкретної лінгвоспільноти. Тож ми вважаємо за необхідне проаналізувати особливості репрезентації концепту *ІДЕНТИЧНІСТЬ* у мовній картині світу чилійців, здійснити пошук основних екстралінгвальних чинників, які мали вплив

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World (in Ukrainian) [Osoblyvosti sprijnjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Siechina S. I. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

на процес його формування, та визначити основні когнітивні моделі, які складають мовну картину світу вищезазначеної нації.

Актуальність дослідження визначається тим, що аналіз вербалізації концепту ІДЕНТИЧНІСТЬ та чинників впливу на його формування в чилійській нації дає можливість розкрити її національний менталітет та особливостей сприйняття навколишньої дійсності. Дослідження екстралінгвальних чинників і, зокрема, національно-культурної специфіки метафоричного осмислення світу на матеріалі чилійського національного варіанту іспанської мови дозволяє усвідомити сутність та своєрідність культури цієї іспаномовної країни, тому що національні культури є зовнішнім проявом прихованої внутрішньої сутності – ментальності етносів і націй.

Об'єкт дослідження – фрагмент мовної картини світу Чилі, представлений концептом ІДЕНТИЧНІСТЬ. **Предмет дослідження** – виявлення в його змісті національно-специфічних рис, емоційних конотацій, ціннісних характеристик, які розкривають національний менталітет та характер цієї лінгвospільноти.

Матеріалом дослідження стали приклади, відібрані методом суцільної вибірки із друкованих літературних творів чилійських періодичних видань, текстів різних мовних стилів корпусу іспанської мови CREA і CORPES XXI.

Наукова новизна дослідження полягає у встановленні вербальних засобів маніфестації фрагменту мовної картини світу Чилі, представленого концептом ІДЕНТИЧНІСТЬ, та визначено культурний потенціал лексичних одиниць, які формують його номінативне поле.

Основний зміст

Національні особливості в семантиці мови стали предметом уваги лінгвістичної науки приблизно з середини ХХ століття. Однак глобальне усвідомлення зв'язку між історією народу, його культурою й мовою через мислення народів приходить в останні десятиліття ХХ століття у зв'язку з появою нової лінгвістичної парадигми – когнітивної лінгвістики.

Більшість дослідників приходять до висновку, що наша власна культура задає нам когнітивну матрицю для розуміння світу, так звану картину світу [4, с. 21]. Кожна національна мова варіює концептуальну й мовну картину світу, формуючи тим самим національно-специфічні мовні картини світу [2, с. 13].

Термін мовна картина був введений у науковий обіг представником неогумбольдтіанського напрямку в мовознавстві Лео Вайсгербером. У теорії

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])
Особливості сприйняття концепту ідентичність у мовній картині світу Чилі (Українською) [Osoblyvosti
sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Сечіна С. І. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Л. Вайсгербера конкретна мова розуміється як неповторний, унікальний шлях до пізнання світу певною мовною спільнотою.

Концепти складають мовну картину світу, яка у вербальних формах відображає специфіку індивідуальної і суспільної свідомості. Мовна картина світу показує специфіку національної ментальності і може бути розглянута як концептуалізований мовний простір. У полі зору такого напрямку мова досліджується не тільки як система втілення культурних цінностей, а й як система відображення національної традиції, що експлікує зв'язок між ментальністю, мовою, мовною свідомістю представників соціуму і картини світу [3].

Опис мовної картини світу (МКС) – це одне з головних завдань сучасної лінгвістики. Її дослідження здійснюється у таких напрямках, як словотвір, відображення МКС у лексичній семантиці, роль метафори у формуванні МКС, відображення менталітету в МКС, вивчення мовної картини внутрішнього світу носія мови, національна специфіка картини світу. Ця проблема є предметом дослідження низки східноєвропейських лінгвістів, а саме Ю. Д. Апресяна, Г. В. Колшанського, О. С. Кубрякової, М. В. Піменової, З. Д. Попової, Й. А. Стерніна, Ю. С. Степанова, В. М. Телія [5, с. 3].

Кожна мова віддзеркалює певний спосіб сприйняття та концептуалізації світу. Відображені в ній значення створюють цілісну систему поглядів, свого роду певну колективну філософію, яка стає обов'язковою для всіх носіїв мови. Властивий певній мові спосіб концептуалізації дійсності – частково універсальний, частково національно-специфічний, тому носії різних мов можуть бачити світ по-різному, крізь призму своїх мов [1, с. 43]. Такий підхід став загальновизнаним у сучасному мовознавстві, оскільки він дає можливість показати роль мови у формуванні картини світу у свідомості людей, більш чітко уявити, як відображається в ній навколишня дійсність. Репрезентація мовних картин світу на лексичному матеріалі представлена в роботах, наприклад, Г. А. Гвоздевої, І. О. Голубовської, А. С. Гончаренко, Г. В. Колшанського, в яких здійснюються зіставні дослідження з питань вираження мовної картини світу в лексиці кількох національних мов.

Ми поділяємо сформульоване З. Д. Поповою та Й. А. Стерніном розуміння мовної картини світу як сукупності зафіксованих у одиницях мови уявлень народу про дійсність на певному етапі його розвитку, уявлення про дійсність, вербалізоване в значеннях мовних знаків, а саме мовне членування світу, мовне

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World (in Ukrainian) [Osoblyvosti sprijnjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]© Siechina S. I. [Siechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

впорядкування предметів і явищ, інформація про які закладена у системних значеннях слів [4, с. 54].

Концепт ІДЕНТИЧНІСТЬ, його фрагментація, уніфікація, еволюція та репрезентація є актуальною темою сучасних досліджень, особливо в час, коли латиноамериканський континент зазнає таких змін, як цифрова революція, міграційні війни та масові соціальні заворушення, які, безсумнівно, спричинили нові зміни в процесі формування ідентичності, ідеології країн Латинської Америки та їх культурі [7].

Чилійська ідентичність опинилася на етапі самопошуку і самопізнання; етап, який відзначається прискореними процесами модернізації, які переживав латиноамериканський континент з кінця вісімдесятих (неолібералізм, демократія тощо) і до сьогодні. Вплив північноамериканської культури, глобалізація, технологічні зміни та нове суспільне знання представляють низку нових викликів для Чилі, але в той же час це звертає до питання, ким ми є і якими ми хочемо бути: *“El agotamiento de los sueños de industrialización y modernización rápida en los 60, el colapso de los sueños de independencia económica y socialismo ahogados en un mar de sangre en los golpes militares de Brasil en 1964, Argentina en 1966 y 1976, Uruguay y Chile en 1973, y los años bajo terribles dictaduras de derecha, necesariamente pusieron una vez más en el tapete la pregunta acerca de la verdadera identidad latinoamericana y de la naturaleza de las teorías que habían inducido esos sueños”* [8].

На основі критичного огляду теоретичного матеріалу з питань становлення чилійської ідентичності нами було визначено чотири версії сприйняття цього концепту у мовній картині світу Чилі:

Військово-расова версія. Її ядром є військові елементи в чилійській ідентичності. Історики роблять акцент на душі воїна за незалежність і на міцному зв'язку з державою. Мануель Антоніо Гарретон стверджує, що населення пишається чилійською, тобто політичною ідентичністю держави “зовні”, це об'єднує їх як країну, оскільки дозволяє відчувати себе іншими і одночасно перевершувати інші країни Латинської Америки: *“la ciudadanía chilena, está orgullosa de su Estado y de su historia, lo que más le importa es que exista y que funcione; sólo hay una excepción de 17 años, cuando se rompe la matriz sociopolítica, que luego se reestructura”* [так само].

На основі військово-расової версії виділяються три ключові елементи, що становлять чилійську ідентичність: а) війна представляє центральну роль у

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Особливості сприйняття концепту ідентичність у мовній картині світу Чилі (Українською) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Сечіна С. І. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

формуванні чилійської ідентичності; б) армія відіграє центральну роль у формуванні особистості, інституційному становленні й національному становленні; в) утворення чилійської раси на основі біологічного й культурного змішування між конкістадорами й представниками автохтонного населення: *La guerra ha constituido un fenómeno fundamental en la historia nacional y hay amplio consenso entre los historiadores de que ella ha marcado profundamente al ser nacional* [11].

Від моменту війни за незалежність, протягом послідовних переможних воєн XIX ст. формувалося почуття й свідомість національної приналежності, тобто *la chilenidad*, що складається із сукупності культурних та лексичних характеристик, які виникли та адаптувалися на території Чилі. Ці характеристики формувалися протягом тривалого часу та передавалися від одного покоління до іншого. Нині вони є ядром національної ідентичності.

Поняття *huaso* став символічним елементом *chilenidad*, оскільки він пов'язаний із культурою та традиціями, що відрізняють його від інших представників Латинської Америки. Одяг, що який носить *huaso*, є складною системою символів, що позначають його соціальну приналежність: *“el huaso de más categoría emplea un sombrero de copa baja y ala ancha; mientras que el denominado bonete maulino o de ala corta, es usado preferentemente por el campesino de menor extracción social”* [10].

Якщо подивитися на чилійський прототип сільської місцевості, *huaso*, то він символізує національну емблему: спокій, грубість, вміння давати відсіч, пристрасть до вина, загравання, доброзичливість та дотепність. А *huasita*, дружина *huaso*, втілює образ господині, яка оберігає свою родину, готує найкращі запіканки та емпанадас [9].

Цінності нової культури, які значно відрізняються або які раніше були зовсім відсутні в іспанців та індіанців, і нова національна ментальність відображаються не тільки в манері спілкування чилійців, але й в лексичному складі чилійського варіанта іспанської мови і, перш за все, у пласті культурно-специфічної лексики.

Мова, будучи засобом комунікації, виступає інструментом самозбереження етносу й відокремлення своїх від чужих, відображаючи та закріплюючи відомості про предмети-реалії й специфічні поняття, вироблені або створені народом. Наприклад: *paуауа* – традиційна чилійська гра, яка нагадує хрестики-нолики,

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World (in Ukrainian) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Siechina S. I. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

найменування національної валюти: *arturito* – купюра номіналом 10 тисяч песо, *Gabriela* – 5000 чилійських пес, *Quina* – 500, а *Gamba* – 100. При описі іноземців чилійці вживають такі якісні прикметники, як *canchero*, *descueve*, *mina*, *mino*, *pituto*, *grosso*, *raja*. *Rucio* для чилійця – це іноземець із білявим волоссям або дуже світлою шкірою, *ataquillero* – річ, привезена з-за кордону, яка на хвилі популярності користується великим попитом. Якщо до цієї речі в магазині додають невеликий подарунок, то його чилійці називають *уара* [8].

Особлива риса *la chilenidad* полягає в тенденції додавання анімалістичного елементу у висловлення. Систематичне використання *chilenismos*, таких, як *hacer una vaca*, *comer como chanchos*, *hacer perro muerto*, *pasar chanco o caballo*, *tener cabeza de pollo*, *la gente vaca ni la gente gallina*, *serratones*, *quedar pato*, вже перетворилося на особливу манеру спілкування чилійців.

Наприклад: *Tres gallos de la población (patos malos reconocidos) hicieron una vaca para salir con unas cabras caballas (buenas pechugas, mejor chancha) y super choras. Los que no entraron en la burra, se subieron a una liebre. Llovieron los medios patos, las garzas, los loritos. Lo pasaron chanco, pero al ratito quedaron patos y se echaron el pollo* [13].

Чилійця відрізняє його особлива манера вести розмову, наприклад додавання іменника “*cachai*” до кожного речення або закінчувати дієвідміни дієслів на “-і”: “*¿Tení un lápiz?*”, “*Hey, me prestai esos libros*” [12].

Релігійно-католицька версія виникає як культурна матриця латиноамериканських елементів ідентичності, сформована в результаті прийняття/відсторонення між корінними культурними цінностями та католицькою релігією, принесену іспанцями. Ця матриця, фактично, є католицьким субстратом, який був створений в проміжку між XVI ст. і XVII ст.

Метисова релігійність – це не що інше, як накладання католицьких символів на обряди корінних народів: “*Niño, decía la patrona del fundo, anda a avisar a los peones que esta noche rezamos el rosario. Allí llegaban todos, obligados a rezar y cantar: Un pecado sin cesar me atormenta noche y día, Ay, Señor del alma mía, que me tengas que salvar... Se cantó por años, creó costumbre. Venía de España, se adaptó a estas tierras; se hizo parte nuestra, de nuestro mestizaje, de nuestro colorido, de la identidad de los hijos de esta tierra*” [8].

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Особливості сприйняття концепту ідентичності у мовній картині світу Чилі (Українською) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Сечіна С. І. [Sjetchina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Психосоціальна версія полягає у виявленні чилійського національного характеру. Було визначено основні психологічні особливості, які поділяють усі чилійці:

lenteja, pasmado – тихий, повільний;

bacán, rica/o, rayado, rajado, caballo, cachilupi, grosso, mortal, macanuda, wuachon – дуже хороший, чудовий, неймовірний, відмінний;

leso, pelotudo, pelota, gansa, hueco(a), huevón, jetón, jilberto, lerdo, burra, tamerto, menso, merme, monggo, mongólico, vasa – дурний, невіглас, нахаба, безсоромний;

roteque, roto, burra – погано вихований, без манер;

amermelado, ñurdo – несміливий, замкнений;

amarrete, apretado – егоїстичний;

kalifa, pillo – швидкий, безстрашний;

ratón, achunchado – сором'язливий;

pinga, pinganilla, pililo – простий, вульгарний [9].

Беньямін Суберкасо розрізняє чилійців за географічним чинником. У своїй книзі *“Chile, o una loca geografía”* він описує чилійців, які населяють центр країни, зазначаючи, що ті, хто народився і виріс на територіях між річками Аконкагуа і Буено, мають більше негативних рис ніж жителі інших територій, особливо півночі: *“todo lo más fuerte y altivo que ha tenido Chile viene desde ese próximo norte y se va a la capital a interrumpir el sueño dorado del centralismo estéril. Los Recabarren, los León Gallo salen rugiendo de estas serranías para poner en jaque los problemas sociales del Chile medieval (...) por esto la enseñanza y la intelectualidad chilenas han recibido un sólido aporte de estas regiones (...) la región minera es de aquellas que colman de alegría a los que sabemos (muy calladamente, y casi con temor) hasta dónde llegan la entereza y la resistencia orgullosa del chileno nortino”* [14].

Ернан Годой погоджується, що чилієць має особливий характер, на який впливає географія країни. Однак він підкреслює такі позитивні аспекти, як воля, тверезість, демократичний дух, завзятість і боротьба за справедливість, стоїцизм, теплота і прихильність [10].

Інша особливість чилійця – це незахищеність. Ця незахищеність пов'язана з тим, що Чилі все ще дуже молода країна, і саме тому відчуває тиск інших більш розвинутих країн.

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World (in Ukrainian) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Siechina S. I. [Siechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

Постмодерністська бізнес-версія. Ключовим елементом є публічні виступи як маніфестація ідентичності, які здійснюються представниками чилійських бізнес спільнот про те, що Чилі є зразком для інших країн Латинської Америки.

Ця версія демонструє три характерні елементи сприйняття чилійцями своєї країни:

1) Чилі – успішна країна, країна-переможець: *“Se concibe a Chile como un país emprendedor donde se destacan el empuje, el dinamismo, el éxito, la ganancia y el consumo como los nuevos valores centrales de la sociedad chilena. Es un Chile que conquista mercados en el mundo y que invierte exitosamente en los países vecinos. Es un Chile que aventaja a sus vecinos. Así como se hablaba de los cuatro tigres asiáticos”* [8].

2) Чилі не подібна до інших країн Латинської Америки: *“La idea central es que Chile es un país distinto al resto de América Latina, un país de rasgos europeos, donde las cosas se hacen bien, seriamente. Se contrasta esto con las dificultades de los vecinos que se atribuyen al desorden político y las malas políticas económicas. La decisión de exhibir un iceberg en la exposición mundial de Sevilla en 1992 simbolizaba país cool, exento de todo tropicalismo”* [так само].

3) Чилі – розвинена країна: *“Arnold Harbenger declara que desde fines de los ochenta una de las aspiraciones más sentidas del mundo intelectual y político chileno es llegar a pertenecer a la comunidad de los países desarrollados, algo que muchos creen que está a la mano, así Harbenger sostiene que Chile es el país latinoamericano mejor encaminado en el sendero del desarrollo”* [9].

Висновки

Отже, здійснене дослідження показало, що в чилійській мовній картині світу в змісті концепту ІДЕНТИЧНІСТЬ з'являються національно-специфічні риси, емоційні конотації, ціннісні характеристики, які було об'єднано в 4 версії його осмислення: *військово-расову, постмодерністську бізнес-версію, релігійно-католицьку, психосоціальну*. Відчуття дистанції, ізоляції й бідності моделювали поведінку чилійців, яка характеризувалися сором'язливістю, боязливістю і стриманістю. Аби протистояти географічним та природним негараздам, чилійці повинні були сформувати наполегливий і самодостатній національний дух, яких пояснює фундаментальні цінності політичного стилю сучасного Чилі. **Подальші перспективи дослідження** ми вбачаємо в уточненні й розширенні проблематики функціонування концепту ІДЕНТИЧНІСТЬ у свідомості носіїв інших мовних картин світу варіантів іспанської мови, виявленні національно-культурних ознак

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Особливості сприйняття концепту ідентичності у мовній картині світу Чилі (Українською) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Сечіна С. І. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

концепту в їх структурах. Важливим також є вивчення історичної динаміки концептуальних ознак і засобів їхньої об'єктивації, зміни поняттєвого й мотиваційного наповнення концепту ІДЕНТИЧНОСТІ в діяхронії.

Література:

1. Апресян, Ю. Д. *Избранные труды*, т. I: *Лексическая семантика: Синонимические средства языка*, 2-е изд., испр. и доп. (Москва: Языки русской культуры, 1995), 464 (Язык. Семиотика. Культура).
2. Кононенко, В. І. *Мова в контексті культури* (Київ – Івано-Франківськ: Плай, 2008), 390.
3. Корбозерова, Н. М. «Ефект зіткнення лінгвокультур (іберійський ареал у ключі історичної етнолінгвістики).» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 36 (2019): 209-218, http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2019_36_18
4. Попова, З. Д., Стернин, И. А. *Когнитивная лингвистика* (Москва: Восток- Запад, 2010), 314.
5. Попова, Н. М. «Еволюція національно-маркованих концептів у мовній картині світу Іспанії (XVI-XX століття).» Автореф. дис. д-ра філол. наук, Київ, 2018.
6. Радзієвська, Т. В. *Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – соціум – культура – мовна особистість* (Київ: ДП “Інформ.-аналіт. Агентство”, 2010), 491.
7. Korbozerova, N. M. «Papel de los aspectos sociales y culturales en la formación de la lengua española.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 37 (2020): 27-38, http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2020_37_4

Джерельна база:

8. *Corpus del Español del Siglo XXI (CORPES XXI) de la Real Academia Española*, <http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>
9. Covarrubias, S. *Tesoro de la lengua castellana o española (1611)* (Madrid, 1611), <http://ntlle.rae.es/ntlle/SrvltGUIMenuNtlle?cmd=Lema&sec=1.0.0.0.0>
10. Godoy, Hernán. *El carácter chileno* (Editorial Universitaria, Santiago): 505–518.
11. Marras, Sergio. *Chile, ese inasible malestar* (Santiago de Chile: Editorial Universitaria, 2001).
12. Parker, Cristian. *Otra Lógica en América Latina, Religión popular y modernización capitalista*. (Fondo de Cultura Económica, México-Santiago. 1996).
13. Sáez, Fernando. *Guantes amarillos*, <http://www.agenciabalcells.com/ca/autors/obra/fernando-saez/guantes-amarillos/>

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World (in Ukrainian) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Siechina S. I. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

14. Subercaseaux, Benjamín. *Chile o una locageografía* (Santiago, Editorial Universitaria, 2005).

References:

1. Apresjan, Ju. D. *Izbrannye trudy*, t. I: *Leksicheskaja semantika: Sino-nimicheskie sredstva jazyka*, 2-e izd., ispr. i dop. (Moskva: Jazyki rus-skoj kul'tury, 1995), 464 (Jazyk. Semiotika. Kul'tura).
2. Kononenko, V. I. *Mova v konteksti kul'tury* (Kyj'v – Ivano-Frankivs'k: Plaj, 2008), 390.
3. Korbozerova, N. M. «Efekt zitknennja lingvokul'tur (iberijs'kyj areal u kljuchi istorychnoi' etnolingvistyky).» *Problemy semantyky, pragmaty-ky ta kognityvnoi' lingvistyky* 36 (2019): 209-218, http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2019_36_18
4. Popova, Z. D., Sternin, I. A. *Kognitivnaja lingvistika* (Moskva: Vostok-Zapad, 2010), 314.
5. Popova, N. M. «Evoljucija nacional'no-markovanyh konceptiv u movnij kartyni svitu Ispanii' (XVI-XX stolittja).» *Avtoref. dys. d-ra filol. nauk*, Kyj'v, 2018.
6. Radzijevs'ka, T. V. *Narysy z konceptual'nogo analizu ta lingvistyky tekstu. Tekst – socium – kul'tura – movna osobystist'* (Kyj'v: DP “Inform.-analit. Agentstvo”, 2010), 491.
7. Korbozerova, N. M. «Papel de los aspectos sociales y culturales en la formación de la lengua española.» *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики* 37 (2020): 27-38, http://nbuv.gov.ua/UJRN/psptkl_2020_37_4.
8. *Corpus del Español del Siglo XXI (CORPES XXI) de la Real Academia Española*, <http://web.frl.es/CORPES/view/inicioExterno.view>
9. Covarrubias, S. *Tesoro de la lengua castellana o española (1611)* (Madrid, 1611), <http://ntlle.rae.es/ntlle/SrvltGUIMenuNtllle?cmd=Lema&sec=1.0.0.0>
10. Godoy, Hernán. *El carácter chileno* (Editorial Universitaria, Santiago): 505–518.
11. Marras, Sergio. *Chile, ese inasible malestar* (Santiago de Chile: Editorial Universitaria, 2001).
12. Parker, Cristian. *Otra Lógica en América Latina, Religión popular y modernización capitalista*. (Fondo de Cultura Económica, México-Santiago. 1996).
13. Sáez, Fernando. *Guantes amarillos*, <http://www.agenciabalcels.com/ca/autos/obra/fernando-saez/guantes-amarillos/>
14. Subercaseaux, Benjamín. *Chile o una locageografía* (Santiago, Editorial Universitaria, 2005).

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Особливості сприйняття концепту ідентичності у мовній картині світу Чилі (Українською) [Osoblyvosti sprynjattja konceptu identychnist' u movnij kartyni svitu Chyli]

© Сечіна С. І. [Sjechina S. I.], sabinasiechina@gmail.com

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА
[CURRENT ISSUES IN TRANSLATION STUDIES]

УДК 81'25

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 12.02.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 20.02.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 96.43 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.15>

ВІДТВОРЕННЯ ІДІОСТИЛЮ ЙОРГОСА СЕФЕРІСА В ПЕРЕКЛАДАХ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Тетяна Вікторівна Любченко (м. Київ, Україна)

tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри романської і новогрецької філології і перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Валерія Валентинівна Васильченко (м. Київ, Україна)

valeriiavasylichenko@gmail.com

магістрантка кафедри романської і новогрецької філології і перекладу,
Київський національний лінгвістичний університет
(Міністерство освіти і науки України)
03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

У статті проаналізовано поняття «ідіостиль», його зв'язок із терміном «ідіолект», різні погляди дослідників щодо співвідношення цих термінів; досліджено підходи до вивчення ідіостилю та трактування поняття «ідіостиль перекладача». Вивчено етапи формування індивідуального стилю письменника, а також специфіку перекладу поетичних творів та їх особливості. Визначено основні фактори формування ідіостилю Йоргоса Сеферіса та його характерні риси. Проаналізовано

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennya idiostylju Jorgosa Seferisa v perekладах ukrai'ns'koju movojul]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Vasylichenko V. V. [Vasy'l'chenko V. V.], valeriiavasylichenko@gmail.com

поезію Й. Сеферіса та її переклади з точки зору відтворення внутрішньої і зовнішньої матриці поетичного твору та ідіостилю письменника. Здійснено зіставний аналіз перекладів відносно домінування індивідуального стилю перекладача над ідіостилем автора.

Ключові слова: ідіостиль, ідіолект, індивідуально-авторська картина світу, перекладач, поетичний переклад, Йоргос Сеферіс, поезія, внутрішня та зовнішня матриця поетичного твору.

REPRODUCTION OF THE IDIODYSTLE OF GEORGE SEFERIS IN TRANSLATIONS INTO UKRAINIAN

Tetiana V. Liubchenko (Kyiv, Ukraine)

tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua

PhD (Philology), Associate Professor at Department of Romance
and Modern Greek Philology and Translation,
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
03150, Kyiv, 73, Velyka Vasylkivska Str.

Valeriia V. Vasylchenko (Kyiv, Ukraine)

valeriivvasylchenko@gmail.com

Master`s student at Department of Romance and Modern Greek Philology and Translation,
Kyiv National Linguistic University
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
03150, Kyiv, 73, Velyka Vasylkivska Str.

This article analyzes the concept of "idiostyle", its connection the term "idiolect", researchers' different views to the co-relation of these two terms, which often contradict each other. The article presents the views of researchers who consider "idiolect" a broader concept, which includes "idiostyle", those ones who believe, conversely, that "idiostyle" is a hyperonym, and "idiolect" is a hyponym as well as those who consider these concepts to be interchangeable. A conclusion is drawn as to which concept may be considered broader. Various approaches to the study of "idiostyle", the concept of "translator's idiostyle" and the influence of the translator's individual style on the author's idiostyle on the example of the works of George Seferis are studied. The stages of formation of the individual style of the writer are also studied in this article, as well as the process of translation of poetic works, features of the external and internal matrix of the poetry, etc. The tasks and difficulties faced

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилю Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriivvasylchenko@gmail.com

by translators in the work on the translation of poetic works are considered in this study. The article examines the difficulties in reproducing the individual style of the author and "muffling" the idiosyncrasy of the translator when translating poetic works. The knowledge of the idiolect of the Greek writer George Seferis has been improved in this article. The main factors of formation of George Seferis's idiosyncrasy are determined. The author's life path is researched and his poetry is analyzed to determine the characteristic features of his individual style. His life experience, worldview, historical events, traditions and innovations in his works, etc. all formed his specific individual style, which was explored in the article. The poetry of G. Seferis and its translations into Ukrainian by Hellenist translators such as Iryna Betko, Ivan Drach, Svitlana Yovenko, Maryna Maryschuk, Oleksandr Ponomariv, Larysa Skyrda, Tetyana Chernyshova, and Andriy Savenko, are analyzed in terms of reproduction of the internal and external matrix of the poetic work and idiosyncrasy of the writer. The works of different translators are compared in relation to the dominance of their individual style over the idiosyncrasy of the author.

Key words: idiosyncrasy, idiolect, individual-authorial picture of the world, translator, poetic translation, George Seferis, poetry, internal and external matrix of a poetic work.

Вступ

У сучасних лінгвістичних дослідженнях значна увага приділяється вивченню проблеми індивідуально-авторської картини світу. Вважають, що втіленням індивідуально-авторської картини світу, є індивідуальний стиль (тобто ідіостиль) окремого автора. Поняття ідіостиль, а також дотичні до нього терміни такі як ідіолект, індивідуально-авторська картина світу та інші, попри те, що були об'єктами досліджень у сучасній теорії лінгвістики та літературознавства, досі не мають чітких дефініцій. Дослідники даних понять подають абсолютно різні визначення цих термінів, що часто суперечать один одному. Особливої уваги потребує питання збереження ідіостилю автора під час перекладу творів.

У статті досліджено поняття «ідіостиль перекладача» та вплив ідіостилю перекладача на ідіостиль автора на прикладі творів Йоргоса Сеферіса.

Мета дослідження – проаналізувати повноту відтворення індивідуального стилю Йоргоса Сеферіса у перекладах українською мовою.

Об'єкт дослідження – індивідуальний стиль автора художнього твору.

Предмет дослідження – поезія Йоргоса Сеферіса мовою оригіналу та її переклад українською мовою.

Методи дослідження. Основними методами дослідження, що були

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiosyncrasy of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennja idiosylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knu.edu.ua,

Vasylenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylenko@gmail.com

використані у роботі є описовий (для збору даних і їх аналізу для формування теоретичної частини дослідження), метод зіставного аналізу (для порівняння оригіналу та перекладів поезій Й. Сеферіса), метод кількісного аналізу (для підрахування частотності використання певної лексики для характеристики ідіостилу Й. Сеферіса), метод перекладацького аналізу (для дослідження перекладів поезії Й. Сеферіса).

Наукова новизна. У статті узагальнено інформацію про ідіостиль, його зв'язок з ідіолектом. Удосконалено знання про ідіолект грецького письменника Йоргоса Сеферіса, проаналізовано переклад його поезій з точки зору збереження та відтворення індивідуального стилю автора.

Огляд наукової літератури

Переклад художніх творів – це мистецтво. Лінгвісти досі сперечаються чи можна вважати переклад окремим твором, літературним досягненням народу перекладача, чи це просто переклад оригіналу. Звичайно, не можна заперечувати той факт, що для перекладу художніх творів, а особливо поезії, необхідний талант. О. В. Мазур зазначає, що творча особистість перекладача ще недостатньо вивчена, враховуючи контекст національної культури, традиції перекладу, життя та діяльність перекладача, його уподобання у відборі матеріалів та перекладацька робота, її значення для української та світової культури [12, с. 308]. Під індивідуальним стилем перекладача можна розуміти систему змістовних та формальних характеристик перекладеного тексту, що втілюють смаки а також філологічні та професійні нахили перекладача [6, с. 353].

Перед початком роботи над перекладом необхідно дослідити ідіостиль автора, щоб зберегти його в перекладі. Індивідуальний стиль перекладача не повинен «перекривати» індивідуальний стиль автора на жодному з рівнів: лексичному (перекладач зберігає метафори, образи, реєстр словникового запасу, що використовується автором); синтаксичному (типові синтаксичні структури зберігаються (іменні, безособові, складні тощо); фонетичному (алітерації, асонанси тощо типові для автора переважно в поетичних творах) [5, с. 39].

Термін ідіостиль тісно пов'язаний з такими поняттями як ідіолект та індивідуальний стиль. Ідіостиль та «індивідуальний стиль» розглядаються більшістю мовознавців як взаємозамінні поняття, синоніми, в той час як з ідіолектом їх або ототожнюють (наприклад В. П. Григор'єв заявляв, що

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилу Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idioslylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

ідіостиль є одночасно й ідіолектом [11, с. 10]), або розмежовують. Аналіз визначень термінів «ідіолект» та «ідіостиль» виявив, що вони досить часто вживаються у якості синонімів. Існує багато підходів до вивчення ідіостилу: лінгвістичний, лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний, лінгвопоетичний, кількісний та якісний, семантико-стилістичний, системно-структурний, комунікативний, естетично-маркований, образно-композиційний, комунікативно-когнітивний, адресно-діяльнісний, функціонально-домінантний тощо [4, с. 10]. Для більш повного аналізу ідіостилу автора вважається доцільним комбінувати різні підходи. Кореляцію ідіостиль/ідіолект зазвичай кваліфікують як частковий вияв відношення мовлення (текст) – стиль мовлення (мова художніх текстів). В. В. Леденева дає такі визначення: ідіолект – усі тексти, створені автором у хронологічній послідовності, тоді як ідіостиль – це сукупність глибинних констант та доміант певного автора, що вплинули на те, щоб ці тексти з'явилися саме в цій послідовності [8, с. 292]. О. С. Ахманова зазначає, що індивідуальний стиль автора – це сукупність основних елементів стилю творів письменника в конкретний період його творчості чи в усіх творах загалом [1, с. 231].

Термін «ідіолект» був вперше запропонований американським мовознавцем Бернардом Блохом. Він визначав це поняття як сукупність можливих висловлювань одного мовця у певний момент використання мови для взаємодії з одним іншим мовцем [13, с. 13].

Індивідуалістичний аспект мови – це те, що ми називаємо ідіолектом. Ідіолект можна описати як «постійні мовленнєві особливості у вимові, лексичному виборі чи граматиці, які є специфічними для конкретного мовця». Дж. Хіггінботхем розширює це визначення, кажучи, що ідіолект – це не те, що правильно чи неправильно, а те, чому мовець надає перевагу [14, с. 27].

В. В. Виноградов виділяє два рівня даного явища [2, с. 144]:

- ідіолект в широкому розумінні являє собою реалізацію певної мови індивіда, тобто сукупність текстів, породжуваних мовцем і досліджуваних лінгвістом з метою вивчення системи мови;
- ідіолект у вузькому сенсі – це сукупність специфічних мовних особливостей певного носія мови.

Щодо індивідуального стилю автора В. В. Виноградов визначає його як

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennya idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Vasylichenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

структурно єдину та внутрішньо пов'язану систему засобів і форм мовленнєвого вираження. Він зазначає, що в індивідуальному стилі відбувається індивідуальне вживання різноманітних мовних засобів в нових функціях в залежності від лінгвістичного вибору письменника [3, с. 243].

Беручи до уваги сучасне мовне бачення художнього тексту, дослідники виділяють основні характерні ознаки ідіостилу автора: система мовленнєвих засобів, що використовуються автором для досягнення своєї комунікативної мети; спосіб відображення внутрішнього світу автора як представника певної літературної течії; відображення розуміння автором проблем, які його хвилюють; використання стилістичних прийомів, нових понять, стилістично маркованої лексики для вираження смислового та емоційного змісту тексту [9, с. 85].

Можна виділити такі фактори формування ідіостилу письменника:

- соціально-історичні умови;
- співвіднесення традицій та новацій у авторській творчості;
- жанрові характеристики твору;
- стан особистості письменника (уява, емоції, настрої тощо);
- світогляд та життєвий досвід.

Частина лінгвістів вкладає в поняття ідіолект більш широке значення ніж ідіостиль. Так, у «Літературознавчому словнику-довіднику» подається таке визначення ідіолекту: «Індивідуальне мовлення, що пояснюється місцем проживання, віком, фахом, соціальним станом, загальним рівнем культури певної людини. Ідіолект як мовна характеристика особистості не тільки окреслює особливе, а й розкриває різноманітні аспекти мови як загальнонаціонального феномена, її невичерпний потенціал». З цього визначення виходить, що ідіолект являє собою основу, на якій формується ідіостиль автора [7, с. 27]. В той же час інша частина мовознавців вважає, що ідіостиль є більш широким поняттям і вбирає в себе термін ідіолект. Так, Л. О. Ставицька зазначає, що ідіостиль автора ширший за його ідіолект, адже «ідіолект – це сукупність особливостей, що характеризують мовлення конкретного індивіда, а ідіостиль – це індивідуальний стиль, тобто сукупність основних стильових особливостей, які характеризують твори того чи того автора у певний період або всю його творчість. Їх можна ототожнити, проте

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилу Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriiavasylichenko@gmail.com

використання терміну ідіолект зобов'язує враховувати екстралінгвальні фактори та хронологічні параметри творчості письменника: дата, місце народження і проживання, історико-культурні обставини, соціальне середовище тощо, що визначають мовний код і окремого індивіда, і письменника» [11, с. 5].

У даній статті підтримуємо думку лінгвістів, які визнають поняття «ідіолект» таким, що включає в себе поняття «ідіостиль», тобто ширшим за нього. Ми вважаємо, що ідіолект це реалізація певної мови індивіда, тобто сукупність текстів, породжуваних мовцем, в той час як поняття «ідіостиль» позначає внутрішньо пов'язану систему засобів і форм мовленнєвого вираження застосованих у цих текстах.

Основний зміст

Йоргос Сеферіс – багатогранна особистість і його індивідуальний стиль чітко прослідковується в усіх його творах. На формування специфічного ідіостилу вплинуло багато факторів. Його життєвий досвід, світогляд, виховання в сім'ї, де культивувалося мистецтво та любов до Справжньої Греції минулого, а також до сучасної європейської культури, його життя в студентські роки закордоном, товаришування з французькими символістами тощо. Й. Сеферіс добре знав літературне та культурне минуле своєї батьківщини. Він вивчав Есхіла, Гомера і Софокла, і його життєва філософія відповідала його класичній спадщині.

Й. Сеферіс – один з тих поетів, який не використовував жодних безглузвих абстракцій, його вірші втілюють збагачені образи історії та особистого міфу. Те, що робить Сеферіса «національним поетом», – це його любов до близькості з людством загалом, що характерно для його поезії.

Історичні події, які він пережив також мали великий вплив на будь-яку людину світу – його сучасника, та особливо на греків, які окрім двох світових воєн пережили жахливий геноцид, декілька переворотів, війну всередині країни. Поет був позбавлений своєї батьківщини внаслідок Малоазійської катастрофи і поневірявся, як Одисей без Ітаки, з яким себе сам асоціював. Гуманіст в душі, він зневажав сучасність повну лиха та безчестя, його захоплювала античність, у своїх творах він саме через призму давності, міфології висміював сучасних йому політиків.

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennya idiosylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movoju]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knu.edu.ua,

Vasylichenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriiavasylichenko@gmail.com

Почуття, представлені в збірках Й. Сеферіса знайомі майже кожній людині у певний період життя, не відтворені поетом банально. Ідіостиль Й. Сеферіса особливий тим, що він апелює до емоцій, дозволяючи читачам інтерпретувати його твори в залежності від їх життєвого досвіду. Лаконічно він може сказати набагато більше, чим більшість людей у двохгодинних промовах.

Тематика творів Й. Сеферіса, звичайно, змінювалася, але деякі мотиви залишились головними впродовж усього життя. Перш за все, це тема мандрів, яка нагадує подорожі Одиссея, з якими поет неодноразово ототожнював себе. Але до зустрічі з Кіпром, він був Одиссеєм без Ітаки, його подорожі були безцільними та повними суперечностей.

Друга тема – це тема батьківщини, Греції, проте античної, а не сучасної. Сучасність часто насичена для Й. Сеферіса чужим змістом, і вони воюють між собою. З теми приречених мандрів виходить відчуття самотності. Звідси асоціації з образом Ельпенора. У Гомера, п'яний Ельпенор, який так любив Кірку, що не хотів їхати додому, впав з даху і скрутив в'язи. У Й. Сеферіса він оживає у своїх численних нащадків. Самотність поета серед ельпенорів підкреслюється пейзажем. У палітрі пейзажу спочатку переважають кольори осені та зими, вечірнього або нічного освітлення. Кіпр, навпаки, також асоціюється з сонячним світлом у ландшафті.

Алюзії на Давню Грецію присутні у багатьох творах. Розглянемо для прикладу *Oi σύντροφοι στον Άδη*. Сама назва наштовхує на згадку про Підземне царство Аїда, куди потрапляють душі померлих. Епіграфом до даного твору є уривок з «Одіссеї» Гомера написаний давньогрецькою

*νήπιοι, οἱ κατὰ βοῦς Ὑπερίωνος Ἥελιοιο
ἦσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ.*

Що в перекладі означає:

*З'їли, безумні, волів вони Гелія Гіперіона,
Що понад нами, — за те дня повернення він їх позбавив.*

У поезіях багато згадок про море та воду, що не дивно, оскільки вони – частина грецького пейзажу, грецької природи глибоко шанованої Й. Сеферісом.

Жінка, кохання постає в поезії Й. Сеферіса ідеалізовано. Жінка – Афродіта, мрія, нездійсненна і недоступна. Одним з улюблених образів Й. Сеферіса також була жінка-Горгона:

Δεν μπορώ να ζω

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилу Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiosylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

*όλο με παγόνια
μήτε να ταξιδεύω μερόνυχτα
μέσα στα μάτια της γοργόνας.*

Соціальні теми в поезії Й. Сеферіса дуже приховані, вони представлені через античні асоціації.

Поезія Й. Сеферіса містить безліч літературних натяків, які свідчать як про його індивідуальну подорож як поета, так і про його розуміння того, що органічно для його власної культури, одним із найтриваліших поетичних образів є образ «виклику душ померлих» сучасного Одиссея. Так, у його грецьких поезіях звучать Ш. Бодлер, П. Валері, П. Верлен, Геракліт, Гесіод, Гомер, Данте, Евріпід, Т. Еліот, Есхіл, К. Кавафіс, А. Кальвос, К. Клодель, В. Корнарос, Ж. Лафорг, Ж. Мореас, К. Паламас, Е. Фунт, Платон, Е. По, М. Пруст, А. Сикельянос, Д. Соломос тощо.

Сучасність відчувається в його віршах під час війни та в кіпрській збірці. Творчість поета пронизана любов'ю до батьківщини, своїх почуттів і, як єдності землі, людей та історії, але ніде ці потаємні почуття не набувають банального звучання.

Розглянемо його першу збірку поезій «Поворот». Оригінальна назва збірки «Строфі» поєднує в собі кілька значень: сам поворот; строфа як елемент поетичного тексту; строфа як елемент театрального дійства в античній драмі. «Поворот» Йоргоса Сеферіса, поворот, зроблений до нових горизонтів для сучасної грецької поезії, – це книга, призначена знищити, викликати гнів, насмішки, різку критику, захоплені оплески, надії, тремтіння критичного розуму, тобто має всі ознаки твору мистецтва, що виходить за рамки усталених звичних рутин і має неспокійну тенденцію до поширення, домінування, розширення, до подальшого створення нових естетичних цінностей.

Однією з характерних рис ідіостилію Й. Сеферіса можна назвати місткість, яку ми бачимо уже в самій багатозначній назві збірки. Більшість поезій у даній збірці коротенькі, проте можуть багато чого сказати про стан поета. Можемо вважати зміст та назву першої поетичної збірки Й. Сеферіса пророчими, оскільки його пізніші досягнення у галузі вказували на розрив поета з традиційною поезією.

Окрім поеми «Стиль дня», всі інші, здебільшого – це вірші традиційного

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennya idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Vasylichenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

стилю у формі, організовані в катрени. Катрени – чотиривірші. В даній збірці переважає кільцеве римування, є також вірші з перехресним та в деяких випадках неповним римуванням. Характерними ліричними відхиленнями від усталених критеріїв традиційної поезії у даній збірці є неоднакова кількість складів у вірші, зіяння, перенесення та часто невдала рима.

Вірш «Поворот», як і вся однойменна збірка Й. Сеферіса, вносить зміни до сучасної грецької поезії, оскільки у них поет намагається звільнитися від способів вираження минулого. Поет не відчуває потреби висловити свої переживання зрозуміло чи чітко зазначити конкретну тему. Важливим є передача домінуючого почуття, але воно не пов'язане з чітко заданою подією. Цей еліптичний запис досвіду виконує подвійну протилежну функцію, оскільки, з одного боку, вірш важко зрозуміти, він не дозволяє реконструювати початкову подію, досвід, а з іншого боку, він відкритий для багатьох інтерпретацій, даючи можливість ширшій аудиторії пізнати його. Отже, читаючи цей вірш, ми розуміємо, що ми не можемо чітко визначити ту подію, що викликала у поета емоції, які він фіксує, і це фактично штовхає нас на необхідність читати його тексти за допомогою емоцій, а не логіки. Таким чином, на відміну від віршів минулого, коли поети творили у сфері конкретного, ми стикаємось з поетичним дискурсом, який намагається контактувати з читачем на більш суттєвому рівні, аніж суворі та часто відокремлена логіка. Поет вимагає від читача відчуття, прийняти його слова як прояви своєї душі, а не як холодні логічні форми. У той же час читач покликаний прийняти свою нездатність повністю зрозуміти досвід поета, оскільки спільності людської душі, по суті, недостатньо для повного розуміння іншого.

Перша збірка Й. Сеферіса містила в собі поезію більш традиційної форми, римовані вірші, що складаються з катренів, повних символізму та почуттів. Вони короткі за формою та місткі за змістом. Лаконічно та коротко автор передає свої почуття через слова вільні для будь-якого прочитання та інтерпретування в залежності від людини, та її душевного стану під час ознайомлення з цією збіркою. У своїй наступній визначній збірці «Міф-історія» Йоргос Сеферіс відступає від традиційних поетичних форм і звертається до верлібру. Він відмовляється від рамок, що сковують його, він мандрує, як Одисей у пошуках не лише Ітаки, але й підходящої форми, за допомогою якої він зміг би у повній мірі передати свої почуття та погляди.

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилю Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriiavasylichenko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

У 2013 році була видана збірка вибраних поезій Йоргоса Сеферіса, переклади яких виконали Ірина Бетко, Іван Драч, Світлана Йовенко, Марина Маришук, Олександр Пономарів, Лариса Скирда, Тетяна Чернишова та Андрій Савенко.

Поетичний переклад – це переклад в основі якого лежить необхідність передати концептуальну та естетичні інформацію оригіналу та ідіостиль автора, намагаючись як можна точніше відтворити зовнішню та внутрішню матрицю поетичного твору. Переклад поезії можна вважати одним із найскладніших, оскільки він вимагає від перекладача не тільки знання мови, але й поетичного чуття та, одночасно, здатності залишатися перекладачем оригіналу, не перетворюючи свій переклад на власний, новий поетичний твір.

Особливої уваги потребує вивчення питання специфіки збереження ідіостилу автора під час перекладу поетичних творів. Виконання перекладу поетичного твору вимагає від перекладача виключної майстерності. Питання перекладності поезії довгий час викликало бурхливі дискусії серед науковців. Деякі вчені вважають, що при перекладі втрачається поезія, тоді як інші стверджують, що всі значення є перекладними, а в перекладі втрачається лише форма поетичного дискурсу. Також є інші вчені, які вважають, що переклад поезії можливий лише за умови збереження цілісності та стилю вихідного тексту у мові перекладу.

Для відтворення поетичного твору при перекладі необхідно зберегти елементи зовнішньої та внутрішньої матриць вірша. Ідіостиль поета передається за допомогою форми, яку він обирає для відображення змісту. Збереження зовнішньої матриці віршованого, римованого твору є дуже складним оскільки потрібно, не спотворивши зміст врахувати усі тонкощі і правильно підібрати риму, чи якимось чином компенсувати її.

Основними елементами так званої зовнішньої матриці вірша, які ми можемо побачити, не вчитуючись у текст, є:

- наявність (або відсутність) еквілінеарності,
- вокалічна або консонантна рима,
- чоловіча чи жіноча рима,
- характер римування,
- збереження чи незбереження кількості строф,

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennja idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movoju]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knu.edu.ua,Vasylichenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

- повторення тощо [15].

Внутрішня матриця поетичного твору складається з елементів, які не видно ззовні. Вони виявляються лише завдяки більш глибокому аналізу тексту. Ними є:

- зміст одного рядка (строфи),
- сукупність різних стилістичних засобів автора – тропів,
- синтаксичні характеристики строфи,
- евфонічна (звукова) структура твору,
- прагматичний підтекст,
- образи авторського твору, на основі яких будується основний сюжет та розвиток теми твору.

Звичайно, у перекладах поетичних художніх творів велика роль належить відтворенню інших, крім названих, зовнішніх та внутрішніх елементів матриці віршованого твору.

Переклад твору «Ἀρνῆση», «Заперечення» було виконано Іваном Драчем та Тетяною Чернишовою. Аналіз показує, що як першоджерело так і переклад містять у собі три катрени, тобто дванадцять рядків (три чотиривірша), тобто еквілінеарність (рівна кількість рядків) наявна. Бачимо, що вірш «Заперечення» у Йоргоса Сеферіса не має чіткого віршованого розміру. Кількість складів не рівна, іноді зустрічаємо ямб. Однак, у перекладі можна чітко виділити трьохстопний анапест. Характер римуння у «Ἀρνῆση» Й. Сеферіса – кільцеве, рима – вокалічна (*περιστέρη – μεσημέρη*) окрім *της – μπατής* і *λάθος – πάθος*. Жіноча рима чергується з чоловічою (*κρυφό – γλυφό, περιστέρη – μεσημέρη*). Однак, у перекладі українською мовою римуння стає неповним. Розглянемо перший катрен.

<i>Στο περιγιάλι το κρυφό κι άσπρο σαν περιστέρη διψάσαμε το μεσημέρη· μα το νερό γλυφό.</i>	<i>На пустельному березі білому, мов голубка свята, безборонна, шерхлі губи успразі розкрили ми, а вода, а вода ж солонна.</i>
--	--

У даному випадку хіба що безборонна – солонна можна вважати римою. Й. Сеферіс у своїй першій збірці у більшості поезій ще вживає риму, проте є й поезії з неповною римою.

Щодо внутрішньої матриці твору, а саме змісту окремого рядка, то він все

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилю Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

ж дещо змінений. Оригінал вирізняється лаконічністю і простотою, яка тим не менш має в собі глибину, в той час як переклад перенасичений різними епітетами метафорами та додаваннями. Порівняємо буквальный переклад першого катрену та переклад Івана Драча та Тетяни Чернишової:

<i>На прихованому узбережжі білому наче голуб спрагу відчули ми по обіді та вода – солоня.</i>	<i>На пустельному березі білому, мов голубка свята, безборонна, шерхлі губи у спразі розкрили ми, а вода, а вода ж солоня.</i>
--	--

Бачимо, що у перекладі з'явилися епітети до голубки (свята, безборонна), та у третьому рядку додали інформацію (шерхлі губи у спразі розкрили ми), у другому та третьому катрені також присутнє зловживання епітетами та трансформаціями змісту:

<i>На білому піску Ми написали ім'я її Добре, що подув морський бриз І стер цей напис.</i>	<i>На піску написали на білому ім'я спраги - в чеканні завмерли. Хвиля вдарила вогкими крилами ім'я стерлося, море стерло.</i>
--	--

«В чеканні завмерли» —додавання перекладачів, цього в оригіналі не було. Також вони додали метафору «хвиля вдарила вогкими крилами». В оригіналі надпис стер вітер, в перекладі це зробило море.

Наступний катрен:

<i>Με τί καρδιά, με τί πνοή, τί πόθος και τί πάθος πήραμε τη ζωή μας· λάθος! κι αλλάζαμε ζωή.</i>	<i>З тугими вітрилами, з гарячими крилами серце в пристрасті мчало наосліп. Були юні ми. Стали дорослі. Ми змінили життя - плин змінили ми.</i>
---	---

Перший рядок Й. Сеферіса лаконічний. У перекладі – інтерпретація змісту перекладачем «з тугими вітрилами, з гарячими крилами». Рядок «змарнували життя та змінили його» у художньому перекладі також перетерпів значні зміни – «Були юні ми. Стали дорослі. Ми змінили життя – плин змінили ми».

Загалом, усі образи оригіналу було передано, але також створено нові (вогкі крила, спрага, шерхлі губи). Щодо тропів, то в перекладі їх набагато більше. Однією з характерних рис індивідуального стилю Й. Сеферіса, що особливо помітна у збірці «Поворот», – це його здатність передавати багато сенсу, говорячи мало слів.

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystyle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennya idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Vasylichenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

Даний переклад «Заперечення» безперечно дуже поетичний і яскравий, проте він більше демонструє ідіостиль перекладачів, а не самого Автора. Однак, враховуючи той факт, що один з перекладачів – відомий український письменник, це не викликає здивування. Іван Драч та Тетяна Чернишова створили чудовий поетичний твір, з чітким віршовим розміром, ритмом, майстерно застосувавши усі доступні засоби виразності (метафори, епітети, тощо), показуючи усю красу української мови.

Розглянемо переклад «Μνήμη, β'» (у перекладі «Пам'ять II») з третього тому «Вахтового журналу». «Пам'ять II», переклав його відомий мовознавець та перекладач Олександр Пономарів. Цей вірш також написаний верлібром, еквілінеарність у перекладі присутня (тридцять рядків як в оригіналі так і в перекладі). Зміст кожного рядка переданий чітко за винятком одного моменту:

<i>Είναι παντού το ποίημα. Η φωνή σου καμιά φορά προβαίνει στο πλευρό του σαν το δελφίνι που για λίγο συντροφεύει μαλαματένιο τρεχαντήρι μες στον ήλιο και πάλι χάνεται. Είναι παντού το ποίημα</i>	<i>Яка краса навколо! Голос твій подеколи кружляє коло нього, немов дельфін, який наздожене вітрьильник, що золотом виблискує на сонці, і зникне знов. Яка краса навколо!</i>
---	---

«Всюди поезія» замінено на «Яка краса навколо!». За винятком цього, усе точно відтворено при перекладі. Загальний зміст, прагматичний підтекст, образи, тропи – усе відтворено без значних змін в ідіостилі автора. Тобто даний переклад майже збігається з оригіналом з точки зору зовнішньої та внутрішньої матриці.

Робота Олександра Пономаріва є взірцем того, як перекладач повинен, ігнорувати власний індивідуальний стиль, демонструючи читачу ідіостиль автора, що його створив.

Збереження зовнішньої та внутрішньої матриці поетичного твору, а також характерних рис індивідуального стилю автора дуже непросте завдання для перекладача. Важливо не дати власному ідіостилу домінувати у перекладі над ідіостилем автора. Перекладачу необхідно знайти баланс між власним індивідуальним стилем, та ідіостилем автора, бо найчастіше перекладачі намагаються не просто перекласти оригінал але й продемонструвати свій талант та показати читачам багатство своєї мови та власні художні здібності, що з

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилу Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiosstylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriiavasylichenko@gmail.com

одного боку не погано, оскільки збагачує культуру та літературу народу, мовою якого твір перекладається, однак з іншого боку, суть перекладу полягає у тому, щоб донести автора оригіналу, його задум, його прагматичний підтекст до читача, а не адаптувати оригінал так, щоб він «красивіше» звучав.

При відтворенні віршованих творів, що не мають чіткого розміру та рими (тобто верлібру) іноземною мовою набагато легше відтворити індивідуальний стиль автора, так, щоб перекладач по мінімуму проявляв власний ідіостиль, оскільки при перекладі римованих творів, відтворення деяких особливостей зовнішньої матриці віршованого твору (що у свою чергу також є однією з особливостей індивідуального стилю автора) може призвести до того, що перекладач знехтує внутрішньою матрицею чи відтворенням інших особливостей індивідуального стилю автора оригіналу. Або навпаки, перекладач може більш точно відтворити внутрішню матрицю першоджерела, та знехтувати зовнішньою.

Література:

1. Ахманова, О. С. *Словарь лингвистических терминов* (Москва: Изд-во «Сов. энцикл.», 1969), 608.
2. Виноградов, В. В. *О художественной прозе* (Москва, Ленинград: Госиздат, 1959), 654.
3. Виноградов, В. В. *О языке художественной прозы* (Москва: Наука, 1980): 360.
4. Горченко, О. «Проблематика підходів до дослідження ідіостилу.» *Науковий вісник Чернівецького університету: Германська філологія* 751 (2015): 73-79.
5. Данік, Л. В., Година-Арютіна, К. В. «Адекватність відтворення ідіостилу: кореляція стилів перекладача і автора при перекладі фразеологічного рівня тексту.» *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки* 2 (2015): 35-40.
6. Кияк, Т., Науменко, А., Огуй, О. *Теорія і практика перекладу* (Вінниця: Нова книга, 2006), 592.
7. Коткова, Л. І. «Ідіостиль, індивідуальний стиль і ідіолект: проблеми розмежування.» *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки* 2 (2012): 26-29.
8. Леденева, В. В. «Особенности идиолекта Н. С. Лескова: средства номинации и предикации.» (Дисс. д-ра філол. наук, Москва, 2000), 481.
9. Семенюк, О. А. «Ідіостиль автора як відображення його картини світу.»

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennja idiiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movojul]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Vasylichenko V. V. [Vasyli'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія 39 (2019): 82–85.

10. Сидоренко, І. «Підходи до вивчення ідіостилю у лінгвістичних дослідженнях художнього тексту.» *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)* 21 (2015): 298-303.
11. Ставицька, Л. «Про термін ідіолект.» *Українська мова* 4 (2009): 3-7.
12. Шум, О. В. «Співвіднесення ідіостилю автора і стилю перекладача (на матеріалі перекладу роману Ю. Андруховича "Рекреації" німецькою мовою).» *Наукові записки Національного університету "Острозька академія", Серія: Філологічна* 54 (2015): 308-310.
13. Bloch, B. «A set of postulates for phonemic analysis.» *Language* XXIV (1948): 3–46.
14. Eken, F. *Do multilingual speakers have one single underlying idiolect or multiple idiolects bound to specific languages* (Radboud University, 2019): 64.

Електронні ресурси:

15. Яблунівська, К. «До питання відтворення жанру в поетичному перекладі.» *XVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах СНД»*, <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3073>

Джерела ілюстративного матеріалу:

16. Сеферис, Й. *Вибране: поезії й літературно-критичні статті*, упорядкування О. Пономарів, А. Савенко; переднє слово А. Савенко, Т. Чернишова; переклади А. Савенко, І. Бетко та ін. (Київ: Журнал «Всесвіт», 2013), 400.
17. Σεφέρης, Γ. *Στροφή* (Αθήνα: τυπογραφείο της Εστίας, 1931), 41.
18. Σεφέρης, Γ. *Ημερολόγιο Καταστροφώματος Γ.* (Αθήνα: Νεφέλη, 2002), 387.

References:

1. Ahmanova, O. S. *Slovar' lingvisticheskikh terminov* (Moskva: Izd-vo «Sov. jencikl.», 1969), 608.
2. Vinogradov, V. V. *O hudozhestvennoj proze* (Moskva, Leningrad: Gosizdat, 1959), 654.
3. Vinogradov, V. V. *O jazyke hudozhestvennoj prozy* (Moskva: Nauka, 1980): 360.
4. Gorchenko, O. «Problematyka pidhodiv do doslidzhennja idiostylju.» *Naukovyj visnyk Chernivc'kogo universytetu: Germans'ka filologija* 751 (2015): 73-79.

(Актуальні питання перекладознавства [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Відтворення ідіостилю Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою (Українською) [Vidtvorennja idiostylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movoju]

© Любченко Т. В. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,

Васильченко В. В. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

5. Danik, L. V., Godyna-Arjupina, K. V. «Adekvatnist' vidtvorennja idiosylju: koreljacija syliv perekladacha i avtora pry perekladi frazeologichnogo rivnja tekstu.» *Naukovi zapysky Nizhyns'kogo derzhavnogo universytetu im. Mykoly Gogolja*. Serija: *Filologichni nauky* 2 (2015): 35-40.
6. Kyjak, T., Naumenko, A., Oguj, O. *Teorija i praktyka perekladu* (Vinnycja: Nova knyga, 2006), 592.
7. Kotkova, L. I. «Idiosyl', indyvidual'nyj syl' i idiolekt: problemy rozmezhuвання.» *Naukovi zapysky Nizhyns'kogo derzhavnogo universytetu im. Mykoly Gogolja*. Serija: *Filologichni nauky* 2 (2012): 26-29.
8. Ledeneva, V. V. «Osobennosti idiolektu N. S. Leskova: sredstva nominacii i predikacii.» (Diss. d-ra filol. nauk, Moskva, 2000), 481.
9. Semenjuk, O. A. «Idiosyl' avtora jak vidobrazhennja jogo kartyny svitu.» *Naukovyj visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu*. Serija: *Filologija* 39 (2019): 82–85.
10. Sydorenko, I. «Pidhody do vyvchennja idiosylju u lingvistychnyh doslidzhennjah hudozhn'ogo tekstu.» *Naukovi zapysky Vinnyc'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Myhajla Kocjubyns'kogo*. Serija: *Filologija (movoznavstvo)* 21 (2015): 298-303.
11. Stavyc'ka, L. «Pro termin idiolekt.» *Ukrai'ns'ka mova* 4 (2009): 3-7.
12. Shum, O. V. «Spivvidnesennja idiosylju avtora i sylju perekladacha (na materiali perekladu romanu Ju. Andruhovyha "Rekreacii" nimec'koju movoju).» *Naukovi zapysky Nacional'nogo universytetu "Ostroz'ka akademija"*, Serija: *Filologichna* 54 (2015): 308-310.
13. Bloch, B. «A set of postulates for phonemic analysis.» *Language* XXIV (1948): 3–46.
14. Eken, F. *Do multilingual speakers have one single underlying idiolect or multiple idiolects bound to specific languages* (Radboud University, 2019): 64.
15. Jablunovs'ka, K. «Do pytannja vidtvorennja zhanru v poetychnomu perekladi.» *XVIII Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferencija «Problemy ta perspektyvy rozvytku nauky na pochatku tret'ogo tysjacholittja u krai'nah SND»*, <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/3073>
16. Seferys, J. Vybrane: poezii' j literaturno-krytychni staty, uporjadkuvannja O. Ponomariv, A. Savenko; perednje slovo A. Savenko, T. Chernyshova; pereklady A. Savenko, I. Betko ta in. (Kyiv: Zhurnal «Vsesvit», 2013), 400.
17. Σεφέρης, Γ. *Στροφή* (Αθήνα: τυπογραφείο της Εστίας, 1931), 41.
18. Σεφέρης, Γ. *Ημερολόγιο Καταστώματος Γ.* (Αθήνα: Νεφέλη, 2002), 387.

(Current issues in translation studies [Aktual'ni pytannja perekladoznavstva])

Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian (in Ukrainian) [Vidtvorennja idiosylju Jorgosa Seferisa v perekladah ukrai'ns'koju movoju]

© Liubchenko T. V. [Ljubchenko T. V.], tetiana.liubchenko@knlu.edu.ua,Vasylichenko V. V. [Vasyl'chenko V. V.], valeriavasylichenko@gmail.com

**МАЙСТЕРНЯ МОЛОДОГО ПЕРЕКЛАДАЧА: переклади
іспанською філософської лірики Сергія Савощенка**
[YOUNG TRANSLATOR'S WORKSHOP: translations of Spanish
philosophical lyrics by Serhiy Savoshchenko]

Переклад надійшов до редакції [Translation received] – 15.03.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.16>

Катерина Бугайова (м. Київ, Україна)

kittykatbugayova@gmail.com

студентка кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

K. Bugayova (Kyiv, Ukraine)

kittykatbugayova@gmail.com

Student of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

ВОЗВРАЩЕНИЕ

Я понимаю, что дышу...

Dum spiro spero*,

Да! Жить надеюсь...

И невесомый вдоха шум

порывом первым

вселяет смелость.

Живу, могу и смею, и смеюсь

тружусь и предаюсь утехам,

вином и хлебом с вами поделюсь,

слезой и смехом.

По-братски обниму и одарю

(Майстерня молодого перекладача [Majsternja molodogo perekladacha])

© Бугайова К. [Бугаїва Е.], kittykatbugayova@gmail.com

без сожаленья,
и от любви с ума сойду, вам правду говорю,
в одно
прекрасное мгновенье... (Сергей Савощенко)

*Пока дышу надеюсь (лат.)

EL REGRESO

*Entiendo, que respiro
Dum spiro spero*,
Y claro que vivir deseo...
Ruido del aliento leve
con su primer calambre
me llena del coraje.
Yo vivo, puedo, apuesto,
trabajo y arriesgo,
comparto pan y vino con vosotros,
comparto lágrimas amargas y risas ruidosas.
Y sin ningún remordimiento os doy un gran abrazo
y os deseo lo mejor,
Yo me vuelvo loco por amor
en instante solo,
en un momento oportuno
os digo la verdad...*

Уговори меня забыть
свой городской покой ...
Мы прямо с улицы, не заходя домой,
отправимся с тобой туда,
где золотые берега
окружены туманными горами.

Где бриза свежий аромат
сливается с дыханием гор,
и лунный свет колыхнется волнами,
весь сущий мир, небесный и земной,
в тебе, во мне и между нами!
Уговори меня забыть покой... (Сергей Савощенко)

*Hazme olvidar
nuestra tranquilidad urbana...
Sin entrar en casa, directamente de calle
iremos allí donde las orilas doradas
estén rodeadas por montañas de niebla.
Iremos allí donde el fresco aroma de viento
se fusiona con alientos de antiguas montañas
y allí donde la luz de la Luna esté ondeando.
Todo el mundo vigente celestial y terrestre,
se halla en ti, y en mi y entre nosotros!
Hazme olvidar esa calma ...*

Облака опускаются низко
Серой ватой ложась на крыши.
По стеклу растекаются брызги —
Дождь мелодию осени пишет.
Ледяными порывами ветры
Раздевают озябшие кроны.
И, воздев к небу голые ветви,
Смотрят вдаль одинокие клёны.
День короткий: с утра — сразу вечер,
Разбавляются краски туманом,
И особо похвастаться нечем,
Но жалеть о потерянном рано!

Свет рассеян, неспешны движения.

Может, я тебе всё-таки нужен?

Нет теней, вместо них — отражения,

Содрогаясь, плывут в тёмных лужах... (Сергей Савощенко)

Las nubes descenden en las azoteas

Como pedazos de algodón.

Y las gotas deslizan deambulando por el cristal —

Es la lluvia, que está componiendo

una sinfonía de este otoño.

Las ráfagas del viento desnudan las copas heladas

Y los arces solitos alzando sus ramas desnudas hacia el cielo

Miran en la lejanía vacía.

El día es corto: desde temprano ya es de noche

La niebla agua las tintas

No hay nada de que alardear

Aún no es momento para arrepentirse

de lo que hemos perdido ya!

Pálida luz, movimientos despaciosos y flojos

Puede que todavía me necesites?

Pero no veo las sombras, son invisibles, sólo reflejos, que

Flotan temblando en charcas oscuras.

ПРОСТО ЖИТЬ.

Просто жить...

Не спешить, не бежать, ничего не решать,
забывая про грех, и молясь за успех,
как дурак

И любить...

Просыпаться от счастья в ясный день и в ненастье,
не теряться от страха и от нежности плакать
просто так

Я с тобой...
Что потом скажут или дёгтем помажут,
что послужит примером, может рухнуть карьера
— всё равно...

Ты со мной...
Эти жесты и звуки, эти взгляды и руки,
и манера держаться, и в ответ улыбаться
— лишь твоё... (Сергей Савощенко)

SÓLO VIVIR

*Sólo vivir...
Tomando todo con calma, sin correr, sin hacer decisiones
olvidando pecado y rezando por éxito,
como un tonto...*

*Y amar....
Despertarse feliz en días de sol y de nubes,
no perderse de miedo y llorar de ternura
sin ninguna razón*

*Sigo contigo...
No me importa lo que me digan,
No me importa que consideren un éxito,
y si mi carrera colapsa — me da igual...*

*Sigues conmigo...
Estos gestos y tonos, estas vistas y manos,
como actúas, e incluso estas sonrisas
— todo lo tuyo...*

Переклад надійшов до редакції [Translation received] – 03.03.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.17>

Аліна Бовсунівська (м. Київ, Україна)

alinabovs1@gmail.com

студентка кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

A. Bovsunivska (Kyiv, Ukraine)

alinabovs1@gmail.com

Student of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Я вірю, що любов моя мене переживе, щоб завжди бути в світі поруч з Вами,
щоб ненавмисно, десь на самоті, за звичкою покликали мене,
або у натовпі очима шукали поміж головами,
та відчували навесні у світанковий час
як з першим променем прилинуло моє тепло до Вас... (Сергій Савощенко)

*Yo tengo fe que mi amor no morirá por mi muerte
Para estar contigo para siempre,
Para saber que me recuerdas todavía y nunca me olvidas,
Que buscas tú mi silueta entre figuras elusivas,
Que al llegar la primavera podrás sentir al alba
con la primera luz mi calidez llegando ...*

ОТТЕПЕЛЬ

Строптивая зима к исходу января
Сменила на каприз суровую тональность,
Весенние фантазии не пропадают зря,
И будит талая вода сентиментальность.

По краю тротуара – лужи, тает серый лед,
Светлее стали лица у прохожих,
И незнакомка так легко на каблучках идет,
И цвет волос почти такой, похожий...

Днем в городе в кафе случайно слышу наш романс,
И тают, словно лед, спокойствие и смелость,
И втайне, даже от себя, я думаю о Вас,
Быть может, чаще, чем того хотелось.

Как киноленты, рвутся сны,
во всех фрагментах вместе мы,
среди весны, как раньше.
Но обрывается сюжет,
и я ищу, ищу ответ
ДА или НЕТ? Что дальше?.. (Сергей Савощенко)

EL DESHIELO

*Al terminar su reino el invierno terco
Cambió el tono serio al poco delicado.
La primavera ya está andando cerca
Dejando rastro tierno en el lugar helado.*

*Verás los charcos dondequiera, el hielo derretido,
Y las personas son con cara más feliz,
Y una mujer andando en tacones despacito
Con pelo de color igual, o sólo con matiz...*

*El día, en la ciudad, de un café la romanza conocida viene
Y como el hielo se derriten mi valor y paz.
Es tu imagen que mi mente, sin mi permiso, lo mantiene.
¡Mis pensamientos! Quizás, no los controlo más.*

*Mis sueños están cortados en fragmentos
Donde estamos juntos. Son momentos
en un viaje tiempo atrás.
Pero se corta el cuento.
El final abierto.
¿SÍ o NO? ¿Qué más?..*

Переклад надійшов до редакції [Translation received] – 16.03.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.18>

Ірина Іванова (м. Київ, Україна)

ireneiva3@gmail.com

студентка кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

I. Ivanova (Kyiv, Ukraine)

ireneiva3@gmail.com

Student of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

ПРОСТО ЖИТЬ.

Просто жить...

Не спешить, не бежать, ничего не решать,
забывая про грех, и молясь за успех,
как дурак...

И любить...

Просыпаться от счастья в ясный день и в ненастье,
не теряться от страха и от нежности плакать
просто так...

Я с тобой...

Что потом люди скажут или дегтем помажут,
что послужит примером, может рухнуть карьера
— все равно...

Ты со мной...

Эти жесты и звуки, эти взгляды и руки,
и манера держаться, и в ответ улыбаться
— лишь твое... (Сергей Савощенко)

(Young translator's workshop [Majsternja molodogo perekladacha])

© Ivanova I. [Ivanova I.], ireneiva3@gmail.com

SÓLO VIVIR

Sólo vivir...

*No tener prisa, no correr, no decidir nada,
olvidando del pecado, y rezando por el éxito,
como un tonto...*

Y amar...

*Despertarse feliz en un día despejado y con mal tiempo,
no perderse del miedo y de la ternura llorar
como si nada...*

Estoy contigo...

*que dirá la gente entonces o untrará con alquitrán
qué servirá de ejemplo, la carrera podrá ser destruida
— no importa...*

Estás conmigo...

*Estos gestos y sonidos, estas miradas y manos,
y la manera de resistir, y devolver la sonrisa
— solo tuyo...*

Не иду — под светом фонарей плыву,
Не касаясь стен, как берегов
Впереди за поворотом, словно наяву,
Аккомпанемент твоих шагов.

Сквозь дыхание слышен голос, напрягаю слух,
В коридорах лабиринта пляшут тени...
А шаги то ближе, то стихают вдруг,
Оставляя тишине поток сомнений.

Дальше по прямой пойду или сверну на круг?
Что за поворотом ждет — пока не знаю,
Под стаккато каблучков все чаще сердца стук...
Я успею или опознаю?.. (Сергей Савощенко)

*No voy – estoy nadando bajo la luz de las linternas,
Sin tocar paredes como bancos
Delante del giro, como si en la realidad eterna,*

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

*El acompañamiento de tus pasos.
Se escucha una voz a través del aliento, me esfuerzo el oído,
Las sombras bailan en los pasillos del laberinto...
Y los pasos están más cerca, de repente desaparecidos
Dejando el silencio con un flujo de dudas.*

*¿Iré más lejos en línea recta o giro en una rotonda?
Lo que aguarda al doblar la esquina, no lo sé todavía,
Bajo los tacones staccato, cada vez más a menudo el latido...
¿Llegaré a tiempo o llegaré tarde?*

В итальянском дворике — рикотта и руккола
Ты вся в белом за столиком снежно-хрупкая
Улыбаешься, повезло летним вечером встретиться
И глаза озорные разноцветными искрами светятся.
Свою щечку подставила, мои щеки потрогала
Все как-будто по-старому, ничего нового.
Къянти терпкое послевкусие, незаметно пустеет бокал,
Не хочу ничего грустного, и от жизни пока не устал.
Я надеюсь на волю случая, видно годы свое не берут,
Снова хочется верить в лучшее, что к примеру, себе не врут...
Как же часто тебя не хватало, жаль, что виделись так давно.
Ты вся в белом на фото с бокалом, и еще не допито вино... (Сергей Савощенко)

*En un patio italiano hay ricotta y rúcula
Estás toda vestida de blanco en la mesa, frágil como la nieve
Sonríes, afortunado de encontrarte en una noche veraniega
Y los ojos traviesos brillan con chispas pintadas.
Pusiste tu mejilla, tocaste mis mejillas
Todo parece ser igual, nada nuevo.
El regusto agrio de Chianti, la copa se vacía a la sorda,
No quiero nada triste y aún no estoy cansado de la vida.
Espero al azar, aparentemente los años no pasan factura,
De nuevo quiero creer en lo mejor que, por ejemplo, no se mientan...
Cuántas veces te extrañaba, pasé tanto tiempo sin verte.
Estás toda vestida de blanco en la foto con una copa, y el vino aún no se ha terminado.*

Переклад надійшов до редакції [Translation received] – 17.03.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.19>

Анастасія Покора (м. Київ, Україна)

nastyapokora@gmail.com

студентка кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

A. Pokora (Kyiv, Ukraine)

nastyapokora@gmail.com

Student of Romance Philology Department

Taras Shevchenko National University of Kyiv

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

Уговори меня забыть

свой городской покой...

Мы прямо с улицы, не заходя домой,

отправимся с тобой туда,

где золотые берега

окружены туманными горами.

Где бриза свежий аромат

сливается с дыханьем гор,

и лунный свет колышится волнами,

весь сущий мир, небесный и земной,

в тебе, во мне и между нами!..

Уговори меня забыть покой... (Сергей Савощенко)

Hazme olvidar

la paz de mi ciudad...

Olvidando la casa, en la calle encontramos la realidad

y ahí es donde tenemos que llegar,

son las orillas doradas

rodeadas de montañas neblinosas.

Donde incienso de las olas numerosas

en un dúo con el aliento de las montañas rodeadas,

y la luz de la luna sobre olas va a bailar,

celestial y terrenal, todo el mundo,

tú y yo, ¡primero y segundo!..

Hazme olvidar...

(Майстерня молодого перекладача [Majsternja molodogo perekladacha])

© Покора А. [Pokora A.], nastyapokora@gmail.com

Переклад надійшов до редакції [Translation received] – 17.03.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.39.20>

Анна Ташева (м. Київ, Україна)

annah.tasheva@gmail.com

студентка кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

A. Tasheva (Kyiv, Ukraine)

annah.tasheva@gmail.com

Student of Romance Philology Department
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

ПРОСТО ЖИТЬ.

Просто жить...

Не спешить, не бежать, ничего не решать, забывая про грех, и
молясь за успех,
как дурак...

И любить...

Просыпаться от счастья в ясный день и в ненастье, не теряться от страха и от
нежности плакать просто так...

Я с тобой...

Что потом люди скажут или дегтем помажут, что послужит примером, может
рухнуть карьера

— все равно...

Ты со мной...

Эти жесты и звуки, эти взгляды и руки, и манера держаться, и в
ответ улыбаться

— лишь твое... (Сергей Савощенко)

SIMPLEMENTE VIVIR.

Simplemente vivir...

*Sin prisa, sin correr, sin nada para resolver,
sin pecado en la memoria, imaginando la gloria,
como un loco...*

Simplemente amar...

*Despertarme feliz en los días claros y oscuros,
no perderme de miedo, de ternura llorar
sin más...*

Estoy a tu lado...

*La gente admirará o ensuciará,
nos hará un modelo o nuestra carrera, una ruina.
No importa...*

Estás a mi lado...

*La conducta y miradas, esos gestos y las manos,
esa voz y las sonrisas que das de vuelta
son sólo de tí...*

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINGVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>**ВИМОГИ ДО ПУБЛІКАЦІЙ:**Надсилати матеріали для публікації на електронну скриньку журналу **zbirnykninako@ukr.net**:

- статтю у форматі A4 (Microsoft Word);
- назву статті та відомості про автора (*прізвище, ім'я, по батькові, назва статті, місце роботи, науковий ступінь і вчене звання / навчання в аспірантурі, докторантурі, адреса для листування, телефон, e-mail, факс* (за наявності) трьома мовами;
- дві відскановані рецензії на статтю.

Усі три файли повинні бути прикріплені до одного листа. Назви файлів пишуться тільки латиницею. Наприклад: **Ivanenko_article** для статті, **Ivanenko_details** для відомостей про автора, **Ivanenko_reviews** для рецензій.

Мови публікації – **українська, англійська, німецька, іспанська, італійська, новогрецька, французька, російська**. Обсяг статті – від 8 сторінок

Згідно з вимогами до фахових видань, текст статті повинен містити: «постановку проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановку завдання); виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку».

У статті обов'язковими є розділи, назви яких подаються напівжирним шрифтом:

Вступ, який охоплює постановку проблеми, короткий огляд найновіших публікацій з теми дослідження, актуальність, мету, об'єкт та предмет дослідження, наукову новизну, матеріали та методи дослідження.

Огляд наукової літератури.

Основний зміст.

Отримані результати, їх обговорення.

Висновки дослідження.

Перспективи подальших наукових розвідок.

Література та джерельна база дослідження (мовою оригіналу).

References.

Структура статті:

- номер УДК (верхній лівий кут);
- поряд з УДК – зазначається розділ, в якому має бути розміщено статтю:

Актуальні питання ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА;

Актуальні питання ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО І

ТИПОЛОГІЧНОГО МОВОЗНАВСТВА;

Актуальні питання ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА;

Актуальні питання СОЦІОЛІНГВІСТИКИ;

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRANMATYKY TA KOHNITYVNOI LINHVISTYKY]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

Актуальні питання ПСИХОЛІНГВІСТИКИ;
 Актуальні питання ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ;
 Актуальні питання ПРАГМАЛІНГВІСТИКИ;
 Актуальні питання КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ;
 Актуальні питання КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ;
 Актуальні питання ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ;
 Актуальні питання ЕТНОЛІНГВІСТИКИ;
 Актуальні питання ЛІНГВОДИДАКТИКИ;
 Актуальні питання ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА;
 МАЙСТЕРНЯ МОЛОДОГО ПЕРЕКЛАДАЧА.

- назва статті, прізвище, ім'я та по батькові трьома мовами: українською, російською, англійською (вирівнювання по центру, великими літерами, напівжирним шрифтом Times New Roman 14 пт);
- анотації та ключові слова трьома мовами: українською (до 100 слів), російською (до 100 слів), англійською (200–250 слів). Якщо стаття написана іншою мовою, то анотація наводиться також мовою статті. Вирівнювання за шириною, курсив, Times New Roman 14 пт;
- основний текст статті (міжрядковий інтервал – мінімум 12 пт, вирівнювання за шириною, відступ першого рядка – 1 см., шрифт – Times New Roman: основний текст – 14 пт; поля: верхнє – 1,9 см., нижнє – 1,9 см., ліве – 1,7 см., праве – 1,7 см). Формат графічних файлів: рисунки повинні бути збережені у форматі jpeg із роздільною здатністю 300 точок на дюйм. Їх необхідно додатково надіслати в окремому файлі.
- Література (Chicago Style: Notes and Bibliography): Література у списку повинна бути розташована в алфавітному порядку (Times New Roman 12 пт). Назви джерел подаються мовою оригіналу.
- Джерела ілюстративного матеріалу: За нумерацією цей список продовжує список літератури.
- References (Chicago Style: Notes and Bibliography): Список оформлений згідно вимог (Chicago Style: Notes and Bibliography) з транслітерованими кириличними назвами (система транслітерації BGN (Board of Geographic Names). Можна використовувати автоматичні конвертори: <http://translit.net/ua/> – для української та <http://translit.net/ru/> – для російської мов. У квадратних дужках подається переклад назви англійською.

У тексті слід **чітко розрізняти дефіс (-) і тире (–)**.

Приклади у тексті друкуються курсивом, для виділення окремих елементів у прикладах використовується підкреслення.

Посилання в тексті подаються у квадратних дужках, наприклад, [11, с. 8], де номер збігається з порядковим номером джерела у списку літератури; якщо необхідно зазначити кілька джерел, їхні номери відокремлюються крапкою з комою, наприклад, [1; 5; 9].

Під рисунками спочатку повинен бути загальний підпис, а потім пояснення усіх наявних на них цифрових та буквених позначень.

Положення про конфіденційність

Імена та електронні адреси, які вказують користувачі сайту цього журналу, використовуються виключно для виконання внутрішніх технічних завдань цього журналу і не передаються стороннім особам.

PUBLISHING REQUIREMENTS:

Submit your materials to the journal's email **zbirnykninako@ukr.net**:

- manuscript in A4 format Microsoft Word;
- title of the article and the author's details (first name, patronymic, last name, title of the article, affiliation, academic degree, academic rank, doing a postgraduate course, working for a DSc's degree, address, telephone, email, fax (if available) in three languages;
- two reviews of the article (scanned copies).

All three files should be attached to one letter. Names of the files are Romanized. E.g. **Ivanenko_article** for the article, **Ivanenko_details** for the author's details, **Ivanenko_reviews** for reviews.

Manuscripts are accepted in Ukrainian, English, German, Spanish, Italian, Greek, French, Russian.

Minimum length of paper – 8 pages.

In accordance with requirements for specialized journals, each paper should have such essential elements as introduction of the issue and its link to current research issues and practical tasks, overview of recent findings and publications that have initiated the issue and influenced the study, indicating the gap in the previous research and outlining the purpose of the present research, the body, discussing the research findings, the conclusions and recommendations for future implementation or future research in the area.

The paper should have such sections as:

Introduction (introducing the issue, giving overview of recent research, stating topicality, purpose, subject matter and object of the research, its novelty, materials used and methods applied);

Findings and Their Discussion;

Literature review Conclusions;

Prospects for Further Research;

References and Illustrative Materials (in the original language);

References.

The section headings in the text of the article are given in bold.

Paper structure:

Margins: top – 1.9 cm., bottom – 1.9 cm., left – 1.7 cm., right – 1.7 cm.

- UDC number (top left corner);
- near UDC number it is desirable to indicate the section, to which the article belongs:

Current issues IN GENERAL LINGUISTICS;

Current issues IN COMPARATIVE AND HISTORICAL

LINGUISTICS AND LINGUISTIC TYPOLOGY;

Current issues IN LITERARY STUDIES;

Current issues IN SOCIOLOGICAL LINGUISTICS;
Current issues IN PSYCHOLINGUISTICS;
Current issues IN LINGUISTIC SEMANTICS;
Current issues IN PRAGMALINGUISTICS;
Current issues IN COGNITIVE LINGUISTICS;
Current issues IN COMMUNICATIVE LINGUISTICS;
Current issues IN LINGUOCULTURAL STUDIES;
Current issues IN ETHNOLINGUISTICS;
Current issues IN LINGUODIDACTICS;
Current issues IN TRANSLATION STUDIES;
YOUNG TRANSLATOR'S WORKSHOP.

- title of the article, name and first name in three languages: Ukrainian, Russian, English (Times New Roman 14 pt, capitalized, bold, center justified);
- abstracts and key words in three languages: Ukrainian (up to 100 words), Russian (up to 100 words) and English (200–250 words). If the paper is in any other language, the abstract in the original language is provided as well. The text of the abstract is in Times New Roman 14 pt, italicized, fully justified.
- body of the article (Times New Roman 14 pt, spaced – at least 12 pt, fully justified, a 1 cm first line indent.). Figures (graphs, charts, diagrams) and pictures are saved in the jpeg format with 300 dpi resolution and are additionally sent in a separate file.
- References (Chicago Style: Notes and Bibliography): References are given in alphabetical order, with items in Cyrillic script (Times New Roman 12 pt). Titles are provided in the original language.
- Sources of Illustrative Material. The counter continues from the reference list.
- References (Chicago Style: Notes and Bibliography): References in Cyrillic script are transliterated using BGN (Board of Geographic Names) transliteration system <http://translit.net/ua/> for Ukrainian or <http://translit.net/ru/> for Russian and followed by the English translation in square brackets.
- Hyphens (-) and dashes (–) are to be **consistently differentiated**.
- Text fragments provided as illustrations should be given in italics, with underlining used to distinguish certain elements from the text.
- In-text citations are provided in square brackets with the first figure indicating the number of the source in the reference list, for example [11, p. 8]; if it is necessary to mention several sources, their numbers are separated with a semicolon, for example [1; 5; 9].

All tables and pictures should have their titles or labels.

ЗМІСТ

Крючков Г. Г., Бритвін Д. В. Науковий внесок професора Бурбело Валентини Броніславівни до розвитку романістики і франкофонії в Україні (присвячується 70-річчю від дня народження В. Б. Бурбело)..... 7

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА

Косович О. В. Інтернаціоналізми французького походження в англійській та українській мовах 12

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНОГО І
ТИПОЛОГІЧНОГО МОВОЗНАВСТВА

Корбозерова Н. М., Обручникова О. П. Еволюція іспанської відносної конструкції: набуття національних рис [Korbozerova N. M., Obruchnikova O. P. Evolución de la contrucción de relativo hispánica: los rasgos nacionales] 24

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Гон О. М. Епічна манія: відповідь Паунда Е. По та Т. Г'юму 32

Мегела І. П. Політика і мораль в романі Роберта Менассе «Столиця» 43

Чмут Д. В., Михед Т. В. Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Елеонор Етвуд «Відьомське сім'я» 61

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ

Шевкун Е. В. Мовні апостеріоризації сенсорного ґешталту як оприлюднення тотальності сенсу та наочності (на матеріалі множини деривативних одиниць словотвірного типу «база-тематизатор + афікс «ada»») 72

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

Бекреєва Ю. В. Стереотип професії в семантиці англійського дієслова-конверсива 92

Охріменко В. І. Сміслова структура модальних одиниць епістемічної імовірності “probabilmente” (“probabile”, “probabilità”) (на матеріалі італійської мови) 103

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Міхіденко К. О., Опанасенко О. І.</i> Шляхи концептуалізації німецькомовного конфліктного дискурсу	121
---	-----

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

<i>Злотнік А. А., Гетьман З. О.</i> Міжмовна інтерференція неспоріднених мов: іспанська й англійська мови	133
---	-----

<i>Томко А. В., Андрійченко Ю. В.</i> Емотивно-експресивна лексика крізь призму гендерних досліджень (на матеріалі іспанських художніх текстів)	142
---	-----

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

<i>Миронова Н. В.</i> Мовна особистість політичного лідера: загальний підхід [Myronova N. V. Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale]	155
---	-----

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕТНОЛІНГВІСТИКИ

<i>Сєчіна С. І.</i> Особливості сприйняття концепту ідентичність у мовній картині світу Чилі	166
--	-----

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

<i>Любченко Т. В., Васильченко В. В.</i> Відтворення ідіостилю Йоргоса Сеферіса в перекладах українською мовою	178
--	-----

МАЙСТЕРНЯ МОЛОДОГО ПЕРЕКЛАДАЧА: переклади іспанською філософської лірики Сергія Савощенка

<i>Бугайова К.</i>	195
<i>Бовсунівська А.</i>	200
<i>Іванова І.</i>	202
<i>Покора А.</i>	205
<i>Ташева А.</i>	206
<i>Вимоги до публікації</i>	208
<i>Publishing requirements</i>	210
ЗМІСТ	212
CONTENTS	214

CONTENTS

Kriuchkov H. H., Brytvin D. V. Scientific contribution of professor V. B. Burbelo to the development of Romance philology and Francophonie in Ukraine (To the 70th birthday of V. B. Burbelo) 7

CURRENT ISSUES IN GENERAL LINGUISTICS

Kosovych O. V. Internationalisms of French Origin in English and Ukrainian Languages 12

CURRENT ISSUES IN COMPARATIVE AND HISTORICAL LINGUISTICS AND LINGUISTIC TYPOLOGY

Korbozerova N. M., Obruchnikova O. P. Evolution of the Spanish Relative Construction: Acquisition of National Features [**Korbozerova N. M., Obruchnikova O. P.** Evolución de la construcción de relativo hispánica: los rasgos nacionales] 24

CURRENT ISSUES IN LITERARY STUDIES

Gon O. M. The Epic Mania: Pound's Response to E. A. Poe and T. Hulme 32

Megela I. P. Politics and Morality in the Novel "The Capital" by Robert Menasse 43

Chmut D. V., Mykhed T. V. Margaret Eleanor Atwood: the Prison Topos as the Main Path of her Novel "Hag-Seed" 61

CURRENT ISSUES IN SOCIOLINGUISTICS

Shevkun E. V. Linguistic aposteriorization of sensory gestalt as a manifestation of both comprehensiveness of clarity of sense – meaning (on the basis of derivative units of a word-formation type thematic base + affix «ada» in the Spanish language) 72

CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC SEMANTICS

Bekreyeva Y. V. A Stereotype of a Profession in the Semantics of an English Conversed Verb 92

Okhrimenko V. I. Sense Structure of Modal Units “Probabilmente” (“Probabile”, “Probabilità”) (in the Italian Language) 103

CURRENT ISSUES IN COGNITIVE LINGUISTICS

Mikhidenko K. O., Opanasenko O. I. Ways of Conceptualization German-Language Discourse 121

CURRENT ISSUES IN LINGUISTIC COMMUNICATIONS

Zlotnik A. A., Getman Z. O. Interlingual Interference of Unrelated Languages: Spanish and English 133

Tomko A. V., Andriichenko J. V. Emotional-Expressive Vocabulary Through the Prism of Gender Research (on the Material of Spanish Fiction Texts) 142

CURRENT ISSUES IN LINGUOCULTURAL STUDIES

Myronova N. V. Language Personality of a Political Leader: a General Approach [Myronova N. V. Personnalité linguistique d'un leader politique: approche globale] 155

CURRENT ISSUES IN ETHNOLINGUISTICS

<i>Siechina S. I.</i> Peculiarities of Perception of the Concept Identity in the Chilean Language Picture of World	166
--	-----

CURRENT ISSUES IN TRANSLATION STUDIES

<i>Liubchenko T. V., Vasylichenko V. V.</i> Reproduction of the Idiodystle of George Seferis in Translations into Ukrainian	178
---	-----

YOUNG TRANSLATOR'S WORKSHOP: translations of Spanish philosophical lyrics by Serhiy Savoshchenko

<i>Bugayova K.</i>	195
<i>Bovsunivska A.</i>	200
<i>Ivanova I.</i>	202
<i>Pokora A.</i>	205
<i>Tasheva A.</i>	206

<i>Вимоги до публікацій</i>	208
-----------------------------------	-----

<i>Publishing requirements</i>	210
--------------------------------------	-----

ЗМІСТ	212
-------------	-----

CONTENTS	214
----------------	-----

Підп. до друку 26.04.2021. Формат 60×84¹/₁₆. Папір. офс. Гарнітура "Таймс". Друк. офс.

Ум. друк. арк. 9,25. Обл.-вид. арк. 7,22. Наклад 300 прим. Зам.

Віддруковано у ТОВ "Видавництво "Юстон" із оригіналів автора.

Свідцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія дк No 4973 від 09.09.2015 р. 01034, м. Київ, вул. О. Гончара, 36-а тел.: (044) 360-22-66, www.yuston.com.ua